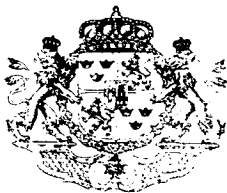

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ARBETSMARKNAD SAMT ARBETS-
OCH LÖNEFÖRHÅLLANDEN

LÖNESTATISTISK ÅRSBOK

FÖR

SVERIGE

1951

UTGIVEN AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1953

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

537230

INLEDNING

TILL

Lönestatistisk årsbok för Sverige / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1931-1953. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1929-1951.

1929-1949 med innehållsförteckning, sammanfattning och parallelltitel på franska: *Annuaire statistique des salaires de la Suède*. - 1950-1951 med innehållsförteckning, sammanfattning och parallelltitel på engelska: *Year book of wage statistics in Sweden*.

Föregångare:

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1912-1929. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1928.

Sociala meddelanden. – Stockholm : Norstedt, 1912-1967. – 1912-1953 utgör Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden.

Här publicerade Socialstyrelsen uppgifter om löneförhållandena inom industri och hantverk m.m.

Efterföljare:

Löner. Del. 1: Tjänstemän inom privat sektor / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1954-1986. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1953-1985

Löner. Del 2: Arbetare inom privat sektor / Statistiska centralbyrån. – Stockholm,

1954-1986. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1952-1985

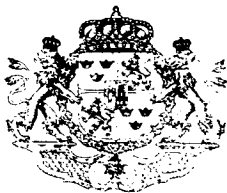
Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.

Lönestatistisk årsbok för Sverige 1951. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ARBETSMARKNAD SAMT ARBETS-
OCH LÖNEFÖRHÅLLANDEN

LÖNESTATISTISK ÅRSBOK

FÖR

SVERIGE

1951

UTGIVEN AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1953

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

537230

Year Book of Wage Statistics in Sweden in 1951

Contents Page 5

Summary in English Page 7

De i föreliggande publikation ingående redogörelserna avser löneförhållandena år 1951. För anställda inom varuhandel samt inom banker och försäkringsbolag lämnas dock redogörelser för såväl 1951 som 1952. För tjänstemän inom industrin avser redogörelsen 1952.

Preliminära redogörelser har tidigare publicerats i Sociala Meddelanden och i Meddelande från socialstyrelsens utredningsbyrå.

Redogörelserna beträffande löneförhållandena för lantarbetare och trädgårdsarbetare har utarbetats av aktuarien *Carl Y:son Hermelin*, för arbetarpersonal inom skogsbruk samt industri m. m. liksom för personal inom den enskilda varuhandeln av aktuarien *Karl-Erik Friberg* samt för personal vid konsumtionsföreningar, vid banker och försäkringsbolag samt för tjänstemän inom industrin av amanuensen *Dagmar Witkowsky-Johnsson*. Redogörelsen för vägarbetarnas löner har utarbetats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Stockholm i juni 1953.

ERNST BEXELIUS

ANDERS TWENGSTRÖM

Innehållsförteckning

Sammanfattning på engelska	7
I. Löneförhållandena för arbetare inom jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och vägväsende	
A. Lantarbetare	
a) Undersökningens tillkomst och utförande	11
b) Materialets representativitet, storlek och sammansättning	12
c) Arbetstiden år 1951	16
d) Kollektivavtalens lönesatser åren 1946—1952	17
e) Löneformer	18
f) Löneutvecklingen åren 1939—1951	19
g) Lönerna år 1951	22
h) Jordbrukets arbetskraftsåtgång, sysselsättningsvolym och lönebudget	41
B. Trädgårdsarbetare	46
C. Skogsarbetare	60
D. Vägarbetare	61
II. Löneförhållandena för arbetare inom industri och hantverk, samfärdsel m. m.	
a) Primärmaterialets omfattning och beskaffenhet	64
b) Översikt över lönenivåns förändringar	70
c) Arbetstiden år 1951	76
d) Löneläget år 1951	79
e) Arbetstid, lönesummor och timförtjänster 1950 och 1951 vid »identiska» företag	105
III. Löneförhållandena i september åren 1951 och 1952 för anställda inom den enskilda varuhandeln	112
IV. Löneförhållandena i september åren 1951 och 1952 för personal vid konsumtionsföreningarna	124
V. Löneförhållandena för anställda vid banker och försäkringsbolag åren 1951 och 1952	130
VI. Löneförhållanden och sysselsättning för tjänstemän m. fl. inom industrin i september år 1952	134
 Bilagor	
Blankett till lönestatistiken för industriarbetare	141
Blankett till lönestatistiken för husbyggnadsarbetare	142

Contents

Summary in English	7
I. Wage Conditions of Farm, Garden, Forest and Road Workers.	
A. Farm Workers	
a) Procedure of the Enquiry	11
b) Scope, Composition and Representativeness of the Primary Data	12
c) Working Hours in 1951	16
d) Wage Rates of the Collective Agreements 1946—1952	17
e) Types of Wages	18
f) Developments in Wages 1939—1951	19
g) Wages in 1951	22
h) Labour Input, Employment and Wage Budget of Agriculture	41
B. Garden Workers	46
C. Forest Workers	60
D. Road Workers	61
II. Wage Conditions in Industry, Handicraft, Transport, etc.	
A. Workers in Industry	
a) Scope and Nature of the Primary Data	64
b) Changes in Wage Levels	70
c) Hours of Work in 1951	76
d) Wages Situation in 1951	79
e) Hours Worked, Payrolls and Earnings per Hour in 1950 and 1951 in Establishments which provided Data for both Years	105
III. Salaries and Wages of Employees in Private Distributive Trades in September 1951 and 1952	112
IV. Salaries and Wages of Employees in Consumers' Co-operative Societies in September 1951 and 1952	124
V. Salaries of Employees in Banks and Insurance Companies in 1951 and 1952	130
VI. Employment and Salaries of Employees in Industry in September 1952	134
Appendices	
Form for Collecting Information on Workers in Industry	141
Form for Collecting Information on Workers in the Building Trade	142

Summary

I. Wage Conditions of Farm, Garden, Forest and Road Workers

A. Farm Workers

Scope and Representativeness of the Enquiry. According to a Royal decree of 1937, The Rural Economy Associations¹ shall collect information for the annual wage statistics for farm workers from about one twentieth of all the holdings with at least ten hectares² of arable land. The Rural Economy Associations have, therefore, sent to the Social Board information from 3,694 farms. During the work of revision, however, 56 of these farms were excluded. Thus the primary material of the enquiry comprises data from 3,638 farms, which is equal to just below 4 per cent of the total number of holdings with at least ten hectares of arable land. The enquiry covers 16,661 farm hands — individual data for 14,189 and general data for 2,472. It is calculated that about 18 per cent of the workers on all the farms with at least ten hectares of arable land have been covered by the 1951 enquiry. It should be observed that the statistics of the wages of farm workers do not fulfil the requirements of a statistically representative enquiry. The results must, therefore, be used with caution.

Working Hours in 1951. The law of 4 June 1948 governing hours of work in agriculture, which, with certain exceptions, applies to farms with at least one hand, fixes the normal working hours at a maximum of ten hours a day. The normal working week during the period November—February may not exceed 45 hours and that of the period March—October 50 hours. The working hours of workers with so-called mixed tasks may, however, be increased to 47 during the November—February period. Hours of work for cattlement may not exceed nine per day, or 96 hours in two consecutive working weeks. No information illustrating these variations in the daily working hours is given in the data concerning wages statistics. Table 3 shows to what extent overtime occurs. Work of preparation and conclusion, the care of horses in other than normal working hours and duties as substitutes on Sundays and holidays have not been countered as overtime. Only paid overtime is shown. The distribution of workers according to hours of overtime is shown in the Table on page 16.

Wage Rates of Collective Agreements. Conditions of work and wages on farms where the

employers belong to Svenska lantarbetsgivareföreningen (Swedish Federation of Agricultural Employers) and the workers to Svenska lantarbetareförbundet (The Agricultural Workers' Association) are regulated by collective agreements between the two organizations. The conditions of the collective agreements also cover a large number of unorganized farm workers. Since 1948 the collective agreements apply only to the wages of workers paid wholly in cash. The wage rates have the character of minimum wages. These minimum wages are shown for the years 1946—52 for adult male workers in certain groups in Table 4 and for adult female workers in the Table on page 17.

Types of Wages. It still occurs in Sweden that part of the wages of farm hands is paid in kind, but to a much less extent than formerly (Diagram 1, p. 19). In the statistics the workers are divided into four groups according to types of remuneration, viz. »workers with only wages in cash», »workers with board and lodgings», »workers with free board» and »workers with produce and/or lodgings». Of the male workers accounted for individually in the 1951 statistics, 66 per cent received only wages in cash, 14 per cent had free board, 12 per cent board and lodgings and 8 per cent produce and/or lodgings (Table 11).

Developments in Wages 1939—51. Developments in wages during the period 1939—51 for farm workers may be studied in Table 5. The Table shows the average annual wage and wages per hour of horsemen, day labourers and domestic servants (who regularly took part in farm work) and milkmaids, besides the total adult male workers and the total adult female workers. The average income per hour includes the cash wage for time-work (during normal working hours and overtime), holiday and other cash remuneration and the value of payments in kind. Average wages per year refer to the total income during the year including piecework. They are given only for workers employed at least 250 days by the employer who has supplied the information. The Table shows that wages have increased continuously during the years 1939—51. Both the average yearly income and the wages per hour of all classes of adult male workers were in 1951 more than three times as great as in 1939. The divergence of the individual yearly incomes from the average annual incomes during the period 1946—51 for adult male workers is shown in Table 6. It must be stressed,

¹ Semi-official institutions.

² One hectare = 2.471 acres.

however, that on account of the decrease in the value of money, comparisons of the money wages of 1939 and 1951 give a wrong impression of the actual increase in wages. On the basis of the Social Welfare Board's cost-of-living index and the indexes in Table 5 the increase in real wages may be calculated at about 75 per cent.

Wages in 1951. Table 7 shows the average wages for different classes of workers with different types of wages on farms where collective agreements are in force, and on other farms. The information on average wages is supplemented with information on the dispersion of the individual wages in Tables 8 and 9. In 1951 the average hourly earnings of adult male workers amounted in time-work to 2.18 kr. as against 1.91 kr. in 1950, i. e. an increase of 14.1 per cent. Adult female workers earned on an average 1.40 kr. per hour in 1951, which is 16 öre or 12.9 per cent more than in 1950. The average yearly income for adult male workers amounted to 5,322 kr. in 1951 and to 2,820 kr. for adult female workers.

Of the various *groups of workers*, head cowmen and farm foremen were the highest paid. Head cowmen with only cash wages received on an average 2.55 kr. per hour or an average yearly income of 6,659 kr. Cash paid farm foremen earned on an average 2.45 kr. per hour or 6 009 kr. per year. If a farm foreman had board and lodgings his cash wage amounted, in accordance with Table 7, to 1.94 kr. per hour or 4 580 kr. per year. Horsemen, day labourers and workers with mixed tasks were the lowest paid — the hourly wage for cash paid workers in these groups amounted to 2.09, 2.06 and 2.11 kr. respectively. With regard to female workers, the average wage was highest for those with mixed tasks (1.77 kr. per hour) and the lowest for the domestic servants (1.20 kr. per hour).

Table 12 shows that the *distribution of workers according to age* varied between the different types of wages and the various groups of workers. Thus younger workers, for example, constituted a larger part of the groups day labourers and workers with mixed tasks than of more «specialized» groups. Up to the age of thirty years, the hourly wages of male workers increased rapidly with the age of the workers (Table 13). Between the ages of thirty

and fifty years they remained almost constant, after which they decreased.

On just under one-third of the farms which provided information for the enquiry the employers and employees were organized in Svenska lantarbetsgivareföreningen and Svenska lantarbetareförbundet and therefore subject to collective agreements. The wages shown in Tables 7—10 and 13 refer to workers on *farms bound by collective agreements* and to workers on *other farms*. The Tables show that average wages are usually higher where the collective agreements are in force.

B. Garden Workers

The wages statistics for garden workers for 1951 are based on information supplied by 1 072 employers, who employed 5 711 workers during the year. According to the results of the enquiry, adult male skilled workers (the group »yrkesarbetare» Table 21) earned an average of 2.35 kr. per hour including the value of payment in kind. The average yearly income of skilled workers, calculated only for workers who put in at least 250 days of work for the employer furnishing the report, amounted to 5 469 kr., of which 5 369 kr. was in cash.

C. Forest Workers

On the basis of data furnished by the forest inspectors in the various districts, average earnings have been computed for the winter season of 1951/52. According to these statistics the daily wages amounted to 32 kronor for fellers and 53 kronor for haulers (including the remuneration for their employing a horse). This implies an increase of 41 per cent and 36 per cent respectively since the previous enquiry.

D. Road Workers

Statistics on the wages of road workers are made by the Board of Roads and Waterways on the basis of data furnished by the subordinate local authorities. According to these statistics the average hourly earnings for workers on road maintenance were 2.71 kronor and for workers on construction 3.22 kronor. For workers in workshops, stores etc. the average earnings were 2.77 kronor.

II. Wage Conditions of Workers in Industry, Handicraft, Construction, Transport etc.

The enquiry is based on data from more than 10 000 establishments employing 657 448 workers; 519 293 workers were included in mining and manufacturing, 51 786 workers in building and construction; 75 227 workers belonged to public works and 11 142 workers to transport.

The number of workers employed in mining and manufacturing amounted to about 80 per cent of the total number included in the Board of Trade industrial statistics. Small establishments are represented less fully than others.

The forms used in the enquiry are given on

pages 141 and 142. The information asked for is as follows: number of workers, number of manhours worked and total payrolls for time-work and piece-work respectively, overtime payments, shift compensations, holiday and sick payments and payments in kind. Separate data were requested in respect of males and females, adult workers and juveniles.

Table 39 (page 83) shows the average wage earnings per hour for adult workers in various branches. The total wage earnings per hour in the principal groups of industry are summarized in the following table:

	Wage earnings per hour ¹ , Kronor	
	Males	Females
Mining and metal industry..	3.47	2.42
Earth and stone	3.04	2.07
Wood	2.95	2.21
Pulp and paper	3.24	2.40
Paper products and printing.	3.72	2.47
Food	3.05	2.29
Textiles and clothing	2.96	2.28
Leather, skins and rubber...	3.18	2.27
Chemicals	3.27	2.24
Total	3.29	2.31

Table 40 (page 88) shows the average wage earnings per hour incl. resp. excl. overtime payments, holiday and sick payments, payments in kind etc. in various cost-of-living zones.

The wage level depends, to some extent, on the frequency of piece-work, which, as a rule, gives a higher income per working-hour than time-work. In the whole manufacturing in-

dustry about 58 per cent of the working hours of males and females consisted of piece-work. Piece-work is of small importance in certain branches of industry such as printing and the food industry (2.4 and 13.3 per cent, respectively, for males), while it is of great importance in metal industry, for instance, where in certain cases it amounts to more than 80 per cent of the working hours (cf. Diagram page 77).

The composition of the wage earnings has been computed. It shows that in the entire manufacturing industry the wage earnings for work done in ordinary working hours amounted to 304.8 öre per hour for male workers. Furthermore there is overtime payment (5.2 öre) and shift compensation (4.3 öre); thus, the total wage earnings for working hours amounted to 314.3 öre per hour. In addition to these wage items there are the holiday payment (11.5 öre per hour) and other payments (3.4 öre).

The large establishments seem to pay higher average wages than the small ones. To some extent this depends on the fact that a greater part of the working hours consists of overtime and piece-work.

Since 1939 the wage earnings in mining and manufacturing had gone up by 146 per cent for adult males, by 175 per cent for adult females and by 214 per cent for juveniles. As the Social Welfare Board's cost-of-living index had increased by 88 per cent during the same period, the increase in the real wages may be estimated to be 31, 46 and 67 per cent respectively.

Between 1950 and 1951 the increase in wages was 21 per cent for adult males and 20 per cent for adult females. The increase in wages in various branches of industry is given in Table 39 (page 83).

III. Salaries and Wages of Employees in Industry, the Distributing Trades, Banks and Insurance Companies

a) *Salaries and Wages of Employees in the private Commodity Trade in September 1951 and 1952.*

Statistics of the wages and salaries of the employees in the private commodity trade have been based on data from 4815 firms regarding 55 411 employees (1952). The enquiry gives data on the conditions in the month of September. For office staffs and shop assistants the average salaries and wages — in Kronor — were in September 1952 as follows:

	Males	Females
Office Staffs	935	548
Shop assistants	693	461

Since 1948, the salaries of the office staffs had increased by 43 per cent for males and 44 per cent for females. As regards shop assistants

¹ Incl. holiday and sick payments; payments in kind etc.

the increase was 45 per cent for males and 46 per cent for females. Between 1951 and 1952 the increase in Salaries and wages was about 15 per cent.

b) *Salaries and Wages of Employees in the Consumers' Co-operative Societies in September 1951 and 1952.*

On the basis of data regarding 7 671 employees in the consumers' co-operative societies median wages and salaries in September 1951 and 1952 have been computed for various professional groups (adults and minors, males and females): senior office clerks, cashiers, book-keepers, office staffs (qualified and subordinate), shop managers and assistants store workers and foremen in the stores, messengers etc. (cf. Table 61). Tables 62—65 show *inter alia* the wage conditions for adult salesmen, promoted and subordinate respectively, by cost-of-living zones.

c) *Salaries of Employees in Banks and Insurance Companies in 1951 and 1952.*

As regards the employees of banks and insurance companies, data on the salaries in 1951 and 1952 have been furnished by the labour market organisations. The statistics cover about 11 000 employees.

Tables 66—68 show the middle points of the intervals (100-kronor) which include the median salaries of the various professional groups of employees in commercial banks, saving-banks, and insurance companies respectively.

d) *Employment and Salaries of Employees in Industry in September 1952.*

The statistics of the salaries of employees in manufacturing industry in September 1952 were based on data from 5 605 firms which had also furnished data to the enquiry of 1951. These firms had sent in data regarding 114 651 persons of which about 70 per cent were males and 30 per cent were females who had been employed during the whole month and who had received an unabridged salary. This is,

according to the Board of Trade industrial statistics of 1949, about 90 per cent of all employees in the professional groups which were included in the enquiry (managers and travelling salesmen etc. were not included).

The average monthly salaries of various groups of employees are given below (in kronor).

	Males		Females	
	1951	1952	1951	1952
Technical personnel				
qualified.....	1 345	1 535	838	967
subordinate	734	880	468	558
overseers	941	1 099	673	782
foremen	801	970	578	668
Office staffs				
qualified	1 124	1 308	665	774
subordinate	628	752	432	521

From 1939 to 1952 the salaries of male employees had increased by 141 per cent and those of female employees by 183 per cent. From 1951 to 1952 the increase was 18 per cent for male employees and 20 per cent for female employees.

I. Löneförhållandena för arbetare inom jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och vägväsende

A. Lantarbetare

a) Undersökningens tillkomst och utförande

Socialstyrelsens årliga undersökningar angående lantarbetarnas löner baserades från början (år 1911) t. o. m. år 1936 på summariska uppskattningar av lönerna för de viktigaste lantarbetargrupperna. Sådana primäruppgifter införskaffades t. o. m. år 1928 från samtliga landskommuner och därefter från varje härad. Slutligen ålades hushållningssällskapen (kungl. kungörelse den 8 oktober 1937) att årligen från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med en åkerareal överstigande 10 ha insamla uppgifter till lantarbetarstatistiken. På detta sätt erhålles lantarbetarstatistikens primärmaterial alltjämt. Uppgifterna avser varje enskild lantarbetares arbetstid och arbetslön under året. De skickas till hushållningssällskapen, som efter granskning och komplettering vidarebefordrar dem till socialstyrelsen.

Efter ovan omtalade omläggning av lantarbetarstatistiken år 1937 har statistikens sakinhåll i allt väsentligt bibehållits oförändrat. På 1951 års blankett skulle sålunda vederbörande arbetsgivare för varje arbetare uppgive ålder, löneform, yrke, antal under året utgjorda arbetstimmar, antal arbetsdagar samt kontant lön och värdet av ev. naturaförmåner. För brukarna själva och deras familjemedlemmar, som deltagit i jordbruksarbetet, efterfrågades familjeställning och ålder samt antal arbetsdagar och arbetstimmar. Om skördehjälp erhållits från skolor, arbetsläger etc. skulle antalet sådana skördehjälsarbetare uppgivas ävensom antalet dagsverken och för dessa dagsverken betald lön. I övrigt innehöll blanketten bl. a. uppgifter om egendomens areal och förekomsten av kollektivavtal.

I november 1951 utsändes blanketterna till hushållningssällskapen. Resultatet av hushållningssällskapens arbete blev 3 694 ifyllda blanketter, som socialstyrelsen sedermera mottog. Vid granskningsarbetet inom styrelsen uteslöts dock 56 blanketter, varför undersökningens primärmaterial består av uppgifter för 3 638 brukningsdelar med 16 661 arbetare. För 3 146 gårdar (86 % av hela antalet) avser uppgifterna kalenderåret 1951. På de övriga 492 gårdarna sammanföll ej bokföringsåret med kalenderåret, och uppgifterna gäller därför olika perioder (i 241 fall $\frac{1}{11}$ 1950— $\frac{31}{10}$ 1951). Vid den statistiska bearbetningen har hålkortsmetoden använts.

Preliminära redogörelser för undersökningens resultat har tidigare publi-

cerats i Sociala Meddelanden, beträffande lantarbetarnas löner i häfte 7 årg. 1952 (sid. 478) och beträffande jordbrukets arbetskraftsåtgång och lönebudget i häfte 8 årg. 1952 (sid. 530).

b) Materialets representativitet, storlek och sammansättning

Representativitet. Om primärmaterialet till en statistisk undersökning ej består av uppgifter för samtliga individer, som tillsammans bildar den totalmassa undersökningen avser, är undersökningen partiell. Meningen är, att den partiella undersökningens resultat skall överensstämma med de resultat, som skulle ha erhållits, om undersökningen gjorts total. Detta blir fallet, om den partiella undersökningen är representativ d. v. s. om urvalsmassan är så att säga en kopia i liten skala av totalmassan. Vill man försäkra sig om att en undersökning blir representativ i denna bemärkelse, måste urvalet av de individer, som skall undersökas, ske helt slumpmässigt. Det kan visserligen tänkas, att resultaten blir riktiga trots att urvalet ej gjorts på detta sätt, men härom kan på förhand ingenting sägas bestämt. Resultatets tillförlitlighet måste i sådana fall bedömas med utgångspunkt från vad man erfarenhetsmässigt vet om saken.

Tyvärr uppfyller lantarbetarstatistiken icke fordringarna på en i ovanstående bemärkelse representativ statistisk undersökning. Detta framgår av följande.

Som förut omtalats skulle hushållningssällskapen införskaffa uppgifter från ca en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mer än 10 ha åker. I fråga om metoden för utväljandet av dessa gårdar har socialstyrelsen ej ansett sig kunna ge hushållningssällskapen några bestämda direktiv utan blott framhållit vikten av att uppgifter om möjligt lämnas för samma brukningsdelar år från år samt angivit vissa allmänna riktlinjer för ev. utbyte av egendomar. Eftersom avlämnandet av uppgifter till lantarbetarstatistiken är helt frivilligt, kan man förutsätta, att hushållningssällskapen tillskriver lantarbetsgivare, som de vet är villiga lämna uppgifter. Något i matematisk bemärkelse slumpmässigt urval av gårdar är det sålunda inte fråga om.

Då det f. n. ej är möjligt att visa att lantarbetarstatistikens resultat är riktiga, fastän urvalsmetoden inte är tillfredsställande, måste de användas med stor försiktighet.¹ Måhända vågar man antaga, att bristerna betyder mindre då man vill studera löneutvecklingen än då man vill mäta lönernas absoluta belopp. Den omständigheten att statistikens resultat publiceras, får ej tydas som om socialstyrelsen anser bristerna utan betydelse.

Redovisade brukningsdelar. De redovisade gårdarnas relativa fördelning efter åkerarealens storlek och efter kommunens näringstyp framgår av

¹ I avsikt att kontrollera den årliga lantarbetarstatistikens tillförlitlighet har socialstyrelsen begärt och erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att för år 1952, utom den ordinarie lantarbetarundersökningen, utföra en särskild lantarbetarundersökning, till vilken uppgiftslämnarna utvalts enligt representativa grunder.

Tab. 1. Översikt över antalet redovisade brukningsdelar

Naturliga jordbruksområden ¹	Antal brukningsdelar	D ä r a v (i %)								Redovisade brukningsdelar i % av brukningsdelar med minst 10 ha åker ²
		belägna i			med en åkerareal (i ha) av				med kollektivavtal	
		jordbr.-kom.	blandkom.	ind.-kom.	intill 20	20—49	50—99	100 o. över		
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	2 142	27.3	48.1	24.6	14.9	47.5	24.1	13.5	36.7	3.6
därav:										
Skånes och Hallands slättbygder	290	15.5	55.5	29.0	17.6	55.9	19.6	6.9	39.7	2.6
Sydsvenska mellanbygden	206	8.7	51.5	39.8	20.9	50.5	17.9	10.7	43.2	2.8
Öland och Gotland	169	36.7	46.7	16.6	13.0	61.6	18.9	6.5	16.6	4.0
Östgötaslätten	168	33.9	55.4	10.7	3.6	44.0	33.3	19.1	68.5	4.6
Vänerslätten	528	45.3	32.6	22.1	11.5	45.3	29.2	14.0	29.7	3.8
Mälardalen och Hjälmarsbygden	781	21.0	53.8	25.2	17.4	42.9	22.9	16.8	36.1	4.1
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 129	17.2	46.9	35.9	29.4	48.0	16.1	6.5	23.9	4.1
Norra Sverige	367	12.0	49.0	39.0	64.9	29.4	4.6	1.1	8.4	5.3
Hela riket	3 638	22.6	47.9	29.5	24.4	45.9	19.6	10.1	29.9	3.9
med koll.-avtal utan	1 087	21.4	45.7	32.9	2.2	25.0	41.9	30.9	100.0	—
utan	2 551	23.1	46.8	28.1	33.9	54.7	10.2	1.2	—	—

tab. 1. Som jordbrukskommuner har räknats kommuner med minst 75 % jordbruksbefolkning (folkmängd inom huvudgruppen »jordbruk med binärningar»). Kommuner med 50—75 % jordbruksbefolkning benämnes blandade kommuner och kommuner med mindre än 50 % jordbruksbefolkning industrikommuner.³ Enligt tabellen redovisades i 1951 års undersökning knappt 4 % av hela antalet brukningsdelar med minst 10 ha åker. Antalet redovisade brukningsdelar är alltså mindre än det enligt planen för undersökningen skulle vara (5 % av hela antalet). Skånes och Hallands slättbygder samt Sydsvenska mellanbygden är i detta avseende betydligt sämre företrädare än övriga områden.

Redovisade arbetare. I undersökningen redovisas tillhoppa 16 661 arbetare — individualuppgifter för 14 189 arbetare och summariska uppgifter för 2 472 arbetare. Förmän, som deltar i arbetet, är medräknade men ej annat arbetsbefäl. I medeltal kommer 4,6 arbetare per egendom. Det bör dock anmärkas, att en del av de tillfälliga arbetarna troligen räknats mer än en gång.

De nominativt redovisade arbetarnas relativa fördelning efter kommuntyp och gårdarnas storlek, allt inom olika jordbruksområden, visas i tab. 2. Av samtliga 14 189 arbetare var 14 % kvinnor. Något mer än hälften (54 %) var anställda på gårdar med minst 50 ha åker.

¹ Jfr Jordbruksräkningen år 1944, s. 11 och 332. — ² Enligt 1944 års jordbruksräkning. — ³ Kommunernas fördelning efter näringstyp enligt 1945 års folkräkning.

Tab. 2. Översikt över antalet nominativt redovisade lantarbetare

Naturliga jordbruksområden	Antal redovisade arbetare			Därav (i %) anställda å brukningsdelar							
	män	kvin- nor	till- hoppa	belägna i			med en åkerareal (i ha) av				
				jord- br.- kom.	bland. kom.	ind.- kom.	intill 20	20— 49	50— 99	100 o. över	
Skånes o. Hallands slättbygder	1 142	355	1 497	12·9	55·0	32·1	9·8	41·9	26·4	22·4	
brukningsdelar med koll.-avtal	682	211	893	10·8	53·7	35·5	0·8	23·6	38·1	37·5	
» utan »	460	144	604	16·0	57·0	27·0	21·9	69·0	9·1	—	
Sydsvenska mellanbygden	878	243	1 116	5·9	44·7	49·4	10·7	33·8	20·8	34·7	
brukningsdelar med koll.-avtal	625	135	761	4·5	39·8	55·7	1·2	19·8	28·1	50·9	
» utan »	248	107	355	9·0	55·2	35·8	31·3	63·6	5·1	—	
Öland och Gotland	437	153	590	30·2	48·8	21·0	7·6	46·6	26·3	19·5	
brukningsdelar med koll.-avtal	151	48	199	15·1	44·2	40·7	—	15·1	28·6	56·3	
» utan »	286	105	391	37·9	51·1	11·0	11·5	62·6	25·1	0·8	
Östgötaslätten	718	55	773	35·0	56·3	8·7	0·9	24·5	33·2	41·4	
brukningsdelar med koll.-avtal	598	44	642	36·4	53·6	10·0	—	14·8	36·6	48·6	
» utan »	120	11	131	28·2	69·5	2·3	5·8	71·8	16·8	6·1	
Vänerslätten	1 776	174	1 950	44·7	32·5	22·8	4·6	27·3	33·6	34·5	
brukningsdelar med koll.-avtal	943	58	1 001	41·1	32·2	26·7	—	4·4	36·8	58·8	
» utan »	833	116	949	48·5	32·9	18·6	9·4	51·4	30·2	9·0	
Mälar- och Hjälmabygden	2 557	228	2 785	20·4	54·1	25·5	2·3	19·3	26·8	51·6	
brukningsdelar med koll.-avtal	1 889	118	2 007	22·6	51·9	25·5	0·2	5·5	26·1	68·2	
» utan »	668	110	778	14·8	59·8	25·4	7·9	54·9	28·6	8·6	
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	3 519	552	4 071	18·2	44·3	37·5	16·9	38·5	23·6	21·0	
brukningsdelar med koll.-avtal	1 698	164	1 862	14·1	39·6	46·8	2·7	17·0	36·5	43·8	
» utan »	1 821	388	2 209	21·6	48·3	30·1	28·8	56·5	12·9	1·8	
Norra Sverige	1 163	244	1 407	10·7	43·0	46·3	48·4	37·8	11·0	2·8	
brukningsdelar med koll.-avtal	167	16	183	0·5	27·9	71·6	6·6	18·0	53·5	21·9	
» utan »	996	228	1 224	12·2	45·2	42·6	54·6	40·8	4·6	—	
Hela riket	12 185	2 004	14 189	21·4	46·5	32·1	12·9	32·7	25·1	20·3	
brukningsdelar med koll.-avtal	6 753	795	7 548	20·2	44·6	35·2	1·1	13·1	33·3	52·5	
» utan »	5 432	1 209	6 641	22·8	48·6	28·6	26·4	54·9	15·7	3·0	

Enligt 1945 års folkräkning utgjorde hela antalet arbetare på egentliga jordbruk omkring 210 000 personer, varav de medhjälpande familjemedlemmarna beräknas till 101 000 och de anställda arbetarna till 109 000.¹ Därtill kommer omkring 26 000 förvärvsarbetande kvinnor (hembiträden m. fl.) på egentliga jordbruk under rubriken »husligt arbete».¹ En stor del av dem torde i större eller mindre utsträckning deltaga i jordbruksarbetet. På brukningsdelar med minst 10 ha åker var enligt folkräkningen det totala antalet anställda arbetare ca 80 000 och antalet jordbruksarbetande kvinnor under rubriken »husligt arbete» ca 15 000.² De i 1951 års lantarbetarstatistik redovisade arbetarna — 16 661 personer — utgjorde alltså omkring 12 % av hela antalet anställda arbetare (inräknat hembiträden m. fl.) inom det egentliga jordbruket och omkring 18 % av anställda arbetare på gårdar med minst 10 ha åker.

¹ 1945 års folkräkning, II: 3, tab. 1; II: 1, tab. 8 a. — ² 1945 års folkräkning, otryckta tabeller.

Tab. 3. Lantarbetarnas fördelning efter antalet arbetsdagar. Förekomsten av ackords- och övertidsarbete

Löneformer, yrken m. m. (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal arbeta- rare	Därav (i%) arbetare med nedanstående antal arbetsdagar under året					Arb., som under året arbetat minst 250 dagar		Arb., som under året haft ackord		Antal arbetare med betalt övertidsarbete i % av samtl. arbetare	Betald övertid under året, ¹ antal timmar	
		in- till 50	50- 149	150- 249	250- 299	300 o. över	antal	i % av samt- liga	antal	antal ackords- arb.-dagar i % av samt- arb.-dagar		i % av samt- arb.- tim.	genom- snitt per arbetare övertid
<i>Manliga arb. fyllda 18 år</i>													
Arb. utan naturaförmåner	7 589	21.9	14.9	16.0	28.9	18.3	3 579	47.2	1 593	1.9	46.3	1.7	60.6
Arbetare med fri kost . . .	1 537	78.7	12.3	5.2	2.1	1.7	59	3.8	27	0.4	1.5	0.2	49.0
Arbetare med kost o. logi	1 356	12.8	17.7	14.7	20.4	34.4	743	54.8	39	0.1	13.4	0.6	73.6
Arbetare med livsförn. och/eller bostad . . .	928	10.7	11.0	13.8	27.9	36.6	599	64.5	83	0.6	32.6	1.4	84.7
Samtliga { m. k.	6 443	12.9	13.9	17.0	34.6	21.6	3 623	56.2	1 388	1.5	53.4	1.8	60.6
{ u. k.	4 967	46.6	15.5	10.6	10.6	16.7	1 357	27.3	354	1.1	9.4	0.8	81.0
{ tillh.	11 410	27.6	14.6	14.2	24.1	19.5	4 980	43.6	1 742	1.4	36.9	1.6	62.5
Rättare	373	2.4	4.1	9.9	50.1	33.5	312	83.6	36	0.5	55.3	2.1	84.4
Fördrängar	221	0.9	4.1	12.2	57.9	24.9	183	82.8	43	1.3	75.7	2.1	63.5
Körkrlar	1 332	4.9	12.1	22.4	41.4	19.2	807	60.6	233	1.1	54.7	1.2	40.7
Traktorskötare	916	10.8	9.3	23.5	41.6	14.9	517	56.4	212	1.5	72.5	3.7	96.3
Dagsverkare	4 508	54.2	18.9	11.4	10.2	5.3	699	15.5	711	3.5	22.2	1.2	41.8
Arb. m. bland. arb.	1 511	18.5	18.5	17.0	22.3	23.2	695	46.0	132	0.9	26.1	0.9	56.3
Ladugårdsförmän	397	1.0	7.8	7.8	27.5	55.9	331	83.4	66	0.7	32.6	0.8	59.1
Djurskötare	1 553	4.8	11.1	11.4	25.4	47.3	1 129	72.7	222	0.3	34.1	1.3	77.4
Fodermarskar	52	—	3.9	1.9	28.8	65.4	49	94.2	9	0.7	45.7	1.2	63.2
Stalldrängar	57	7.0	5.3	15.8	28.1	43.8	41	71.9	5	0.2	38.6	0.9	47.6
Specialarbetare	388	27.6	6.7	13.4	41.2	11.1	203	52.3	55	1.2	51.2	2.3	73.8
Övriga arbetare	102	54.9	24.5	6.9	10.8	2.9	14	13.7	18	4.0	24.4	1.4	42.5
<i>Egend. vilkas åkerareal är</i>													
mindre än 20 ha { m. k.	48	37.5	14.6	10.4	20.8	16.7	18	37.5	4	1.1	26.5	0.5	.
{ u. k.	1 208	69.6	11.4	6.1	5.1	7.8	156	12.9	53	0.8	1.9	0.4	93.9
20—49 ha . . . { m. k.	782	23.8	13.8	13.2	23.1	26.1	385	49.2	112	1.2	29.4	1.4	78.6
{ u. k.	2 747	44.5	16.1	10.8	10.7	17.9	78.5	28.6	200	1.5	8.1	0.7	85.0
50—99 ha . . . { m. k.	2 101	17.2	15.8	16.3	30.3	20.4	1 066	50.7	363	1.5	43.6	1.4	52.6
{ u. k.	845	27.0	19.1	13.4	16.0	24.5	342	40.5	75	0.7	17.6	1.1	85.7
100 ha o. över . { m. k.	3 512	7.4	12.8	18.5	40.0	21.3	2 154	61.3	909	1.7	63.9	2.1	62.2
{ u. k.	167	15.5	17.4	22.8	21.6	22.7	74	44.3	26	0.5	37.8	1.3	56.1
Skånes o. Hallands slättb.	1 072	35.2	13.5	11.0	23.7	16.6	432	40.3	323	3.5	40.1	1.9	63.7
Sydavenskamellanbygden	803	24.0	13.8	16.5	28.6	17.6	371	46.2	161	1.4	44.9	1.9	68.9
Öland och Gotland . . .	402	37.8	14.2	13.4	20.2	14.4	139	34.6	100	3.9	31.9	1.2	54.0
Östgötaslätten	678	16.8	13.7	13.1	32.2	25.2	389	57.4	119	1.0	51.1	1.8	61.3
Vänerslätten	1 660	23.2	15.7	14.4	24.3	22.4	775	46.7	154	0.4	37.0	1.5	61.4
Målar- o. Hjälmbygden	2 443	17.5	13.9	16.6	29.8	22.2	1 270	52.0	387	0.9	46.9	1.7	63.0
Södra o. mellersta Sve- riges skogs- o. dalbygder	3 295	26.5	15.8	14.7	22.7	20.3	1 418	43.0	388	1.2	30.9	1.3	59.3
Norra Sverige	1 057	59.3	14.0	9.1	9.0	8.6	186	17.6	110	4.0	10.4	1.3	81.5
<i>Minderdriga manliga arb.</i>	775	44.3	25.1	16.0	8.5	6.1	113	14.6	88	1.5	18.4	0.7	30.8
<i>Kvinnliga arb. fyllda 18 år</i>	1 795	51.9	18.7	7.8	5.1	16.5	398	21.6	407	8.3	1.9	0.1	39.3
därav: mjölkerskor . . .	212	11.8	23.1	16.0	8.1	41.0	104	49.1	37	12.5	2.5	0.1	.
hembiträden	466	15.0	20.6	15.7	13.1	35.6	227	48.7	5	8.1	1.1	0.1	.
dagsverkare	875	84.4	14.2	0.9	0.1	0.4	4	0.5	315	11.4	2.1	0.1	8.9
<i>Minderdriga kvinnl. arb.</i>	209	45.0	23.5	14.8	5.7	11.0	35	16.7	14	1.1	3.0	0.2	.

¹ Härmed avses ren övertid (se texten s. 16).

c) Arbetstiden år 1951

Arbetstiden vid jordbruket regleras i lantarbetstidslagen av den 4 juni 1948. Enligt denna lag, som med vissa inskränkningar gäller för jordbruk med minst en arbetare, utgör den ordinarie arbetstiden högst 10 timmar per dygn. Under tiden november—februari får den ordinarie arbetstiden per vecka ej överskrida 45 timmar och under tiden mars—oktober ej 50 timmar. För arbetare med s. k. blandat arbete får dock arbetstiden uppgå till högst 47 timmar per vecka under tiden november—februari. Djurskötarnas arbetstid är enligt lagen högst 9 timmar per dygn och för två arbetsveckor i följd högst 96 timmar. Arbetstidslagen tillåter således längre arbetstid under den del av året, då jordbruksarbetet har säsong. Dessutom kan övertidsarbete tillgripas i den mån det är tillåtet enligt lagen.

Den enligt lantarbetstidslagen tillåtna längsta arbetstiden var som ovan nämnts ej lika lång under mars—oktober som under november—februari. Det kan i detta sammanhang nämnas, att enligt jordbrukets kollektivavtal är under mars—oktober den dagliga arbetstiden måndag—fredag i regel 9 timmar och lördag högst 5 timmar (november—februari 8 resp. 5 timmar). Några uppgifter, som belyser dessa variationer i den dagliga arbetstiden, finns ej på lantarbetarstatistikens blankett. Däremot kan man givetvis med användande av uppgifterna om antalet under året utgjorda arbetstimmar och antalet arbetsdagar beräkna det genomsnittliga antalet arbetstimmar per arbetsdag. En sådan beräkning ger till resultat, att vuxna, manliga arbetare i genomsnitt arbetat 8,4 timmar per dag och vuxna kvinnliga arbetare 7,3 timmar. Att det sistnämnda talet är så lågt beror på att mjölkerskornas dagliga arbetstid i genomsnitt endast uppgick till 4,2 timmar. De anförda medeltalen har dock mycket begränsat värde som svar på frågan hur lång en lantarbetares arbetsdag är (jfr ovannämnda bestämmelser i arbetstidslagen).

Vissa uppgifter om övertidsarbetets förekomst och omfattning lämnas i tab. 3. Som övertidsarbete har ej räknats förberedelse- och avslutningsarbeten, hästskötsel på annan än ordinarie arbetstid och ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar. Endast betalt övertidsarbete redovisas. Eftersom enligt kollektivavtalet nästan allt övertidsarbete skall betalas, kan redovisningen av övertidstimmarna antagas vara ganska fullständig på gårdar med kollektivavtal.

Arbetarnas relativa fördelning efter antalet övertidstimmar framgår av följande tablå.

	Antal arbetare med övertidsarbete ¹	Därav (i %) med följande antal övertidstimmar under år 1951 ¹						
		intill 51	51—100	101—150	151—200	201—250	251—300	301 o. över
På samtliga egendomar	3 317	55.8	21.7	9.5	6.4	1.5	0.8	1.3
därav med koll.-avtal	3 002	59.1	21.8	9.6	6.3	1.4	0.8	1.0
» utan »	315	55.6	20.3	8.9	7.6	2.5	1.3	3.8

¹ Härmed avses ren övertid (se texten).

Av hela antalet arbetare (107 personer), som gjort mer än 200 timmars övertid under året, tillhörde nära sju tiondelar yrkesgrupperna djurskötare och traktorskötare.

d) Kollektivavtalens lönesatser åren 1946—1952

För de organiserade lantarbetarna (f. n. ca 27 000) regleras löner och arbetsförhållanden genom kollektivavtal mellan Svenska lantarbetsgivareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet. Emellertid följs kollektivavtalets bestämmelser även för ett stort antal ej organiserade arbetare. Enligt Svenska lantarbetareförbundets beräkningar skulle sålunda kollektivavtalet direkt eller indirekt reglera lönerna för omkring 40 000 jordbruksarbetare.

Tab. 4. Minimilöner (inkl. rörligt tillägg) för manliga arbetare fyllda 20 år enligt kollektivavtal vid jordbruket i södra och mellersta Sverige under åren 1946—1952

Yrkesgrupper	Timlön (öre) för vuxna manliga arbetare utan naturaförmåner						
	1946 ¹	1947 ²	1948 ³	1949 ⁴	1950 ⁵	1951	1952
Rättare	139·5	147	⁶ 181	⁶ 183	⁶ 189	⁶ 214	270
Fördrängar	125·5	133	164	166	172	197	—
Körkarlar, dagsverkare, egentl. lantarb.	123·5	131	162	164	170	195	245
Arbetare med blandat arbete	125·5	133	164	167	173	198	248
Ladugårdsförmän	138·5	148	⁶ 179	⁶ 184	⁶ 190	⁶ 215	⁶ 270
Fodermarskar	133·5	143	180	185	191	216	260
Djurskötare	132·5	142	175	180	186	211	260
Slöjdare och smeder m. fl.	136·5	144	175	177	183	208	258
Lastbilsförare	129·5	137	168	170	176	201	252
Motorkunniga traktorförare	128·5	136	167	169	175	200	252

De allmänna bestämmelserna om anställningsförhållandena vid jordbruket är samlade i ett s. k. riksavtal. Angående lönerna finns numera endast ett kollektivavtal, som gäller för hela riket utom Norrbottens och Västerbottens län. Fr. o. m. år 1951 är kollektivavtalets giltighetstid kalenderåret mot tidigare $\frac{1}{11}$ — $\frac{31}{10}$. Avtalen innehåller sedan år 1948 endast lönesatser för enbart kontantavlönade arbetare. Lönesatserna har karaktären av minimilöner. Sådana minimilöner åren 1946—1952 för vuxna män inom vissa yrkesgrupper återges i tab. 4. Det bör nämnas, att i en del äldre avtal fanns olika lönesatser för olika delar av avtalsperioden. Kollektivavtalens minimitimlöner för kvinnliga arbetare åren 1946—1952 var följande.

	1946 ¹	1947 ²	1948 ³	1949 ⁴	1950 ⁵	1951	1952
Vid arbete i ladugård (öre)	94·4	101	127	127	133	158	197
Vid övriga arbeten (öre)	92·4	99	125	125	131	156	197

¹ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{8}$ 1946. — ² Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{10}$ 1947. — ³ Härav är 11 öre ersättning för de avlösta s. k. dolda förmånerna. Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{11}$ 1947— $\frac{31}{10}$ 1948. — ⁴ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{11}$ 1948— $\frac{31}{10}$ 1949. — ⁵ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{10}$ 1950. — ⁶ Oskolade.

I löneavtalet finns även minimilöner för månadsavlönade arbetare, bestämmelser om särskilda ersättningar av olika slag (t. ex. lön vid ersättartjänstgöring, övertidsarbete m. m.) samt ackordspriser.

e) Löneformer

Inom jordbruket är det fortfarande ej ovanligt att arbetarnas löner delvis utgår in natura. Avlöning med s. k. stat (viss kvantitet spannmål och mjölk, fri bostad och fritt bränsle samt ev. andra naturaförmåner) förekommer dock numer i allt mindre utsträckning. Statavlöningen, som sedan mitten av 1800-talet länge var den helt dominerande löneformen inom jordbruket, har sålunda så småningom utbytt mot kontant lön med eller utan naturaförmåner. Det kan nämnas, att år 1944 träffades en överenskommelse mellan Svenska lantarbetsgivareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet att naturalönesystemet successivt skulle avvecklas. Överenskommelsen har bl. a. medfört, att statavlönade arbetare ej längre finns på gårdar, där arbetsgivare och arbetare tillhör lantarbetsgivareföreningen resp. lantarbetareförbundet. Förändringarna i naturalönesystemets betydelse de senaste tio åren åskådliggöres i diagram I, som visar lantarbetarnas relativa fördelning efter löneform enligt socialstyrelsens löneundersökningar.

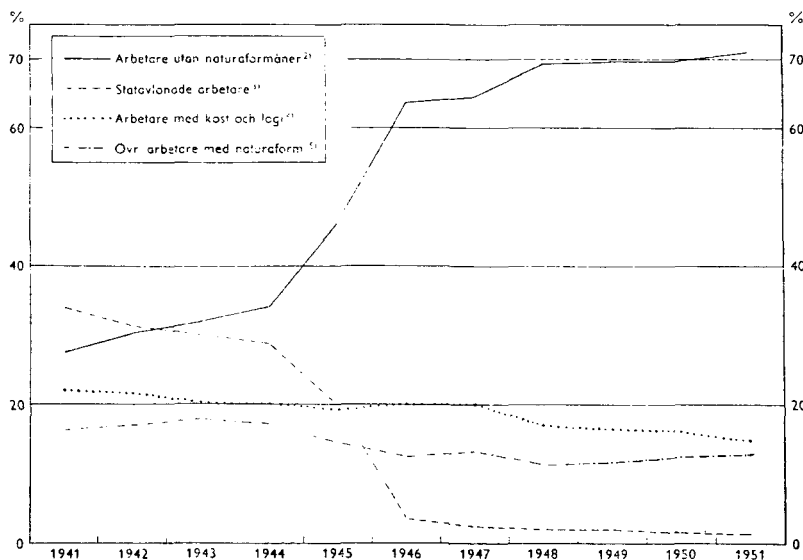
Mellan löneformerna statavlöning och timavlöning utan naturaförmåner finns flera övergångsformer. I statistiken har arbetarna med avseende på löneformen uppdelats på tre huvudgrupper nämligen arbetare med fri kost, arbetare med kost och logi samt arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad. Denna gruppering har använts fr. o. m. 1946 års undersökning. Den tidigare använda och den nyare löneformsgrupperingen svarar mot varandra på följande sätt:

Löneformsgrupperingen fr. o. m. 1946	Motsvarande grupper eller delar av grupper i den äldre löneformsgrupperingen
Arbetare utan naturaförmåner	Arbetare utan naturaförmåner
Arbetare med kost och logi	Arbetare i kost
Arbetare med fri kost	En del av gruppen »övriga ¹ arbetare med naturaförmåner»
Arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad .	Statavlönade arbetare och resten av gruppen »övriga ¹ arbetare med naturaförmåner».

I 1946 års statistik redovisades för första gången även de tillfälliga arbetarna individuellt. Följden blev att antalet arbetare med fri kost steg mycket starkt. Dessa arbetare bröts därför ut ur den gamla gruppen »övriga arbetare med naturaförmåner» och fick bilda en särskild grupp. Resten av gruppen »övriga arbetare med naturaförmåner» och de statavlönade arbetarna bildade tillsammans den nya gruppen »arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad». Även i gruppen »arbetare utan naturaförmåner» torde fr. o. m. år 1946 ingå ett antal tillfälliga arbetare, för vilka tidigare endast

¹ Andra arbetare med naturaförmåner än arbetare i kost och statavlönade arbetare.

Diagram I. Fast anställda lantarbetare fördelade på olika löneformer
åren 1941—1951¹

summerisk redovisning lämnats. Man bör kanske ej helt bortse från detta förhållande, då resultaten av undersökningarna för år 1946 och för senare år jämföres med resultaten av tidigare undersökningar.

Lantarbetet utföres nästan alltid mot tidlön — vanligen timlön men ibland månads- eller daglön. Ackordsarbete förekommer sällan trots arbetar- och arbetsgivarorganisationernas strävan under senare år att öka användningen av ackord. Andelen ackordsarbetsdagar av hela antalet »manliga» arbetsdagar var sålunda år 1951 endast 1,4 % och av hela antalet »kvinnliga» arbetsdagar 8,3 % (tab. 3). Eftersom redovisningen av ackordsarbetet ofta är ofullständig, torde dock dessa procenttal vara något för låga.

f) Löneutvecklingen åren 1939—1951

Lönerna till en grupp arbetstagare kan mätas med olika statistiska mått. I lantarbetarstatistiken används vanligen medellönen per timme eller per år. Medellönen per timme avser här den kontanta förtjänsten vid tidlönsarbete (på ordinarie arbetstid eller övertid), semesterlön och andra kontanta ersättningar utom ackordsförtjänster samt värdet av ev. naturaförmåner. Fr. o. m. år 1950 har vid beräkningen av medellönen per timme ej medtagits lönebelopp, för vilka uppgift om motsvarande arbetstid saknas. Medellönerna per år avser den totala förtjänsten under året, således även ackordsförtjäns-

¹ Permanently employed farm labourers; percentage of labourers enjoying different kinds of payment.

— ² Labourers without payments in kind. — ³ Labourers with lodging and certain payments in kind (stat.). — ⁴ Labourers with cost and lodging. — ⁵ Other labourers with payments in kind.

Tab. 5. Lantarbetarlönernas förändringar åren 1939—1951

Genomsnittlig arbets- inkomst (kontant och naturaförmåner) för arbetare fyllda 18 år	Arbetare utan naturaförmåner		Arb. med kost o. logi ¹	Samtliga manliga arbetare	Kvinnliga arbetare		
	körkarlar ¹	dags- verkare			körkarlar ¹	hem- biträden	mjölk- skor
<i>Årslön.</i>				a) Absoluta tal, årslön, kr			
År 1939	1 557	1 432	1 282	1 602	964	692	783
» 1940	1 706	1 543	1 407	1 761	1 057	836	926
» 1941	1 909	1 764	1 591	1 936	1 182	934	1 031
» 1942	2 247	2 075	1 828	2 207	1 346	1 012	1 151
» 1943	2 502	2 285	2 046	2 435	1 523	1 062	1 234
» 1944	2 607	2 427	2 225	2 573	1 629	1 154	1 412
» 1945	2 940	2 782	2 486	2 940	1 739	1 350	1 585
» 1946	3 223	3 054	2 764	3 296	1 856	1 355	1 713
» 1947	3 476	3 306	3 012	3 603	1 974	1 439	1 844
» 1948	4 181	3 998	3 498	4 301	2 304	1 705	2 184
» 1949	4 245	4 051	3 656	4 450	2 393	1 779	2 233
» 1950	4 420	4 196	3 978	4 638	2 574	1 973	2 438
» 1951	5 082	4 842	4 237	5 322	2 851	2 254	2 820
				b) Indextal om 1939 = 100			
År 1940	110	108	110	110	110	121	118
» 1941	123	123	124	124	123	135	132
» 1942	144	145	143	138	140	146	147
» 1943	161	160	160	152	158	153	164
» 1944	167	169	174	161	169	167	180
» 1945	189	194	194	184	180	195	202
» 1946	207	213	216	206	193	196	219
» 1947	223	231	235	225	205	208	236
» 1948	269	279	273	268	239	246	279
» 1949	273	283	285	278	248	257	292
» 1950	284	293	310	290	267	285	311
» 1951	326	333	330	332	296	326	360
<i>Timlön.</i>				c) Absoluta tal, timlön, kr			
År 1939	0·67	0·66	0·54	0·67	0·35	0·53	0·48
» 1940	0·73	0·71	0·58	0·72	0·38	0·56	0·49
» 1941	0·84	0·81	0·65	0·82	0·44	0·59	0·53
» 1942	0·96	0·92	0·74	0·91	0·50	0·66	0·60
» 1943	1·07	1·02	0·83	1·01	0·56	0·77	0·67
» 1944	1·11	1·07	0·91	1·06	0·60	0·89	0·74
» 1945	1·25	1·21	1·01	1·21	0·63	0·95	0·79
» 1946	1·36	1·29	1·14	1·35	0·72	0·99	0·94
» 1947	1·45	1·42	1·24	1·47	0·79	1·09	1·04
» 1948	1·74	1·69	1·43	1·77	0·90	1·30	1·07
» 1949	1·78	1·74	1·59	1·84	0·97	1·33	1·15
» 1950	1·82	1·78	1·68	1·91	1·06	1·42	1·24
» 1951	2·09	2·06	1·81	2·18	1·20	1·67	1·40
				d) Indextal om 1939 = 100			
År 1940	109	108	107	107	109	106	102
» 1941	125	123	120	122	126	111	110
» 1942	143	139	137	136	143	125	125
» 1943	160	155	154	151	160	145	140
» 1944	166	162	169	158	171	168	154
» 1945	187	183	187	181	180	179	165
» 1946	203	195	211	201	206	187	196
» 1947	216	215	230	219	226	206	217
» 1948	260	256	265	264	257	245	223
» 1949	266	264	294	275	277	251	240
» 1950	272	270	311	285	303	268	258
» 1951	312	312	335	325	343	315	292

¹ Exklusive traktorskötare åren 1946—1951.

Tab. 6. De individuella årslönernas variationer för vuxna manliga lantarbetare åren 1946—1951

År	Antal vuxna manl. arb. m. minst 250 dagsv. under året	Därav (i %) med en totallön per år, kr											6 600 och över	Genomsnittlig årslön, kr	Index-tal, om 1946 = 100
		under 2 600	2 600—2 999	3 000—3 399	3 400—3 799	3 800—4 199	4 200—4 599	4 600—4 999	5 000—5 399	5 400—5 799	5 800—6 199	6 200—6 599			
1946	7 823	12·5	15·1	29·8	25·2	10·8	4·3	1·4	0·5	0·2	0·1	0·1	0·0	3 296	100
1947	6 828	7·9	8·5	18·8	28·2	20·1	9·3	4·1	1·8	0·7	0·3	0·2	0·1	3 603	109
1948	5 914	3·4	3·8	5·8	9·9	19·6	24·0	16·6	8·6	4·4	2·2	0·8	0·9	4 301	130
1949	5 796	2·3	3·0	4·5	8·5	17·8	23·7	17·9	10·7	5·6	3·1	1·4	1·5	4 450	135
1950	5 388	1·3	2·6	3·9	6·3	13·3	22·1	21·5	12·2	7·8	4·2	2·4	2·4	4 638	141
1951	4 980	0·9	1·3	2·3	3·5	5·0	8·2	15·3	18·4	16·3	11·6	6·0	11·2	5 322	161

ter. De har endast uträknats för arbetare som arbetat minst 250 dagar hos den arbetsgivare, som lämnat uppgifterna (s. k. årsarbetare). Årsmedellönerna mäter alltså de fast anställda lantarbetarnas årsförtjänster. Vid uträkningen av medellönerna har ingen hänsyn tagits till s. k. dolda förmåner (t. ex. nedsatta priser på mjölk och bränsle).

Löneutvecklingen för lantarbetare belyses i tab. 5, i vilken medellönerna per år och timme återges för vissa grupper av lantarbetare åren 1939—1951. Med »samtliga manliga arbetare» menas i varje års undersökning redovisade vuxna manliga lantarbetare. Det framgår av tabellen, att lönerna oavbrutet stigit under perioden 1939—1951. Resultatet blev, att för samtliga manliga arbetare var år 1951 såväl den genomsnittliga årslönen som timlönen drygt tre gånger så stor som år 1939. Särskilt stark var ökningen från 1947 till 1948 och från 1950 till 1951. År 1948 berodde ökningen delvis på att avtalslönerna höjdes som kompensation för att vissa av de dolda förmånerna borttogs (bl. a. nedsatt mjölkpris). Körkarlarnas och dagsverkarnas löner hade i stort sett ändrats på samma sätt som genomsnittslönerna för samtliga manliga arbetare. För dessa kan de individuella årslönernas avvikelser från de genomsnittliga årslönerna åren 1946—1951 studeras i tab. 6. Beträffande de kvinnliga arbetarnas löner kan nämnas, att den genomsnittliga timlönen för hembiträden (som deltar i jordbruksarbetet) var nära tre och en halv gånger så stor år 1951 som år 1939. För mjölkerskorna hade timlönen ungefär tredubblats.

Indextalen i tab. 5 ger emellertid en bild av löneutvecklingen 1939—1951, som bör kompletteras med några uppgifter om den samtidigt pågående penningvärdessförsämringen. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex, som avser att mäta levnadskostnadernas förändringar för arbetare och lägre tjänstemän i tätorterna, steg med omkring 90 % från år 1939 till år 1951. För lantarbetarna torde ökningen ha varit något större. Tar man hänsyn till penningvärdets fall, skulle därför med ledning av indextalen i tab. 5 den reella ökningen av lantarbetarnas löner från år 1939 till år 1951 kunna upp-

skattas till ungefär 75 %. En noggrannare beräkning av reallönens förändringar går ej att göra eftersom ingen indexserie finns, som speciellt mäter förändringarna i lantarbetarnas levnadskostnader.

I efterföljande sammanställning kan löneutvecklingen för lantarbetare jämföras med löneutvecklingen för andra arbetare på landsbygden.

	Medelförtjänst för vuxna manliga				
	lantarbetare	trädgårds- arbetare	industriarb. i de båda lägsta dyrtorsgrupperna	skogsarbetare	
		yrkes- arbetare	jord- o. stenindustri	trä- industri	huggare
	kr per tim.	kr per tim.	kr per tim.	kr per tim.	kr per dag
1946	1·35	1·50	1·82	1·76	13·77
1947	1·47	1·70	2·12	2·02	15·89
1948	1·77	1·94	2·28	2·17	17·42
1949	1·84	1·99	2·36	2·23	18·74
1950	1·91	2·02	2·44	2·33	17·76
1951	2·18	2·35	2·94	2·80	22·38
			Indextal (år 1946 = 100)		
1947	109	113	116	115	115
1948	131	129	125	123	127
1949	136	133	130	127	136
1950	141	135	134	132	129
1951	161	157	162	159	163

Löneutvecklingen för lantarbetare och andra arbetare på landsbygden synes således i stort sett ha varit likartad åren 1946—1950. För samtliga fem i tablan redovisade arbetargrupper var medeltimlönen ungefär 60 % högre år 1951 än år 1946.

g) Lönerna år 1951

Uppgifternas beskaffenhet och bearbetning. På blanketten begärdes uppgifter dels om den kontanta lönen under året och dels om naturaförmånernas värde. Den kontanta lönen skulle redovisas i följande poster: 1) tidlön på ordinarie arbetstid, 2) tidlön på övertid, 3) tidlön för ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar, 4) tidlön för rykt- och förberedelsearbeten, 5) lön för styckebetald hästskötsel, 6) aekordslön (ej skogsarbete) samt 7) semesterlön och övriga kontanta ersättningar. Till den sistnämnda gruppen skulle räknas provision, tillägg för förskjuten arbetstid och för djurskötsel under veckohelg, tillägg för bortaliggning och traktorkörning samt slutligen sjukkasseavgift, sjukavlöning, läkararvode m. m., som betalats av arbetsgivaren. Naturaförmånerna delades i fyra grupper nämligen 1) kost, 2) livsförnödenheter, 3) bostad, bränsle och potatisland, 4) kost och logi samt 5) övriga förmåner. Liksom vid tidigare undersökningar överläts på uppgiftslämnarna själva att värdera naturaförmånerna. Vid socialstyrelsens granskning av uppgifterna godtogs i regel denna värdering. Så var i 1951 års undersökning fallet beträffande posterna livsförnödenheter, bostad,

Tab. 7. Medellöner för lantarbetare

Löneformer och yrken	Redovisade arbetare											Medellön, kronor ¹												
	därav vid egendommar					därav vid egendommar						per timme vid tidlönsarbete			per år ²									
	med upp- om an- talet ut- gjorda arbets- tim- mar		därav vid koll- avtal		utan koll- avtal		med minst 250 ar- bets- dagar under året		därav vid koll- avtal		utan koll- avtal		kontant (inkl. indexbillig- semesterlön, övertid m. m.)		totalt (kontant och värde- t av naturaförmåner)		kontant (inkl. indexbillig- semesterlön, övertid m. m.)		totalt (kontant och värde- t av naturaförmåner)		därav vid koll- avtal		utan koll- avtal	
	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan
Manl. arbetare fyllda 18 år																								
a) utan naturaförmåner	6 438	5 088	1 350	3 579	3 160	419	2 19	2 19	2 20	2 13	5 468	5 472	5 493	5 317										
Eg. jordbruksarbetare	4 184	3 253	931	1 911	1 716	195	2 12	2 12	2 13	2 08	5 165	5 168	5 175	5 112										
därav:																								
rättare	160	145	15	160	142	18	2 45	2 45	2 45	2 41	6 010	6 009	5 988	6 179										
fördrängar	162	157	5	153	148	5	2 16	2 16	2 16	—	5 432	5 439	5 451	—										
körkarlar	948	828	120	615	546	69	2 08	2 09	2 09	2 07	5 077	5 082	5 091	5 010										
traktorskötare	730	642	88	456	419	37	2 17	2 17	2 18	2 14	5 274	5 277	5 284	5 200										
dagsverkare	2 184	1 481	703	527	461	66	2 06	2 06	2 06	2 05	4 840	4 842	4 836	4 880										
Arbetare m. bland. arb.	577	378	199	325	246	79	2 11	2 11	2 14	2 03	5 188	5 193	5 320	4 798										
Stall- och ladugårdsp.	1 348	1 184	161	1 159	1 015	144	2 35	2 35	2 36	2 27	6 075	6 084	6 116	5 863										
därav:																								
ladugårdsförmän	264	243	21	251	232	19	2 54	2 55	2 56	2 52	6 642	6 659	6 664	6 601										
djurskötare	1 006	863	143	833	709	124	2 30	2 31	2 32	2 23	5 942	5 949	5 982	5 759										
fodermarskar	43	43	—	45	45	—	2 30	2 30	2 30	—	5 867	5 867	5 867	—										
stalldrängar	35	35	—	30	29	1	2 14	2 14	2 14	—	5 342	5 378	5 399	—										
Specialarbetare	278	230	48	173	172	1	2 27	2 27	2 26	2 74	5 237	5 324	5 309	—										
därav:																								
smeder, snickare m. fl.	195	165	30	123	122	1	2 28	2 28	2 26	2 68	5 288	5 265	5 243	—										
lastbilsförare	32	32	—	28	28	—	2 24	2 24	2 24	—	5 665	5 665	5 665	—										
trädgårdsarbetare	19	16	3	11	11	—	2 01	2 03	2 03	—	4 677	4 715	4 715	—										
övr. specialarbetare	25	10	15	7	7	—	2 52	2 52	2 46	3 14	—	—	—	—										
Övriga arbetare	51	43	8	11	11	—	2 02	2 02	2 01	—	4 346	4 346	4 346	—										
b) med fri kost ³	1 106	53	1 053	59	3	56	1 64	1 99	1 98	1 99	3 263	4 094	—	4 080										
Eg. jordbruksarbetare	911	48	863	30	3	27	1 68	2 03	2 00	2 03	3 350	4 166	—	4 146										
därav:																								
körkarlar	16	4	12	9	2	7	1 72	2 07	—	2 15	—	—	—	—										
traktorskötare	21	4	17	3	1	2	1 77	2 08	—	2 02	—	—	—	—										
dagsverkare	872	39	833	16	—	16	1 66	2 01	1 98	2 02	3 188	3 990	—	3 990										
Arbetare m. bland. arb.	149	4	145	24	—	24	1 54	1 89	—	1 89	3 187	4 029	—	4 029										
Specialarbetare	16	1	15	—	—	—	1 96	2 37	—	2 17	—	—	—	—										
Övriga arbetare	23	—	23	—	—	—	1 97	2 32	—	2 32	—	—	—	—										
c) med kost o. logi ⁴	777	100	677	743	98	645	1 44	1 89	2 11	1 85	3 131	4 225	4 942	4 116										
Eg. jordbruksarbetare	384	61	323	317	55	262	1 47	1 92	2 16	1 86	3 239	4 332	5 016	4 189										
därav:																								
rättare	24	17	7	33	21	12	1 94	2 38	2 46	—	4 580	5 674	5 858	5 350										
fördrängar	12	3	9	18	4	14	1 61	2 06	—	—	3 572	4 705	—	4 598										
körkarlar	120	18	102	127	15	112	1 37	1 81	1 93	1 79	3 159	4 237	4 625	4 185										
traktorskötare	39	10	29	26	7	19	1 61	2 05	2 16	2 01	3 618	4 675	—	4 680										
dagsverkare	189	13	176	113	8	105	1 38	1 84	1 89	1 84	2 796	3 910	—	3 917										
Arbetare m. bland. arb.	272	17	255	278	13	265	1 39	1 83	1 86	1 83	2 924	4 015	4 390	3 997										
Stall- o. ladugårdsp.	114	18	96	145	29	116	1 48	1 92	2 12	1 88	3 272	4 368	5 013	4 207										
därav:																								
djurskötare	101	16	85	127	23	104	1 45	1 89	2 10	1 85	3 180	4 272	4 900	4 133										

¹ Medellöner, som grundar sig på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare, är tryckta med medieval stil. — ² Årslönerna grundar sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — ³ Utesluten grupp: stall- och ladugårdspersonal (7 arb. med timuppgifter). — ⁴ Uteslutna grupper: specialarbetare och övriga arbetare (tills. 7 arb. m. timuppgifter).

Tab. 7 (forts.). Medellöner för lantarbetare

Löneformer och yrken	Medellön, kronor ¹															
	Redovisade arbetare										per timme vid tidlönsarbete				per år ²	
	med uppg. om antalet utgjorda arbets-timmar		därav vid egendomar		med minst 250 arbets-dagar under året		därav vid egendomar		därav vid egendomar		totalt (inkl. indextillägg, semesterlön, övertid m. m.)		därav vid egendomar		totalt (inkl. indextillägg, semesterlön, övertid m. m.)	
	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal	med koll.-avtal	utan koll.-avtal
d) med livsförn. och/jeller bostad ³	660	378	282	599	362	237	2 09	2 39	2 49	2 21	5 105	5 903	6 236	5 395		
Eg. jordbruksarbetare därav:	322	177	145	260	172	88	2 12	2 39	2 50	2 20	5 263	5 984	6 235	5 493		
rättare	96	78	18	118	92	26	2 48	2 33	2 86	2 68	6 119	6 973	7 058	6 672		
fördrängar	11	7	4	11	7	4	2 14	2 41	.	.	4 767	5 494				
körkarlar	62	31	31	56	30	26	1 86	2 08	2 15	2 01	4 534	5 178	5 350	4 978		
traktorskötare	36	23	13	32	17	15	2 12	2 35	2 43	2 19	4 975	5 601	6 154	4 975		
dagsverkare	117	38	79	43	26	17	1 78	2 02	1 99	2 06	4 204	4 731	4 518	5 056		
Arbetare m. bland. arb.	92	36	56	68	31	37	1 77	2 07	2 06	2 09	4 095	4 892	5 001	4 801		
Stall- o. ladugårdsp. därav:	209	132	77	241	131	110	2 16	2 49	2 61	2 29	5 266	6 153	6 681	5 524		
ladugårdsförmän	69	60	9	70	60	10	2 55	2 35	2 89	.	6 500	7 302	7 372	6 885		
djurskötare	135	67	68	164	66	98	1 99	2 33	2 42	2 24	4 790	5 712	6 176	5 400		
Specialarbetare	33	31	2	28	27	1	2 07	2 42	2 42	.	4 860	5 636	5 633	.		
Tillhopa (a-d)	8 981	5 619	3 362	4 980	3 623	1 357	2 09	2 18	2 22	2 03	5 049	5 322	5 551	4 709		
därav:																
eg. jordbruksarbetare	5 801	3 539	2 262	2 518	1 946	572	2 06	2 13	2 15	2 03	4 911	5 135	5 263	4 702		
arbetare m. bland. arb.	1 090	435	655	695	290	405	1 84	2 02	2 12	1 92	4 106	4 652	5 244	4 228		
stall- och ladugårdsp.	1 678	1 334	344	1 550	1 175	375	2 27	2 34	2 39	2 17	5 678	5 928	6 152	5 226		
specialarbetare	330	261	66	203	200	3	2 25	2 29	2 28	2 59	5 268	5 376	5 356	.		
övriga arbetare	82	47	35	14	12	2	1 96	2 02	2 02	2 01	4 001	4 199	4 203	.		
Manliga minderåriga arb.	620	267	353	113	46	67	1 35	1 50	1 53	1 47	2 967	3 438	3 706	3 254		
utan naturaförmåner	368	256	112	61	44	17	1 53	1 54	1 53	1 56	3 592	3 579	3 686	3 304		
med naturaförmåner	252	11	241	52	2	50	1 04	1 45	1 61	1 44	2 284	3 272	.	3 237		
Kvinnliga arb. fyllda 18 år																
utan naturaförmåner	689	438	251	98	80	18	1 69	1 70	1 72	1 64	2 682	2 684	2 844	1 975		
med naturaförmåner	490	66	424	290	68	222	0 83	1 27	1 36	1 25	1 815	2 865	3 102	2 793		
Tillhopa	1 179	504	675	388	148	240	1 09	1 40	1 58	1 29	2 034	2 820	2 963	2 731		
därav:																
eg. jordbruksarbetare	612	305	307	4	1	3	1 57	1 64	1 66	1 60		
arbetare m. bland. arb.	103	56	47	46	29	17	1 60	1 77	1 84	1 62	3 340	3 812	4 165	3 210		
mjölkerskor	122	71	51	104	58	46	1 49	1 67	1 69	1 64	2 003	2 254	2 270	2 235		
specialarbetare	59	18	41	5	5	—	1 58	1 70	1 72	1 64		
hembiträden	277	49	228	227	53	174	0 76	1 20	1 24	1 18	1 744	2 851	3 021	2 800		
övriga arbetare	6	5	1	2	2	—		
Kvinnliga minderåriga arb.	134	27	107	35	14	21	0 72	1 12	1 21	1 09	1 657	2 647	2 957	2 440		
Manliga arb. fyllda 18 år																
år 1951	8 981	5 619	3 362	4 980	3 623	1 357	2 09	2 18	2 22	2 03	5 049	5 322	5 551	4 709		
år 1950	9 421	6 416	3 005	5 388	4 097	1 291	1 83	1 91	1 94	1 78	4 333	4 638	4 814	4 080		
Kvinnliga arb. fyllda 18 år																
år 1951	1 179	504	675	388	148	240	1 09	1 40	1 58	1 29	2 034	2 820	2 963	2 731		
år 1950	1 008	466	542	428	189	239	0 96	1 24	1 34	1 16	1 718	2 438	2 406	2 463		

¹ Se not 1, s. 23. — ² Se not 2, s. 23. — ³ Utom bostad i regel även bränsle. — Utesluten grupp: övriga arbetare (4 arb. m. timuppgifter).

bränsle och potatisland samt »övriga förmåner». För att få större enhetlighet har däremot värderingen av förmånerna »fri kost» och »kost och logi» i 1951 års primärmaterial helt gjorts om med ledning av de för dessa förmåner år 1951 fastställda taxeringsvärdena. Eftersom prisstegringen på livsmedel, bränsle, lyse och bostad från 1950 till 1951 ej beaktats, då 1951 års taxeringsvärden fastställdes, har dessa taxeringsvärden först höjts med 15 %. Att naturaförmånerna ej värderats enligt samma metod år 1951 och 1950 försämrar givetvis jämförbarheten hos statistikens resultat för de båda åren. Detta gäller lönerna till arbetare med kost och logi men även, om också ej i samma grad, lönerna till arbetare med enbart fri kost.

Medellönerna för olika grupper av lantarbetare redovisas i tab. 7. Som ett komplement till dessa medellöner visas i tab. 8, 9 och 10 arbetarnas fördelning efter de individuella lönernas höjd. Dessa tabeller åskådliggör spridningen kring de beräknade medellönerna. Som mått på denna spridning anföres i tabellerna de s. k. normala variationsgränserna. Dessa kan, om arbetarna ordnats efter lönens höjd, definieras som de två lönebelopp, mellan vilka lönerna varierar, om man bortser från den fjärdedel av arbetarna, som består av de lägst avlönade och den fjärdedel, som består av de högst avlönade. Emellertid kan medellönen ibland vara ett dåligt mått på lönerna inom en grupp av arbetare. Detta är t. ex. fallet, då ovanligt många höga eller låga löner finns i gruppen. I tabellerna 8, 9 och 10 har därför utom medellönen även uträknats medianlönen, varmed avses det lönebelopp som har lika många löner över som under sig. Om alla lönebeloppen ordnas efter storlek, är således medianen den mellersta lönen i serien. Medianlönen påverkas icke av extremt höga eller låga löner. När löneläget för en viss grupp skall mätas, är det därför fördelaktigt att känna både medellönen och medianlönen.

Efterföljande redogörelse för lantarbetarnas löneförhållanden grundar sig på de 14 189 individualuppgifter som lämnats till 1951 års statistik. De summariska löneuppgifter som lämnats (för tillhoppa 2 472 arbetare) avser huvudsakligen tillfällig arbetskraft av olika slag (skolungdom, skördehjälp från arbetsläger och dyl.). För lönerna till dessa arbetare redogöres på s. 39.

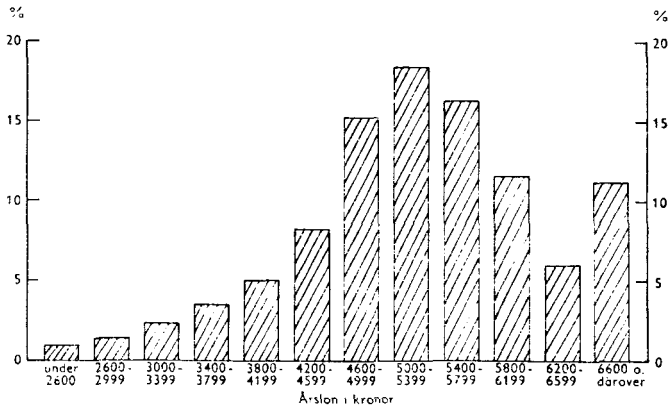
Lönenivån år 1951. Det allmänna löneläget för lantarbetare år 1951 torde framgå av jämförelser mellan 1951 års genomsnittslöner för vissa större lantarbetargrupper och motsvarande löner år 1950 samt av jämförelser mellan lantarbetarnas och andra arbetargrupperns löner år 1951. Såsom omtalats i översikten av löneutvecklingen 1939—1951 försvåras lönejämförelser i tiden av penningvärdets förändringar. Sådana förändringar kan medföra, att i och för sig fullt tydliga förändringar i medellönerna ej behöver betyda att reallönen ändrats på samma sätt eller ens i samma riktning som den nominella lönen. Levnadskostnaderna steg mycket starkt från december 1950 till december 1951 — socialstyrelsens levnadskostnadsindex (år 1935 som bas; skatter och sociala förmåner inräknade) var år 1950 172 men år

Tab. 8. Lantarbetare fyllda 18 år fördelade efter årslönens storlek

Yrken och löneformer (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan kollektivavtal)	Antal redov. arb. m. minst 250 dagsv.	Däruv (i %) med nedanstående totallön (kontant och naturaförmåner) per år, kr													Med- del- lön ¹ , kr	Med- dian- lön ² , kr	Lönernas normala variations- gränser ² , kr
		under 2600	2600-	3000-	3400-	3800-	4200-	4600-	5000-	5400-	5800-	6200-	6000 o. över				
			2999	3399	3799	4199	4599	4999	5399	5799	6199	6599					
<i>Män</i>																	
Rättare . . .	{ m. k. 255	—	—	—	—	0.4	1.6	3.5	10.6	16.5	20.8	10.6	36.0	6 863	6 120	5 520-7 073	
	{ u. k. 57	—	—	1.8	—	1.8	5.2	12.8	8.8	10.5	14.0	14.0	31.6	6 223	6 048	5 115-6 900	
Fördrängar . .	{ m. k. 159	—	—	—	—	1.3	2.5	17.6	30.2	27.0	10.1	5.7	5.6	5 457	5 333	5 068-5 691	
	{ u. k. 24	—	4.2	—	4.2	8.3	20.8	16.7	33.3	8.3	4.2	—	—	4 787	4 894	4 356-5 209	
Körkarlar . .	{ m. k. 593	0.2	—	0.2	1.3	3.2	9.4	26.5	33.1	17.6	6.4	1.5	0.7	5 090	5 084	4 787-5 424	
	{ u. k. 214	1.0	3.7	6.1	8.4	14.0	18.7	19.6	13.1	8.9	3.7	1.4	1.4	4 544	4 560	3 934-5 116	
Traktorskötare	{ m. k. 444	—	0.2	—	0.2	1.1	6.1	21.9	29.8	24.6	8.6	4.3	3.2	5 305	5 284	4 904-5 604	
	{ u. k. 73	1.4	—	4.1	1.4	12.3	8.2	24.7	16.4	20.5	1.4	2.7	6.9	4 993	4 915	4 286-5 488	
Dagsverkare .	{ m. k. 495	1.6	1.0	1.8	4.7	4.9	18.0	31.9	19.4	9.3	4.0	1.6	1.8	4 803	4 802	4 471-5 190	
	{ u. k. 204	3.0	5.4	8.3	12.7	17.2	15.2	14.7	11.3	4.4	3.9	1.0	2.9	4 329	4 249	3 608-4 965	
Arbetare m. bl. arbete	{ m. k. 290	0.7	—	1.0	2.1	4.1	7.3	14.5	23.3	24.8	9.3	4.1	3.8	5 244	5 276	4 895-5 617	
	{ u. k. 405	3.9	5.7	11.4	13.6	16.8	12.8	13.6	10.1	5.9	2.7	1.3	3.2	4 228	4 154	3 514-4 843	
Ladugårdsförm.	{ m. k. 296	—	—	—	—	—	0.3	0.7	2.7	8.1	17.2	16.6	54.4	6 805	6 683	6 138-7 381	
	{ u. k. 35	—	—	—	—	—	—	5.7	5.7	14.3	23.6	2.9	42.8	6 441	6 148	5 724-7 040	
Djurakötare	{ m. k. 798	0.6	0.1	0.4	0.4	0.9	1.9	4.9	11.5	23.8	22.7	13.5	19.3	5 967	5 898	5 459-6 381	
	{ u. k. 331	1.2	2.7	4.5	7.2	8.5	9.1	9.4	12.4	12.7	17.2	5.7	9.4	5 115	5 234	4 229-6 000	
Fodermarskar	{ m. k. 46	—	—	—	—	—	—	6.5	17.4	21.7	23.3	13.1	13.0	5 867	5 890	5 414-6 212	
	{ u. k. 3	—	—	—	—	—	—	—	33.3	33.3	33.4	—	—	—	—	—	
Stalldrängar .	{ m. k. 35	—	2.9	—	5.7	8.6	8.6	11.4	14.3	23.7	11.4	5.7	5.7	5 221	5 375	4 490-5 782	
	{ u. k. 6	—	—	16.6	16.7	—	50.0	16.7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Specialarbetare	{ m. k. 200	—	1.0	0.5	—	1.0	8.5	16.5	29.5	19.5	16.0	4.5	3.0	5 356	5 328	4 987-5 764	
	{ u. k. 3	—	—	—	—	—	—	—	—	33.3	—	33.4	33.3	—	—	—	
Övriga arbetare	{ m. k. 12	—	25.0	—	25.0	—	8.4	16.7	8.3	8.3	8.3	—	—	4 203	4 116	3 064-5 172	
	{ u. k. 2	—	—	—	—	50.0	50.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Arb. utan nat.- förm.	{ m. k. 3 160	0.3	0.3	0.3	1.1	1.7	6.9	17.1	22.1	19.9	12.9	6.9	10.5	5 493	5 401	4 945-5 930	
	{ u. k. 419	1.2	1.2	1.9	1.7	5.0	8.6	16.2	20.7	13.4	13.1	4.8	12.2	5 317	5 260	4 745-5 957	
	{ m. k. 3	—	—	—	—	—	—	33.3	33.4	33.3	—	—	—	—	—	—	
Arb. m. fri kost	{ m. k. 56	10.7	8.9	12.5	12.5	10.7	10.7	10.7	10.7	5.4	5.4	—	1.8	4 080	4 110	3 142-4 960	
	{ u. k. 98	2.0	2.0	4.1	8.2	12.3	6.1	14.3	21.4	7.1	12.3	4.1	6.1	4 942	5 018	4 097-5 739	
Arb. m. kost o. logi	{ m. k. 645	2.5	6.2	11.6	16.1	20.8	15.8	13.2	5.7	4.2	1.9	0.5	1.5	4 116	4 059	3 518-4 644	
	{ u. k. 362	1.1	0.8	0.5	0.8	2.5	3.9	5.0	9.7	14.4	14.9	10.2	36.2	6 236	6 122	5 419-7 022	
Arb. med livsf. och/el. bostad	{ m. k. 237	0.8	0.8	2.5	3.4	5.5	11.4	13.1	13.1	16.0	14.8	7.6	11.0	5 395	5 395	4 600-6 048	
	{ u. k. 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Samtliga 1951	{ m. k. 3 623	0.4	0.4	0.5	1.3	2.1	6.6	15.8	20.8	19.0	13.1	7.1	12.9	5 551	5 444	4 953-6 022	
	{ u. k. 1 357	2.1	3.8	7.1	9.3	12.8	12.6	14.0	11.9	9.1	7.8	3.0	6.5	4 709	4 668	3 862-5 419	
	{ tillh. 4 980	0.9	1.3	2.3	3.5	5.0	8.2	15.3	18.4	16.3	11.6	6.0	11.2	5 322	5 291	4 704-5 908	
Samtliga 1950	{ m. k. 4 097	0.3	0.9	1.5	3.7	11.8	24.3	24.4	13.3	9.2	4.9	2.9	2.8	4 814	4 720	4 326-5 218	
	{ u. k. 1 291	4.4	8.0	11.6	14.5	17.9	15.2	12.5	8.6	3.4	2.0	1.0	0.9	4 080	4 066	3 420-4 680	
	{ tillh. 5 388	1.3	2.6	3.9	6.3	13.3	22.1	21.5	12.2	7.8	4.2	2.4	2.4	4 638	4 608	4 140-5 108	
<i>Kvinnor</i>																	
Mjölkerskor .	{ m. k. 58 724	19.0	6.9	1.7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 270	2 291	1 852-2 654	
	{ u. k. 46 674	15.2	15.2	2.2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 235	2 155	1 771-2 810	
Hembiträden .	{ m. k. 53 17.0	23.3	37.7	11.3	3.8	1.9	—	—	—	—	—	—	—	3 021	3 079	2 672-3 312	
	{ u. k. 174 40.8	20.1	23.0	11.5	2.9	0.6	1.1	—	—	—	—	—	—	2 800	2 746	2 338-3 204	
Övriga arbetare	{ m. k. 37 10.8	8.1	13.5	13.5	16.3	10.8	8.1	8.1	5.4	—	—	—	5.4	3 965	3 850	3 141-4 665	
	{ u. k. 20 25.0	20.0	10.0	15.0	15.0	5.0	10.0	—	—	—	—	—	—	3 278	3 219	2 576-3 847	
Samtliga 1951	{ m. k. 148 37.2	19.6	19.6	8.1	5.4	3.4	2.0	2.0	1.4	—	—	—	1.3	2 963	2 878	2 291-3 334	
	{ u. k. 240 44.6	19.2	20.4	10.0	3.3	0.8	1.7	—	—	—	—	—	—	2 731	2 704	2 239-3 198	
	{ tillh. 388 41.8	19.3	20.1	9.3	4.1	1.8	1.8	0.8	0.5	—	—	—	0.5	2 820	2 742	2 266-3 263	
Samtliga 1950	{ m. k. 189 60.3	18.0	11.1	5.3	3.2	2.1	—	—	—	—	—	—	—	2 406	2 391	1 825-2 895	
	{ u. k. 239 61.5	15.1	15.0	6.3	1.7	—	—	0.4	—	—	—	—	—	2 463	2 436	2 040-2 890	
	{ tillh. 428 61.0	16.4	13.3	5.9	2.3	0.9	—	0.2	—	—	—	—	—	2 438	2 426	1 934-2 892	

¹ Se not 1, s. 23. — ² Se not 1, s. 23 och texten, s. 25.

Diagram II. Vuxna manliga lantarbetare fördelade efter lörens storlek under år 1951¹

1951 205, alltså en ökning med 19 %. Det måste därför betonas, att när i det följande talas om lönernas förändringar från 1950 till 1951 avses den nominella lörens och ej reallönens förändringar.

För vuxna *manliga* arbetare utgjorde enligt tab. 7 den genomsnittliga timförtjänsten vid tidlönsarbete 2,18 kr år 1951 mot 1,91 kr år 1950, således en ökning från 1950 till 1951 med 14,1 %. I dessa timförtjänster har alla kontanta ersättningar (utom ackordsförtjänster) och naturaförmåner medräknats. Den genomsnittliga årslönen,² inräknat ackordslön, steg från 4 638 kr år 1950 till 5 322 kr år 1951, alltså 14,7 % ökning. Mäter man årslönen med medianlönen, vilken år 1950 var 4 608 kr och 1951 5 291 kr (tab. 8) blir ökningen 14,8 %. Hur de individuella lönerna avviker från medellön och medianlön framgår i detalj av tab. 8 och diagram II. År 1951 var årslönernas s. k. normala variationsgränser (se s. 25) 4 704 och 5 908 kr mot år 1950 4 140 och 5 108 kr. Lönespridningen synes alltså ha ökat sedan år 1950.

Medeltimlönen för vuxna *kvinnliga* arbetare var år 1951 1,40 kr, vilket är 16 öre eller 12,9 % mer än år 1950. Det bör dock observeras, att för de olika i tab. 7 angivna yrkesgrupperna utom hembiträden varierade medeltimlönen mellan 1,64 kr och 1,77 kr. Antalet hembiträden uppgick till 23 % av antalet vuxna kvinnliga arbetare. Flertalet av dem hade i motsats till övriga kvinnliga arbetare arbetat minst 250 dagar under året. De förtjänade i genomsnitt 1,20 kr per timme. Deras genomsnittliga årslön var 2 851 kr, vilket är 10,8 % mer än år 1950. Årslönen uppgick till knappt tre fjärdedelar av årslönen för vuxna manliga dagsverkare med kost och logi (3 910 kr).

Direkta jämförelser mellan lantarbetarnas och andra arbetsgruppers löner kan av flera orsaker lätt bli missvisande. Detta sammanhänger bl. a.

¹ Adult farm labourers (males) with at least 250 worked days during the year distributed according to the yearly wages during 1951. — ² Se texten, s. 19 och 20.

Tab. 9. Lantarbetare fyllda 18 år fördelade efter timförtjänstens storlek

	Samtliga vuxna arb. med uppg. om antalet arbetstimmar under året		D ä r a v										
			m ä n							kvinnor			
			arbetare utan naturaförmåner									hembiträden med kost o. logi el. fri kost	mjölkerskor utan naturaförmåner
			män	kvinnor	fördrängar	körkarlar	traktor-skötare	dagsverkare	arb. m. bland. arb.	ladngårdsförmän	djur-skötare		
S:a arb. på gårdar med koll.-avtal	5 619	504	157	828	642	1 481	378	243	863	49	68		
därav i % med en timlön av													
under 70 öre	0.0	—	—	—	—	0.1	—	—	—	—	—		
70—80 »	—	0.8	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5		
80—90 »	—	1.2	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5		
90—100 »	—	0.6	—	—	—	—	—	—	—	—	6.1		
100—110 »	0.2	1.0	—	—	—	0.6	—	—	—	—	4.1		
110—120 »	0.1	2.6	—	—	—	0.3	0.3	—	0.1	—	20.4		
120—130 »	0.3	3.7	—	0.1	—	0.5	0.8	—	—	—	22.5		
130—140 »	0.5	2.4	—	0.1	—	1.2	0.5	—	—	—	16.3		
140—150 »	0.3	3.2	—	0.1	—	0.5	0.3	—	—	—	8.2		
150—160 »	0.9	26.4	—	0.4	—	1.8	1.3	—	0.1	—	6.1		
160—170 »	0.9	20.8	—	0.2	—	1.6	0.8	0.4	0.1	—	2.0		
170—180 »	1.4	15.9	0.6	0.5	—	2.5	1.1	—	0.5	—	—		
180—190 »	1.8	7.9	—	1.8	0.3	3.1	1.8	—	0.9	—	4.1		
190—200 »	7.5	5.5	3.8	12.1	1.9	15.5	6.6	—	1.0	—	2.0		
200—210 »	22.1	1.6	29.9	44.4	20.1	33.1	29.4	—	3.4	—	—		
210—220 »	22.0	2.0	43.3	27.9	44.5	20.5	26.7	4.1	13.9	—	—		
220—230 »	15.3	1.6	10.2	8.0	19.3	8.0	15.6	9.9	31.5	—	—		
230—240 »	9.3	0.4	4.5	2.3	7.5	3.6	5.8	16.9	23.9	—	—		
240—250 »	5.7	0.4	2.6	1.6	3.3	2.2	3.2	16.9	11.8	—	—		
250 o. över	11.7	2.0	5.1	0.5	3.1	4.9	5.8	51.8	12.8	—	—		
medellön ¹ , kr	2.22	1.58	2.16	2.09	2.18	2.06	2.14	2.56	2.32	1.24	1.69		
medianlön ² , kr	2.15	1.64	2.12	2.08	2.15	2.06	2.11	2.50	2.28	1.24	1.69		
Normala variationsgränser ² , kr	2.05—2.31	1.55—1.78	2.08—2.18	2.03—2.13	2.10—2.23	1.98—2.15	2.03—2.28	2.35—2.72	2.21—2.39	1.13—1.39	1.59—1.77		
S:a arb. på gårdar utan koll.-avtal	3 362	675	5	120	88	703	199	21	143	228	28		
därav i % med en timlön av													
under 70 öre	—	0.3	—	—	—	—	—	—	—	—	0.9		
70—80 »	0.0	0.3	—	—	—	—	—	—	—	—	0.4		
80—90 »	0.0	1.8	—	—	—	—	—	—	—	—	4.8		
90—100 »	0.2	3.8	—	—	—	—	—	—	—	—	11.0		
100—110 »	0.4	7.3	—	—	—	0.4	2.0	—	—	—	17.1		
110—120 »	0.5	6.2	—	0.8	—	0.3	0.5	—	0.7	—	14.5		
120—130 »	1.3	7.6	—	0.8	—	1.4	0.6	—	—	—	14.9		
130—140 »	1.7	7.6	—	0.8	—	1.1	1.0	—	—	—	11.9		
140—150 »	2.2	5.3	—	0.8	—	1.3	1.0	—	—	—	6.1		
150—160 »	4.4	16.6	—	—	2.3	3.0	4.0	—	2.1	—	8.3		
160—170 »	5.2	13.8	—	1.7	1.1	1.9	0.5	—	—	—	3.1		
170—180 »	6.0	9.9	—	2.5	1.1	4.1	5.5	—	1.4	—	2.6		
180—190 »	7.4	4.9	—	0.8	1.1	5.7	2.0	—	3.5	—	2.6		
190—200 »	8.1	2.3	—	8.4	2.3	11.7	13.1	—	2.8	—	0.9		
200—210 »	16.9	5.8	60.0	45.0	35.2	35.7	38.7	4.8	14.0	0.9	10.7		
210—220 »	7.3	0.7	20.0	21.7	21.6	6.1	9.6	—	17.5	—	—		
220—230 »	8.3	1.9	20.0	6.7	9.1	6.7	8.6	19.0	21.6	—	—		
230—240 »	8.0	1.0	—	5.0	6.8	3.0	3.0	4.8	17.5	—	—		
240—250 »	3.6	0.3	—	—	5.7	1.8	3.0	14.3	9.8	—	—		
250 o. över	18.5	2.1	—	5.0	13.7	15.8	7.0	57.1	9.1	—	—		
medellön ¹ , kr	2.08	1.29	—	2.07	2.14	2.05	2.03	2.52	2.23	1.18	1.57		
medianlön ² , kr	2.05	1.56	—	2.06	2.14	2.00	2.00	2.53	2.24	1.20	1.61		
Normala variationsgränser ² , kr	1.84—2.35	1.27—1.75	—	2.00—2.16	2.02—2.30	1.95—2.23	1.96—2.12	2.31—2.67	2.10—2.36	1.03—1.39	1.50—1.77		

¹ Se not 1, s. 23. — ² Se not 1, s. 23 och texten, s. 25.

Tab. 10. Körkarlar och dagsverkare fyllda 18 år fördelade efter årslönens storlek vid olika löneformer

Yrke och löneformer (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan kollektivavtal)	Antal vuxna manl. arb. m. minst 250 arbetsdagar	Därav (i %) med en årslön av kr:										Medel-lön ¹ , kr	Medel-dian-lön ² , kr	Lönernas normala variationsgränser ² , kr			
		under 2 600															
		2 600—2 999	3 000—3 399	3 400—3 799	3 800—4 199	4 200—4 599	4 600—4 999	5 000—5 399	5 400—5 799	5 800—6 199	6 200—6 599				6 600 o. över		
<i>Körkarlar</i>																	
Arb. utan nat.-förm.	m. k.	546	0·2	—	1·1	2·6	9·7	27·8	33·1	17·6	5·9	1·3	0·7	5 091	5 079	4 788—5 412	
	u. k.	69	1·5	1·5	1·5	4·3	13·0	27·5	26·1	14·5	7·2	2·9	—	5 010	5 009	4 695—5 383	
Arb. med fri kost	m. k.	2	—	—	—	50·0	—	50·0	—	—	—	—	—	—	—	—	
	u. k.	7	14·2	14·3	—	14·3	14·3	—	14·3	14·3	—	—	—	—	—	—	
Arb. m. kost o. logi	m. k.	15	—	—	6·7	13·3	13·3	6·7	13·3	33·3	6·7	6·7	—	4 625	4 900	3 845—5 275	
	u. k.	112	0·9	5·3	10·7	12·5	20·5	23·2	16·1	4·5	1·8	2·7	—	1·8	4 185	4 184	3 604—4 673
Arbetare med livsf. och/eller bostad	m. k.	30	—	—	—	6·7	6·7	6·7	33·3	23·3	16·6	6·7	—	5 350	5 379	5 024—5 802	
	u. k.	36	—	—	—	7·7	11·5	19·2	15·4	15·4	23·1	—	3·9	3·8	4 978	4 964	4 261—5 604
Samtliga	m. k.	593	0·2	—	0·2	1·3	3·2	9·4	26·5	33·1	17·5	6·4	1·5	0·7	5 090	5 084	4 787—5 424
	u. k.	214	0·9	3·7	6·1	8·4	14·0	18·7	19·6	13·1	8·9	3·8	1·4	1·4	4 544	4 560	3 932—5 116
	tillh.	807	0·4	1·0	1·7	3·2	6·1	11·9	24·7	27·7	15·2	5·7	1·5	0·9	4 945	5 009	4 608—5 356
<i>Dagsverkare</i>																	
Arb. utan nat.-förm.	m. k.	461	1·3	0·7	1·7	4·3	4·1	18·0	33·0	19·7	9·6	4·1	1·5	2·0	4 836	4 818	4 511—5 196
	u. k.	66	1·5	3·0	1·5	6·1	10·6	13·6	13·6	25·8	7·6	7·6	3·0	6·1	4 880	4 990	4 313—5 367
Arb. med fri kost	m. k.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	u. k.	16	6·2	6·3	25·0	6·3	12·5	6·3	25·0	6·2	6·2	—	—	3 990	4 006	3 078—4 868	
Arb. m. kost o. logi	m. k.	8	12·5	—	12·5	12·5	25·0	12·5	25·0	—	—	—	—	—	—	—	
	u. k.	105	3·8	7·6	10·5	20·0	22·9	16·2	13·3	2·9	2·8	—	—	3 917	3 939	3 457—4 342	
Arbetare med livsf. och/eller bostad	m. k.	26	3·8	7·7	—	7·7	11·5	19·2	15·4	19·2	7·7	3·9	3·9	—	4 518	4 635	3 942—5 214
	u. k.	17	—	—	5·9	—	11·8	23·5	17·6	11·8	—	17·6	—	11·8	5 056	4 680	4 260—6 070
Samtliga	m. k.	495	1·6	1·0	1·8	4·7	4·9	18·0	31·9	19·4	9·3	4·0	1·6	1·8	4 803	4 802	4 471—5 190
	u. k.	204	2·9	5·4	3·3	12·8	17·2	15·2	14·7	11·3	4·4	3·9	1·0	2·9	4 329	4 249	3 608—4 965
	tillh.	699	2·0	2·3	3·7	7·0	8·4	17·2	26·9	17·0	7·9	4·0	1·4	2·2	4 665	4 723	4 243—5 143

med att naturaförmånerna ej tas upp till sitt fulla värde vid löneberäkningarna och att de s. k. dolda förmånerna (t. ex. låg hyra för bostad, som arbetsgivaren äger) ej värderas alls. Lantarbetarstatistikens medellöner blir härigenom för låga. Därtill kommer, att lantarbetarna i allmänhet bor på billigare orter än t. ex. industriarbetarna. I detta sammanhang kan det också ha en viss betydelse, att levnadssättet på landsbygden ej är detsamma som i städerna. Även om man vid löneberäkningarna kunde eliminera nämnda felkällor (naturaförmånernas och de dolda förmånernas värdering) och likaså kunde tillräckligt noggrant mäta skillnaden i dyrhet mellan å ena sidan de orter, där lantarbetarna bor, och å andra sidan de orter, där industriarbetarna bor, så skulle man ändå ej kunna vara säker på att samma lön till lantarbetare och till industriarbetare representerar samma reallön. Svårigheterna att mäta skillnaderna mellan lantarbetarnas och andra arbetargrupperns reallöner är således stora. Detta hindrar emellertid ej, att man kan jämföra lantarbetarstatistikens genomsnittslöner med genomsnittslöner för

¹ Se not 1, s. 23. — ² Se not 1, s. 23 och texten, s. 25.

Tab. 11. Nominativt redovisade lantarbetare fördelade efter löneform

	Antal manliga arbetare	Därav (i %)				Antal kvinnliga arbetare	Därav (i %)			
		arbetare utan nat.-förm.	arbetare m. fri kost	arbetare med kost o. logi	arb. med livsf. o./el. bostad		arbetare utan nat.-förm.	arbetare m. fri kost	arbetare med kost o. logi	arb. med livsf. o./el. bostad
<i>a) Jordbruksområden m. m.</i>										
Skånes o. Hallands slättbygder	1 142	74.0	10.0	10.8	5.2	355	80.0	5.9	11.3	2.8
Sydsvenska mellanbygden	873	80.6	6.8	7.4	5.2	243	80.2	7.8	9.5	2.5
Öland och Gotland	437	50.1	23.6	19.0	7.3	153	54.9	18.3	24.8	2.0
Östgötaslätten	718	85.9	2.8	4.6	6.7	55	52.7	7.3	38.2	1.8
Vänerslätten	1 776	63.8	13.2	15.1	7.9	174	26.4	24.7	48.3	0.6
Mälar- och Hjälmbygderna	2 557	80.2	5.2	7.6	7.0	228	52.2	12.7	32.5	2.6
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	3 519	58.5	15.9	15.7	9.9	552	45.5	21.2	28.2	5.1
Norra Sverige	1 163	33.3	42.2	16.5	8.0	244	15.2	30.3	38.1	16.4
Hela riket	12 185	65.8	14.1	12.4	7.7	2 004	52.1	16.7	26.4	4.8
därav anställda å egendomar:										
med koll.-avtal	6 753	89.1	1.3	2.4	7.2	795	80.9	2.0	14.2	2.9
utan "	5 432	36.8	29.9	24.9	8.4	1 209	33.2	26.4	34.4	6.0
belägna i:										
jordbr.-kommuner	2 631	62.7	14.8	14.5	8.0	406	39.2	20.7	36.2	3.9
bland. kommuner	5 690	63.8	16.3	12.6	7.3	906	49.3	18.0	28.6	4.1
ind.-kommuner	3 864	70.9	10.2	10.7	8.2	692	63.4	12.7	17.8	6.1
med nedanstående areal:										
under 20 ha	1 375	27.5	49.0	18.8	4.7	458	30.6	33.0	27.9	8.5
20—49 "	3 847	43.7	23.4	24.0	8.9	789	44.6	20.9	30.4	4.1
50—99 "	3 117	78.6	4.1	8.9	8.4	441	66.4	3.9	26.3	3.4
100 ha o. däröver	3 846	91.8	0.2	1.4	7.1	316	82.3	0.6	14.2	2.9
<i>b) Yrken</i>										
Rättare	373	52.0	0.8	9.9	37.3	—	—	—	—	—
Fördrängar	221	83.7	0.5	9.9	5.9	—	—	—	—	—
Körkarlar	1 372	77.4	2.3	14.5	5.8	—	—	—	—	—
Traktorskötare	936	86.5	2.8	6.2	4.5	—	—	—	—	—
Dagsverkare	5 003	62.3	26.1	7.7	3.9	954	74.3	21.4	1.7	2.6
Arbetare med blandat arbete	1 687	42.7	15.8	34.4	7.1	172	62.8	12.2	12.8	12.2
Ladugårdsförmän	397	75.1	—	3.5	21.4	—	—	—	—	—
Djurskötare	1 580	73.5	0.6	12.1	13.8	215	73.0	3.7	2.8	20.5
Fodermarskar	52	92.3	—	3.8	3.9	—	—	—	—	—
Stalldrängar	58	74.1	1.7	13.8	10.4	—	—	—	—	—
Specialarbetare	393	79.6	8.7	1.3	10.4	64	92.2	—	—	7.8
Hembiträden	—	—	—	—	—	582	—	16.8	83.2	—
Övriga arbetare	113	60.2	27.4	8.0	4.4	17	70.6	23.5	5.9	—

andra arbetargrupper bara man ej glömmar nyssnämnda faktorer, som begränsar de slutsatser, som kan dras av dessa jämförelser. I efterföljande tablå kan lantarbetarnas genomsnittliga timförtjänst år 1951 jämföras med vissa andra arbetargrupperns timförtjänster samma år. För att underlätta jämförelser representeras lantarbetarlönen av medeltimlönen för lantarbetare utan naturaförmåner. För industriarbetare m. fl. arbetargrupper återges de genomsnittliga timförtjänsterna i de tre lägsta dyrortsgrupperna.

	Genomsnittlig timförtjänst (kr) för vuxna män			
	Hela riket	Dyrortsgrupp		
		1	2	3
Lantarbetare utan naturaförmåner	2·19
Trädgårdsarbetare	2·38
Industriarbetare	3·29	2·85	3·05	3·22
Lager- och förrådsarbetare vid handelsföretag (septem- ber 1951)	2·75	2·30	2·51	2·61
Husbyggnadsarbetare	4·33	3·36	3·75	4·14
Vägförvaltningarnas vägunderhållsarbetare	2·71	2·48	2·64	2·74
Banarbetare vid S. J.	2·81	2·48	2·69	2·79

År 1951 var således lantarbetarlönen 23 resp. 28 % lägre än industriarbetarlönen på lägsta och näst lägsta dyrort. Skillnaden i reallön kan dock ej ha varit så stor. Hur stor den varit kan ej fastställas.

Lön och löneform. De nominativt redovisade lantarbetarnas fördelning efter löneform framgår av tab. 11. Två tredjedelar av de *manliga* arbetarna hade enbart kontant lön. Till följd av förut nämnda överenskommelse mellan Svenska lantarbetsgivareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet¹ har numera arbetare på kollektivavtalsbundna gårdar ganska sällan några naturaförmåner. Nio tiondelar av de manliga arbetarna på gårdar med kollektivavtal men knappt två femtedelar av arbetarna på gårdar utan kollektivavtal avlönades sålunda med enbart kontant lön. Ju större gårdarna är, desto större är andelen arbetare utan naturaförmåner. Detta sammanhänger med att kollektivavtal oftare finns på större gårdar än på mindre.² De i undersökningen redovisade vuxna manliga arbetarna med enbart kontantlön hade år 1951 haft en genomsnittlig timlön av 2,19 kr. Per år förtjänade de i genomsnitt 5 472 kr (tab. 7).

Lön enligt löneformen »fri kost» hade 14 % av de manliga arbetarna och lön enligt löneformen »kost och logi» 12 % (tab. 11). Övriga arbetare med naturaförmåner (»arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad») uppgick till 8 % av hela antalet. Flertalet (72 %) arbetare i denna grupp hade fri bostad men i övrigt växlade förmånernas omfattning starkt. I gruppen ingick såväl ett antal »statare» i den gamla bemärkelsen som kontant avlönade arbetare med något enda slag av naturaförmåner t. ex. viss kvantitet ved, visst antal liter mjölk per dag. Kortvariga anställningar förekom oftare inom löneformen »fri kost» än inom övriga löneformer — 79 % av arbetarna med fri kost hade enligt tab. 3 arbetat mindre än 50 dagar hos en och samma arbetsgivare. De olika löneformernas relativa betydelse för gårdar inom olika storleksklasser framgår av tab. 11. De flesta (86 %) arbetare med fri kost eller med kost och logi var anställda på gårdar med mindre än 50 ha åker. På gårdar med 10—20 ha åker hade halva antalet arbetare (49 %) fri kost och på gårdar med 20—49 ha åker en fjärdedel (23 %).

Vuxna manliga arbetare med fri kost förtjänade, inräknat naturaförmånernas värde, 1,99 kr per timme och arbetare med kost och logi 1,89 kr.

¹ Se s. 18. — ² Jfr s. 13.

Medellönen per år var för den förra gruppen 4 094 kr och för den senare 4 225 kr. Årsmedellönen för gruppen »arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad» utgjorde 5 903 kr. Årslönernas individuella avvikelser från medellönerna kan studeras i tab. 8.

Naturaförmånernas betydelse för de tre löneformsgrupperna framgår av deras andel av de totala lönerna. Först kommer gruppen »kost och logi», där naturaförmånernas värde uppgick till 26 % av årslönen för vuxna män, därefter gruppen »fri kost» med 20 % och sist gruppen »arbetare med livsförnödenheter etc.» med 14 % naturaförmåner. Frågan om den totala lönen enligt löneformer med naturaförmåner i verkligheten är lika stor som den kontantavlönade gruppens lön, kan på grund av otillförlitligheter i naturaförmånernas värdering ej säkert besvaras. Eftersom yrkessammansättningen ej är densamma inom olika löneformer, bör lönerna vid olika löneformer jämföras yrkesgrupp för yrkesgrupp. I efterföljande tablå kan för dagsverkare och för arbetare med blandat arbete en sådan jämförelse lättare göras än i tab. 7, från vilken uppgifterna hämtats. Att grupperna dagsverkare och arbetare med blandat arbete valts som »jämförelsegrupper» beror på att båda tillhör de större grupperna och att de är representerade i alla fyra löneformsgrupperna.

Löneformsgrupp	Genomsnittliga årslöner (kr) för			
	dagsverkare		arbetare med blandat arbete	
	totalt	därav in natura	totalt	därav in natura
kontant	4 842	2	5 193	5
fri kost	3 990	802	4 029	842
kost och logi	3 910	1 114	4 015	1 091
livsförnödenheter etc.	4 731	527	4 892	797

Om naturaförmånernas värde inom löneformsgruppen »livsförnödenheter etc.» ökas med 111 kr för dagsverkare och med 301 kr för arbetare med blandat arbete, blir totallönerna lika med de kontantavlönade arbetarnas löner. Emellertid är de nämnda beloppen i förhållande till naturaförmånernas värde enligt statistiken (527 resp. 797 kr) ej så stora, att de kan anses bevisa en faktisk löneskillnad mellan kontantavlönade arbetare och arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad. Man torde kunna utgå från att naturaförmånerna är för lågt värderade. Om någon löneskillnad verkligen finns, torde den därför vara rätt liten. — En liknande beräkning för löneformsgrupperna »fri kost» och »kost och logi» ger visserligen större skillnader mellan naturaförmånernas värde enligt statistiken och det värde de måste ha för att totallönerna skall bli lika med de kontantavlönade arbetarnas löner, men det är ändå tvivelaktigt, om någon löneskillnad finns. Om den finns, är den sannolikt mindre än vad lantarbetarstatistiken ger vid handen. För dagsverkare med fri kost skulle nämligen vid lön lika med kontantavlönade arbetares lön krävas att naturaförmånerna värderades till 1 654 kr och för arbetare med blandat arbete, anställd enligt löneformen »fri kost», till 2 006 kr. Enligt löneformen »kost och logi» blir motsvarande belopp 2 046 och 2 269 kr. Värderas »logi» (möblerat enskilt rum inklusive

sänglinne, bränsle och lyse) till 30 kr per månad och »kost» till 4:50 kr per dag, blir värdet av förmånen »fri kost» 1 350 kr och av förmånen »kost och logi» 2 002 kr.

I samband med frågan om ev. faktiska skillnader mellan lönerna enligt olika löneformer bör det nämnas, att åldersfördelningen bland kontantavlönade arbetare och arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad är ur lönesynpunkt något gynnsammare (dvs. åldrarna 30—50 år är relativt taget större) än bland arbetare med fri kost eller med kost och logi (tab. 12). De individuella lönerna synes i allmänhet variera mer när naturaförmåner ingår i lönen än när lönen består av enbart kontanter (tab. 8 och 10).

Av de redovisade *kvinnliga* arbetarna avlönades 52 % med enbart kontant lön; 17 % hade fri kost och 26 % kost och logi (tab. 11). På gårdar med mer än 50 ha åker var de flesta kvinnliga arbetarna kontantavlönade, men på gårdar med 20—49 ha hade 51 % fri kost eller kost och logi och på gårdar under 20 ha åker 61 %. De flesta hembiträderna (83 %) tillhörde löneformsgruppen »kost och logi». Kvinnliga arbetare med enbart kontant lön förtjänade vid tidlönsarbete i genomsnitt 1,70 kr per timme. Då naturaförmåner ingick i lönen, blev den totala timförtjänsten 1,27 kr. Av hembiträdernas genomsnittliga årslön (2 851 kr) utgjorde naturaförmånerna 1 107 kr eller 39 %.

Lön och yrke. Medellönen för samtliga i undersökningen redovisade lantarbetare karakteriserar lantarbetarnas löneläge i stort. Detta gäller även medellönerna för lantarbetare inom olika löneformsgrupper. Att arbetets art dvs. yrket har stor betydelse för lönernas höjd torde framgå av tab. 4. Mera konkreta och detaljerade kunskaper om lantarbetarnas löner förutsätter därför kännedom om lönerna inom olika yrkesgrupper av lantarbetare. Genomsnittslöner för sådana yrkesgrupper har uträknats i tab. 7. Arbetarna har i tabellen även grupperats efter löneform. Vidare har man skilt mellan arbetare på gårdar med och på gårdar utan kollektivavtal. För en viss yrkesgrupp kan man sålunda i tabellen avläsa genomsnittslönen vid olika löneformer dels på gårdar, där kollektivavtal finns, och dels på andra gårdar. Både den kontanta och den totala genomsnittslönen redovisas. Genomsnittslönerna kompletteras av uppgifter om de individuella lönernas spridning i tab. 8 och 9. I det följande redogöres först för den använda yrkesgrupperingen, varefter några uppgifter lämnas om lönerna inom olika yrken. Det bör framhållas, att i texten behandlas endast statistikens huvudresultat — detaljer får sökas i tabellerna. Det måste i detta sammanhang erinras om vad som tidigare anförts om statistikens brister (se s. 12 och 25).

De i undersökningen redovisade lantarbetarna fördelades vid bearbetningen på fem yrkesgrupper, nämligen egentliga jordbruksarbetare, arbetare med blandat arbete, stall- och ladugårdspersonal, specialarbetare samt övriga arbetare. Till den första gruppen räknades rättare, fördrängar, körkarlar, traktorskötare och dagsverkare och till gruppen stall- och ladugårdsperso-

Tab. 12. Nominativt redovisade lantarbetare fördelade efter ålder

Löneformer och yrken (m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)	Antal arbe- tare	D ä r a v (i %) i å l d e r n (år)													ej an- given ålder
		un- der 18	18- 20	21- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65 o. över		
<i>Män</i>															
Arbetare utan na- turaufmån	m. k.	6 019	4.9	3.7	4.9	8.6	9.9	11.2	11.5	10.8	10.8	8.6	6.5	6.7	1.9
Arbetare med fri kost	u. k.	1 999	6.7	5.6	7.7	10.4	9.1	9.3	10.4	7.0	8.6	6.4	7.2	7.7	3.9
Arbetare med kost o. logi	m. k.	86	5.8	8.2	5.8	8.1	11.6	3.5	1.2	4.7	8.1	5.8	11.6	15.1	10.5
Arbetare m. livsf. och/eller bostad	u. k.	1 625	10.4	7.5	7.9	9.4	7.1	7.8	7.4	7.1	9.2	6.4	7.1	8.9	3.8
Samtliga	m. k.	162	4.9	9.3	8.6	21.6	11.1	5.6	6.9	7.4	3.7	4.9	8.6	2.5	4.9
	u. k.	1 351	11.0	13.9	12.7	14.7	9.3	8.2	7.4	6.7	4.6	4.2	3.0	2.6	1.7
	m. k.	486	0.4	0.4	1.0	7.8	11.7	16.5	14.3	10.5	10.1	8.4	8.6	9.3	1.0
	u. k.	457	2.8	2.8	3.3	9.4	12.9	10.7	10.1	11.7	10.7	9.4	8.3	5.5	2.4
	m. k.	6 753	4.7	3.7	4.8	8.8	10.1	11.4	11.4	10.6	10.5	8.5	6.7	6.8	2.0
	tillh.	5 432	8.6	8.0	8.6	11.1	8.9	8.7	8.7	7.3	8.0	6.1	6.2	6.6	3.2
		12 185	6.4	5.6	6.5	9.8	9.6	10.1	10.2	9.2	9.4	7.4	6.5	6.7	2.6
Rättare		373	—	0.3	2.4	14.7	14.5	15.5	12.9	8.8	11.0	11.0	4.1	3.5	1.3
Fördrängar		221	—	0.9	1.4	9.0	7.2	13.5	13.6	21.7	13.6	10.0	5.9	2.7	0.5
Körkarlar		1 372	2.9	6.0	6.3	10.7	11.2	11.1	12.1	10.3	10.2	8.5	6.0	4.0	0.7
Traktorskötare		936	2.1	5.4	10.7	17.5	15.1	15.5	14.2	7.5	5.8	3.0	1.8	0.3	1.1
Dagsverkare		5 003	9.9	6.7	7.7	8.5	7.4	7.7	8.2	7.5	8.5	6.7	7.8	9.5	3.9
Arbetare m. bland. ladugårdsförmän		1 687	10.4	9.4	8.4	10.6	9.3	8.1	7.3	7.8	8.7	6.6	5.2	5.7	2.5
Djurskötare		397	—	0.3	1.3	7.5	13.1	17.4	15.6	12.5	13.4	10.1	6.0	2.3	0.5
Fodermarskar		1 580	1.7	2.5	3.3	9.4	11.3	13.6	13.7	11.8	11.3	9.2	6.3	4.6	1.3
Stalldrängar		52	—	—	—	1.9	5.8	3.8	7.8	11.5	19.2	25.0	11.5	13.5	—
Specialarbetare		58	1.7	3.4	3.4	7.0	3.4	12.1	8.6	13.8	10.3	6.9	10.4	19.0	—
Övr. arbetare		393	1.3	1.0	1.8	3.8	7.4	7.6	11.5	13.2	12.2	11.5	10.9	14.0	3.8
		113	9.7	3.5	2.7	8.0	6.3	9.7	5.3	12.4	8.8	6.2	8.8	11.5	7.1
<i>Kvinnor</i>															
Dagsverkare		954	8.3	4.2	6.1	8.1	10.4	10.2	13.3	8.9	10.5	2.9	3.1	1.5	12.5
Arbetare m. blandat arb. Mjölkerskor		172	5.2	7.6	5.2	9.3	12.2	14.0	12.2	7.6	6.4	9.3	2.3	1.7	6.4
Specialarbetare		215	1.3	1.4	2.8	5.1	8.4	12.6	19.1	13.0	16.3	8.8	7.0	2.3	1.9
Hembiträden		64	—	3.1	3.1	4.7	1.6	1.6	3.1	12.5	10.9	3.1	1.6	1.6	53.1
Övriga arbetare		582	19.9	18.0	14.8	10.5	5.3	5.3	5.3	6.3	3.8	3.3	2.6	1.6	3.4
		17	11.8	17.6	—	5.9	5.9	5.9	11.7	5.9	11.7	—	—	11.8	11.8
Samtliga		2 004	10.4	8.3	8.0	8.4	8.6	9.0	11.2	8.5	8.8	4.3	3.2	1.8	9.5
därav	m. k.	795	5.9	5.0	6.2	8.3	8.9	11.3	13.0	11.4	9.4	4.5	3.3	2.0	10.8
	u. k.	1 209	13.4	10.5	9.3	8.5	8.4	7.5	10.0	6.6	8.4	4.0	3.2	1.6	8.6

nal ladugårdsförmän, djurskötare, fodermarskar och stalldrängar. Gruppen arbetare med blandat arbete består av arbetare sysselsatta både med egentligt jordbruksarbete och med stall- eller ladugårdsarbete. Bland specialarbetarna är de vanligaste yrkena snickare, smed och lastbilsförare. Arbetare för vilka yrkesuppgifterna är oklara eller helt saknas, har hänförs till »övriga arbetare».

Av de redovisade *manliga* arbetarna var 65 % egentliga jordbruksarbetare, 14 % arbetare med blandat arbete, 17 % stall- och ladugårdspersonal och 3 % specialarbetare. Återstoden, 1 %, bildade gruppen »övriga arbetare». Av dessa grupper hade stall- och ladugårdspersonalen den högsta genomsnitt-

liga lönen såväl per timme som per år (tab. 7). Därefter kom i tur och ordning specialarbetare, egentliga jordbruksarbetare, arbetare med blandat arbete samt övriga arbetare. I stort sett var ordningen mellan grupperna densamma vid olika löneformer. Av de särskilda i tab. 7 specificerade yrkena uppvisar ladugårdsförmän och rättare de högsta lönerna. Kontantavlönade ladugårdsförmän förtjänade sålunda i genomsnitt per timme 2,55 kr och per år 6 659 kr, kontantavlönade rättare 2,45 kr per timme och 6 009 kr per år. Hur ladugårdsförmännens (med enbart kontant lön) individuella timförtjänster varierade framgår av tab. 9. Om en rättare hade kost och logi, uppgick enligt tab. 7 hans kontanta lön till 1,94 kr i timmen och 4 580 kr om året. Körkarlar, dagsverkare och arbetare med blandat arbete var de lägst avlönade yrkena — timförtjänsten för kontantavlönade arbetare utgjorde 2,09, 2,06 resp. 2,11 kr.

Det ligger i sakens natur, att *kvinnornas* yrkesfördelning ej sammanfaller med männens. Gruppen stall- och ladugårdspersonal har därför för kvinnornas del utbytts mot två grupper nämligen mjölkerskor och hembiträden. Endast hembiträden som regelbundet deltar i arbetet i ladugården eller i jordbruksarbetet skulle redovisas. Av samtliga individuellt redovisade kvinnliga arbetare var 48 % egentliga jordbruksarbetare, 11 % mjölkerskor och 29 % hembiträden. Större delen av de återstående 12 % tillhörde gruppen arbetare med blandat arbete. Den genomsnittliga timlönen var högst för gruppen arbetare med blandat arbete (1,77 kr) och lägst för hembiträdena (1,20 kr). Att mjölkerskornas årslön är endast 2 254 kr beror på deras korta arbetstid (se s. 16).

Lön och ålder. De redovisade arbetarnas relativa åldersfördelning återges i tab. 12. Bland manliga arbetare var på gårdar utan kollektivavtal de yngre åldersgrupperna starkare företrädde än på gårdar med kollektivavtal. Arbetare med fri kost eller med kost och logi tillhörde sålunda de yngre åldersklasserna i större utsträckning än arbetare med lön enligt andra löneformer och av arbetarna på gårdar utan kollektivavtal hade relativt fler (55 %) fri kost eller kost och logi än av arbetarna på gårdar med kollektivavtal (4 %). Åldersfördelningen var ej heller densamma inom olika yrkesgrupper. Sålunda utgjorde de yngre arbetarna en större del av grupperna dagsverkare och arbetare med blandat arbete än av mer »specialiserade» yrkesgrupper. Genomsnittslöner för arbetare i olika åldersgrupper redovisas i tab. 13. Dessa genomsnittslöner har beräknats på grundval av löneuppgifter för det antal arbetare som framgår av tab. 14. Före trettioårsåldern steg de *manliga* arbetarnas timlöner ganska hastigt med arbetarnas ålder. I åldrarna mellan 30 och 50 år höll de sig ungefär oförändrade för att därefter sjunka. På samma sätt ändrades årslönerna med åldern. — *Kvinnornas* löner förändrade sig med åldern på liknande sätt som männens.

Tab. 13. Medellöner för lantarbetare inom olika åldersgrupper

(m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)	Antal redo- visade arbete- rare	Medellön (i kr) ¹ för arbetare i åldern:											Gen- om- snitt- lig lön, kr	
		un- der 18år	18— 20år	21— 24år	25— 29år	30— 34år	35— 39år	40— 44år	45— 49år	50— 54år	55— 59år	60— 64år		65 år o. över
Manliga arbetare														
Arbetare utan nat.-förm.	{ m. k. 3 204	3 686	4 871	5 226	5 430	5 576	5 757	5 654	5 551	5 579	5 478	5 154	4 725	5 468
Arbetare med fri kost	{ u. k. 436	3 304	4 476	5 108	5 272	5 425	5 524	5 493	5 710	5 300	5 632	4 909	4 084	5 239
Arbetare med kost o. logi	{ m. k. 3	3 960
Arb. m. livsf. och/eller bost.	{ u. k. 65	.	.	.	5 168	5 484	.	.	4 878	.	.	3 870	.	4 927
Samtliga därav:	{ m. k. 100	3 229	3 773	4 273	4 327	4 529	4 403	3 947	4 078	3 999	4 002	3 666	2 999	4 065
	{ u. k. 685	.	.	6 498	6 931	6 773	6 300	6 348	6 203	6 130	5 738	4 176	5 388	6 236
	{ m. k. 362	.	.	5 387	5 856	5 402	5 856	5 615	5 350	5 241	4 765	4 147	5 388	6 236
	{ u. k. 238	5 388
Rättare	{ m. k. 255	—	—	6 244	6 756	6 625	6 528	6 163	6 040	6 479	.	5 345	6 363	6 223
Fördrängar	{ u. k. 57	—	—	5 912	.	.	5 773	5 488	5 442	5 177	5 525	5 091	.	5 457
Körkarlar	{ m. k. 159	—	—	4 787
Traktorskötare	{ u. k. 24	—	—	5 073
Dagsverkare	{ m. k. 599	4 629	4 924	5 081	5 210	5 176	5 243	5 091	5 071	5 094	4 882	4 748	4 517	5 296
Arbetare m. bl. arbete	{ u. k. 218	3 893	4 384	4 770	5 054	4 730	4 570	4 252	4 499	4 884	.	.	4 960	4 747
Ladugårds-förmän	{ m. k. 447	5 050	5 242	5 246	5 377	5 380	5 361	5 539	5 099	5 334	4 831	.	4 204	5 234
Djurskötare	{ u. k. 76	—	—	4 732	5 163	5 403	4 902	4 976	5 012	4 744	4 504	3 877	4 747	4 747
Fodermarskar	{ m. k. 520	3 647	4 492	5 129	4 838	5 081	5 224	4 378	4 207	4 251	4 195	.	4 204	4 204
Stalldrängar	{ u. k. 218	2 839	3 936	4 181	4 481	4 600	4 829	5 379	5 345	5 364	4 993	4 606	5 234	5 234
Specialarbetare	{ m. k. 298	4 732	4 305	5 404	5 435	5 429	5 357	5 379	5 345	5 364	4 993	4 606	5 234	5 234
	{ u. k. 438	3 334	3 742	4 305	4 209	4 761	4 544	4 528	4 528	4 057	3 585	2 981	4 161	4 161
Mjölkerskor	{ m. k. 296	—	—	6 850	6 993	6 898	6 876	6 778	6 800	6 492	6 609	.	6 805	6 805
Hembiträden	{ u. k. 35	—	—	6 441	6 441
	{ m. k. 802	.	5 777	5 689	5 928	6 268	6 113	6 016	6 141	5 870	5 712	5 011	5 960	5 960
	{ u. k. 338	.	.	5 277	5 387	5 219	5 089	5 388	5 235	5 197	4 786	4 178	5 073	5 073
	{ m. k. 46	—	—	5 764	.	.	5 867	5 867
	{ u. k. 3	—	—	5 221	5 221
	{ m. k. 35	—	—	5 356	5 356
	{ u. k. 7	—	—	2 962	2 962
	{ m. k. 200	—	—	.	5 362	5 774	5 402	5 518	5 468	5 309	5 170	4 946	5 356	5 356
	{ u. k. 4	—	—	2 708	2 708
Kvinnliga arbetare	{ m. k. 162	2 957	3 077	2 892	3 026	3 470	2 551	3 086	3 115	3 061	3 623	2 142	.	2 962
	{ u. k. 261	2 440	2 832	2 990	3 175	2 717	2 763	2 547	2 745	2 378	2 362	.	.	2 708
därav: Tillhoppa	{ m. k. 423	2 647	2 914	2 957	3 132	3 023	2 665	2 746	2 893	2 670	2 783	2 174	.	2 805
Mjölkerskor	{ u. k. 58	—	—	.	.	.	1 946	2 286	2 270
Hembiträden	{ m. k. 45	—	—	2 174	2 235
	{ u. k. 65	2 668	3 051	2 924	2 956
	{ m. k. 194	2 393	2 851	2 978	3 146	2 850	3 052	2 626	2 538	2 528	2 316	.	.	2 758
Total tidlön per timme.														
Manliga arbetare	{ m. k. 5 886	1 53	2 04	2 15	2 23	2 29	2 30	2 28	2 25	2 24	2 22	2 14	1 92	2 21
	{ u. k. 3 715	1 47	1 77	1 97	2 06	2 12	2 10	2 08	2 16	2 06	2 12	1 98	1 71	1 99
Tillhoppa	{ m. k. 9 601	1 50	1 90	2 07	2 17	2 24	2 26	2 24	2 23	2 21	2 20	2 11	1 88	2 15
Kvinnliga arbetare	{ m. k. 531	1 21	1 45	1 30	1 43	1 72	1 50	1 73	1 63	1 62	1 31	1 46	1 45	1 54
	{ u. k. 782	1 09	1 20	1 23	1 39	1 33	1 50	1 34	1 24	1 50	1 12	1 13	1 31	1 26
Tillhoppa	{ m. k. 1 313	1 12	1 25	1 24	1 40	1 49	1 50	1 51	1 47	1 57	1 50	1 30	1 41	1 37

¹ Se not 1 och 2, s. 23.

Tab. 14. Antal lantarbetare inom olika åldersgrupper

(m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)	Antal redo- visade arbe- tare	Därav i åldern:													ej angi- ven ålder		
		un- der 18 år	18- 20 år	21- 24 år	25- 29 år	30- 34 år	35- 39 år	40- 44 år	45- 49 år	50- 54 år	55- 59 år	60- 64 år	65 år o. över				
Arbetare med minst 250 arbetsdagar under året																	
Manliga arbetare																	
Arbetare utan nat.- förm. { m. k.	3 204	44	66	78	249	337	424	441	422	423	328	217	155	20			
{ u. k.	436	17	13	21	57	53	59	63	41	31	29	28	20	4			
Arbetare med fri kost { m. k.	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1			
{ u. k.	65	9	6	3	3	9	7	8	6	7	3	2	2	—			
Arbetare med kost o. logi { m. k.	100	2	6	4	28	14	6	7	10	4	7	10	2	—			
{ u. k.	685	40	92	73	106	71	62	64	58	44	35	19	15	6			
Arb. med livsf. och/ eller bostad { m. k.	362	—	2	4	24	41	59	54	44	43	31	32	24	4			
{ u. k.	238	1	4	3	21	36	24	27	37	27	29	17	10	2			
Samtliga { m. k.	3 669	46	75	86	302	392	489	502	476	470	366	259	181	25			
{ u. k.	1 424	67	115	100	187	169	152	162	142	109	96	66	47	12			
tillh.	5 093	113	190	186	489	561	641	664	618	579	462	325	228	37			
därav:																	
Rättare { m. k.	255	—	1	3	31	32	46	34	21	36	32	7	10	2			
{ u. k.	57	—	—	—	11	8	5	7	11	5	5	4	1	—			
Fördrängar { m. k.	159	—	—	1	9	6	26	24	38	21	17	10	6	1			
{ u. k.	24	—	1	2	2	2	1	3	4	6	2	1	—	—			
Körkarlar { m. k.	599	6	15	15	51	66	75	86	80	81	63	43	15	3			
{ u. k.	218	4	22	16	23	26	30	31	15	17	17	6	8	3			
Traktorskötare . . { m. k.	447	3	17	23	71	79	73	73	43	35	13	12	2	3			
{ u. k.	76	3	6	9	19	13	10	9	4	—	2	—	—	—			
Dagsverkare { m. k.	520	25	22	19	38	37	52	54	60	54	55	57	44	3			
{ u. k.	218	14	25	18	32	20	29	18	19	16	7	10	8	2			
Arbetare m. bl. arb. { m. k.	298	8	11	9	16	28	33	32	43	42	36	26	2	2			
{ u. k.	438	33	52	47	62	56	36	39	38	30	22	9	10	4			
Ladugårdsförmän . { m. k.	296	—	—	1	18	36	53	48	45	41	27	19	6	2			
{ u. k.	35	—	—	2	3	6	5	5	—	6	5	2	1	—			
Djurskötare { m. k.	802	4	6	14	58	88	122	121	98	115	84	50	36	6			
{ u. k.	338	7	9	5	35	35	34	49	49	28	35	30	19	3			
Fodermarskar . . . { m. k.	46	—	—	—	1	3	2	4	6	9	11	5	5	—			
{ u. k.	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—			
Stalldrängar { m. k.	35	—	—	—	1	—	3	4	5	6	4	5	7	—			
{ u. k.	7	1	—	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—			
Specialarbetare . . { m. k.	200	—	3	1	8	16	14	21	36	29	24	23	22	3			
{ u. k.	4	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—			
Kvinnliga arbe- tare { m. k.	162	14	15	18	11	11	18	17	16	15	10	10	3	4			
{ u. k.	261	21	30	35	27	16	21	29	24	20	20	8	1	9			
Tillhoppa	423	35	45	53	38	27	38	46	40	35	30	18	4	13			
därav:																	
Mjölkerskor { m. k.	58	—	1	2	2	3	10	10	9	8	2	9	2	—			
{ u. k.	46	—	1	2	1	3	7	10	6	8	6	2	—	—			
Hembiträden { m. k.	65	12	13	14	8	4	3	1	4	2	1	1	1	1			
{ u. k.	194	20	28	31	22	11	13	16	16	11	12	5	1	8			
Arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstim- mar																	
Manliga arbetare { m. k.	5 886	267	213	282	503	597	662	682	647	631	514	395	402	91			
{ u. k.	3 715	353	285	324	398	333	339	337	251	295	217	229	252	102			
Tillhoppa	9 601	620	498	606	901	930	1 001	1 019	898	926	731	624	654	193			
Kvinnliga arbetare { m. k.	531	27	24	27	47	52	56	69	63	43	24	18	13	68			
{ u. k.	782	107	90	86	69	71	60	69	38	62	20	24	12	74			
Tillhoppa	1 313	134	114	113	116	123	116	138	101	105	44	42	25	142			

Löner och kollektivavtal. På ej fullt en tredjedel av de gårdar som lämnat uppgifter till undersökningen var arbetsgivare och arbetare anslutna till resp. Svenska lantarbetsgivareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet och därför bundna av kollektivavtalet. Det förekom oftare på större gårdar än på mindre att parterna tillhörde dessa organisationer. Sålunda var 3 % av antalet gårdar med 10—20 ha åker bundna av kollektivavtal och 16 % av antalet gårdar med 20—50 ha åker. För gruppen 50—100 ha var procenttalet 64 och för gruppen 100 ha och däröver 92. Variationerna i den relativa förekomsten av kollektivavtalsbundna gårdar mellan olika jordbruksområden beror huvudsakligen på gårdarnas olika storleksfördelning inom dessa områden. Något mer än hälften (53 %) av de i undersökningen redovisade arbetarna (14 189 personer) var anställda på gårdar med kollektivavtal. I tab. 7—10 och 13 redovisade löner avser dels arbetare på kollektivavtalsbundna gårdar och dels arbetare på andra gårdar. Man finner av dessa tabeller, att genomsnittslönerna i regel är högre när kollektivavtalet tillämpas än när så inte är fallet. För vuxna män utgjorde den genomsnittliga timförtjänsten 2,22 kr på gårdar med kollektivavtal men 2,03 kr på gårdar utan kollektivavtal. Den genomsnittliga årslönen uppgick till 5 551 resp. 4 709 kr. Timlönen var sålunda 9 % högre och årslönen 18 % högre då kollektivavtal tillämpades än eljest. För några viktigare grupper av lantarbetare återges i nedanstående tabell genomsnittslöner vid större och mindre gårdar med och utan kollektivavtal.

Manliga arbetare fyllda 18 år	Egendomar utan koll.-avtal				Egendomar med koll.-avtal			
	Redov. arb. med minst 250 arbetsdagar under året	Genomsn. löneinkomst per timme vid tidlönsarbete, kr	Redov. arb. med uppgr. om antalet utgjorda arbetsstimmar	Genomsnittlig årslön, kr	Redov. arb. med minst 250 arbetsdagar under året	Genomsn. löneinkomst per timme vid tidlönsarbete, kr	Redov. arb. med uppgr. om antalet utgjorda arbetsstimmar	Genomsnittlig årslön, kr
Körkarlar utan naturaförmåner	120	2'07	69	5 010	828	2'09	546	5 091
därav vid egendomar med under 50 ha . .	71	2'05	39	5 094	110	2'07	80	5 216
» » » » 50 ha o. över	49	2'08	30	4 901	718	2'09	466	5 070
Dagsverkare utan naturaförmåner	703	2'05	66	4 880	1 481	2'06	461	4 836
därav vid egendomar med under 50 ha . .	492	2'04	25	4 795	153	2'13	30	5 021
» » » » 50 ha o. över	211	2'05	41	4 933	1 328	2'06	431	4 823
Djurskötare utan naturaförmåner	143	2'23	124	5 759	863	2'32	709	5 982
därav vid egendomar med under 50 ha . .	72	2'20	55	5 669	121	2'30	108	5 940
» » » » 50 ha o. över	71	2'25	69	5 830	742	2'32	601	5 989
Körkarlar med kost o. logi	102	1'79	112	4 185	18	1'93	15	4 625
därav vid egendomar med under 50 ha . .	81	1'77	93	4 165	12	1'95	7	—
» » » » 50 ha o. över	21	1'89	19	4 281	6	—	8	—
Dagsverkare med fri kost	833	2'02	16	3 990	39	1'98	—	—
därav vid egendomar med under 50 ha . .	785	2'02	15	3 930	24	1'96	—	—
» » » » 50 ha o. över	48	1'95	1	—	15	1'99	—	—

Det framgår av tab. 8, 9 och 10, att de individuella lönerna på gårdar med kollektivavtal varierar mindre än på gårdar utan kollektivavtal.

Lönernas lokala variationer m. m. I tab. 15 redovisas genomsnittliga timlöner för några viktigare yrkesgrupper inom olika jordbruksområden, inom kommuner av olika näringstyp och för olika storleksgrupper av gårdar. I Norra Sverige är enligt tabellen timlönerna för manliga arbetare högre än i andra landsdelar. Skillnaderna mellan medeltimförtjänsterna i övriga jordbruksområden torde med hänsyn till materialets litenhet (och dess otillförlitlighet ur representativitetssynpunkt) vara för små för att tillåta några säkra slutsatser om regionala löneolikheter. Detta hindrar naturligtvis inte att sådana olikheter i verkligheten kan finnas. Delvis kan förklaringen i sådana fall vara att söka i gårdarnas olika storleksfördelning och i den därmed sammanhängande olika förekomsten av kollektivavtal. Det kan sålunda nämnas, att i Norra Sverige reglerades lönerna genom kollektivavtal för 13 % av de redovisade arbetarna, på Öland och Gotland för 34 % men på Östgötaslätten för 83 %.

Det är möjligt, att traktens olika grad av industrialisering påverkar lantarbetarnas löner. Skillnaden mellan medellönerna för de tre grupperna arbetare i jordbrukskommuner, arbetare i blandade kommuner och arbetare i industrikommuner, tyder på en sådan påverkan. Det bör nämnas, att det relativa antalet arbetare, för vilka kollektivavtal gällde, var ungefär lika i de tre grupperna (50, 51 och 58 %).

Löneförhållandena för tillfällig arbetskraft. I princip skulle uppgifter om lön och arbetstid lämnas för varje arbetare för sig, som under året varit anställd på gården. Den redogörelse, som i det föregående lämnats för lantarbetarnas löner, avser endast lönerna till dessa individuellt redovisade arbetare. Emellertid har summariska uppgifter om antal arbetsdagar och total lönesumma erhållits för 2 472 tillfälliga arbetare, som varit sysselsatta någon kortare tid eller blott några dagar hos en och samma arbetsgivare. Genomsnittliga dagsförtjänster för sådana tillfälliga arbetare har beräknats på grundval av uppgifter om antal arbetsdagar och utbetald lönesumma till 1 651 vuxna arbetare (1 095 män och 556 kvinnor). Männen förtjänade i genomsnitt 17,86 kr per dag, vilket är något mindre än de individuellt redovisade kontantavlönade arbetarnas dagsförtjänst (18,37 kr). Sedan år 1950 hade daglönen för tillfälliga manliga arbetare stigit med 12 %. För tillfälliga kvinnliga arbetare uppgick medeldaglönen år 1951 till 13,70 kr. Detta är mindre än kvinnliga egentliga jordbruksarbetares dagsförtjänst (14,79 kr) men mer än hembiträdenas. Medeldagsförtjänsten 13,70 kr innebär i jämförelse med motsvarande dagsförtjänst år 1950 en ökning med 12 %.

Tab. 15. Medelförtjänst per timme vid tidlönsarbete för lantarbetare, som fyllt 18 år, inom olika jordbruksområden m. m. (jämta antalstabell)¹

Jordbruksområden m. m.	Arbetare utan naturaförmåner			Körkarlar med kost o. logi	Dagsverkare med fri kost	Samtliga manliga arbetare	Hembiträden i lant-hushåll	Mjölkerkor	Samtliga kvinnliga arbetare
	Körkarlar	Dagsverkare	Djurskötare						
Timplön, kr									
Skånes o. Hallands slättbygder	2·12	2·09	2·29	1·94	2·22	2·18	1·24	1·76	1·55
Sydsvenska mellanbygden	2·09	2·07	2·31	.	2·23	2·17	.	.	1·54
Öland och Gotland	2·04	2·04	2·28	.	1·83	2·08	1·13	.	1·42
Östgötaslätten	2·10	2·02	2·39	.	2·13	2·22	1·29	.	1·32
Vänerslätten	2·05	2·05	2·29	1·78	1·93	2·14	1·16	1·62	1·32
Mälars- o. Hjälmbygden	2·09	2·03	2·29	1·82	1·78	2·20	1·29	1·63	1·47
Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygder	2·08	2·08	2·30	1·78	1·90	2·15	1·15	1·78	1·32
Norra Sverige	2·19	2·19	.	.	2·26	2·30	1·26	1·62	1·44
Hela riket	2·09	2·06	2·31	1·81	2·01	2·18	1·20	1·67	1·40
Egendomar belägna i									
jordbrukskommuner	2·07	2·02	2·34	1·74	1·97	2·16	1·21	1·61	1·33
bland. kommuner	2·08	2·05	2·29	1·86	2·04	2·17	1·20	1·70	1·39
industrikommuner	2·10	2·10	2·31	1·79	2·00	2·20	1·16	1·66	1·49
Egend. med en åkerareal av									
under 20 ha	2·06	.	1·78	2·06	1·97	1·17	1·54	1·31
20—49 »	2·07	2·08	2·27	1·80	1·99	2·06	1·17	1·72	1·30
50—99 »	2·09	2·05	2·31	1·90	1·94	2·18	1·24	1·67	1·49
100 ha o. över	2·09	2·06	2·31	.	.	2·24	1·26	1·69	1·58
Egend. med koll.-avtal									
» utan »	2·09	2·06	2·32	1·93	1·98	2·22	1·24	1·69	1·58
» utan »	2·07	2·05	2·23	1·79	2·02	2·03	1·18	1·64	1·29
Antal arbetare									
Skånes o. Hallands slättbygder	83	276	91	14	79	834	17	12	186
Sydsvenska mellanbygden	96	206	83	9	26	652	6	8	169
Öland och Gotland	21	48	20	6	24	232	18	4	79
Östgötaslätten	71	142	96	4	16	616	13	2	27
Vänerslätten	133	356	156	13	106	1 310	50	18	103
Mälars- o. Hjälmbygden	247	471	299	12	45	2 010	25	22	118
Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygder	270	569	252	55	290	2 576	99	33	363
Norra Sverige	27	116	9	7	286	751	49	23	134
Hela riket	948	2 184	1 006	120	872	8 981	277	122	1 179
Egendomar belägna i									
jordbrukskommuner	205	430	207	28	195	1 938	90	22	231
bland. kommuner	413	1 014	446	64	480	4 137	134	46	506
industrikommuner	330	740	353	28	197	2 906	53	54	430
Egend. med en åkerareal av									
under 20 ha	9	164	4	14	381	886	76	19	297
20—49 »	172	481	189	79	428	2 402	134	23	429
50—99 »	371	665	323	25	58	2 372	43	43	243
100 ha o. över	396	874	490	2	5	3 321	21	38	210
Egend. med koll.-avtal									
» utan »	828	1 481	863	18	39	5 619	49	71	504
» utan »	120	703	143	102	833	3 362	228	51	675

¹ Tabellen redovisar den totala timplönen vid tidlönsarbete. — Medietal stil anger, att medeltalet är grundat på mindre än 25 men mer än 9 uppgifter. — Medietalen är från och med år 1949 ovägda se närmare härom Lönestatistik årsbok 1949, not 1 s. 43.

h) Jordbrukets arbetskraftsåtgång, sysselsättningsvolym och lönebudget

Lantarbetarstatistikens primärmaterial har även använts för vissa beräkningar rörande arbetskraftsåtgången per ha åker samt rörande de relativa förändringarna i arbetarantal, utgjorda dagsverken och utbetalda lönebelopp. För resultaten redogöres i det följande.

Arbetskraftsåtgången år 1951, uttryckt i antalet dagsverken per 100 ha åker på gårdar av olika storleksklasser och på gårdar inom olika jordbruksområden, framgår av tab. 16. Med dagsverken menas här, liksom i tab. 17 och 18, arbetsdagar. Detta betyder, att dagsverken, utgjorda av t. ex. vuxna kvinnor, är genomsnittligt kortare än dagsverken, utgjorda av vuxna män (jfr s. 16). Uppgifterna i tab. 16 avser dagsverken, utgjorda av alla slags lantarbetare. I viss utsträckning ingår även dagsverken vid nyanläggningsarbeten m. m. och vid icke ackordssatt skogsarbete, som utförts av lantarbetare.

I genomsnitt kom på 100 ha av de redovisade gårdarnas sammanlagda åkerareal 1 875 dagsverken, utgjorda av vuxna män. Av dessa dagsverken hade 63 % gjorts av lejda arbetare. Per 100 ha åker redovisades 431 av kvinnor och minderåriga arbetare utgjorda dagsverken. De »lejda» dagsverken uppgick här till 47 % av hela antalet. Procenttalet »lejda» dagsverken sjunker med gårdarnas areal. Brukarnas och deras familjemedlemmars dagsverken betyder således mest på de minsta gårdarna. Det bör dock påpekas, att uppgifterna om brukarnas och familjemedlemmarnas dagsverken i många fall är resultatet av tämligen grova uppskattningar. Sannolikt är de ofullständigare än uppgifterna om de lejda arbetarnas dagsverken. Arbetskraftsåtgången per arealenhet, som var störst på de minsta gårdarna, minskade när gårdarna blev större. Den var betydligt lägre i södra och mellersta Sveriges slättbygder än i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder och i norra Sverige. På gårdar med kollektivavtal redovisas inom alla storleksgrupper större antal mandagsverken per 100 ha åker än på gårdar utan kollektivavtal.

Arbetskraftsåtgångens förändringar från år 1950 till år 1951 belyses av indextalen i tab. 17, vilka visar de relativa förändringarna i antalet dagsverken per 100 ha åker vid egendomar inom olika storleksgrupper. Dessa indextal har uträknats på grundval av uppgifter från gårdar som redovisats i statistiken båda åren och vilkas åkerareal var densamma år 1950 och år 1951. Det genomsnittliga antalet dagsverken per 100 ha åker var enligt tabellen 4 % lägre år 1951 än år 1950. Minskningen var genomgående i samtliga storleksklasser av gårdar. I tabellen har även uträknats genomsnittliga antalet lejda helårsarbetare (med helårsarbetare menas här arbetare, som gjort minst 300 dagsverken på en och samma gård) per egendom inom olika storleksklasser. För att möjliggöra jämförelser anföres motsva-

Tab. 16. Av brukarna själva, deras familjemedlemmar och anställda arbetare utgjorda dagsverken per 100 ha åker inom olika områden¹

Naturliga jordbruksområden m. m.	Antal egen- do- mar	Genomsnittligt antal dagsverken per år och 100 ha åker å egendomar med en åkerareal (i ha) av								Genomsn. antal dagsv. per 100haåker å samtliga egendomar
		10— 19	20— 29	30— 39	40— 49	50— 99	100— 199	200— 399	400 o. över	
<i>Manliga vuxna arbetare</i>	3 638	3 191	2 422	2 093	1 964	1 669	1 499	1 599	1 350	1 875
därav i % lejd arbetskraft		23·5	36·7	47·8	56·1	71·8	90·4	99·0	100·0	63·0
Södra o. mellersta Sveriges slättb. därav i % lejd arbetskraft	2 142	3 083	2 328	1 997	1 902	1 599	1 451	1 584	1 304	1 732
		15·7	31·0	41·2	54·0	69·3	89·3	99·1	100·0	65·0
Skånes o. Hallands slättbygder	290	3 210	2 367	2 119	2 027	1 791	1 534	1 520	1 640	1 932
Sydsvenska mellanbygden	206	3 313	2 694	2 455	2 119	1 816	1 572	1 768	1 420	1 971
Öland och Gotland	169	3 098	2 370	2 041	2 270	1 602	1 251	2 536	797	1 853
Östgötaslätten	168		2 622	2 259	2 048	1 798	1 598	1 418	—	1 805
Vänerslätten	528	3 039	2 327	1 842	1 706	1 502	1 325	1 540	1 448	1 611
Mälar- och Hjälmbygderna	781	2 986	2 157	1 874	1 719	1 520	1 480	1 567	766	1 655
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 129	3 262	2 554	2 203	2 108	1 807	1 702	1 673	1 626	2 123
därav i % lejd arbetskraft		29·6	42·5	54·8	59·2	76·0	93·7	99·0	100·0	62·0
Sydsvenska höglandet	553	3 441	2 740	2 263	2 191	1 855	1 575	2 140	—	2 247
Östsvenska dalbygden	44		3 144	2 005	2 289	2 036		2 025	—	2 149
Västsvenska	170	3 505	2 533	2 402	1 902	2 038	1 546	2 629	—	2 359
Södra Bergslagen	81	3 623	2 433	2 228	2 154	1 654	1 519	—	1 575	1 727
Västsvenska dalsjöområdet	68	2 598	2 715	2 137	2 025	1 800	1 730	1 442	—	1 939
Norra Bergslagen	75	2 809	2 376	2 109	2 024	1 592	2 142	—	1 685	1 913
Östra Dalarna-Gästrikland	138	2 778	2 022	1 817	2 136	1 465	1 987	—	—	2 013
Norra Sverige	367	3 242	2 496	2 653	2 037	2 352	1 256	—	—	2 673
därav i % lejd arbetskraft		25·1	47·0	75·2	69·1	91·5	97·1	—	—	47·3
Egendomar belägna i Jordbrukskommuner ²	823	3 053	2 416	2 027	1 833	1 551	1 411	1 438	1 067	1 729
Blandade kommuner ²	1 741	3 252	2 385	2 099	2 037	1 674	1 473	1 517	1 377	1 885
Industrikommuner ²	1 074	3 191	2 489	2 150	1 959	1 763	1 611	1 885	1 607	1 981
Egendomar med koll.-avtal	1 087	3 766	3 143	2 360	2 073	1 747	1 537	1 599	1 350	1 685
» utan »	2 551	3 174	2 374	2 040	1 902	1 521	1 151	—	—	2 127
<i>Kvinnliga o. minderdriga arbetare</i>	3 638	1 439	913	822	416	292	145	118	121	431
därav i % lejd arbetskraft		28·1	34·8	40·2	54·8	65·2	79·1	98·6	100·0	47·1
Södra o. mellersta Sveriges slättb. därav i % lejd arbetskraft	2 142	1 313	824	619	433	305	140	128	105	359
		18·7	31·1	37·3	54·1	63·2	77·6	99·6	100·0	48·9
Skånes o. Hallands slättbygder	290	1 438	969	581	697	606	269			582
Sydsvenska mellanbygden	206	1 469	1 001	632	576	409	322			482
Öland och Gotland	169	1 074	840	851	474	499				532
Östgötaslätten	168					182				182
Vänerslätten	528	1 120	630	611	390	251	151			304
Mälar- och Hjälmbygderna	781	1 378	861	642	367	243	92	103		310
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 129	1 351	978	603	331	243	165			496
därav i % lejd arbetskraft		27·8	34·8	44·4	54·3	67·9	83·0			43·6
Norra Sverige	367	1 754	1 216	809	715	453				1 167
därav i % lejd arbetskraft		38·6	50·6	48·8	64·4	93·0				46·5
Egendomar belägna i Jordbrukskommuner ²	823	1 441	819	708	412	349	145			417
Blandade kommuner ²	1 741	1 393	916	618	429	268	128	100	145	429
Industrikommuner ²	1 074	1 507	967	543	399	282	167	154		446
Egendomar med koll.-avtal	1 087	972	620	424	424	251	134	118	121	203
» utan »	2 551	1 453	932	662	412	372	238	—	—	733

¹ Medieval stil anger, att medeltalen grundar sig på uppgifter från mindre än 10 brukningsdelar eller på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare. — ² Jfr texten, s. 13 och not 3, samma sida.

Tab. 17. Medeltal dagsverken per 100 ha åker samt medeltal helårsarbetare¹ per egendom åren 1951 och 1950 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreligga för båda åren²

	Brukningsdelar med en åkerareal (i ha) av								Till- hopa
	under 20	20— 29	30— 39	40— 49	50— 99	100— 199	200— 399	400 o. över	
Medeltal dagsverken per 100 ha åker utförda av vuxna o. minderåriga av båda könen									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	4 665	3 367	2 696	2 339	1 977	1 682	1 745	1 547	2 314
» 1950	4 834	3 461	2 817	2 419	2 058	1 750	1 779	1 630	2 399
Indextal om 1950 = 100	97	97	96	97	96	96	98	95	96
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	1 175	1 193	1 243	1 301	1 400	1 509	1 727	1 547	1 398
» 1950	1 260	1 244	1 327	1 378	1 466	1 582	1 764	1 630	1 466
Indextal om 1950 = 100	93	96	94	94	95	95	98	95	95
vuxna män									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	3 230	2 445	2 104	1 972	1 687	1 534	1 642	1 438	1 896
» 1950	3 335	2 545	2 208	2 023	1 762	1 601	1 678	1 509	1 970
Indextal om 1950 = 100	97	96	95	97	96	96	98	95	96
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	761	882	1 018	1 115	1 212	1 394	1 625	1 438	1 205
» 1950	846	937	1 089	1 185	1 278	1 461	1 666	1 509	1 270
Indextal om 1950 = 100	90	94	93	94	95	95	98	95	95
kvinnor o. minderåriga									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	1 435	921	592	366	290	149	103	109	418
» 1950	1 499	917	609	396	295	149	101	121	428
Indextal om 1950 = 100	96	100	97	92	98	100	102	90	98
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1951	414	311	226	186	188	115	102	109	193
» 1950	413	307	237	193	189	121	98	121	196
Indextal om 1950 = 100	100	101	95	96	99	95	104	90	98
Medeltal lejda helårsarbetare ¹ per egendom									
vuxna manliga									
År 1951	0·13	0·25	0·51	0·67	0·90	1·73	3·70	2·22	0·62
» 1950	0·13	0·26	0·51	0·74	0·98	1·89	3·22	3·56	0·66
kvinnor o. minderåriga									
År 1951	0·08	0·08	0·09	0·10	0·13	0·12	0·23	.	0·10
» 1950	0·07	0·08	0·11	0·09	0·15	0·16	0·26	.	0·11

rande antal för år 1950. Tendensen synes vara, att antalet helårsarbetare minskar — åtminstone på gårdar med minst 40 ha åker.

Förändringarna mellan år 1950 och 1951 i den totala lönebudgeten och sysselsättningsvolymen vid de gårdar, som båda åren lämnat uppgifter till lantarbetarstatistiken, framgår av tab. 18. Som mått på sysselsättningsvolymen användes antalet lejda arbetare och antalet dagsverken. Beräkningarna

¹ Med helårsarbetare avses här arbetare, som under året gjorts minst 300 dagsverken på en och samma gård. — ² Se not. 1, s. 42.

Tab. 18. Förändringar i antal arbetare, antal dagsverken och utbetald lönesumma från år 1950 till år 1951 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreliggande för båda åren

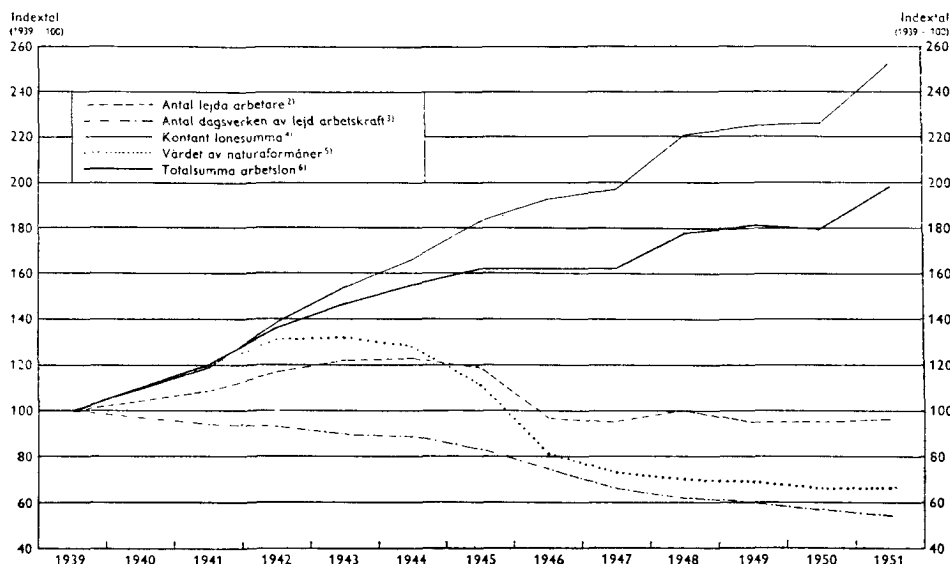
Jordbruksområden, kommungrupper och storleksklasser av jordbruk	Indextal för år 1951 om 1950 = 100 ¹														
	Antal brukningsdelar	Därav					Därav utgjorda av					Naturaförmånernas värde (lejd arbetskraft)	Total lönesumma (lejd arbetskraft)		
		Antal lejda arbetare	vuxna manliga hel- årsarbetare ²	övriga vuxna man- liga arbetare	kvinnliga och minder- åriga helårsarbetare ³	övriga kvinnliga och minderåriga arbetare	Antal dagsverken	lejda vuxna manliga arbetare	lejda kvinnl. o. minder- åriga arbetare	vuxna manliga familjemedlemmar	kvinnliga och minder- åriga familjemedl.			kvinnliga och minder- åriga arbetare	Kontant lönesumma (lejd arbetskraft)
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	1 486	101	95	96	98	111	97	96	100	101	94	111	98	110	
Skånes o. Hallands slättb. Sydsvenska mellanbygden	146	100	89	99	112	103	97	96	102	98	97	114	93	113	
Öland och Gotland	117	108	89	86	88	133	97	97	96	101	83	112	115	112	
Östgötaslätten	127	99	115	98	67	99	98	94	111	111	69	112	97	111	
Vänerslätten	134	108	92	106		123	96	95	114	107	77	111	91	111	
Mälar- och Hjälmbygden	370	96	104	91	83	106	98	97	91	99	109	111	97	110	
	592	98	91	100	118	98	97	95	103	100	97	109	98	109	
Södra o. mellersta Sveriges skogs- o. dalbygder	800	102	97	95	87	116	95	94	97	95	101	111	94	110	
Norra Sverige ³	258	93	80	93	83	97	95	89	94	99	99	107	103	106	
Hela riket	2 544	100	95	95	92	111	96	95	99	99	97	111	97	110	
Egendomar med koll.-avtal	763	96	85	92	71	108	90	91	94	86	75	107	80	106	
, utan ,	1 781	106	115	99	108	113	103	104	103	103	100	125	103	121	
Egendomar belägna i jordbrukskommuner ⁴	597	96	91	92	111	108	96	94	98	98	103	109	98	109	
blandade kommuner ⁴	1 241	102	95	100	89	110	97	96	102	99	94	112	100	111	
industrikommuner ⁴	706	100	98	92	83	115	95	94	94	98	95	110	92	109	
Egendomar med åkerarealen under 20 ha	610	102	100	97	107	108	96	90	100	99	94	113	106	111	
20—49 ha	1 157	103	96	92	91	120	97	94	98	98	98	111	95	109	
50—99 ha	511	99	92	99	89	101	96	95	100	98	96	110	92	109	
100 ha o. över	266	98	96	96	87	105	96	96	97	101	116	111	105	111	

avser 2 544 gårdar, som år 1951 sysselsatte 16 689 lejda arbetare, till vilka i lön utbetalats sammanlagt 29,1 milj. kr. Antalet vuxna manliga helårsarbetare och antalet övriga vuxna manliga arbetare hade minskat med 5 % samt kvinnliga och minderåriga helårsarbetare med 8 %, medan övriga kvinnliga och minderåriga arbetare ökat med 11 %. Det totala antalet dagsverken sjönk med 4 %. Minskningen berörde särskilt lejda manliga arbetare, för vilka antalet dagsverken år 1951 var 5 % lägre än år 1950. Hela lönesumman (inräknat värdet av naturaförmåner) till lejd arbetskraft hade stigit med 10 %.

Om och i vad mån slutsatserna om förändringarna i sysselsättningsvolym och lönebudget vid de gårdar som lämnat uppgifter till lantarbetarsta-

¹ Jfr not 1, s. 42. — ² Se not 1, s. 43. — ³ Inkl. fjäll- och moränbygden. — ⁴ Jfr texten, s. 13 och not 3 samma sida.

Diagram III. Arbetskraftsförbrukning och lönebudget inom jordbruk med minst 10 ha åker 1939—1951¹

tistiken gäller för det svenska jordbruket i dess helhet beror på materialets representativitet. Det har tidigare framhållits,⁷ att lantarbetarstatistikens representativitet icke är tillfredsställande. Indextalen för det totala antalet ledda arbetare, det totala antalet dagsverken och den totala lönesumman kan dock korrigeras i ett avseende nämligen med hänsyn till materialets felaktiga sammansättning av gårdar inom olika storleksklasser. Detta har gjorts på så sätt, att ett vägt medeltal uträknats av de olika storleksklassernas indextal. Som vikter har därvid använts den sammanlagda åkerarealen inom var och en av de olika storleksklasserna av gårdar enligt 1944 års jordbruksräkning. Denna vägning av indextalen innebär givetvis icke att de korrigerats för felaktigheter i andra avseenden t. ex. gårdarnas belägenhet, produktionsinriktning m. m. Det totala antalet ledda arbetare skulle enligt nu omtalade beräkningar ha stigit med 1 % från år 1950 till år 1951, medan antalet av de ledda arbetarna utgjorda dagsverken minskat med 5 %. Hela antalet dagsverken (även brukarnas och deras familjemedlemmars dagsverken inräknade) hade minskat med 4 % men den totala lönesumman ökat med 10 %. Som synes har vägningen i regel ej medfört att indextalen ändrats.

De vägda indextalen över arbetarantal, antal dagsverken och den utbetalda lönesumman har använts för att enligt kedjemetoden beräkna indextal med år 1939 som basår. Angående antal dagsverken, utgjorda av brukare

¹ Employment and wages on farms with at least 10 hectares of tilled land. -- ² Number of wage earners. -- ³ Number of man-days worked by wage earners. -- ⁴ Total cash wages. -- ⁵ Value of payments in kind. -- ⁶ Total wages (incl. the value of payments in kind). -- ⁷ Se s. 12.

och deras familjemedlemmar, finns uppgifter sedan år 1941. Eftersom skörden detta år var mycket dålig, har det ansetts lämpligt, att i indexserien över summan av dagsverken utgjorda av lejda arbetare, brukare och familjemedlemmar taga år 1942 som bas. Indexserierna återges i följande tablå.

År	Antal lejda arbetare	Antal dagsverken av		Kontant lönesumma	Värdet av naturaförm.	Total lönesumma
		lejda arb., brukare o. familjemedlemmar ¹	enbart lejda arbetare			
1941	109	99	94	119	120	120
1942	117	100	93	138	131	136
1943	122	99	90	154	132	147
1944	123	98	89	166	128	155
1945	119	95	83	183	111	162
1946	97	86	75	193	81	162
1947	95	81	66	197	73	162
1948	100	79	62	221	70	178
1949	95	76	60	225	69	181
1950	95	75	57	226	66	180
1951	96	72	54	232	66	198

Totala antalet dagsverken sjönk sålunda något under krigsåren 1941—1944. De därpå följande åren 1945—1947 accentuerades nedgången för att sedan åter avtaga i styrka. Sedan år 1939 har antalet dagsverken, utgjorda av lejda arbetare, sjunkit till ungefär hälften. Samtidigt har den totala lönesumman fördubblats.

B. Trädgårdsarbetare

Undersökningens tillkomst och utförande. Rörande trädgårdsarbetarnas löner har socialstyrelsen för år 1951 liksom för åren 1938—1950 införskaffat uppgifter från ett antal trädgårdsodlare. Den blankett som användes vid 1951 års undersökning skilde sig endast obetydligt från 1950 års blankett. För varje arbetare efterfrågades ålder, yrke antal arbetstimmar, antal arbetsdagar, kontant lön och naturaförmånernas värde. Arbetstiden och den kontanta lönen skulle fördelas på tidlönsarbete och ackordsarbete. Dessutom begärdes bl. a. uppgifter om företagets specialitet, trädgårdens areal, växthusens markyta och drivbänkarnas markyta.

I slutet av januari 1952 utsändes blanketter till 2 427 trädgårdsodlare, av vilka sedermera 1 072 återsänt användbara uppgifter. Den statistiska bearbetningen har utförts enligt hålkortsmetoden.

En preliminär redogörelse för undersökningens resultat har publicerats i Sociala Meddelanden (årg. 1952, s. 673).

Materialets storlek och sammansättning. De trädgårdsodlare som lämnat uppgifter till undersökningen utgör 44 % av samtliga trädgårdsodlare som tillställts blanketter. Då det ej är känt i vad mån löneförhållandena för ar-

¹ År 1942 = 100.

betare hos trädgårdsodlare som besvarat blanketten skiljer sig från löneförhållandena för arbetare hos trädgårdsodlare som icke besvarat densamma, bör statistikens resultat användas med stor försiktighet. Materialets storlek och fördelning på olika landsdelar framgår av nedanstående tablå.

	Hela riket	Östra Sverige	Småland o. Öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige
Antal i lönenundersökningen redovisade trädgårdsarbetare	5 711	1 736	357	1 986	1 268	374
De i % av antalet trädgårdsarbetare enligt 1945 års folkräkning	46.6	44.1	36.1	56.9	43.1	40.6

I undersökningen redovisas således knappt hälften av hela antalet trädgårdsarbetare enligt 1945 års folkräkning. Med avseende på antalet arbetare är materialet från Småland och Öarna (relativt sett) för litet men från Södra Sverige för stort. På blanketterna har ibland erhållits summariska uppgifter om totala antalet arbetsdagar och den totala lönesumman för tillfälliga arbetare. Dessa uppgifter har ej använts för statistiken över trädgårdsarbetarnas löner utan endast för beräkningarna angående trädgårdsnäringens samsättningsvolym och lönebudget.

Antalet handelsträdgårdar och plantskolor uppgick enligt 1943 års arealinventering till 7 496.¹ De i 1951 års undersökning redovisade 1 072 trädgårdsföretagen utgjorde således ungefär en sjundedel av hela antalet trädgårdsföretag. Deras sammanlagda areal var 2 584 ha, vilket motsvarade 45 % av arealen vid handelsträdgårdar och plantskolor enligt 1943 års arealinventering. Av de i lönestatistiken redovisade trädgårdarna hade 24 % mindre areal än 1 ha, 35 % 1—2 ha, 28 % 2—5 ha och 13 % 5 ha och däröver. Växthus- och bänkgårdsarealen hos undersökningens uppgiftslämnare utgjorde 33 % av den totala växthus- och bänkgårdsarealen enligt 1943 års arealinventering. Av de redovisade trädgårdsföretagen saknade 5 % växthus och drivbänkar. Växthusens och drivbänkarnas areal var hos 72 % av trädgårdarna med växthus mindre än 1000 m², hos 15 % 1000—1999 m², hos 5 % 2000—2999 m² och hos 8 % minst 3000 m².

I tab. 19 redovisas trädgårdarna efter belägenhet i olika landsdelar och efter dyrort. Två femtedelar av företagen låg i Östra Sverige, en femtedel i vardera Södra Sverige och Västra Sverige samt en tiondel i Småland och Öarna och ungefär lika stor del i Norra Sverige. Nära sju tiondelar av företagen och av arbetarna tillhörde dyrortsgrupp II eller III. Företagen har i tab. 19 även fördelats efter odlingens inriktning. Därvid har man först skilt på företag med huvudsakligen köksväxtodling, blomsterodling, fruktodling, plantskolerörelse och anläggningsarbeten. Mycket ofta överväger dock ej någon av dessa odlingsspecialiteter. Sådana företag har fördelats på fyra grupper nämligen företag med köksväxt- och blomsterodling, med köksväxt- och fruktodling, med blomster- och fruktodling samt med allsidig trädgårdsrörelse. Det framgår av tabellen, att de mindre specialiserade odlingsformerna var vanligast.

¹ S.O.S. Arealinventeringen, kreatursräkningen och trädgårdsinventeringen den 1 juni 1943.

Tab. 19. Antal redovisade handelsträdgårdar och trädgårdsarbetare inom olika ortsgupper

Företagens belägenhet och storlek m. m. (m. k. = företag med kollektivavtal u. k. = företag utan kollektivavtal)	Dyrortsgrupp 1		Dyrortsgrupp 2		Dyrortsgrupp 3		Dyrortsgrupp 4		Dyrortsgrupp 5		Hela riket		
	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	
Östra Sverige	—	—	117	602	130	486	99	263	51	375	397	1 276	
Småland o. öarna	35	122	39	128	35	105	1	2	—	—	110	357	
Södra Sverige	74	422	102	827	66	737	—	—	—	—	242	1 986	
Västra Sverige	10	253	78	282	98	526	38	207	—	—	224	1 268	
Norra Sverige	—	—	25	77	39	155	29	122	6	20	99	374	
Hela riket	m. k.	39	483	97	1 235	115	1 322	49	406	33	345	833	3 791
	u. k.	80	314	264	681	253	687	118	188	24	50	739	1 920
	tillh.	119	797	361	1 916	368	2 009	167	594	57	395	1 072	5 711
Därav företag med:													
1—5 arbetare	m. k.	19	62	45	180	59	381	33	80	21	66	177	769
	u. k.	64	124	241	478	229	491	113	146	21	28	668	1 267
6—10	m. k.	12	91	27	434	31	341	6	43	7	55	83	964
	u. k.	10	76	17	128	20	142	5	42	3	22	55	410
11—50	m. k.	7	134	25	621	24	520	9	223	4	102	69	1 600
	u. k.	6	114	6	75	4	54	—	—	—	—	16	243
51 o. fl.	m. k.	1	196	—	—	1	80	1	60	1	122	4	458
	u. k.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Företag med:													
Köksväxtodling	27	344	51	207	54	293	22	102	6	32	160	978	
Blomsterodling	17	76	43	250	88	430	42	152	15	65	205	973	
Fruktodling	3	28	25	418	4	10	2	5	—	—	34	491	
Plantskolerörelse	9	115	15	156	14	231	4	93	3	137	45	732	
Anläggningsarbeten	1	4	—	—	7	20	5	30	3	45	16	99	
Köksväxt- o. blomsterodl.	44	145	136	440	128	670	71	114	27	76	406	1 445	
Köksväxt- o. fruktodling	4	9	15	40	11	38	2	4	—	—	32	91	
Blomster- o. fruktodling	1	6	3	2	2	86	—	—	—	—	6	94	
Allsidig trädgårdsrörelse	10	61	64	330	47	193	17	93	2	34	140	711	
Ej angiven odling	3	9	9	43	13	38	2	1	1	6	28	97	

Arbetstiden 1951. För arbetare vid självständigt trädgårdsföretag, som selsätter minst en arbetare, regleras arbetstiden i lantarbetstidslagen. Arbetstiden för trädgårdsarbetare får enligt lagen uppgå till högst 10 timmar per dygn och 48 timmar per vecka. Under tiden mars—oktober får arbetstiden utökas till 50 timmar per arbetsvecka, om den under november—februari inskränkes till 45 timmar i veckan.

De uppgifter om trädgårdsarbetarnas arbetstid som finns på blanketten — antal arbetstimmar och antal arbetsdagar för varje arbetare — är otillräckliga för en verklig arbetstidsstatistik. Eftersom trädgårdsarbetet är mycket säsongbetonat, är många av trädgårdsföretagens arbetare anställda endast en kort tid. För sådana arbetare torde den genomsnittliga årsarbets-tiden i tab. 20 mer vara ett mått på anställningarnas längd inom trädgårds-branschen än på individernas årliga arbetstid. Inom yrkesgrupperna för-män och yrkesarbetare kan man vänta sig finna de arbetare som är yrkes-

Tab. 20. Nominativt redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter antalet arbetstimmar

(m. k. = företag med kollektivavtal u. k. = företag utan kollektivavtal)	Antal arb. med uppgift om utgjorda arbetstimmar	Därav (i %) med nedanstående antal arbetstimmar ¹ under året								Genomsnittligt antal arbetstimmar under året ¹	Antal arbetare med övertid i % av samtliga	Antal övertidstimmar i % av samtliga	Genomsnittl. antal övertidstimmar under året ²	
		Inkl. 500	500—999	1 000—1 499	1 500—1 999	2 000—2 999	2 400—2 999	2 500—2 999	2 800 o. övert				per arbetare	per dagsverke
Vuxna män														
<i>Dyrortsgrupper.</i>														
Dyrortsgrupp I	m. k. 180	7.2	10.0	11.7	13.9	31.1	12.2	9.4	4.5	1 860	46.7	3.3	131.2	0.5
	u. k. 116	26.7	13.8	12.1	12.9	22.4	6.9	5.2	—	1 337	28.4	1.8	84.7	0.4
	m. k. 511	11.7	13.3	9.8	13.7	31.1	14.3	5.3	0.8	1 639	44.8	2.2	84.7	0.4
	u. k. 194	23.2	10.3	15.5	16.5	21.6	7.2	4.1	1.6	1 389	9.8	1.0	136.1	0.6
	m. k. 586	9.9	13.5	11.8	12.6	28.3	16.9	6.7	0.3	1 714	39.6	1.8	77.5	0.3
	u. k. 217	18.9	11.0	13.4	13.8	18.4	19.4	2.8	2.3	1 545	13.8	1.0	108.6	0.5
	m. k. 246	22.3	14.6	11.4	14.2	22.8	10.2	4.1	0.4	1 430	48.4	2.8	82.6	0.5
	u. F. 86	25.6	15.1	13.9	12.8	12.8	10.5	7.0	2.8	1 312	11.6	1.3	168.3	0.7
	m. k. 210	18.1	15.2	20.0	14.3	12.9	13.8	5.2	0.5	1 441	56.7	4.0	102.4	0.5
	u. k. 27	14.8	22.3	11.1	25.9	11.1	7.4	7.4	—	1 413	—	—	—	—
	m. k. 1 733	12.9	13.5	12.1	13.5	26.8	14.3	6.0	0.9	1 648	45.2	2.5	89.9	0.4
	u. k. 640	22.3	12.3	13.8	14.8	19.1	11.7	4.4	1.6	1 423	14.4	1.1	112.2	0.5
	tillh. 2 373	15.5	13.1	12.5	13.9	24.7	13.6	5.6	1.1	1 588	36.9	2.1	92.3	0.4
<i>Storleksgrupper.</i>														
Företag med 1—5 arb.	m. k. 313	11.8	10.6	11.8	13.8	27.8	16.6	7.0	0.6	1 729	23.0	1.3	94.1	0.4
	u. k. 420	16.7	11.2	14.5	17.4	21.7	12.6	4.0	1.9	1 534	9.3	0.8	131.3	0.6
Företag med 6—10 arb.	m. k. 342	9.6	11.1	8.8	14.0	28.1	20.2	7.6	0.6	1 783	34.2	1.9	100.3	0.4
	u. k. 129	34.9	13.9	11.6	10.9	10.1	12.4	5.4	0.8	1 180	14.7	1.1	91.6	0.4
Företag m. 11—50 arb.	m. k. 845	13.9	15.7	12.0	13.7	28.4	11.2	4.5	0.6	1 583	48.0	2.4	79.1	0.4
	u. k. 91	30.8	15.4	13.2	8.8	19.8	6.6	4.4	1.0	1 256	37.4	3.0	101.7	0.5
Företag m. 51 arb. o. övert	m. k. 233	15.9	12.5	18.0	11.6	17.6	13.7	7.7	3.0	1 581	80.7	5.4	105.3	0.5
<i>Odlingsslag.</i>														
Köksväxtodling	313	17.9	16.0	13.7	15.0	20.8	8.3	5.1	3.2	1 494	37.1	2.4	98.2	0.5
Blomsterodling	522	10.9	10.0	10.2	10.2	27.0	21.4	9.2	1.1	1 803	42.3	2.5	104.6	0.5
Fruktodling	111	21.6	14.4	7.2	13.5	36.1	7.2	—	—	1 462	22.5	0.7	44.1	0.2
Plantskolerörelse	390	23.3	16.7	13.8	15.9	20.0	6.2	3.8	0.3	1 332	51.8	2.5	63.4	0.4
Anläggningsarbete	53	26.4	17.0	3.8	28.3	20.7	3.8	—	—	1 291	—	—	—	—
Köksväxt- o. blomsterodling	552	13.4	12.5	14.5	15.6	23.0	14.1	5.8	1.1	1 601	25.5	1.6	98.2	0.5
Köksväxt- o. fruktodling	35	28.6	11.4	5.7	5.7	25.7	17.2	5.7	—	1 424	14.3	2.7	—	—
Blomster- o. fruktodling	60	1.7	8.3	25.0	3.3	23.3	26.7	11.7	—	1 896	75.0	3.7	92.9	0.4
Allsidig trädg.-rörelse	309	11.6	12.0	12.0	13.6	31.4	14.5	3.9	1.0	1 678	37.9	2.4	107.2	0.5
Ej angiven	28	14.3	17.9	14.3	17.8	14.3	21.4	—	—	1 522	10.7	1.0	—	—
<i>Yrken.</i>														
Förmän	210	2.9	1.0	2.4	9.0	31.9	39.0	9.5	4.3	2 228	22.4	1.3	125.9	0.5
Yrkesarbetare	1 394	12.7	14.1	13.7	14.1	25.8	13.3	5.7	0.6	1 619	40.9	2.3	89.7	0.4
Grovarbetare	343	36.7	18.1	11.4	14.0	14.3	2.3	3.2	—	1 044	23.3	1.1	47.4	0.2
Elever o. lärlingar	252	15.9	13.9	19.9	20.2	19.4	8.3	2.4	—	1 434	40.1	1.9	64.2	0.4
Specialarbetare	127	5.5	8.7	6.3	8.7	40.2	16.5	9.4	4.7	1 993	49.6	3.9	156.9	0.6
Övriga arbetare	47	23.4	12.8	10.7	8.5	21.3	10.6	8.5	4.2	1 502	29.8	4.4	222.7	0.9
Minderåriga män	m. k. 140	32.1	21.4	20.0	7.9	15.7	2.9	—	—	1 009	32.1	1.1	35.5	0.2
	u. k. 172	46.5	16.9	10.5	13.4	9.3	2.3	1.1	—	856	5.8	0.2	30.3	0.2
	tillh. 312	40.1	18.9	14.7	10.9	12.2	2.6	0.6	—	925	17.6	0.7	34.6	0.2
Vuxna kvinnor	m. k. 527	36.6	25.4	15.8	10.6	8.2	2.1	1.1	0.2	918	21.8	1.5	62.5	0.3
	u. k. 322	55.3	26.4	10.8	5.0	2.2	—	0.8	—	583	4.3	0.2	21.8	0.2
	tillh. 849	43.7	25.8	13.9	8.5	5.9	1.3	0.8	0.1	791	15.2	1.2	61.6	0.4
Minderår. kvinnor	m. k. 60	53.3	21.6	6.7	6.7	8.3	1.7	1.7	—	762	28.3	2.0	53.6	0.3
	u. k. 53	79.2	15.1	3.8	—	1.9	—	—	—	303	3.8	0.4	—	—
	tillh. 113	65.5	18.6	5.3	3.5	5.3	0.9	0.9	—	546	16.8	1.6	51.3	0.3

¹ Inkl. övertidstimmar. — ² För arbetare med övertidsarbete.

kunniga och som tar anställning uteslutande (eller företrädesvis) inom trädgårdsnäringsn. De egentliga (yrkeskunniga) trädgårdsarbetarnas arbetstidsförhållanden framgår därför av uppgifterna för grupperna förmän och yrkesarbetare. Grupperna grovarbetare, specialarbetare och övriga arbetare omfattar däremot mer »genomgående» yrken, vilkas utövare lika väl kan vara anställda inom andra näringsgrenar som inom trädgårdsnäringsn. Det beräknade genomsnittliga antalet arbetstimmar under året för yrkesarbetare (1 619 timmar) och arbetarnas relativa fördelning efter antalet arbetstimmar under året visar egentligen yrkesarbetarnas årsarbetstid hos en och samma arbetsgivare under året. Såväl för gruppen yrkesarbetare som gruppen förmän torde *individernas* genomsnittliga årsarbetstid inom *branschen* vara något lägre än genomsnittet i tab. 20. En del arbetare har nämligen under året arbetat hos mer än en arbetsgivare inom trädgårdsbranschen.

Betalt övertidsarbete förekom under året för 41 % av de vuxna manliga yrkesarbetarna. I medeltal per arbetare med övertidsarbete uppgick antalet övertidstimmar till 89,7. Hur övertidsarbetets längd varierade för de anställda arbetarna inom gruppen yrkesarbetare framgår av följande tablå.

Antal yrkesarb. med övertids- arbete	Därav med följande antal övertidstimmar						
	intill 51	51— 100	101— 150	151— 200	201— 250	251— 300	301 och mer
570	238	115	106	65	21	11	14

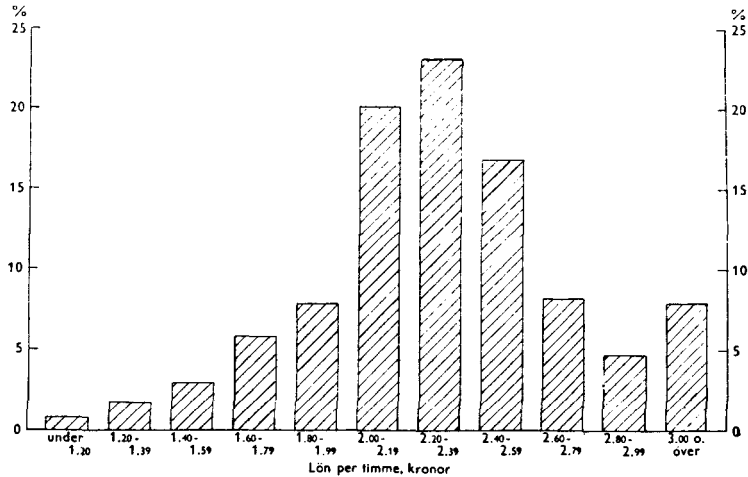
Övertidsarbetet var enligt tab. 20 vanligare vid större trädgårdsföretag än vid mindre. Relativt fler av arbetarna vid trädgårdsföretag, där kollektivavtal tillämpades, än vid andra trädgårdsföretag hade haft övertidsarbete. Skillnaden torde sammanhänga med att övertidsarbetet alltid skall betalas enligt kollektivavtalet och därför redovisas fullständigare vid företag med kollektivavtal.

Löneutvecklingen åren 1946—1951. För åren 1946—1951 redovisas i efterföljande tablå genomsnittliga timförtjänster för olika grupper av trädgårdsarbetare samt indextal över timförtjänsternas förändringar. I motsats till vad

År	Medelförtjänst för arbetare fyllda 18 år																	
	m ä n												kvinnor					
	förmän		yrkesarbetare		grovarbetare		elever och lärjungar		samtliga ¹		Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100						
	Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100	Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100	Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100	Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100	Kr per tim.	Indextal Förög. år = 100								
1946	1·87	100	107	150	100	109	185	100	112	120	100	122	148	100	109	104	100	112
1947	2·16	116	116	170	113	113	152	113	113	139	116	116	168	114	114	120	115	115
1948	2·88	126	109	194	129	114	176	130	116	162	135	117	194	131	115	144	138	120
1949	2·62	135	107	199	133	103	188	136	104	165	138	102	202	136	104	152	146	106
1950	2·69	139	103	202	135	102	182	135	99	172	143	104	206	139	101	155	149	102
1951	2·94	157	114	285	157	116	218	158	117	185	154	108	238	161	116	178	171	115

¹ Härin ingår även grupperna specialarbetare och övriga arbetare.

Diagram IV. Vuxna manliga trädgårdsarbetare fördelade efter timförtjänstens storlek år 1951¹

som tidigare varit fallet (se t. ex. Lönestatistisk årsbok för år 1950) har medeltimförtjänsterna beräknats som ovägd medeltal. Anläggningsarbetarna har i olikhet mot förut ej medräknats.

Sedan år 1946 har medeltimförtjänsterna för de i tablån redovisade yrkesgrupperna oavbrutet stigit. För samtliga vuxna manliga arbetare utgjorde ökningen 61 % och för yrkesarbetare 57 %. De kvinnliga arbetarnas timlön hade från 1946 till 1951 stigit med 71 %. Dessa procenttal mäter de nominella lönerns ökning. Eftersom socialstyrelsens levnadskostnadsindex (inkl. skatter och sociala förmåner) steg med 32 % under samma tid kan reallönens ökning för manliga trädgårdsarbetare uppskattas till omkring 20 %.

Lönerna år 1951. Genomsnittslöner per timme och år för olika grupper av trädgårdsarbetare redovisas i tab. 21, 25 och 26. De individuella lönerns variationer kan studeras i tab. 22 och 23 där även medianlönerna och lönerns s. k. normala variationsgränser² angivits. Medellöner för grupper med mindre än 10 arbetare har uteslutits, medan medellöner för grupper om 10 till 24 arbetare tryckts med medieval stil. Vid beräkningen av såväl timlöner som årslöner har semesterlön och sjuklön samt alla slags extraförtjänster (t. ex. övertidstillägg) medräknats. Årslönen har uträknats endast för arbetare som hos den rapporterande arbetsgivaren arbetat minst 250 dagar.

Om det *allmänna löneläget* år 1951 för trädgårdsarbetare kan följande uppgifter hämtas ur tabellen. Den genomsnittliga totala timförtjänsten (inkl. semesterlön, sjuklön, övertidstillägg, naturaförmånernas värde etc.) för vuxna manliga arbetare (exkl. anläggningsarbetare) uppgick till 2,38 kr och den genomsnittliga årslönen till 5 710 kr. Timförtjänsten hade sedan år

¹ Adult male gardeners distributed on different wage groups in 1951. — ² Jfr s. 25.

1950 stigit med 16 % och årslönen med 14 %.¹ Medianlönen per timme (2,28 kr) var 10 öre lägre än genomsnittslönen och medianlönen per år (5 577 kr) 133 kr lägre än genomsnittslönen. Timförtjänstens normala variationsgränser utgjorde 2,05 och 2,53 kr och årslönens 4 835 och 6 379 kr. Vuxna kvinnliga arbetare förtjänade i genomsnitt per timme 1,78 kr och per år 3 953 kr. För 50 % av kvinnorna varierade timförtjänsten mellan 1,60 och 1,79 kr.

I de allra flesta fall har trädgårdsarbetarna enbart kontant lön. Tidigare var det rätt vanligt att naturaförmåner t. ex. kost och logi, fri bostad, fria trädgårdsprodukter ingick i lönen, men under senare år har detta blivit allt mer sällsynt. Enligt socialstyrelsens statistik ingick sålunda år 1939 naturaförmåner i lönen för 31 % av de vuxna manliga trädgårdsarbetarna. År 1943 hade procenttalet sjunkit till 24, år 1947 till 16 och år 1951 till 12. Detaljuppgifter angående naturaförmånernas förekomst och värde år 1951 lämnas i följande tablå.

	Antal individuellt redovisade arb.	Därav (i %) med natura- förmåner	Vuxna arbetare utan natura- förmåner; genomsnittl. årslön (kr)	Vuxna arbetare med naturaförmåner	
				Total genom- snittl. årslön (kr)	Därav (i %) nat.-förmå- nernas värde
Manliga arbetare (exkl. anlägg- arb.)	m. k. 2 097	6·9	5 908	6 514	11·1
	u. k. 1 224	20·8	5 268	4 849	17·5
	tillh. 3 321	12·0	5 731	5 605	14·1
Förmän	m. k. 204	30·9	7 491	7 180	10·9
	u. k. 118	39·8	6 738	5 848	13·2
Yrkesarbetare	m. k. 1 111	3·9	5 736	5 928	11·7
	u. k. 272	21·2	5 073	4 471	19·9
Grovarbetare	m. k. 178	1·1	5 235	.	.
	u. k. 229	13·1	4 262	.	.
Elever o. lärlingar	m. k. 324	5·6	4 287	.	.
	u. k. 246	21·5	3 901	3 948	23·8
Specialarbetare	m. k. 132	12·9	6 249	6 059	9·4
	u. k. 17	—	5 943	—	—
Övriga arbetare	m. k. 48	2·1	6 052	.	.
	u. k. 42	7·1	.	.	.
	m. k. 658	0·9	4 122	.	.
Kvinnliga arbetare	u. k. 445	7·4	3 344	.	.
	tillh. 1 103	3·5	4 005	.	.

Av manliga arbetare vid företag, där kollektivavtal tillämpades, hade endast 7 % naturaförmåner men vid andra företag 21 %. För gruppen förmän var det relativt vanligt med naturaförmåner (ungefär en tredjedel av hela antalet). Naturaförmånernas andel av totallönen varierade mellan ungefär 10 och 25 %. För vuxna manliga arbetare uppgick den till 14 % av genomsnittslönen.

Beträffande lönerna för olika yrkesgrupper av trädgårdsarbetare bör först nämnas något om lönesatserna i det kollektivavtal som slutits mellan å ena sidan Svenska trädgårdsarbetsgivareföreningen och Trädgårdsarbetsgivarernas riksförbund och å andra sidan Svenska lantarbetareförbundet. I detta avtal indelas de manliga arbetarna i två grupper nämligen »egentliga träd-

¹ Beträffande trädgårdsarbetarnas löner i jämförelse med lönerna för andra arbetargrupper hänvisas till s. 31.

Tab. 22. Redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter timförtjänstens storlek

Yrken (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal arbeta- rare ¹	Därav (i %) med en timlön (kontant och naturaförmåner) av kr											Lönernas normala variations- gränser, ² kr				
		intill 1:20	1:20-1:33	1:40-1:53	1:50-1:73	1:50-1:93	2:00-2:13	2:20-2:33	2:40-2:53	2:50-2:73	2:80-2:93	3:00 och över		Medel- lön, kr	Median- lön, ³ kr		
Vuxna arbetare fyllda 18 år																	
<i>Män³</i>																	
Trädgårdsarbet.	{ m. k.	1530	0:3	1:1	2:0	3:7	6:5	18:6	26:5	18:9	8:6	4:9	8:9	2:43	2:31	2:14-2:55	
	{ u. k.	617	2:1	3:4	5:3	10:7	12:0	25:8	18:5	10:7	4:4	3:4	3:7	2:15	2:11	1:85-2:34	
därav:																	
förmän	{ m. k.	147	—	—	0:7	—	—	4:1	2:7	9:5	12:9	19:7	50:4	3:06	3:00	2:67-3:37	
	{ u. k.	59	—	—	—	1:7	1:7	13:6	15:2	15:2	11:9	13:6	27:1	2:64	2:65	2:34-3:03	
yrkesarbetare	{ m. k.	990	—	0:4	0:8	1:7	4:3	16:0	31:3	25:5	10:7	4:2	5:1	2:42	2:36	2:21-2:54	
	{ u. k.	366	1:1	0:8	3:5	9:6	12:0	27:6	21:9	13:9	4:9	3:3	1:4	2:16	2:15	1:97-2:37	
grovarbetare	{ m. k.	207	0:5	0:5	1:9	3:4	5:8	40:1	32:4	6:8	1:9	1:4	5:3	2:24	2:18	2:05-2:32	
	{ u. k.	128	3:1	9:4	10:1	8:6	15:6	29:7	16:4	3:1	1:6	0:8	1:6	1:87	2:00	1:70-2:18	
elever o. lärl.	{ m. k.	186	1:6	5:9	9:7	17:8	24:2	20:4	12:9	4:9	1:6	0:5	0:5	1:91	1:90	1:71-2:17	
	{ u. k.	64	7:8	9:4	10:9	29:7	14:1	18:8	6:2	3:1	—	—	—	1:69	1:73	1:51-2:05	
Specialarbetare	{ m. k.	118	—	—	—	4:2	0:9	9:3	11:0	23:7	22:9	11:0	17:0	2:65	2:61	2:39-2:88	
	{ u. k.	8	—	—	—	12:5	—	37:5	12:5	25:0	—	—	12:5	—	—	—	
Ovriga arbetare	{ m. k.	35	—	2:9	2:9	11:4	14:3	17:1	8:6	17:1	14:3	5:7	5:7	2:48	2:21	1:90-2:61	
	{ u. k.	12	8:3	8:3	8:8	16:7	16:7	25:0	—	—	—	—	16:7	1:94	1:98	1:47-2:04	
Samtliga	{ m. k.	1683	0:2	1:0	1:9	3:9	6:3	17:9	25:0	19:2	9:8	5:4	9:4	2:45	2:33	2:15-2:59	
	{ u. k.	637	2:2	3:5	5:3	10:8	11:9	25:9	18:1	10:7	4:2	3:3	4:1	2:14	2:10	1:85-2:35	
	tillh.	1951	2 320	0:8	1:7	2:9	5:8	7 8 20	1 23 11	16:9	8:2	4:8	7:9	2:38	2:28	2:05-2:53	
	, 1950	1 833	2 0	2 7	6 0	15 2	20 3	22 7	10 5	5 6	2 5	1 4	2 1	2 05	1 96	1 79-2 17	
Anläggnings- arbetare	{ m. k.	50	—	—	—	—	—	—	4:0	10:0	8:0	10:0	68:0	3:18	3:16	2:82-3:34	
	{ u. k.	3	—	—	—	—	—	—	33:3	—	33:3	33:3	—	—	—	—	
	tillh.	1951	53	—	—	—	—	—	1:9	3:8	11:3	9:4	64:2	3:17	3:09	2:75-3:32	
	, 1950	57	—	—	—	—	—	—	15:8	38:6	24:6	21:0	—	—	—	2:45-2:36-2:28-2:58	
<i>Kvinnor³</i>																	
Trädgårdsarbet.	{ m. k.	516	2:5	3:5	7:0	47:5	22:8	9:9	4:1	1:1	0:4	0:8	0:4	1:82	1:76	1:66-1:90	
	{ u. k.	317	1:9	7:3	23:7	53:6	5:0	6:6	1:6	—	—	—	—	1:65	1:66	1:56-1:75	
Samtliga	{ m. k.	527	2:8	3:4	6:8	47:2	22:8	9:9	4:4	1:1	0:4	0:8	0:4	1:83	1:76	1:66-1:90	
	{ u. k.	322	1:9	7:8	23:3	53:4	5:3	6:5	1:8	—	—	—	—	1:65	1:66	1:56-1:75	
	tillh.	1951	849	2:5	5 1	13 1	49 6	16 1	8 6	3 4	0 7	0 2	0 5	0 2	1 78	1 73	1 62-1 84
	, 1950	550	5 3	36 0	41 6	11 6	3 3	0 7	0 4	0 2	0 5	—	0 4	1 55	1 43	1 35-1 53	
Minderåriga arbetare³																	
Mannliga	{ m. k.	140	30:0	29:3	19:3	11:4	6:4	2:2	1:4	—	—	—	—	1:39	1:35	1:11-1:54	
	{ u. k.	171	46:2	19:3	17:6	9:9	4:1	2:9	—	—	—	—	—	1:33	1:25	1:00-1:51	
	tillh.	311	38:9	23:8	18:3	10:6	5:2	2:6	0:6	—	—	—	—	1:36	1:31	1:00-1:52	
Kvinnliga	{ m. k.	60	35:0	26:7	15:0	16:7	6:6	—	—	—	—	—	—	1:48	1:32	1:06-1:58	
	{ u. k.	53	41:5	24:5	11:3	18:9	—	3:8	—	—	—	—	—	1:32	1:30	1:00-1:56	
	tillh.	113	38:0	25:7	13:3	17:7	3 5	1 8	—	—	—	—	—	1 40	1 30	1 00-1 57	

gårdsarbetare» och »övriga arbetare, ävensom hästkörare, anställda som sådana». Den förstnämnda gruppen består av sex lönegrupper. För att få lön enligt den högsta av dessa lönegrupper fordras att arbetaren fyllt 22 år och arbetat minst 5 år inom yrket. De sex lönegrupperna och deras lönesatser år 1951 (kr per timme) framgår av tablån på nästa sida.

¹ Arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstimmar. — ² Se texten s. 25. — ³ Exkl. anläggningsarbetare.

	Grupp A	Grupp B	Grupp C
a) Arbetare som fyllt 22 år och har minst 5 års praktik	2·28	2·18	2·11
b) under 5:e anst.-året	2·18	2·06	2·02
c) » 4:e » »	1·94	1·86	1·80
d) » 3:e » »	1·74	1·66	1·61
e) » 2:a » »	1·53	1·46	1·42
f) » 1:a » »	1·31	1·26	1·22

Tablåns grupp A) omfattar Stockholmstrakten, Göteborgstrakten samt Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, grupp B) övriga städer samt grupp C) landet i övrigt. Utom för »egentliga trädgårdsarbetare» finns i kollektivavtalet lönesatser för gruppen »övriga arbetare, ävensom hästkörare, anställda som sådana» samt för »kvinnliga arbetare».

Den använda yrkesgrupperingen återges i tab. 21. Gruppen yrkesarbetare i tabellen motsvarar närmast kollektivavtalets »egentliga trädgårdsarbetare». Anställda trädgårdsmästare har räknats till gruppen förmän. Förmännen uppvisade den högsta medeltimförtjänsten (2,94 kr). Därnäst kom specialarbetarna och yrkesarbetarna med i genomsnitt 2,62 resp. 2,35 kr i timmen. Medianlönerna avvek i regel ganska litet från genomsnittslönerna. Hur de individuella timförtjänsterna varierade visas i tab. 22 och 23. Per år förtjänade yrkesarbetarna i genomsnitt 5 469 kr och förmännen 7 021 kr.

Tab. 23. Vuxna trädgårdsarbetare fördelade efter årslönens¹ storlek

Yrken (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan kollektivavtal)	Redovisade arb. med minst 250 dagsv.	Därav i % med en årslön (kontant och naturaförmåner) av kr										Medellönen per år, kr	Medianlönen per år, kr	Lönernas normala variationsgränser, ² kr	
		under 3 000	3 000—3 499	3 500—3 999	4 000—4 499	4 500—4 999	5 000—5 499	5 500—5 999	6 000—6 499	6 500—6 999	7 000 o. över				
Vuxna manliga arb. fyllda 18 år³															
Trädgårdsarb.	m. k.	812	0·7	1·2	3·2	4·3	10·8	19·7	18·7	16·4	7·1	17·9	5 952	5 744	5 147—6 490
	u. k.	419	4·5	6·4	9·8	13·1	15·5	17·4	11·5	6·9	5·6	9·3	5 138	5 000	4 200—5 823
därfv: förmän	m. k.	176	—	0·5	0·5	—	1·1	2·8	8·5	19·9	13·1	53·6	7 389	7 092	6 295—8 220
	u. k.	100	—	1·0	3·0	3·0	9·0	24·0	10·0	10·0	14·0	26·0	6 373	5 992	5 200—7 049
yrkesarb.	m. k.	519	0·6	—	1·9	2·5	11·2	26·4	23·3	18·4	6·6	9·1	5 746	5 641	5 200—6 195
	u. k.	261	3·1	7·3	11·1	16·1	15·3	17·6	14·2	6·9	3·4	5·0	4 919	4 905	4 160—5 667
grovarb.	m. k.	55	—	3·7	3·6	9·2	32·7	20·0	20·0	3·6	1·8	5·4	5 185	5 064	4 759—5 699
	u. k.	28	21·4	7·1	14·4	14·3	32·1	10·7	—	—	—	—	4 075	4 415	3 118—4 799
elever o. lärl.	m. k.	62	4·8	9·7	22·6	27·4	16·1	11·3	8·1	—	—	—	4 276	4 297	3 822—4 736
	u. k.	30	16·7	16·7	16·7	20·0	23·3	—	3·3	3·3	—	—	3 918	3 950	3 340—4 559
Specialarb.	m. k.	91	—	1·0	2·2	4·4	7·7	9·9	17·6	24·2	9·9	23·1	6 222	6 153	5 451—6 903
	u. k.	12	—	—	8·3	8·3	—	25·0	25·0	8·3	—	25·1	5 943	5 767	5 092—7 339
Samtliga	m. k.	923	1·0	1·2	3·1	4·4	10·4	18·4	18·2	17·3	7·4	18·6	5 977	5 781	5 166—6 550
	u. k.	438	4·6	6·4	10·3	12·8	14·8	17·4	11·6	6·8	5·5	9·8	5 148	5 018	4 187—5 859
	tillh. 1951	1 361	2·1	2·9	5·4	7·1	11·8	18·1	18·1	14·0	6·8	15·7	5 710	5 577	4 835—6 379
	» 1950	1 120	2·8	4·5	8·6	18·3	21·1	19·3	8·5	5·8	4·6	6·5	5 026	4 855	4 259—5 513

¹ Årslönerna grundar sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — ² Se texten s. 25. — ³ Exkl. anläggningsarbetare.

Tab. 24. Nominativt redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter ålder

(m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal redo- visa- de arb.	Därav (%) i åldern											65 år o. där- över	ej an- given ålder	
		under 16 år	16- 17 år	18- 19 år	20 år	21 år	22- 29 år	30- 39 år	40- 49 år	50- 59 år	60- 64 år				
<i>Män</i>															
Förmän	m. k.	210	—	—	—	—	11.0	29.5	35.7	15.7	3.8	1.4	2.9		
	u. k.	118	—	—	—	—	13.6	39.0	28.8	12.7	1.7	0.8	3.4		
Yrkesarbetare	m. k.	1 175	—	0.2	0.1	0.1	4.4	36.1	22.9	16.7	7.5	4.2	5.3	2.5	
	u. k.	572	—	—	0.4	0.2	5.4	35.8	25.7	13.8	7.5	3.1	5.8	2.3	
Grovarbetare	m. k.	287	6.3	3.8	5.6	2.1	3.1	13.6	13.6	18.5	14.3	8.0	9.0	2.1	
	u. k.	233	15.4	5.6	3.9	2.1	1.7	13.3	11.2	8.2	10.7	6.4	17.6	3.9	
Elever och lärlingar	m. k.	327	14.1	20.2	36.7	14.4	1.8	9.8	1.5	—	—	—	—	1.5	
	u. k.	246	26.8	34.1	22.4	11.0	2.0	2.9	0.8	—	—	—	—	—	
Specialarbetare	m. k.	133	0.8	—	—	1.5	0.7	11.8	25.6	27.8	20.3	4.5	6.0	1.5	
	u. k.	17	—	—	—	—	—	11.8	29.4	11.8	17.6	5.9	17.6	5.9	
Övriga arbetare	m. k.	48	10.4	8.3	8.3	—	—	6.8	22.9	14.6	14.6	2.1	8.3	4.2	
	u. k.	42	50.0	9.5	4.8	—	—	—	11.9	7.1	2.4	2.4	9.5	2.4	
Samtliga	m. k.	2 180	3.2	3.8	6.5	2.6	3.1	24.6	19.2	16.9	9.0	4.0	4.8	2.8	
	u. k.	1 228	10.0	8.2	5.5	2.7	3.3	21.3	18.8	11.1	7.1	3.0	6.7	2.3	
	tillh.	3 408	5.7	5.4	6.1	2.6	3.2	23.4	19.1	14.8	8.3	3.6	5.5	2.3	
Dyrortsgrupp	I	m. k.	236	5.1	7.2	7.2	4.2	1.3	14.8	23.3	24.6	6.4	2.1	1.7	2.1
		u. k.	204	7.3	10.3	8.8	2.0	4.4	21.6	20.1	10.8	7.3	2.0	3.9	1.5
	, II	m. k.	638	4.2	5.2	8.6	3.0	3.1	21.5	18.6	15.4	9.6	5.2	4.2	1.4
		u. k.	408	13.2	8.3	5.2	3.7	2.7	18.1	17.4	9.6	7.1	4.4	9.1	1.2
	, III	m. k.	730	2.6	2.3	5.5	1.8	2.9	22.7	21.2	17.1	11.1	3.9	6.2	2.7
		u. k.	426	9.1	8.5	3.8	1.9	3.5	21.8	19.7	11.3	6.8	2.8	7.0	3.8
	, IV	m. k.	316	1.9	2.8	4.7	3.2	4.4	29.4	18.0	14.9	7.0	5.1	3.5	5.1
		u. k.	158	9.5	5.7	5.7	3.8	2.5	29.1	17.7	11.4	7.0	1.9	3.2	2.5
	, V	m. k.	260	2.3	2.7	5.4	1.5	3.9	40.4	13.1	15.4	6.5	1.9	6.5	0.4
		u. k.	32	—	3.1	12.5	—	3.1	12.5	21.9	31.3	9.4	—	6.2	—
Företag med 1-5 arbetare	m. k.	414	2.9	3.4	6.3	2.4	2.2	23.9	18.4	18.1	8.4	4.6	5.5	3.9	
	u. k.	795	7.8	8.2	5.0	2.4	3.3	21.6	20.3	11.7	7.0	3.0	7.4	2.3	
Företag med 6-10 arbetare	m. k.	457	2.6	4.4	8.1	3.3	2.4	22.8	23.7	15.5	7.2	3.9	3.5	2.6	
	u. k.	269	14.9	8.9	6.7	3.7	3.0	17.8	16.0	8.5	7.4	4.5	5.6	3.0	
Företag med 11-50 arbetare	m. k.	1 057	3.6	4.1	5.9	2.3	3.0	23.5	19.1	17.7	9.8	4.4	4.5	2.1	
	u. k.	164	12.8	7.3	6.1	2.4	3.7	25.0	16.5	12.8	6.7	0.6	4.9	1.2	
Företag med 51 ar- betare o. över	m. k.	252	3.2	2.4	6.3	2.8	6.3	33.7	13.5	13.9	9.5	1.2	6.8	0.4	
<i>Kvinnor</i>															
Yrkesarbetare	m. k.	334	—	0.9	0.3	—	3.6	23.4	21.5	27.2	13.5	2.1	3.0	4.5	
	u. k.	179	—	—	0.5	—	2.2	12.8	20.7	30.2	13.4	4.5	3.4	7.3	
Grovarbetare	m. k.	215	4.2	3.3	5.6	—	3.8	13.0	19.5	25.1	13.5	2.8	2.3	7.4	
	u. k.	214	8.4	12.6	2.3	0.5	1.0	9.8	18.7	20.1	19.2	2.8	2.8	2.3	
Elever och lärlingar	m. k.	98	22.5	28.6	17.3	15.3	1.0	12.3	1.0	1.0	—	—	—	1.0	
	u. k.	42	21.4	26.2	19.0	11.9	9.5	7.2	—	2.4	—	—	—	2.4	
Övriga arbetare	m. k.	11	—	—	—	—	—	45.4	18.2	18.2	—	—	—	18.2	
	u. k.	10	—	10.0	—	—	—	10.0	10.0	50.0	—	—	—	20.0	
Samtliga	m. k.	658	4.7	5.8	4.5	2.8	3.0	18.7	17.8	22.5	11.2	2.0	2.3	5.2	
	u. k.	445	6.1	8.8	3.1	1.3	2.3	10.8	17.5	23.2	16.6	3.1	2.5	4.7	
	tillh.	1 103	5.2	7.0	4.0	1.9	2.7	15.5	17.7	22.8	13.4	2.4	2.4	5.0	

Tab. 25. Genomsnittlig timförtjänst för trädgårdsarbetare inom olika åldersgrupper

Yrken (m. k. = med koll.-avtal u. k. = utan)	Antal redovisade arbetare	Genomsnittlig timförtjänst (i kr) för arbetare i åldern												65 år o. däröver	ej angiven ålder
		under 16 år	16-17 år	18-19 år	20 år	21 år	22-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år				
Manliga arbetare¹															
Samtliga	m. k.	1 823	1'26	1'45	1'84	2'11	2'32	2'38	2'69	2'67	2'58	2'27	2'24	2'51	
	u. k.	808	1'13	1'46	1'63	1'93	1'95	2'17	2'32	2'33	2'11	1'90	1'77	1'97	
därav:	tillh.	2 631	1'19	1'45	1'78	2'06	2'23	2'33	2'51	2'59	2'48	2'20	2'09	2'38	
Förmän	m. k.	147	—	—	—	—	2'81	3'00	3'15	3'28	.	.	.		
	u. k.	59	—	—	—	—	—	2'64	2'69	.	.	.	—		
Yrkesarbetare .	m. k.	992	—	—	.	.	2'33	2'37	2'50	2'54	2'37	2'30	2'22	2'29	
	u. k.	366	—	—	.	.	1'96	2'15	2'24	2'16	2'12	1'97	1'96	.	
Grovarbetare .	m. k.	232	1'33	.	2'08	.	.	2'19	2'25	2'30	2'33	2'08	2'21	.	
	u. k.	163	1'00	1'94	1'99	2'15	1'94	.	1'61	.	
Elever o. lärl. .	m. k.	292	1'26	1'46	1'81	2'06	.	2'05	
	u. k.	178	1'20	1'47	1'59	1'91	
Kvinnliga arbetare ¹	m. k.	587	1'85	1'47	1'80	1'68	1'77	1'81	1'81	1'89	1'80	1'92	1'72	1'83	
	u. k.	375	1'05	1'40	1'50	.	1'45	1'55	1'72	1'69	1'67	1'66	.	1'54	
	tillh.	962	1'29	1'45	1'72	1'65	1'65	1'77	1'79	1'83	1'75	1'83	1'73	1'75	

Tab. 26. Genomsnittlig timförtjänst (kr) för trädgårdsarbetare inom olika orter och storleksgrupper av företag

Trädgårdsarbetare fyllda 18 år (m. k. = med koll.-avtal u. k. = utan)	Dyr-orts-grupp 1	Dyr-orts-grupp 2	Dyr-orts-grupp 3	Dyr-orts-grupp 4	Dyr-orts-grupp 5	Hela riket	Därav inom företag med nedanstående antal arbetare					
							1-3	4-5	6-10	11-50	51 o. fl.	
Män¹												
Förmän	m. k.	3'04	2'96	3'10	2'93	3'48	3'06	2'85	2'92	2'95	3'12	3'41
	u. k.	2'86	2'50	2'59	.	.	2'64	2'51	2'60	.	2'94	—
Yrkesarbetare .	m. k.	2'48	2'36	2'43	2'54	2'39	2'42	2'34	2'37	2'43	2'44	2'44
	u. k.	2'23	2'06	2'18	2'27	2'39	2'16	2'10	2'14	2'24	2'28	—
Grovarbetare .	m. k.	2'16	2'29	2'18	.	.	2'24	2'14	2'21	2'06	2'30	2'26
	u. k.	1'90	1'81	1'93	2'03	.	1'87	1'79	1'78	1'92	2'14	—
Elever o. lärlingar	m. k.	1'90	1'82	1'80	2'08	2'21	1'91	1'92	1'77	1'81	1'94	2'05
	u. k.	1'77	1'73	1'64	1'63	.	1'69	1'70	1'61	1'72	.	—
Specialarbetare .	m. k.	2'70	2'45	2'49	3'01	3'16	2'65	.	.	2'37	2'68	2'86
	u. k.	—
Övriga arbetare .	m. k.	.	2'22	2'39	.	.	2'48	.	.	.	2'64	.
	u. k.	1'94	—
Samtliga	m. k.	2'47	2'36	2'45	2'59	2'56	2'45	2'33	2'41	2'40	2'48	2'55
	u. k.	2'24	2'02	2'15	2'24	2'29	2'14	2'09	2'12	2'19	2'36	—
	tillh.	2'40	2'28	2'37	2'50	2'53	2'38	2'18	2'28	2'36	2'47	2'55
Anläggningsarb. .	m. k.	—	—	2'97	3'12	.	3'18	2'97	.	3'05	3'45	—
	u. k.	.	—	—	—	—	.	—	.	—	—	—
Kvinnor ¹	m. k.	1'96	1'74	1'79	1'85	1'83	1'83	1'77	1'72	1'70	1'87	1'90
	u. k.	1'69	1'57	1'67	1'70	1'80	1'65	1'55	1'67	1'66	1'76	—

¹ Exkl. anläggningsarbetare.

De redovisade trädgårdsarbetarnas åldersfördelning framgår av tab. 24. Ungefär en femtedel (23 %) av de manliga arbetarna var under 22 år och hade sålunda ej nått den ålder som enligt kollektivavtalet är ett av villkoren för lön som utlärard trädgårdsarbetare; 23 % tillhörde åldersgruppen 22—29 år och 34 % åldersgruppen 30—49 år. Förmännen var sällan under 30 år, medan detta var fallet med omkring två femtedelar av yrkesarbetarna. Hur lönen varierar med åldern kan studeras i tab. 25. Lönen för manliga arbetare steg successivt upp till 50-årsåldern för att därefter minska.

I tab. 26 har beräknats dels genomsnittliga *timförtjänster för arbetare vid trädgårdsföretag i olika dyrortsgrupper* och dels *timförtjänster för arbetare vid företag med olika antal arbetare*. Som förut nämnts (s. 55) indelas landet enligt kollektivtalet i tre »dyrortsområden». Tabellens uppgifter tyder också på ett visst samband mellan lörens höjd och ortens »dyrhet». Av medellönerna i tabellens fem kolumner längst till höger framgår, att lönen tenderar att stiga med företagets storlek (som här mäts av antalet anställda arbetare). Enligt nedanstående tablå återfinnes för yrkesarbetare denna tendens till högre lön vid större företag även inom varje dyrortsgrupp.

Timförtjänster för yrkesarbetare (exkl. anläggning-arbetare) fyllda 22 år, kr	Arbetare med 5 el. fl. års praktik					Arbetare med 0—5 års praktik				
	vid företag med utan koll.-avtal		vid företag med . . . arbetare			vid företag med utan koll.-avtal		vid företag med . . . arbetare		
	koll.-avtal	utan avtal	1—5	6—10	11—50	koll.-avtal	utan avtal	1—5	6—10	11—50
Dyrortsgrupp 1 . .	2'41	2'34	2'29	2'49	2'41	2'58	2'14	2'15	2'23	2'28
» 2 . .	2'37	2'07	2'10	2'31	2'47	2'36	2'06	2'13	2'56	2'26
» 3 . .	2'46	2'21	2'27	2'46	2'48	2'38	2'05	2'25	2'21	2'34
» 4 . .	2'51	2'41	2'40	2'60	2'64	2'61	2'14	2'19	.	2'73
» 5 . .	2'51	.	2'39	.	2'72	2'32	2'39	2'37	2'35	.
Hela riket	2'44	2'21	2'25	2'43	2'49	2'41	2'12	2'21	2'36	2'38

Vid trädgårdsföretag, där *kollektivavtal* tillämpades, var lönerna för olika yrkesgrupper etc. genomgående högre än vid företag, där kollektivavtal inte följdes. Manliga yrkesarbetare »med kollektivavtal» förtjänade t. ex. 2,42 kr i genomsnitt per timme eller 26 öre mer än manliga arbetare »utan kollektivavtal». För den förstnämnda gruppen varierade lönerna för den »mellersta» hälften av antalet arbetare mellan 2,21 och 2,54 kr och för den senare gruppen mellan 1,97 och 2,37 kr (tab. 22). En granskning av tab. 22 och 23 ger till resultat, att lönespridningen nästan alltid är mindre då kollektivavtal tillämpas än då så inte är fallet.

Trädgårdsnäringsens sysselsättningsvolym och lönebudget år 1951. På grundval av uppgifter från företag, som redovisas i trädgårdsarbetarstatistiken både år 1950 och 1951, har indextal uträknats, som visar förändringarna från 1950 till 1951 i antal arbetare, antal arbetsdagar och utbetald lönesumma. Antalet lejda arbetare hade från 1950 till 1951 (tab. 27) minskat med 3 % och antalet arbetsdagar med 4 % medan däremot den till arbetarna utbetalda lönesumman stigit med 12 %.

Om indextal över arbetarantal, antal dagsverken och utbetald lönesumma åren 1941—1951 beräknas enligt den s. k. kedjemetoden, får man följande serier med år 1940 (= 100) som bas (för totala antalet dagsverken är dock år 1941 basåret).

År	Antal arbetare	Antal dagsverken		Total lönesumma
		inkl. fam.-medl.	exkl. fam.-medl.	
1941	118	100	105	115
1942	123	102	103	129
1943	129	108	112	148
1944	126	108	113	160
1945	145	113	123	189
1946	103	106	113	198
1947	94	100	104	208
1948	97	101	108	243
1949	93	101	107	255
1950	90	100	107	252
1951	87	96	102	232

Tab. 27. Förändringar i arbetarantal, dagsverken och lönesumma mellan 1950 och 1951 vid trädgårdar, varifrån uppgifter föreligger för båda åren

Orts- och företagsgrupper	Antal företag	Indextal för år 1951 om 1950 = 100											Total lönesumma (lejd arbetskraft)	
		Antal arb. (lejd arbetskraft)	därav				Antal dagsverken	därav utförda av				Konstant lönesumma (lejd arbetskraft)		Naturförmåernas värde (lejd arbetskraft)
			vuxna män, årsarbetare ¹	vuxna män, arb. arb. arb. arb.	vuxna öv. arb. arb.	saml. vuxna kvinnl. arb. arb.		vuxna män, arbete	vuxna kvinnl. arbete	vuxna familjemedl.	vuxna kvinnl. familjemedl.			
Dyrtorsgrupp 1 . . .	60	94	94	94	85	94	93	95	91	102	111	110	111	
„ 2 . . .	175	102	82	108	109	96	97	106	95	110	113	162	114	
„ 3 . . .	169	94	93	90	93	97	91	147	96	102	112	119	112	
„ 4 . . .	72	97	104	102	90	98	93	90	105	121	109	123	110	
„ 5 . . .	25	89	118	85	89	91	93	66	95	94	107	118	107	
Hela riket	501	97	92	97	97	96	94	111	96	106	111	188	112	
Företag med														
1—5 arbetare . . .	381	92	86	94	78	95	91	91	97	106	105	188	108	
6—10 „ . . .	68	97	102	97	96	96	96	97	92	112	112	94	111	
11—50 „ . . .	50	101	86	103	111	99	95	135	97	89	117	82	117	
51 o. flera „ . . .	2	

Åren 1940—1945 har sysselsättningsvolymen vid de trädgårdsföretag som lämnat uppgifter till socialstyrelsens lönestatistik stigit år från år. Efter år 1945 kan däremot en viss minskning iakttagas. Den totala lönesumman har oavbrutet stigit sedan 1940. År 1951 var den nästan tre gånger så stor som år 1940.

¹ Arbetare, som under året gjort minst 300 dagsverken hos företaget.

C. Skogsarbetare

Sedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren (f. n. 105) inhämtat uppgifter om de normala dagsförtjänsterna vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). Sådana uppgifter har före år 1943 begärts både i februari och i augusti men fr. o. m. år 1943 endast i augusti efter drivningarnas slutlikvidering. Uppgifterna avser närmast förtjänsterna vid arbete i kronoparkerna.

Då socialstyrelsen icke har tillgång till uppgifter om det antal arbetare som sysselsatts eller det antal dagsverken som utgjorts i de olika reviren, blir de genomsnittsförtjänster som presenteras för de olika länen och för hela riket enkla medeltal av de för varje revir lämnade uppgifterna. Vidare varierar sannolikt skogsarbetarnas individuella förtjänster mycket starkt beroende på olika väderleks- och markförhållanden, arbetarnas skogsvana m. m., varför löneförhållandena inom ett revir ej tillfredsställande karakteriseras av den genomsnittliga dagsförtjänsten för samtliga arbetare. De angivna medelförtjänsterna bör därför användas med största försiktighet; de

Tab. 28. Skogsarbetarnas medelförtjänster vintersäsongerna 1918/19—1951/52

Vintern	Huggare				Körare				Vintern	Huggare				Körare				
	Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal				
		1939/40	Föreg. år		1939/40	Föreg. år		1939/40			Föreg. år	1939/40		Föreg. år	1939/40	Föreg. år		
		=100	=100		=100	=100			=100	=100			=100	=100			=100	=100
1918/19	11·68	151	143	29·00	201	155	1935/36	4·97	64	102	9·03	62	101					
1919/20	9·99	129	86	23·73	164	82	1936/37	6·25	81	126	11·70	81	130					
1920/21	10·67	138	107	23·44	162	99	1937/38	7·51	97	120	13·93	96	119					
1921/22	5·00	65	47	10·17	70	43	1938/39	6·92	90	92	12·96	90	93					
1922/23	5·22	68	104	10·41	72	102	1939/40	7·73	100	112	14·46	100	112					
1923/24	5·47	71	105	10·80	75	104	1940/41	8·97	116	116	17·42	120	120					
1924/25	5·27	68	96	10·13	70	94	1941/42	10·62	137	118	20·93	145	120					
1925/26	5·37	69	102	10·39	72	103	1942/43	12·62	162	118	24·15	167	115					
1926/27	5·28	68	98	10·08	70	97	1943/44	12·62	163	101	24·63	170	102					
1927/28	5·28	68	100	10·12	70	100	1944/45	12·50	162	99	23·82	165	97					
1928/29	5·16	67	98	9·96	69	98	1945/46	13·77	178	110	26·63	184	112					
1929/30	5·51	71	107	10·28	71	103	1946/47	15·89	206	115	30·94	214	116					
1930/31	5·19	67	94	9·78	68	95	1947/48	17·42	225	110	31·82	220	103					
1931/32	4·66	60	90	8·72	60	89	1948/49	18·74	242	108	33·89	234	107					
1932/33	4·40	57	94	8·21	57	94	1949/50	17·76	230	95	32·46	224	96					
1933/34	4·68	61	106	8·73	60	106	1950/51	22·38	290	126	39·01	270	120					
1934/35	4·89	63	104	8·95	62	103	1951/52	31·62	409	141	53·15	368	136					

bör närmast användas för att mäta lönenivåns förändringar år från år, ej dess läge vid en viss tidpunkt.

En sammanfattning av de sedan vintern 1918/19 införskaffade löneuppgifterna lämnas i tab. 28. Tabellen visar bl. a. att medelförtjänsten för huggare var 41 % högre under vintern 1951/52 än under vintern 1950/51. För körarna var medelförtjänsten 1950/51 36 % högre än under närmast föregående vinter.

Tab. 29. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster inom olika län vintrarna 1950/51 och 1951/52

Län	Medelförtjänst (i kr) per dag för				Län	Medelförtjänst (i kr) per dag för			
	huggare		körare			huggare		körare	
	vintern 1950/ 51	vintern 1951/ 52	vintern 1950/ 51	vintern 1951/ 52		vintern 1950/ 51	vintern 1951/ 52	vintern 1950/ 51	vintern 1951/ 52
Stockholms	17	24	23	38	Skaraborgs	17	26	26	38
Uppsala	17	24	29	38	Värmlands	20	28	30	41
Södermanlands	17	27	26	37	Örebro	19	28	28	39
Östergötlands	17	24	26	36	Västmanlands	18	26	29	38
Jönköpings	18	27	30	39	Kopparbergs	26	40	43	70
Kronobergs	19	25	32	39	Gävleborgs	23	34	40	63
Kalmar	19	25	30	38	Västernorrlands	24	37	47	64
Gotlands	15	22	24	36	Jämtlands	27	45	43	66
Blekinge	20	25	32	38	Västerbottens	28	37	51	67
Kristianstads	19	25	31	38	Norrbottnens	25	34	51	66
Malmöhus	18	25	30	40	Hela riket ¹	22	32	39	53
Hallands	21	24	29	40	Däruv:				
Göteborgs o. Bohus	19	26	31	41	Norra Sverige ²	26	37	47	66
Älvsborgs	18	26	29	39					

Tab. 29 lämnar en översikt av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänster i olika län under vintrarna 1950/51 och 1951/52. Det bör framhållas, att länsmedeltalen i flera fall grundar sig på mycket få primäruppgifter. Genomsnittsförtjänsterna har på grund av materialets osäkerhet angivits i hela kronotal.

D. V ä g a r b e t a r e

För vägarbetarna tillämpas två kollektivavtal, nämligen vägunderhållsavtalet och väg- och brobyggnadsavtalet. Det förra omfattar dels egentliga vägunderhållsarbetare och dels arbetare vid verkstad, garage och förråd. Av de egentliga vägunderhållsarbetarna är inemot två tredjedelar grovarbetare, medan nästan samtliga arbetare vid verkstäder, garage och förråd är yrkesarbetare. Den största delen av arbetarna vid väg- och brobyggnad utgöres av grovarbetare.

I förhållande till de under åren 1948-1950 gällande avtalsenliga timlö- nerna medförde 1951 års avtal en ökning med i genomsnitt 22 %. I fråga om underhållsarbetarna och väg- och brobyggnadsarbetarna bibehölls skillnaden med 10 och 15 öre i avtalsenlig timlön mellan grovarbetarlöner (grupp 1 och grupp 2 och 3 respektive). Däremot höjes enligt de nya vägunderhållsavtalet tillägget till vägförmännen och väghyvelförarna med 10 respektive 20 öre till 35 respektive 30 öre per arbetstimme. I väg- och brobyggnadsavtalet vidtogs den förändringen att tillägget till väghyvelförarna m. fl. höjdes från 20 till 30 öre per arbetstimme. Beträffande verkstadsarbetarna höjdes tillägget mellan grupp 1 och grupp 2 från 15 till 20 öre.

¹ Övägt medeltal. — ² Värmland, Dalarna och Norrland.

Tab. 30. Arbetstid och löneinkomster för vägarbetare fördelade på yrkes- och lönegrupper under år 1951

Yrkes- och lönegrupp	Totala antalet arbetstimmar (1 000-tal)	därav i %		Genomsnittlig löneinkomst per timme, öre (exkl. övertidstillägg, semester, sjuklön, naturaförmåner o. dyl.)		
		ackord	övertid	tidlön	ackord	oavsett löneform
Vägunderhållsarbetare						
Underhållsarbetare	18 543	28·9	6·3	246·2	333·1	271·4
Grovarbetare i lönegrupp 1	10 849	35·0	4·3	237·4	335·2	271·6
Yrkesarbetare i , 2	2 262	30·0	7·5	246·1	329·8	271·2
Vält- och hyvelförare i , 3	1 800	8·2	10·0	263·3	343·6	269·9
Övriga i , 3	3 040	23·8	9·9	251·2	321·8	268·1
Vägförmän	592	3·6	8·7	286·1	362·6	288·8
Arbetare vid verkstad, garage och förråd						
Arbetare vid verkstad, garage och förråd	12 186	2·5	6·8	274·5	358·7	276·6
Grovarbetare i lönegrupp 1	63	8·3	3·9	235·8	314·6	242·3
Yrkesarbetare i , 2	515	3·6	6·7	259·4	343·8	262·5
, i , 3	642	3·4	4·9	274·3	375·6	277·3
Verkstadsförmän	470	0·4	7·0	302·4	383·5	302·7
Väg- och brobyggnadsarbetare						
Väg- och brobyggnadsarbetare	14 199	77·0	1·8	—	—	322·1
Grovarbetare i lönegrupp 1	3 600	—	1·5	—	—	322·0
Yrkesarbetare i , 2	216	—	3·8	—	—	328·9
, i , 3	337	—	4·1	—	—	318·0

Tab. 31. Den totala timförtjänstens sammansättning för vägarbetare år 1951

Löneförmånernas art	Timförtjänst, öre, för		
	vägunderhållsarbetare		väg- och brobyggnadsarbetare
	underhållsarbetare	arbetare vid verkstad m. m.	
A. Egentliga löneförmåner.	284·7	288·8	327·0
Tidlön och ackordslön	271·4	276·6	322·1
Övertidstillägg	8·6	9·7	2·0
Skifttillägg	0·4	—	0·4
Ersättning för förberedelse- och avslutningsarbeten	0·5	—	0·1
Lagbaspengar	0·2	—	1·3
Ersättning för passningstjänst	0·8	0·3	0·1
Transportersättning	0·8	0·1	0·3
Ersättning för rapportskrivning	1·3	0·7	0·3
Övriga egentliga löneförmåner	0·7	1·4	0·4
B. Semesterlön och -ersättning.	12·9	13·1	11·6
C. Särskilda ersättningar.	10·1	2·9	14·1
Traktamenten	9·5	2·8	14·1
Cyklersättning	0·6	0·1	—
D. Sociala förmåner.		7·4	6·6
Ersättning vid militärtjänstgöring		0·5	0·1
Sjukavlöning		4·1	3·0
Ersättning vid olycksfall i arbete		2·1	3·1
Sjukvård och medicin		0·7	0·4
Summa löneförmåner	315·1	312·2	359·3

¹ Vissa särskilda grupper är ej medtagna.

Tab. 32. Genomsnittliga timförtjänster 1951 för vägarbetare inom olika dyrortsgrupper

Arbetarkategori	Timförtjänst, öre, inom dyrortsgrupp					
	1	2	3	4	5	1—5
<i>Underhållsarbetare</i>						
Grovarbetare	245·1	262·5	272·9	285·4	305·6	271·6
Yrkesarbetare	251·7	264·8	275·2	282·6	294·6	271·0
Samtliga arbetare	248·1	263·5	273·9	284·4	303·5	271·4
<i>Arbetare vid verkstad m. m.</i>						
Grovarbetare	217·5	234·9	242·3	261·5	269·8	242·3
Yrkesarbetare	255·8	266·1	277·4	289·8	311·5	277·6
Samtliga arbetare	255·3	264·9	276·5	289·3	310·6	276·6
<i>Väg- och brobyggnadsarbetare</i>						
Grovarbetare	288·8	310·3	324·3	338·1	341·8	322·0
Yrkesarbetare	302·8	321·0	336·8	320·3	327·4	323·0
Samtliga arbetare	291·3	311·9	326·2	335·7	339·9	323·1

De genomsnittliga timförtjänsterna samt ackordsvolym m. m. under år 1951 för olika yrkesgrupper redovisas i tab. 30. Av denna framgår att ackordsvolymen bland underhållsarbetarna är större för grovarbetarna än för yrkesarbetarna medan verkstadsarbetarna endast utför ackordsarbete i obetydlig omfattning. Vid väg- och brobyggnadsverksamheten förekommer ackordsarbete till nära 80 % av den totala arbetstiden och är även mera jämnt fördelat på olika lönegrupper.

Utöver ackords- och tidlön erhåller vägarbetarna även vissa andra löneförmåner och ersättningar, vilka redovisas i tab. 31. Den totala löneinkomsten per timme utgjorde, som framgår av tabellen för underhållsarbetarna 315,1 öre, för verkstadsarbetarna 312,2 och för väg- och brobyggnadsarbetarna 359,3 öre.

I tab. 32 redovisas den genomsnittliga timförtjänsten oavsett löneform, ortsgruppsvis och med uppdelning på grovarbetare och yrkesarbetare. Bland underhållsarbetarna var, som framgår av tabellen, medeltimförtjänsten för grovarbetarna något högre än för yrkesarbetarna. Detta beror på att grovarbetarna, som ovan framhållits, i så mycket större omfattning arbetar på ackord än övriga underhållsarbetare. För väg- och brobyggnadsarbetarna överstiger i ortsgrupperna 1—3 yrkesarbetarnas timförtjänster grovarbetarnas, medan i ortsgrupperna 4—5 förhållandet är det omvända.

II. Löneförhållandena för arbetare inom industri och hantverk, byggnadsverksamhet, samfärdsel m. m.

För arbetarpersonal inom industri utarbetar socialstyrelsen två slags lönestatistik. Den ena statistiken (»kvartalsstatistiken») grundar sig på uppgifter om utbetald lönesumma och presterade arbetstimmar under en vecka i mellersta månaden varje kvartal. Den omfattar endast den egentliga industrin. I redovisningen ingår ej lön under sjukdom och semester samt in natura. Den andra statistiken (»årsstatistiken») grundar sig på uppgifter om arbetstid och lönesummor under ett helt år. Den omfattar förutom den egentliga industrin även byggnadsverksamhet, samfärdsel samt statliga och kommunala verk. Lön under sjukdom och semester samt in natura ingår i redovisningen.

Den följande redovisningen avser endast den senare statistiken (»årsstatistiken»), den förra (»kvartalsstatistiken») publiceras i Sociala Meddelanden.

a) Primärmaterialets omfattning och beskaffenhet

Socialstyrelsens register över industriföretag. Sedan 1918 har socialstyrelsen gjort årliga undersökningar rörande löneläget för arbetarpersonal inom industri och hantverk samt angränsande verksamhetsområden. Primärmaterialet har erhållits genom frågeblanketter som utsänts till arbetsgivare ingående i ett inom socialstyrelsen förefintligt register. Detta har för den egentliga industrin uppgjorts med hjälp av kommerskollegii register för industristatistiken. För handel, samfärdsel, byggnadsverksamhet samt statliga och kommunala företag har det utarbetats med hjälp av industrikalendrar m. m. Vid flera tillfällen har registret kompletterats och aktualiserats, vilket skett med hjälp av uppgifter från kommerskollegium samt från länsarbetsnämnderna. Några fullständiga och regelbundna kompletteringar av registret har emellertid ej kunnat genomföras. Denna begränsning i registrets omfattning gäller framför allt företag som ligger utanför den egentliga industrin, såsom samfärdsel och byggnadsverksamhet. Det bör dessutom framhållas, att den ram som använts för den egentliga industrin — kommerskollegii industriregister — ej innefattar samtliga företag med industriell tillverkning. T. o. m. 1945 var i regel produktvärdets storlek avgörande för om ett företag togs med i industristatistiken. Sedan 1946 bestämmer antalet sysselsatta personer om ett företag skall medtagas i statistiken (i regel minst 5 sysselsatta i medeltal under året).

Styrelsens register över företag inom byggnadsverksamheten utvidgades och aktualiserades betydligt under år 1951. Beträffande husbyggnadsföretag utnyttjades för detta ändamål medlemsförteckningar för Svenska byggnadsindustriförbundet och Landsortsentreprenörernas arbetsgivareförening. I fråga om väg- och vattenbyggnadsföretag och måleriföretag utnyttjades medlemsregistren för respektive Svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund och Målarmästarnas riksförening.

För att få tillgång till ett mera omfattande och bättre differentierat material beträffande lönerna för de kommunalanställda arbetarna träffades på hösten 1951 överenskommelse med Svenska stadsförbundet, att uppgifter skulle erhållas från förbundet rörande de kommunalanställda arbetarnas löneförhållanden. Blanketter utsändes därför ej såsom tidigare från socialstyrelsen till de kommunala myndigheterna.

Materialets omfattning. Uppgiftslämnandet till lönestatistiken är frivilligt. Av de tillskrivna företagen fick styrelsen senaste undersökningsåret svar från närmare 80 %. Det övervägande flertalet av de företag som ej besvarade blanketten visade sig vara mindre företag. Från de större företagen erhöles nästan undantagslöst svar.

För att belysa undersökningarnas omfattning återges i nedanstående tablå en jämförelse rörande antalet redovisade arbetstimmar 1950 enligt lönestatistiken och enligt kommerskollegii industristatistik. Jämförelsen visar, att materialet till lönestatistiken omfattar något över 80 % av industristatistikens material för motsvarande grupper. Minst omfattande är materialet för pappersförädlings- och grafisk industri, träindustri och livsmedelsindustri. En analys av undergrupperna ger till resultat, att materialet synes vara ofullständigast för grupper där mindre företag är relativt talrika.

Antal arbetstimmar 1950 enligt industristatistiken resp. lönestatistiken

Industrigrupper	Antal arbetstimmar 1950 (1 000-tal)		Socialstyrelsen i % av Kommers- kollegium
	enligt Kommers- kollegium	enligt Social- styrelsen	
Malmbrytning och metallindustri	610 195	516 354	84.6
Jord- och stenindustri	79 319	66 511	83.9
Träindustri	134 675	94 970	70.5
Massfabriker och pappersbruk	83 203	78 190	94.0
Pappersvaru- och grafisk industri	68 398	47 376	69.3
Livsmedelsindustri	118 250	88 925	75.2
Textil- och beklädnadsindustri	204 977	172 725	84.3
Läder-, hår- o. gummivarindustri	59 975	49 501	82.5
Kemisk-teknisk industri	48 759	41 609	85.3
Samtliga grupper	1 407 751	1 156 161	82.1

Materialets bristande fullständighet — på grund av bortfall och ofullständigt register — gör att de i tabellerna presenterade medeltalen kunna avvika mer eller mindre från de verkliga medeltalen. Det är emellertid ej möjligt att statistiskt mäta dessa felkällor. Allmänt kan dock sägas, att ma-

Tab. 33. Antal i undersökningen redovisade arbetare fördelade efter industrigrupper

Industrigrupper	Antal redovisade arbetare								
	Män				Kvinnor				Samtliga
	Arbetande förmän	Övriga vuxna arbetare	Minderåriga	Tillhopa	Arbetande förmän	Övriga vuxna arbetare	Minderåriga	Tillhopa	
Malmbrytning o. metallind. . .	1 847	190 822	12 257	204 926	35	13 923	991	14 949	219 875
Jord- o. stenindustri	311	26 498	969	27 778	2	2 181	292	2 475	30 253
Träindustri	945	40 499	2 500	43 944	2	875	121	998	44 942
Massfabriker o. pappersbruk	64	32 158	1 112	33 334	3	1 691	109	1 803	35 137
Pappersvaru- o. grafisk ind.	347	15 653	1 591	17 591	23	5 112	599	5 734	23 325
Livsmedelsindustri	1 320	26 832	951	29 103	91	10 856	508	11 455	40 558
Textil- o. beklädnadsindustri	1 083	29 804	2 402	33 289	489	44 490	4 740	49 719	83 008
Läder-, hår- o. gummivaruind.	313	13 633	886	14 882	52	6 748	764	7 564	22 446
Kemisk-teknisk industri . . .	355	14 759	511	15 625	46	3 854	224	4 124	19 749
Samtliga industrigrupper	6 585	390 708	23 179	420 472	743	89 730	8 348	98 821	519 293
Byggnadsverksamhet	103	50 553	1 130	51 786	—	—	—	—	51 786
Statliga verk o. byggnadsarb.	348	37 284	754	38 386	1	1 617	68	1 686	40 072
Kommunala verk och byggnadsarbeten	33 701	388	34 089	.	1 066	.	1 066	35 155
Samfärdsl	109	10 646	281	11 036	1	105	—	106	11 142
Samtliga grupper	7 145	522 892	25 732	555 769	745	92 518	8 416	101 679	657 448

teriet är tillförlitligast för egentlig industri och ofullständigast för byggnadsverksamhet och samfärdsl. Men även inom den egentliga industrin finnes industrigrupper, där materialets bristande fullständighet gör att medeltalen kunna vara missvisande.

Uppgiftsblanketterna. De blanketter som använts vid undersökningen för 1951 återges på s. 141 o. f. Blanketten på s. 141 (huvudblanketten) har använts för egentlig industri samt för byggnadsverksamhet (utom husbyggnadsföretag), samfärdsl samt statliga verk. För husbyggnadsföretag har blanketten på s. 142 använts. Uppgifter från företag inom massindustrin, anslutna till Pappersmassförbundet, har insamlats och överlämnats genom detta förbund. Den därvid använda blanketten var i stort sett av samma utseende som socialstyrelsens huvudblankett (s. 141).

På den använda huvudblanketten (se s. 141) begärdes uppgifter om antalet inom varje företag (arbetsställe) under året i medeltal sysselsatta arbetare fördelade på kön, på arbetande förmän, övriga vuxna arbetare och minderåriga; om de till dessa arbetarkategorier under året utbetalda lönebeloppen samt om antalet utgjorda arbetstimmar. Dessa uppgifter begärdes fördelade på tidlöns-, ackords- och övertidsarbete. Dyrtidstillägg, skifttillägg, semesterlön samt sjuklön och vissa andra individuella förmåner skulle specificeras. Några uppgifter om individuella löneförhållanden begärdes ej från företagen.

Tab. 34. Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän) fördelade efter industrigrupper och dyrorter

Industrigrupper (Siffrorna inom parentes anger antalet företag)	Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän)											
	m ä n						k v i n n o r					
	hela riket ¹	dyrortsgrupp					hela riket ¹	dyrortsgrupp				
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Malmbrytning och metallindustri . . . (2 176)	190 822	3 560	40 592	86 508	29 838	29 428	13 923	135	1 716	5 709	1 586	4 745
Gruvor och anrikningsverk (117)	11 239	—	5 126	889	812	4 182	147	—	118	21	—	8
Järn-, stål- och kopparverk (57)	30 180	—	12 076	15 551	1 325	1 228	788	—	2 9	535	—	14
Järn- och stålmanufaktur (382)	20 275	614	6 632	10 671	1 087	1 271	2 223	36	523	1 414	153	97
Mekanisk verkstadsindustri (1 194)	99 570	2 055	14 218	46 921	24 655	11 312	3 354	33	453	1 087	1 137	623
Skeppsvarv (71)	17 380	—	4 2	7 389	8 886	613	32	—	—	32	—	—
Bil- och karosserifabriker (45)	5 896	4	372	618	3 461	911	130	—	1	7	121	1
Reparationsverkstäder (304)	6 751	59	601	3 109	1 005	1 977	22	—	—	3	5	14
Övriga mekaniska verkstäder (774)	70 043	1 992	12 753	35 805	11 303	7 781	3 170	33	452	1 045	1 011	608
Elektroteknisk industri (162)	20 033	13	867	9 322	675	9 008	5 582	4	157	1 974	139	3 303
Annan metallmanufaktur (264)	9 525	878	1 673	3 154	1 284	2 427	1 829	62	226	678	157	700
Jord- och stenindustri (681)	26 498	3 632	14 519	6 605	859	518	2 181	302	877	998	2	2
Kolgruvor (14)	713	74	639	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torvindustri (58)	749	243	464	42	—	—	31	16	15	—	—	—
Stenindustri (122)	3 524	199	1 725	1 384	27	46	11	3	5	3	—	—
Byggnadsämnesindustri (309)	11 469	1 312	6 260	2 749	665	366	217	28	141	44	2	2
Cementfabriker (8)	1 655	198	772	6 5	—	—	30	—	3	27	—	—
Tegelbruk (164)	5 004	747	3 737	888	196	36	122	24	93	3	2	—
Cementvarufabriker (88)	2 419	198	745	769	367	231	48	—	44	2	—	2
Kalkbruk (49)	1 791	169	1 006	407	1 02	59	17	4	1	12	—	—
Porslins-, kakel- och lergodsfabriker (25)	3 790	46	1 969	1 743	32	—	1 441	3	499	929	—	—
Porslinsfabriker (9)	3 085	—	1 425	1 660	—	—	1 273	—	377	896	—	—
Kakel-, sten- och lergodsfabriker (16)	705	46	544	83	32	—	158	3	1 22	33	—	—
Glasindustri (70)	4 495	1 644	2 332	383	61	75	468	246	200	22	—	—
Annan jord- och stenindustri (33)	1 758	114	1 130	304	74	31	23	6	17	—	—	—
Träindustri² (1 213)	40 499	4 346	14 023	11 426	6 249	2 454	875	127	276	307	54	110
Sågverk och hyvlerier (457)	17 306	707	5 951	4 891	3 609	2 089	—	—	—	—	—	—
Snickeri- och möbelfabriker (644)	19 415	3 329	7 361	5 909	2 466	291	542	88	182	224	44	4
Möbelfabriker (313)	7 040	1 559	3 007	2 176	143	115	203	85	71	89	7	1
Lådämnes- o. lådfabriker (27)	781	218	258	272	29	4	27	3	14	10	—	—
Fanér-, plywood- o. wallboardfabriker (19)	2 701	121	295	623	1 662	—	83	1	2	46	34	—
Byggnadssnickerier o. trähusfabr (188)	6 239	1 210	2 316	2 161	491	42	69	21	9	37	2	—
Annan trävaruindustri (99)	1 944	310	711	626	174	74	333	39	94	83	10	106

PRIMÄRMATERIALETS OMFATTNING

¹ Inklusive ej dyrortsgrupperade. — ² Inkl. flottning.

Tab. 34 (forts.). Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän) fördelade efter industrigrupper och dyrorter

Industrigrupper (Siffrorna inom parentes anger antalet företag)	Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän)											
	m ä n						k v i n n o r					
	hela riket ¹	dyrortsgrupp					hela riket ¹	dyrortsgrupp				
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Massfabriker och pappersbruk . . . (119)	32 158	1 820	9 457	8 553	11 567	761	1 691	282	938	295	176	—
Pappersmassfabriker (70)	19 158	503	2 780	4 970	10 144	761	—	—	—	—	—	—
Pappersbruk och pappfabriker (49)	13 000	1 317	6 677	3 583	1 423	—	1 691	282	938	295	176	—
Pappersvaru- och grafisk industri . . (558)	15 653	33	815	6 397	1 876	6 542	5 112	39	304	2 190	484	2 095
Bokbinderier (64)	1 218	—	99	309	381	429	1 265	—	64	401	208	592
Papp- och pappersvaruindustri (109)	2 333	33	393	1 412	268	221	1 570	39	177	934	141	279
Tapetfabriker (11)	294	—	64	135	95	—	34	—	4	16	14	—
Annan pappersvaruindustri (95)	2 039	33	325	1 277	173	221	1 536	39	173	918	127	279
Grafisk industri (385)	12 102	—	317	4 666	1 227	5 892	2 277	—	63	855	135	1 224
Bok- och accidenstryckerier (203)	5 291	—	175	1 626	355	3 135	1 516	—	54	415	91	953
Tidningstryckerier (123)	5 642	—	130	2 530	715	2 267	502	—	6	261	21	214
Annan grafisk industri (59)	1 169	—	12	510	157	490	259	—	3	179	20	57
Livsmedelsindustri (999)	26 832	1 491	3 726	10 739	4 204	4 411	10 858	208	1 341	4 803	1 798	2 397
Kvarnar (47)	1 446	21	187	755	483	—	210	1	17	115	77	—
Bageriindustri (248)	4 739	43	281	2 379	753	1 283	2 346	3	65	1 194	365	719
Mjnkbrödbagerier (214)	3 677	43	171	1 593	662	1 208	1 465	3	18	467	323	654
Spisbrödsbagerier (21)	885	—	110	647	90	38	549	—	47	461	41	—
Käxfabriker (5)	177	—	—	139	1	37	332	—	—	266	1	65
Sockerindustri (24)	3 264	1 239	688	751	389	197	387	115	42	121	58	48
Råsockerbruk (17)	1 836	888	644	304	—	—	107	53	41	13	—	—
Raffinaderier och komb. fabriker . . . (7)	1 428	351	44	447	389	197	280	62	1	111	58	48
Choklad- och konfektindustri (79)	1 541	31	464	482	179	385	2 380	46	613	828	301	592
Mejeriindustri (93)	3 929	64	357	739	495	228	552	12	76	93	68	16
Slakterier och charkuterifabriker . . . (170)	5 810	46	836	3 042	459	1 248	1 182	1	124	557	53	425
Fiskberedningsanst. o. konserverfabr. . (67)	962	17	200	507	236	2	1 292	28	272	748	241	3
Margarinindustri (10)	432	—	—	231	138	63	138	—	—	88	32	18
Bryggerier, brännerier m. m. (198)	3 519	20	432	1 493	765	809	1 020	2	76	376	241	325
Tobaksfabriker (9)	401	—	4	138	156	103	974	—	18	547	252	157
Annan livsmedelsindustri (59)	789	10	277	222	151	93	375	—	38	183	110	94
Textil- och beklädnadsindustri . . . (1 016)	29 804	683	8 396	16 751	2 605	1 120	44 490	939	9 555	23 143	6 351	3 910
Spinnerier, väverier o. d. (512)	24 294	615	7 474	13 652	1 898	470	23 748	601	6 097	12 466	3 305	1 217
Ylleindustri (88)	5 811	263	1 395	3 720	250	—	5 242	215	1 251	3 283	440	—
Bomullsindustri (68)	8 668	3	3 653	3 762	1 100	150	6 666	41	2 700	2 654	1 153	118

Linne-, hamp- och juteindustri . . . (12)	1 390	116	943	328	3	—	1 242	63	695	410	74	—
Trikåfabriker (159)	2 614	70	449	1 745	309	43	6 604	210	966	3 965	1 141	322
Annan hithörande industri (185)	5 809	163	1 034	4 097	236	277	3 994	72	485	2 154	49	777
Sömnadsindustri (464)	5 238	62	917	2 934	685	626	19 706	313	3 444	9 966	2 832	2 621
Hatt- och mössfabriker (40)	222	6	5	165	22	24	1 036	25	14	711	214	72
Läder-, hår- och gummivaruindustri . . . (406)	13 693	407	3 398	8 528	610	646	6 748	212	1 040	4 672	429	354
Garverier (32)	2 172	50	1 082	1 030	10	—	137	11	106	20	—	—
Päls- och skinnvarufabriker (96)	964	19	101	648	43	85	871	1	32	570	102	125
Skoindustri (160)	4 547	154	578	3 536	192	107	3 001	154	389	2 289	88	81
Andra lädervarufabriker (57)	958	48	193	338	309	70	566	26	86	170	215	69
Gummivarufabriker (15)	4 236	—	1 291	2 719	7	246	1 938	—	373	1 519	—	46
Annan hithörande industri (46)	755	136	148	255	79	138	285	20	54	104	24	33
Kemisk-teknisk industri (304)	14 759	90	2 656	7 035	2 997	1 796	3 854	18	854	1 711	396	885
Färg-, olje- och parfymfabriker (106)	3 550	—	135	1 340	1 186	889	1 150	—	20	467	105	558
Färg- och fernissfabriker (41)	1 052	—	134	258	198	462	159	—	20	35	8	96
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker (65)	2 498	—	1	1 082	988	427	991	—	—	432	97	462
Sprängämnesfabriker (8)	1 295	—	407	879	—	9	546	—	213	333	—	—
Tändsticksfabriker (7)	1 073	—	676	397	—	—	757	—	445	312	—	—
Annan kemisk-teknisk industri (183)	8 841	90	1 438	4 419	1 811	898	1 401	18	176	599	281	327
Samtliga industrigrupper (7 422)	390 708	16 082	97 580	162 530	60 835	47 676	89 730	2 282	16 901	43 828	11 266	14 498
Byggnadsverksamhet (1 621)	50 553	613	4 807	19 480	7 399	11 679	—	—	—	—	—	—
Egentl. byggnadsarbete (819)	34 950	516	3 755	12 858	4 869	7 086	—	—	—	—	—	—
Husbyggnadsarbete (710)	29 718	372	3 220	11 615	4 057	5 783	—	—	—	—	—	—
Installationsarbete (544)	13 001	65	738	5 377	2 238	4 044	—	—	—	—	—	—
El. installationsarbeten (156)	4 251	33	172	1 756	688	1 374	—	—	—	—	—	—
Rörledningsarbete (3-8)	8 750	32	566	3 621	1 550	2 670	—	—	—	—	—	—
Målning (258)	2 602	32	314	1 245	292	549	—	—	—	—	—	—
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m. . . (231)	37 284	123	1 736	14 730	4 849	6 914	1 617	—	88	766	390	368
Mek. o. elektr. verkst. samt skeppsvarv (91)	15 003	123	969	9 210	1 577	2 729	435	—	10	125	257	39
El. linjearbeten och kraftverk (19)	10 482	—	27	—	1 261	761	—	—	—	—	—	—
Ban- och byggnadsarbete (35)	8 748	—	618	4 194	1 732	2 204	—	—	—	—	—	—
Intendenturverkstäder, förråd o. d. . . . (64)	1 054	—	19	511	112	308	645	—	37	325	94	186
Övrig statlig verksamhet (22)	1 997	—	103	815	167	912	537	—	41	316	39	141
Kommunala verk o. byggnadsarb. m. m. . .	33 701	—	1 034	12 840	7 084	12 743	1 066	—	17	365	78	608
Samfärdsel (135)	10 846	45	410	2 946	3 299	2 457	105	—	—	30	3	36
Omnibusföretag (54)	3 093	45	293	688	240	338	104	—	—	30	3	35
Åkerirörelse (31)	857	—	—	151	218	488	1	—	—	—	—	1
Lastning och lossning (50)	6 696	—	117	2 107	2 841	1 631	—	—	—	—	—	—
Samtliga grupper	524 583	16 843	105 567	212 526	83 466	81 469	92 518	2 262	17 006	44 989	11 737	15 506

¹ Se not 1, s. 67. — ² Inkl. privata kraftverk med 1 691 arbetare.

Materialets sammansättning 1951. Blanketter utsändes av socialstyrelsen under januari 1952 till sammanlagt ca 12 000 arbetsställen, av vilka närmare 10 000 besvarade blanketten. I dessa siffror ingår icke de kommunala företagen. Vid den granskning av blanketterna, som socialstyrelsen verkställde, befanns det nödvändigt att av olika anledningar utgallra uppgifter från 160 företag. Det bearbetade materialet för den egentliga industrin omfattar 7 422 företag (av 9 427 tillskrivna) med tillhoppa 519 293 arbetare. Härtill kommer 51 214 arbetare inom statliga verk samt samfärdsel. För byggnadsverksamheten redovisas tillhoppa 51 624 arbetare. Materialet för kommunala verk avser tillhoppa 34 767 arbetare.

Primärmaterialets sammansättning redovisas i tabellerna 33 och 34. I den senare tabellen angives inom parentes antalet redovisade arbetsställen inom olika industrigrupper.

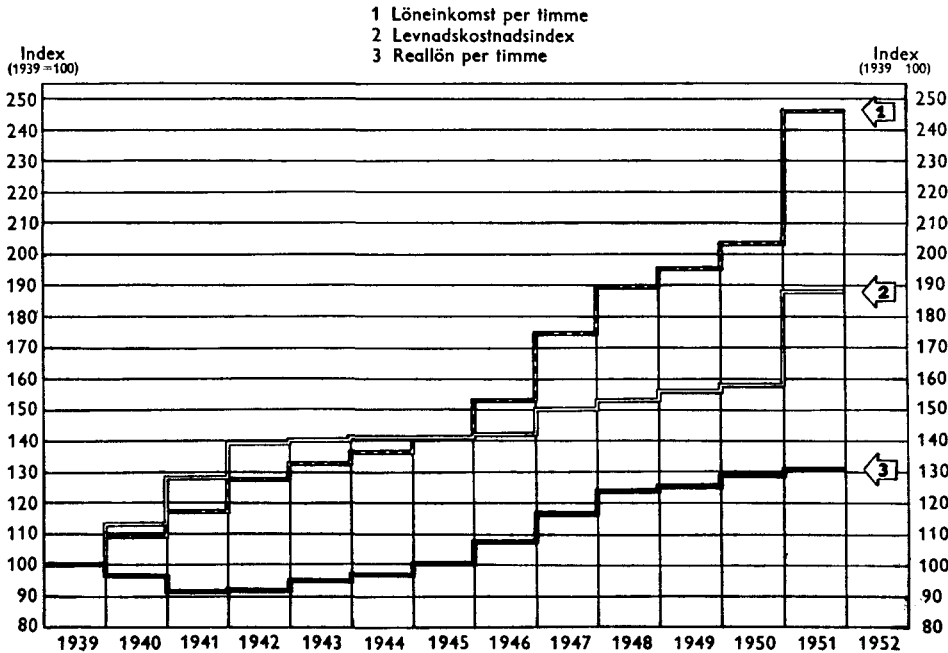
Materialets beskaffenhet. De uppgifter som erhålles till lönestatistiken för arbetare inom industri, hantverk, samfärdsel m. m. utgöres av summariska uppgifter om arbetstid och lönesummor för ovan nämnda arbetargrupper. Dessa uppgifter avser samtliga arbetare inom de redovisande företagen; någon uppdelning efter yrkesspecialitet göres endast beträffande arbetare inom kommunala företag samt för arbetare inom husbyggnadsföretag, där fördelning för första gången gjorts på yrkena murare, träarbetare, grovarbetare samt övriga arbetare.

Primärmaterialets beskaffenhet ger — med undantag för ovan nämnda näringsgrenar — ingen möjlighet att belysa löneskillnaderna mellan olika yrkesgrupper. De genomsnittslöner som redovisas i tabellerna avser samtliga inom resp. industrigrupp redovisade arbetare och omfattar således både egentliga produktionsarbetare och hjälparbetare, lagerarbetare o. d. Skillnader i redovisade medelförtjänster mellan olika industrigrupper kan därför bland annat bero på olikartad fördelning på yrkesgrupper inom industrigrupperna. De redovisade medeltalen blir därför närmast mått på de genomsnittliga lönekostnaderna per arbetstimme inom en viss bransch.

b) Översikt över lönenivåns förändringar

Löneutvecklingen 1939—1951. Löneutvecklingen sedan 1939 kan i korthet beskrivas på följande sätt: Från krigsutbrottet fram till sommaren 1942 steg levnadskostnaderna med ca 40 %. Under denna tid kunde arbetslönerna inte hålla jämna steg med levnadskostnadsstegringarna, varför resultatet blev sjunkande reallön. Överenskommelser träffades mellan arbetsmarknadens parter om automatisk reglering av lönerna i viss relation till stegringarna i levnadskostnaderna. Den första överenskommelsen (för 1940) beräknades giva arbetarna 75 % kompensation, den följande (för 1941) 50 % kompensation för levnadskostnadsstegringarna. På sommaren 1942 hade in-

Diagram V. Penninglönens och reallönens förändring 1939—1951 för vuxna män inom egentlig industri¹

dextillägget stigit till 20,7 % (på 1938 års löner som bas). På hösten 1942 genomförde regeringen ett allmänt prisstopp kompletterat med en överenskommelse med arbetsmarknadens parter om att i princip inga generella lönehöjningar skulle genomföras. Under åren närmast efter kriget — 1945 och 1946 — genomfördes ej heller några generella lönehöjningar utan endast förbättringar för de sämst ställda arbetargrupperna. Inför avtalsförhandlingarna 1947 skärptes lönekraven och den avtalsenliga lönehöjningen beräknades i LO:s avtalsöversikt till i genomsnitt ca 11 %. På grund av löneglidningen blev de faktiska lönestegringarna 1947 ca 14 % för männen och 17 % för kvinnorna. För 1948 beräknas den avtalsenliga lönestegringen till 4 %, medan den faktiska lönestegringen blev ca 8 %. Inför avtalsförhandlingarna på hösten 1948 träffades en överenskommelse om en allmän inkomststabilisering; de gällande avtalen prolongerades. Samma politik följdes även vid nästa årsskifte. De lönestegringar som redovisas i lönestatistiken dessa år (mellan 1948 och 1949 ca 3 % och mellan 1949 och 1950 ca 4 %) får därför förklaras bero på löneglidning — konkurrens om arbetskraften, ökat övertidsarbete, förbättrade ackord, stigande produktivitet m. m. På hösten 1950 återgick man till fria avtalsrörelser, vilka beräknades resul-

¹ Changes in nominal and real wages for adult males in mining and manufacturing between 1939 and 1951. — 1 Average hourly earnings. — 2 Cost-of-living-index. — 3 Real wages per hour.

Tab. 35. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri m. m. åren 1929—1951. — Arbetare inom samtliga redovisade näringsgrenar¹ —

År	Genomsnittlig timförtjänst för				År	Genomsnittlig timförtjänst för			
	män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²		män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²
a) Absoluta tal, kronor									
1929	1·25	0·74	0·51	1·12	1941	1·64	1·01	0·72	1·47
1930	1·29	0·5	0·51	1·16	1942	1·79	1·09	0·77	1·60
1931	1·29	0·75	0·49	1·16	1943	1·86	1·14	0·81	1·67
1932	1·27	0·74	0·47	1·14	1944	1·90	1·19	0·84	1·72
1933	1·22	0·73	0·47	1·10	1945	1·98	1·27	0·91	1·81
1934	1·22	0·78	0·47	1·10	1946	2·15	1·38	1·02	1·98
1935	1·24	0·74	0·48	1·12	1947	2·45	1·62	1·24	2·27
1936	1·25	0·75	0·48	1·12	1948	2·67	1·80	1·38	2·48
1937	1·29	0·77	0·50	1·15	1949	2·75	1·87	1·44	2·56
1938	1·37	0·80	0·55	1·23	1950	2·85	1·93	1·48	2·65
1939	1·48	0·84	0·58	1·27	1951	3·44	2·32	1·83	3·21
1940	1·53	0·93	0·67	1·36					
1935 = 100 b) Indextal för penninglönen 1939 = 100									
1940	123·4	125·7	139·6	121·4	1940	107·0	110·7	115·5	107·1
1941	132·3	136·5	150·0	131·2	1941	114·7	120·2	124·1	115·7
1942	144·4	147·3	160·4	142·9	1942	125·2	129·8	132·8	126·0
1943	150·0	154·1	168·8	149·1	1943	130·1	135·7	139·7	131·5
1944	153·2	160·8	175·0	153·6	1944	132·9	141·7	144·8	135·4
1945	159·7	171·6	189·6	161·6	1945	138·5	151·2	156·9	142·5
1946	173·4	186·5	212·5	176·8	1946	150·3	164·3	175·9	155·9
1947	197·6	218·9	258·3	202·7	1947	171·3	192·9	213·8	178·7
1948	215·3	243·2	287·5	221·4	1948	186·7	214·3	237·9	195·3
1949	221·8	252·7	300·0	228·6	1949	192·3	222·6	248·3	201·6
1950	229·8	260·8	308·3	236·6	1950	199·3	229·8	255·2	208·7
1951	277·4	313·5	381·3	286·6	1951	240·6	276·2	315·5	252·8
1935 = 100 c) Indextal för reallönen ³ 1939 = 100									
1940	100·3	102·2	113·5	98·7	1940	94·7	98·0	102·2	94·8
1941	95·2	98·2	107·9	94·4	1941	89·6	93·9	97·0	90·4
1942	95·6	97·5	106·2	94·6	1942	90·1	93·4	95·5	90·6
1943	98·0	100·7	110·3	97·5	1943	92·9	96·9	99·8	93·9
1944	99·5	104·4	113·6	99·7	1944	94·3	100·5	102·7	96·0
1945	103·7	111·4	123·1	104·9	1945	98·2	107·2	111·8	101·1
1946	111·9	120·8	137·1	114·1	1946	105·8	115·7	123·9	109·8
1947	120·5	133·5	157·5	123·6	1947	114·2	128·6	142·5	119·1
1948	128·9	145·6	172·2	132·6	1948	122·0	140·1	155·5	127·6
1949	130·5	148·6	176·5	134·5	1949	123·8	142·7	159·2	129·2
1950	133·6	151·6	179·2	137·6	1950	126·1	145·4	161·5	133·1
1951	135·3	152·9	186·0	139·8	1951	128·0	146·9	167·8	134·5

tera i en löneökning av ca 14 %. Löneglidningen blev emellertid ovanligt stor under 1951, varför den i lönestatistiken redovisade lönestegringen uppgick till ej mindre än 21 % för manliga arbetare och 20 % för kvinnliga arbetare.

Löneutvecklingen sedan 1939 har bl. a. resulterat i en minskning av löneklyftan mellan manliga och kvinnliga arbetare. År 1939 motsvarade genomsnittslönen för kvinnliga industriarbetare endast 63 % av männens; år

¹ Samtliga i tab. 39 redovisade näringsgrenar, alltså förutom egentlig industri även byggnadsverksamhet, statliga och kommunala verk samt samfärdsl. — ² Övägd serie. — ³ Indextalen ha framräknats med hjälp av socialstyrelsens levnadskostnadsindex inklusive skatter och sociala förmåner.

Tab. 36. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri m. m. åren 1929—1951.
— Arbetare inom egentlig industri¹ —

År	Genomsnittlig timförtjänst för				År	Genomsnittlig timförtjänst för								
	män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²		män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²					
a) Absoluta tal, kronor														
1929	1941	1·57	1·00	0·72	1·39					
1930	1942	1·71	1·09	0·77	1·52					
1931	1943	1·78	1·13	0·81	1·59					
1932	1·15	0·74	0·46	1·02	1944	1·83	1·18	0·84	1·64					
1933	1·14	0·73	0·46	1·01	1945	1·90	1·26	0·90	1·73					
1934	1·14	0·72	0·46	1·01	1946	2·05	1·37	1·02	1·87					
1935	1·16	0·74	0·47	1·03	1947	2·34	1·62	1·24	2·15					
1936	1·17	0·74	0·47	1·04	1948	2·54	1·79	1·37	2·34					
1937	1·22	0·76	0·50	1·07	1949	2·62	1·86	1·43	2·43					
1938	1·29	0·80	0·54	1·14	1950	2·73	1·92	1·48	2·53					
1939	1·34	0·84	0·57	1·18	1951	3·30	2·31	1·79	3·05					
1940	1·46	0·92	0·67	1·28										
1935 = 100					b) Indextal för penninglönen					1939 = 100				
1940	125·9	124·3	142·6	124·3	1940	109·0	109·5	117·5	103·5					
1941	135·3	135·1	153·2	135·0	1941	117·2	119·0	126·3	117·8					
1942	147·4	147·3	163·8	147·6	1942	127·6	129·8	135·1	128·8					
1943	153·4	152·7	172·3	154·4	1943	132·8	134·5	142·1	134·7					
1944	157·8	159·5	178·7	159·2	1944	136·6	140·5	147·4	139·0					
1945	163·8	170·3	191·5	168·0	1945	141·8	150·0	157·9	146·6					
1946	176·7	185·1	217·0	181·6	1946	153·0	163·1	178·9	158·5					
1947	201·7	218·9	263·8	208·7	1947	174·6	192·9	217·5	182·2					
1948	219·0	241·9	291·5	227·2	1948	189·6	213·1	240·4	198·3					
1949	225·9	251·4	304·3	235·9	1949	195·5	221·4	250·9	205·9					
1950	235·3	259·5	314·9	245·6	1950	203·7	238·6	259·6	214·4					
1951	284·5	312·2	380·9	296·1	1951	246·3	275·0	314·0	258·5					
1935 = 100					c) Indextal för reallönen ³					1939 = 100				
1940	102·4	101·1	115·9	101·1	1940	96·5	96·9	104·0	96·0					
1941	97·8	97·2	110·2	97·1	1941	91·6	93·0	98·7	92·0					
1942	97·6	97·5	108·5	97·7	1942	91·8	93·4	97·2	92·7					
1943	100·3	99·8	112·6	100·9	1943	94·9	96·1	101·5	96·2					
1944	102·5	103·6	116·0	103·4	1944	96·9	99·6	104·5	98·6					
1945	106·4	110·6	124·4	109·1	1945	100·6	106·4	112·0	104·0					
1946	114·0	119·4	140·0	117·2	1946	107·7	114·9	126·0	111·6					
1947	123·0	133·5	160·9	127·3	1947	116·4	128·6	145·0	121·5					
1948	131·1	144·9	174·6	136·0	1948	123·9	139·3	157·1	129·6					
1949	132·9	147·9	179·0	138·8	1949	125·3	141·9	160·8	132·0					
1950	136·8	150·9	183·1	142·8	1950	128·9	144·7	164·3	135·7					
1951	138·8	152·3	185·8	144·4	1951	131·0	146·3	167·0	137·5					

1950 hade procentsatsen stigit till omkring 70 %. Sedan 1939 har de manliga arbetarnas löneinkomster ungefär fördubblats; de kvinnliga arbetarnas har stigit med ca 130 %. Ett annat utmärkande drag för löneutvecklingen under denna tidsperiod är en sammanpressning av lönedifferenserna mellan olika dyrorter. Lönestegringen har sålunda varit starkare i de lägre dyrorterna än i de högre.

¹ Industrigrupperna »malmbrytning och metallindustri» t. o. m. »kemisk-teknisk industri» i tab. 39. Siffrorna inkluderar »arbetande förmän». — ² Ovägd serie. — ³ Indextalen ha framräknats med hjälp av socialstyrelsens levnadskostnadsindex inklusive skatter och sociala förmåner.

Tab. 35 och 36 belyser löneutvecklingen för den redovisade arbetarpersonalen. Siffror har medtagits fr. o. m. 1929. För uppgifter om löneutvecklingen dessförinnan hänvisas till årsboken för 1949.

Med ledning av de i tabellerna angivna genomsnittsförtjänsterna per timme kan man söka beräkna reallönens utveckling under den studerade tiden. De i tabellerna redovisade reallöneserierna har erhållits genom att penninglöneserierna dividerats med socialstyrelsens levnadskostnadsindex (1935 års serie inkl. skatter och sociala förmåner). Det bör emellertid framhållas, att det erbjuder stora vanskligheter att mäta reallöneutvecklingen. Penninglöne- och levnadskostnadsindex bör avse personer inom samma yrke, hushållstyper och geografiska områden för att en mätning av reallöneindex skall bli rättvisande. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex avser en tvåbarnsfamilj (arbetare och lägre tjänstemän) i städer och tätorter. Penninglöneserien avser alla arbetare vid de redovisade företagen — oavsett vilken hushållstyp de tillhör. Vidare bör erinras om den osäkerhet som vidlåder beräkningen av skatteindex. Olika beräkningsmetoder har här tillämpats. Under senare år har skattens storlek bestämts med hjälp av uppgifter om den faktiska inkomstutvecklingen. Fr. o. m. 1951 tillämpas en ny metod enligt vilken de direkta skatterna uträknas på en inkomst, som efter avdrag av därpå belöpande skatter motsvarar den vid varje beräkningstillfälle erhållna kostnadssumman för indexbudgeten exklusive skatter.¹ Vidare bör erinras om den osäkerhet som vidlåder varje beräkning av prisutvecklingen under en längre period.

Diagram V visar penninglönens, levnadskostnadernas och reallönens utveckling från 1939 till 1951 för vuxna manliga arbetare inom den egentliga industrin.

Löneutvecklingen inom olika industrigrupper. En översikt över de genomsnittliga timförtjänsternas utveckling sedan 1939 för olika huvudgrupper inom den egentliga industrin framlägges i tab. 37. Tabellen visar, att den procentuellt starkaste lönestegringen har kommit de industrigrupper till del, som 1939 hade de lägsta genomsnittliga löneinkomsterna, nämligen jord- och stenindustrin, träindustrin samt textil- och beklädnadsindustrin.

Av utrymmesskäl kan någon detaljerad tabell över löneutvecklingen inom de olika undergrupperna ej lämnas. I tab. 39, s. 83 och följande meddelas indextal som anger lönestegringen mellan 1939—1951, 1946—1951, samt mellan 1950—1951 för olika industrigrupper.

Omstående tablå visar inom vilka grupper inom den egentliga industrin de högsta resp. de lägsta lönestegringarna mellan 1939—1951 återfinnes. I övrigt hänvisas till tabell 39, kol. 9—11.

¹ Se Sociala Meddelanden 1951 nr 5, s. 346.

Tab. 37. Genomsnittliga timförtjänster åren 1939—1951 för vuxna arbetare inom olika industrigrenar

Å r	Industrigrenar									
	Malm- brytn. o. metall- ind.	Jord- o. sten- ind.	Trä- ind.	Massa- fabr. o. pappers- bruk	Pap- pers- varu- o. grafisk ind.	Livs- me- dels- ind. ¹	Textil- o. be- klädn- ind.	Läder, hår- o. gummi- varn- ind.	Ke- misk- tekn. ind.	Samt- liga
Män	Genomsnittlig timförtjänst, kronor									
1939	1:42	1:12	1:10	1:27	1:72	1:40	1:11	1:28	1:37	1:33
1940	1:55	1:23	1:18	1:35	1:83	1:51	1:22	1:41	1:52	1:45
1941	1:67	1:31	1:27	1:43	1:99	1:60	1:30	1:53	1:62	1:56
1942	1:83	1:46	1:40	1:56	2:17	1:72	1:45	1:66	1:73	1:70
1943	1:90	1:57	1:47	1:59	2:24	1:78	1:52	1:75	1:78	1:78
1944	1:95	1:63	1:51	1:62	2:32	1:81	1:59	1:81	1:83	1:82
1945	2:02	1:73	1:63	1:70	2:40	1:87	1:69	1:89	1:93	1:90
1946	2:13	1:88	1:81	1:89	2:52	1:99	1:86	2:02	2:07	2:04
1947	2:43	2:18	2:07	2:20	2:87	2:25	2:14	2:33	2:38	2:33
1948	2:64	2:35	2:25	2:85	3:06	2:43	2:34	2:56	2:58	2:53
1949	2:75	2:42	2:31	2:40	3:09	2:49	2:43	2:67	2:64	2:61
1950	2:89	2:51	2:40	2:49	3:18	2:57	2:50	2:75	2:74	2:72
1951	3:47	3:04	2:95	3:24	3:72	3:05	2:96	3:18	3:27	3:29
	Indextal (1939 = 100)									
1940	109	110	107	106	106	108	110	110	111	110
1941	118	117	115	113	116	114	117	120	118	118
1942	129	130	127	123	126	123	131	130	126	129
1943	134	140	134	125	130	127	137	137	130	134
1944	137	146	137	128	135	129	143	141	134	138
1945	142	154	148	134	140	134	152	148	141	143
1946	150	168	165	149	147	142	168	158	151	155
1947	171	195	188	173	167	161	193	182	174	177
1948	186	210	205	185	178	174	211	200	188	192
1949	194	216	210	189	180	178	219	209	193	198
1950	204	224	218	196	185	184	225	215	200	206
1951	244	271	268	255	216	218	267	248	239	249
Kvinnor	Genomsnittlig timförtjänst, kronor									
1939	0:96	0:69	0:75	0:80	0:91	0:91	0:79	0:84	0:88	0:84
1940	1:03	0:75	0:88	0:87	0:98	1:00	0:88	0:93	0:92	0:92
1941	1:12	0:80	0:90	0:93	1:07	1:07	0:95	1:02	1:00	1:00
1942	1:21	0:89	0:99	1:02	1:18	1:15	1:04	1:09	1:08	1:09
1943	1:25	0:96	1:00	1:06	1:22	1:20	1:08	1:14	1:09	1:13
1944	1:29	1:02	1:06	1:08	1:27	1:22	1:15	1:17	1:15	1:18
1945	1:36	1:08	1:12	1:14	1:36	1:27	1:24	1:24	1:21	1:26
1946	1:48	1:20	1:30	1:29	1:49	1:40	1:36	1:34	1:31	1:37
1947	1:67	1:47	1:53	1:57	1:74	1:64	1:60	1:61	1:55	1:61
1948	1:88	1:61	1:70	1:74	1:92	1:78	1:78	1:79	1:70	1:79
1949	1:92	1:66	1:75	1:78	1:95	1:86	1:85	1:89	1:78	1:86
1950	2:01	1:70	1:82	1:83	2:01	1:87	1:91	1:95	1:87	1:92
1951	2:42	2:07	2:21	2:40	2:47	2:29	2:28	2:27	2:24	2:31
	Indextal (1939 = 100)									
1940	107	109	117	109	108	110	111	111	111	110
1941	117	116	120	116	118	118	120	121	120	119
1942	126	129	132	128	130	126	132	130	130	130
1943	130	139	133	133	134	132	137	136	131	135
1944	134	148	141	135	140	134	146	139	139	140
1945	142	157	149	143	149	140	157	148	146	150
1946	149	174	173	161	164	154	172	160	158	163
1947	174	213	204	196	191	180	203	192	187	192
1948	191	233	227	218	212	196	225	213	205	213
1949	200	241	233	223	214	204	234	225	214	221
1950	209	246	243	229	221	205	242	232	225	229
1951	252	300	295	300	271	252	289	270	270	275

¹ Härin ingår ej utkörarpersonal vid bryggerier.

Timförtjänstens procentuella stegringar åren 1939—1951

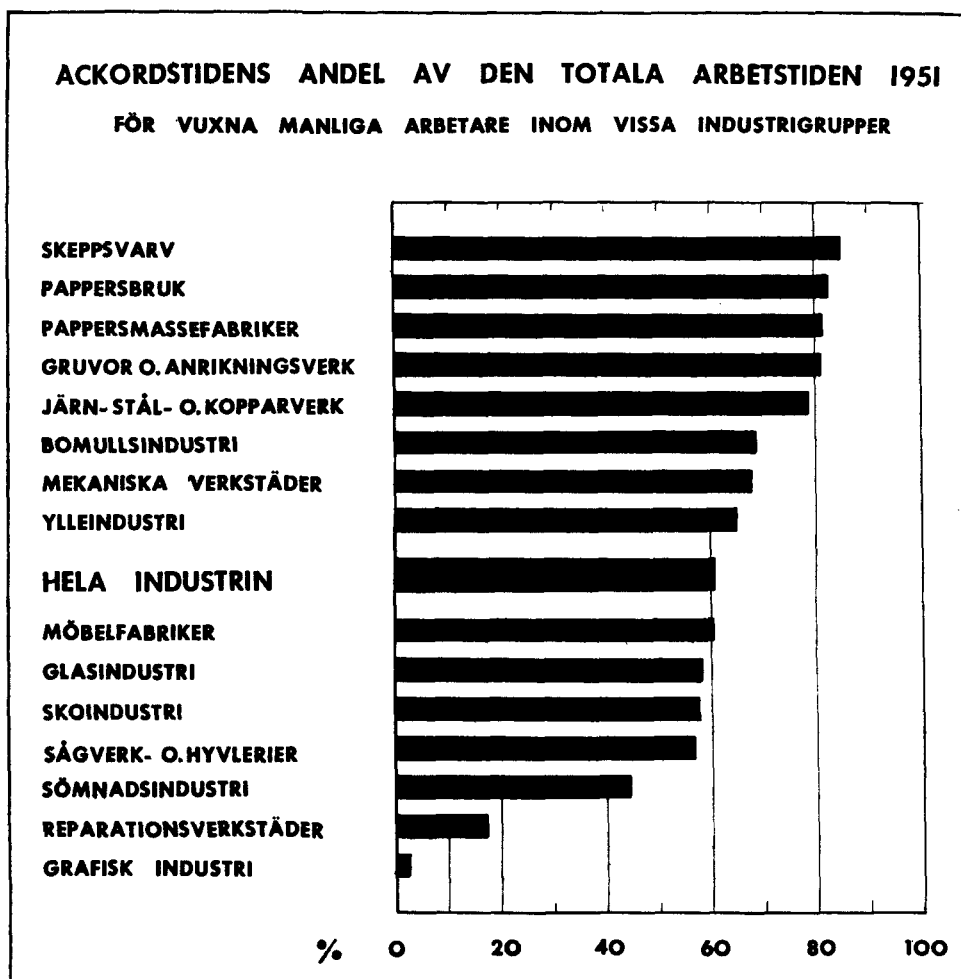
Män	%	Kvinnor	%
Torvindustri	253	Kakel-, sten- o. lergodsfabriker	226
Stenindustri	186	Porslinsfabriker	207
Kakel-, sten- o. lergodsfabriker	183	Linne-, hamp- o. juteindustri	207
Bomullsindustri	181	Bomullsindustri	205
Ylleindustri	174	Ylleindustri	201
Färg- o. färgningsfabriker	170	Färg- o. färgningsfabriker	196
Sågverk o. hyvlerier	169	Tidningstryckerier	196
Linne-, hamp- o. juteindustri	168	Tändsticksfabriker	195
Snickeri- o. möbelfabriker	167	Trikkåfabriker	191
Kolgruvor	165	Järn- o. stålmanufaktur	187
<hr/>			
Sprängämnesfabriker	115	Skoindustri	158
Bryggerier, brännerier m. m.	113	Bok- o. accidenstryckerier	153
Slakterier o. charkuterifabriker	112	Mekanisk verkstadsindustri	148
Spisbrödsbagerier	111	Annan grafisk industri	146
Bok- o. accidenstryckerier	111	Elektroteknisk industri	143
Tidningstryckerier	110	Mjukbrödsbagerier	137
Annan grafisk industri	110	Slakterier o. charkuterifabriker	136
Kvarnar	108	Bryggerier, brännerier m. m.	134
Mjukbrödsbagerier	106	Tobaksfabriker	124
Tobaksfabriker	92	Spisbrödsfabriker	111

c) Arbetstiden år 1951

Primärmaterialet ger ingen möjlighet att närmare analysera arbetstidens variationer inom olika industrigrupper eller mellan olika tidpunkter. För en sådan analys skulle erfordras uppgifter om arbetstiden för varje enskild arbetare inom olika industri- och yrkesgrupper. Det mått på den genomsnittliga arbetstiden per år och arbetare som man kan räkna fram med ledning av medelantalet arbetare och utgjorda arbetstimmar under året är av begränsat värde för jämförelser av arbetstiden mellan olika industrigrupper, då det påverkas av bl. a. yrkessammansättningen inom de olika industrigrupperna, arbetskraftens rörlighet och övertidsarbetets utbredning. Gör man emellertid denna uträkning får man en genomsnittlig årsarbetstid per arbetare för hela den egentliga industrin på omkring 2 200 timmar för män och 2 100 timmar för kvinnor. Några större variationer i genomsnittlig arbetstid mellan olika industrigrupper synes ej föreligga. Kortaste genomsnittliga arbetstid har gruvor och anrikningsverk (under 2 000 timmar) beroende på den reducerade arbetstiden för arbetare under jord. Längsta arbetstid redovisas för männen inom massafabriker samt inom livsmedelsindustri (över 2 300 timmar).

Primärmaterialet ger däremot säkrare uppgifter om hur arbetstiden fördelar sig på tidlönsarbete och ackordsarbete samt hur omfattande övertidsarbetets utbredning är.

Ackordsarbetets utbredning. Eftersom arbetsförtjänsten ställer sig väsentligen olika vid tidlöns- och ackordsarbete, är löneläget inom en industrigrupp till stor del beroende på hur arbetstiden fördelar sig på de två huvudformerna av lönesystem. I tab. 39 (kol. 4) redovisas antalet ackordstimmar i pro-

Diagram VI¹

cent av samtliga arbetstimmar för manliga resp. kvinnliga arbetare inom olika industrigrupper. Dessa procenttal växlar som synes starkt mellan olika grupper. Inom stora delar av livsmedelsindustrin betalas veckolöner, och ackordsarbetet spelar där en relativt obetydlig roll. Samma är förhållandet inom tryckeribranschen. Inom andra branscher är ackordsarbete absolut dominerande. Den största utbredningen ackordsarbete visar stuveribranschen, gruvor och anrikningsverk, skeppsvarv samt massafabriker och pappersbruk, inom vilka grupper över 80 procent av arbetstiden utgjordes på ackord. Diagram VI visar procentuella antalet ackordstimmar för vissa industrigrupper inom den egentliga industrin.

Ackordsarbetets andel av arbetstiden har under de senaste åren varit i sti-

¹ Piece-work hours (per cent) for adult males in a selection of manufacturing industries.

gande. Medan det för manliga arbetare inom den egentliga industrin år 1939 var 50,5 % hade det 1946 stigit till 52,6 % och 1951 till 60,5 %. För kvinnliga arbetare var motsvarande procenttal 53,3, 55,1 och 58,3.

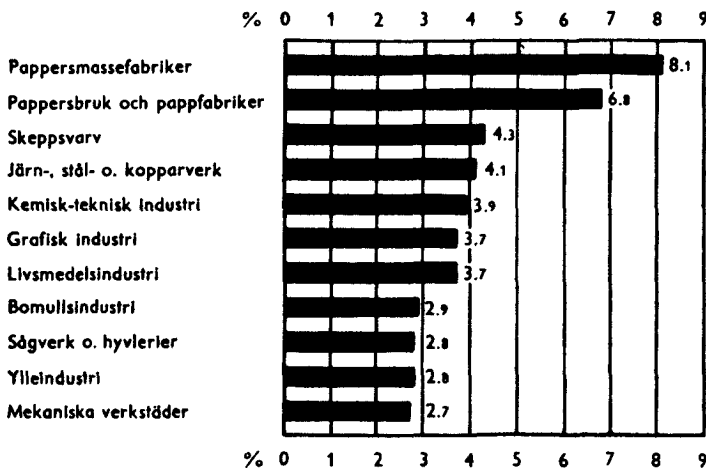
Ackordsarbetets utbredning i företag av olika storlek

Företag med följande antal arbetare	Antal företag (i %) som redovisat ackordsarbete för män	Antal ackordstimmar (i %) för män i företag med ackordsarbete
1— 10	36	54
11— 50	61	57
51— 200	84	64
201— 500	94	67
501—1 000	96	77
över 1 000	100	75
Samtliga	62	68

Relativa antalet ackordstimmar växlar starkt mellan företag inom en och samma industrigrupp. Det visar sig bl. a. att antalet ackordstimmar är högre i större företag än i mindre. De mindre företagen redovisar i stor utsträckning intet ackordsarbete. I flera fall torde detta visserligen bero på att det ej varit redovisningstekniskt möjligt att särskilja ackordsarbetet. För de företag som redovisat ackordsarbete är emellertid relativa antalet ackordstimmar i de mindre företagen ej av samma betydelse som inom de större företagen. Av utrymmesskäl kan någon redovisning av denna tendens inom olika industrigrupper ej lämnas. De erhållna resultaten är emellertid i sina huvuddrag desamma som framgick av tabell 45 i Lönestatistisk årsbok 1950.

Övertidsarbetets utbredning. Övertidsarbetets omfattning inom olika industrigrupper är även av betydelse vid ett bedömande av förtjänstläget inom en industrigrupp liksom vid jämförelser av förtjänstläget mellan olika in-

Diagram VII. Procentuella antalet övertidstimmar 1951 för vuxna män inom vissa industrigrupper¹

¹ Overtime hours (per cent) for adult males in a selection of manufacturing industries.

dustrigrupper. Vid arbete på övertid betalas förutom grundlönen ett tillägg — s. k. övertidstillägg — vilket i regel utgår som ett procentuellt tillägg på den ordinarie lönen. Storleken av detta tillägg beror på vid vilken tid övertiden utföres. Det har i kollektivavtalen i regel fastställts till 35 el. 50 % under de två första övertidstimmarna på vardagar och till 70 el. 100 % under återstående timmar samt på helgdagar.

Enligt de uppgifter som lämnats rörande antalet övertidstimmar utgjorde dessa under 1951 för manliga arbetare inom den egentliga industrin 3,5 % av den sammanlagda arbetstiden. För kvinnorna var motsvarande procenttal 0,8. Dessa uppgifter får dock anses vara i viss mån osäkra, då ett antal (i regel mindre) företag ej kunnat lämna uppgifter om antalet under året utgjorda arbetstimmar. I tab. 39 redovisas övertidsfrekvensen inom de olika industrigrupperna. Diagram VII visar övertidstimmarnas relativa andel av arbetstiden inom vissa industrigrupper.

Övertidsarbetet synes vara av större omfattning i de större företagen än i de mindre. Att de mindre företagen i stor utsträckning ej redovisat övertidsarbete kan delvis förklaras bero på att det ej varit redovisningstekniskt möjligt att särredovisa övertidsarbetet. Men bland de företag som redovisat övertidsarbete stiger övertidsfrekvensen med stigande företagsstorlek, vilket framgår av nedanstående procenttal som gäller manliga arbetare inom den egentliga industrin.

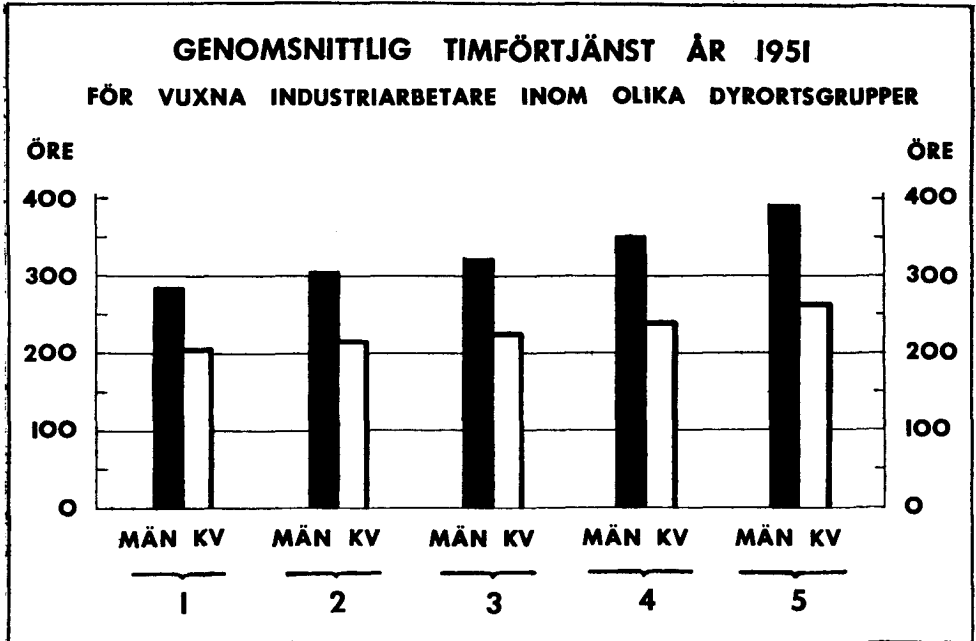
Övertidsarbetets utbredning i företag av olika storlek

Företag med följande antal arbetare	Antal företag (i %) som redovisat övertidsarbete	Övertidsprocenten för män i företag som redovisat övertidsarbete
1— 10	39	2·6
11— 50	73	2·6
51— 200	93	3·3
201— 500	97	4·8
501—1 000	97	4·5
över 1 000	96	4·0
Samtliga	71	3·8

d) Löneläget år 1951

Metodredovisning. De genomsnittsförtjänster för arbetare inom industri, samfärdsel m. m. som presenteras i följande tabeller utgöres av kvoter mellan utgjord arbetstid och utbetalade lönesummor inklusive resp. exklusive vissa slag av löneinkomster. För varje industrigrupp har arbetstiden och lönesummorna summerats för samtliga redovisade företag.

Först redovisas (tab. 39 kol. 6) den genomsnittliga förtjänst per arbetstimme som man erhåller om man dividerar de lönesummor som utbetalats för arbete på tidlön och ackord (inkl. dyrtidstillägg men exkl. övertidstillägg, skifttillägg, tillägg för förskjutet arbetstid, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner) med antalet utgjorda arbetstimmar. Detta innebär att lönesummorna i kol. 4 + 6 + 7 på huvudblanketten (se s. 141) har dividerats med arbetstimmarna enligt kol. 3 + 5.

Diagram VIII¹

Nästa genomsnittstal som redovisas (tab. 39 kol. 7) inkluderar övertids- och skifttilläggen liksom tilläggen för förskjuten arbetstid, men icke semesterlön, sjuklön eller naturaförmåner. Lönesummorna i kol. 4 + 6 + 7 + 9 + 10 på huvudblanketten (se s. 141) har dividerats med arbetstimmarna enligt kol. 3 + 5.

Det tredje redovisade genomsnittstalet (tab. 39 kol. 8) inkluderar även semesterlön, sjuklön samt sådana förmåner som hyresbidrag, fria arbetskläder, gratifikation m. m. Lönesumman i kol. 14 på huvudblanketten (se s. 141) har här dividerats med arbetstimmarna i kol. 13.

Någon redovisning av timförtjänsterna vid tidlönsarbete resp. vid ackordsarbete lämnas ej. Dyrtidstillägget arbetades under redovisningsåret in i grundlönerna, vilket dock inom flera industrigrupper ej skedde vid samma tidpunkt för samtliga företag. Uppgift lämnas emellertid om ackordsarbetets andel av arbetstiden. Som ackordsarbete skulle enligt anvisningarna till blanketterna räknas alla lönesystem, varigenom arbetslönen göres beroende av arbetsprestationen. Hit skulle alltså ej blott räknas egentligt ackordsarbete utan olika slag av kombinationer mellan tidlönsarbete och ackordsarbete, t. ex. en viss garanterad minimilön plus premier eller tillägg.

Blanketten skiljer mellan arbetande förmän, övriga vuxna arbetare samt minderåriga. Gruppen arbetande förmän är relativt obetydlig och består av

¹ Average hourly earnings in 1951 for adult males in different cost-of-living zones.

Tab. 38. Genomsnittliga timförtjänster år 1951 för vuxna resp. minderåriga arbetare inom olika industrigrupper

(Medieval stil anger, att medeltalet avser minst 10 men högst 49 arbetare)

Industrigrupper	Genomsnittlig timförtjänst, kronor, för							
	förmän		övriga vuxna arbetare		minderåriga		samtliga	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Malmbrytning och metallindustri . . .	3·91	2·90	3·47	2·42	1·85	1·68	3·38	2·37
därav:								
Gruvor och anrikningsverk	4·42	—	4·18	2·06	2·23	1·72	4·10	2·04
Järn-, stål- och kopparverk	3·63	—	3·37	2·24	2·05	1·52	3·31	2·20
Järn- och stålmanufaktur	3·88	—	3·33	2·24	1·90	1·61	3·25	2·20
Mekanisk verkstadsindustri	3·87	·	3·46	2·48	1·79	1·76	3·37	2·44
Elektroteknisk industri	4·11	·	3·43	2·50	1·75	1·73	3·31	2·45
Jord- och stenindustri	3·31	2·66	3·04	2·07	1·80	1·47	3·00	2·01
därav:								
Stenindustri	3·02	—	3·06	1·92	1·90	·	3·04	1·93
Byggnadsämnesindustri	3·38	—	3·04	2·06	1·84	·	3·02	2·05
Porslins-, kakel- och lergodsfabriker . .	3·37	—	2·97	2·20	1·71	1·58	2·91	2·13
Glasindustri	3·53	·	2·93	1·72	1·82	1·21	2·88	1·64
Träindustri	3·23	·	2·95	2·21	1·82	1·53	2·89	2·13
därav:								
Sågverk och hyvlerier	3·14	—	2·91	—	1·96	—	2·86	—
Snickeri- och möbelfabriker	3·38	·	2·96	2·16	1·66	1·49	2·90	2·07
Massfabriker och pappersbruk	3·50	2·49	3·24	2·40	1·81	1·74	3·19	2·36
därav:								
Pappersmassfabriker	3·29	—	3·30	—	1·82	—	3·25	—
Pappersbruk och pappfabriker	3·58	·	3·14	2·40	1·81	1·74	3·11	2·36
Pappersvaru- och grafisk industri . . .	4·52	3·22	3·72	2·47	1·63	1·63	3·55	2·39
Livmedelsindustri	3·77	2·65	3·05	2·29	1·74	1·54	3·04	2·26
därav:								
Bageriindustri	4·01	2·94	3·25	2·43	1·70	1·61	3·22	2·41
Mejeriindustri	3·86	2·72	2·90	2·16	1·92	1·51	2·95	2·16
Slakterier och charkuterifabriker . . .	4·10	·	3·11	2·29	1·77	1·62	3·09	2·26
Bryggerier och läskedrycksfabriker . .	3·35	—	2·99	2·39	1·61	·	2·96	2·38
Textil- och beklädnadsindustri	3·73	2·91	2·96	2·28	1·91	1·69	2·92	2·23
därav:								
Spinnerier, väverier o. d.	3·67	2·77	2·94	2·25	1·99	1·75	2·90	2·22
Sömnadsindustri	3·34	2·98	3·07	2·30	1·78	1·66	2·97	2·24
Läder-, hår- och gummivaruindustri .	3·92	2·98	3·18	2·27	1·79	1·63	3·12	2·21
därav:								
Skoidustri	3·89	2·90	3·08	2·19	1·72	1·40	3·00	2·12
Kemisk-teknisk industri	3·86	2·70	3·27	2·24	1·98	1·66	3·24	2·22
Samtliga industrigrupper	3·75	2·88	3·29	2·31	1·83	1·66	3·22	2·26
Byggnadsverksamhet	—	—	4·17	—	—	—	—	—
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m. .	3·80	·	3·41	2·53	1·83	1·57	3·39	2·49
Samfärdsel	3·71	·	3·72	2·56	1·69	—	3·67	2·56

sådana arbetstagare som har vissa arbetsledande funktioner men själva deltar i arbetet, t. ex. förste män inom vissa livsmedelsbranscher. Hit räknas däremot i regel icke lagbasar. Gränsen mellan vuxna arbetare och minderåriga bestäms av inom resp. industrigrupp gällande avtal. I de flesta fall är denna gräns 18 eller 19 år. Inom vissa industrigrupper är åldersgränsen emellertid högre (t. ex. inom textil- och konfektionsindustrin, där den är 20 år för män och 19 år för kvinnor).

I den följande redogörelsen kommer företrädesvis de vuxna arbetarnas förtjänstläge att belysas.

Genomsnittsförtjänster inom olika industrigrupper. Tab. 39 och 40 belyser löneläget år 1951 för arbetare inom olika industrigrupper. Den använda industrigrupperingen överensstämmer i stort sett med grupperingen i kommerskollegii industristatistik.

Tab. 39 redovisar de i föregående avsnitt närmare angivna slagen av timförtjänster.

Bortser man från den inverkan företagens lokalisering i dyrortshänseende har på förtjänstifforna inom olika industrigrupper finner man, att variationerna kring medeltalet för samtliga industrier (3,29 kr för män inom den egentliga industrin) är ganska stora. I nedanstående tablå anges indexantal för de industrigrupper som ligger högst resp. lägst i förhållande till medeltalet för manliga arbetare inom hela den egentliga industrin.

<i>Högst</i>	<i>Lägst</i>
Gruvor och anrkningsverk	Tegelbruk
127	87
Tidningsstryckerier	Ylleindustri
126	87
Bil- och karosseriverkstäder	Tändsticksfabriker
114	87
Sprängämnesfabriker	Sågverk och hyvlerier
111	88
Skeppsvarv	Byggnadsnickrier
109	88
Boktryckerier	Mejeriindustri
109	88
Annan grafisk industri	Glasindustri
106	89
Annan metallmanufaktur	Socketindustri
105	89
	Bomullsindustri
	89

För grupperna byggnadsverksamhet samt statliga och kommunala verk och byggnadsarbeten samt samfärdsel ligger timförtjänsterna i de flesta fall högre än genomsnittet för den egentliga industrin. Indexentalen för dessa industrigrupper blir följande, om löneinkomsten för manliga arbetare inom egentlig industri är 100.

Byggnadsverksamhet	128
Kommunala verk och byggnadsarbeten	125
Statliga verk och byggnadsarbeten	104
Samfärdsel	113

Skillnaden mellan männens och kvinnornas timförtjänster belyses i följande tablå för huvudgrupperna inom den egentliga industrin samt för sådana undergrupper i vilka kvinnlig arbetskraft förekommer i större utsträck-

(forts. på s. 87)

Tab. 39. Arbetstid och genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper år 1951

(Siffror i medial stil ange, att medeltalet avser 25—149 arbetare. För grupper om mindre än 25 arbetare ha medeltal ej beräknats)

1 Industrigrupper	2 Medel- antal arbeta- re	3 Utgjorda arbetstimmar under året			6 Genomsnittlig timförtjänst, kronor			9 Indextal (enl. kol. 8)		
		4 1 000- tal	5 därav i %		7 exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	8 inkl. övertids- o. skift- tillägg, exkl. semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	1939 = 100	1946 = 100	1950
			6 på ackord	7 på övertid						
Män										
Malmbrytning o. metallind.	190 822	422 932	68·2	3·1	3·25	3·31	3·47	244	163	120
Gruvor och anrikningsverk	11 239	22 143	81·1	3·8	3·83	3·94	4·18	234	169	117
därav: arbetare ovan jord	6 488	13 473	80·0	3·7	3·43	3·53	3·74	.	.	.
arbetare under jord	4 751	8 670	82·8	4·0	4·47	4·58	4·87	.	.	.
Järn-, stål- o. kopparverk	30 180	66 820	78·2	4·1	3·06	3·19	3·37	257	168	122
Järn- och stålmanufaktur	20 275	44 550	63·9	2·5	3·12	3·17	3·33	252	163	121
Mekanisk verkstadsindustri	99 570	224 598	67·1	3·0	3·28	3·32	3·46	244	162	120
Skeppsvarv	17 380	39 401	84·9	4·3	3·37	3·44	3·58	242	161	119
Bil- o. karosserifabriker	5 396	11 997	60·9	3·2	3·57	3·61	3·76	.	158	121
Reparationsverkstäder	6 751	15 052	17·5	2·8	3·06	3·11	3·27	.	155	121
Övriga mek. verkstäder	70 043	158 148	67·8	2·7	3·26	3·29	3·43	.	163	120
Elektroteknisk industri	20 033	43 734	62·3	3·3	3·26	3·30	3·43	229	155	118
Annan metallmanufaktur	9 525	21 037	55·9	2·3	3·24	3·28	3·44	265	167	120
Jord- o. stenindustri	26 498	58 565	61·3	3·3	2·83	2·91	3·04	271	162	121
Kolgruvor	713	1 380	66·0	1·7	3·02	3·03	3·18	265	171	121
Torvindistri	749	1 501	62·3	3·2	2·55	2·62	2·72	353	147	124
Stenindustri	3 524	7 605	65·0	1·8	2·91	2·94	3·06	286	167	120
Byggnadsämnesindustri	11 469	25 828	58·3	3·3	2·83	2·93	3·04	262	161	123
Cementfabriker	1 655	3 935	35·2	6·1	2·87	3·06	3·17	258	169	125
Tegelbruk	5 604	12 440	64·6	2·4	2·68	2·74	2·85	250	159	122
Cementvarufabriker	2 419	5 422	61·8	3·1	3·19	3·29	3·42	.	166	120
Kalkbruk	1 791	4 031	56·8	3·4	2·77	2·89	3·00	.	169	125
Porlins-, kakel- o. lergods- fabriker	3 790	8 455	61·9	3·9	2·75	2·82	2·97	261	165	117
Porlinsfabriker	3 085	6 924	63·3	4·2	2·72	2·78	2·94	251	164	118
Kakel-, sten- och lergods- fabriker	705	1 531	55·6	2·3	2·90	2·99	3·13	282	173	115
Glasindustri	4 495	9 889	58·0	3·5	2·75	2·82	2·93	257	158	120
Annan jord- och stenindustri	1 753	3 907	79·1	5·1	3·10	3·25	3·42	.	157	120
Träindustri	40 499	88 080	58·2	2·6	2·77	2·83	2·95	268	163	123
Sågverk och hyvlerier	17 306	37 162	56·6	2·8	2·71	2·79	2·91	269	165	124
Snickeri- och möbelfabriker	19 415	42 511	62·2	2·1	2·81	2·85	2·96	267	158	120
Möbelfabriker	7 040	15 310	60·4	1·6	2·83	2·85	2·96	.	157	118
Lådämnes- o. lådfabriker	781	1 692	66·2	1·5	2·70	2·72	2·83	.	.	.
Fanér-, plywood- och wall- boardfabriker	2 701	6 101	81·3	4·2	2·92	3·11	3·22	.	.	.
Byggnadsnickerier o. trä- husfabriker	6 239	13 630	56·3	2·0	2·77	2·80	2·91	.	.	121
Annan trävaruindustri	1 944	4 207	48·6	1·9	2·73	2·76	2·88	232	156	119
Massafabriker o. pappersbruk	32 158	74 515	81·7	7·6	2·85	3·13	3·24	.	171	130
Pappersmassfabriker	19 158	44 653	81·4	8·1	2·89	3·20	3·30	256	168	128
Pappersbruk o. pappfabriker	13 000	29 862	82·3	6·8	2·79	3·04	3·14	253	173	130

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper år 1951

1 Industrigrupper	2 Medel- antal arbeta- re	3 Utgjorda arbetstimmar under året			6 Genomsnittlig timförtjänst, kronor			9 10 11 Indextal (enl. kol. 8)		
		1 000- tal	därav i %		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, exkl. semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	1939 = 100	1946 = 100	1950 = 100
			på ackord	på övertid						
Pappersvaru- o. grafisk ind.	15 653	35 718	7.4	3.5	3.26	3.53	3.72	.	148	117
Bokbinderier	1 218	2 737	20.0	2.4	3.20	3.27	3.41	.	.	115
Papp- o. pappersvaruindustri	2 333	5 398	26.4	2.8	2.99	3.10	3.24	223	148	120
Tapetfabriker	294	681	5.5	2.1	2.77	2.80	2.97	250	159	129
Annan pappersvaruindustri	2 039	4 717	29.4	2.9	3.03	3.14	3.28	220	147	119
Grafisk industri	12 102	27 533	2.4	3.7	3.32	3.64	3.84	215	147	116
Bok- o. accidenstryckerier	5 291	12 194	4.4	3.4	3.23	3.38	3.58	211	145	117
Tidningstryckerier	5 642	12 676	0.5	4.0	3.44	3.96	4.16	210	149	113
Annan grafisk industri	1 169	2 663	2.0	3.2	3.22	3.35	3.50	210	136	113
Livsmedelsindustri	26 832	61 975	13.3	3.7	2.79	2.87	3.05	218	153	119
Kvarnar	1 446	3 351	0.2	3.9	2.69	2.82	3.01	208	148	121
Bagerindustri	4 739	10 899	1.0	1.5	3.06	3.10	3.25	207	148	116
Mjukbrödsbagerier	3 677	8 443	0.1	1.2	3.12	3.14	3.28	206	147	115
Spisbrödsbagerier	885	2 062	0.1	2.6	2.85	2.96	3.16	211	143	114
Kärfabriker	177	394	24.7	1.8	2.75	2.82	2.96	235	158	123
Sockerindustri	3 264	7 651	69.5	3.7	2.64	2.80	2.94	241	165	121
Råsockerbruk	1 836	4 349	67.0	3.5	2.60	2.67	2.80	239	163	123
Raffinaderier o. komb. fabr.	1 428	3 302	72.8	4.1	2.83	2.97	3.12	246	166	120
Choklad- och konfektindustri	1 541	3 433	42.6	3.9	2.89	2.96	3.10	233	156	118
Mejerier	3 929	9 388	0.0	4.2	2.62	2.72	2.90	.	158	118
Slakterier och charkuterifabr.	5 810	13 502	2.3	4.3	2.85	2.93	3.11	212	152	118
Fiskberedningsanstalter och konservfabriker	962	2 207	7.8	5.6	2.55	2.61	2.74	.	156	118
Margarinindustri	432	1 013	2.9	4.9	3.01	3.12	3.36	.	147	123
Bryggerier, brännerier m. m.	3 519	7 920	6.8	4.4	2.68	2.76	3.01	213	155	121
Brännerier, destillerings- verk o. jästfabriker	483	1 040	0.1	2.2	2.81	2.89	3.12	.	145	120
Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	3 036	6 880	7.8	4.7	2.66	2.75	2.99	.	156	122
Tobakfabriker	401	858	27.7	2.9	3.00	3.06	3.33	192	133	116
Annan livsmedelsindustri	789	1 753	4.5	3.5	2.63	2.70	2.87	.	152	117
Textil- o. beklädnadsindustri	29 804	68 440	60.9	2.6	2.70	2.80	2.96	267	159	118
Spinnerier, väverier o. d.	24 294	54 397	64.5	2.8	2.65	2.76	2.94	277	162	119
Ylleindustri	5 811	13 045	65.0	2.8	2.59	2.68	2.85	274	159	117
Bomullsindustri	8 668	19 566	68.5	2.9	2.61	2.74	2.92	281	163	120
Linne-, hamp- o. juteind.	1 390	3 078	66.9	2.8	2.49	2.62	2.79	268	157	117
Triåfabriker	2 616	5 862	59.4	2.2	2.72	2.80	2.97	254	155	117
Annan hithörande industri	5 809	12 846	59.7	2.8	2.77	2.90	3.07	.	.	120
Sömnadsindustri	5 288	11 568	44.1	1.9	2.98	2.95	3.07	233	153	118
Hatt- och mössfabriker	222	475	51.7	1.0	3.29	3.31	3.48	250	157	114
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	13 683	30 223	66.0	1.6	3.01	3.04	3.18	248	157	116
Garverier	2 172	4 962	70.0	2.1	2.94	2.96	3.09	245	156	117
Päls- och skinnvarufabriker	964	2 080	42.5	1.4	3.10	3.12	3.26	263	155	119
Skoindustri	4 567	9 868	57.6	0.8	2.94	2.95	3.08	233	157	114
Andra lädervarufabriker	958	2 070	58.1	1.4	3.01	3.03	3.16	.	147	114
Gummivarufabriker	4 266	9 603	82.7	2.3	3.12	3.19	3.34	259	160	115
Annan hithörande industri	756	1 640	45.9	2.0	2.91	2.94	3.06	.	167	117

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbetstimmar under året			Genomsnittlig timförtjänst, kronor			Indextal (enl. kol. 8)		
		1 000- tal	därav i %		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, exkl. semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	1939 = 100	1946 = 100	1950 = 100
			1 000- tal	på ackord						
Kemisk-teknisk industri . . .	14 759	33 661	59.0	3.9	2.96	3.09	3.27	239	158	119
Färg-, olje- o. parfymfabriker . . .	3 550	8 047	35.1	3.7	3.00	3.11	3.35	246	159	118
Färg- o. fernissfabriker . . .	1 052	2 391	61.3	2.4	3.15	3.17	3.40	270	160	116
Olje-, tvål-, ljus- o. parfym- fabriker	2 498	5 656	24.0	4.2	2.93	3.08	3.33	241	159	119
Sprängämnesfabriker	1 295	2 876	76.4	3.0	3.32	3.44	3.64	215	160	117
Tändsticksfabriker	1 073	2 524	48.9	4.1	2.70	2.74	2.85	246	168	122
Annan kemisk-teknisk ind.	8 841	20 214	67.4	4.2	2.93	3.08	3.24	242	157	120
Samtliga industrigrupper . . .	390 708	872 109	60.5	3.5	3.05	3.14	3.29	249	161	121
Byggnadsverksamhet	50 553	106 740	54.3	.	3.97	3.98	4.21	221	151	122
Husbyggnadsarbete	29 718	63 172	50.8	.	4.07	4.12	4.33	222	155	124
Väg- o. vattenbyggnadsarbete . . .	5 232	10 098	71.2	.	4.30	4.41	4.56	304	154	.
Installationsarbete	13 001	29 467	52.2	2.5	3.51	3.56	3.69	203	148	116
El. installationsarbeten	4 251	9 608	44.5	3.1	3.43	3.48	3.62	203	149	114
Rörledningsarbete	8 750	19 859	55.7	2.3	3.55	3.59	3.72	203	148	118
Målning	2 602	5 003	79.4	1.1	4.35	4.37	5.07	228	161	120
Statliga verk o. byggnads- arbeten m. m.	37 284	80 601	48.4	2.8	3.10	3.15	3.41	230	147	117
Mek. och elektr. verkstäder och skeppsvarv	15 003	32 241	69.6	2.7	3.21	3.24	3.52	210	143	118
El. linjearbeten och kraftverk	10 482	22 779	36.6	3.5	3.09	3.16	3.45	241	153	113
Ban- och byggnadsarbete	8 748	18 803	30.4	2.2	2.80	2.85	3.06	234	137	118
Intendenturverkstäder, förråd o. d.	1 054	2 361	25.2	2.7	2.97	3.01	3.25	206	144	123
Övrig statlig verksamhet	1 997	4 417	44.3	2.7	3.69	3.76	4.01	.	.	122
Kommunala verk o. byggnads- arbeten m. m.	33 701	71 261	.	3.7	3.51	3.61	4.12	.	.	.
Samfärdsl	10 646	22 836	54.0	8.8	3.32	3.51	3.72	225	156	121
Omnibusföretag	3 093	6 845	0.0	4.0	2.70	2.77	3.01	228	157	125
Åkerirörelse	857	1 938	2.3	7.3	3.13	3.25	3.47	221	159	123
Lastning och lossning	6 696	14 053	87.5	11.3	3.65	3.91	4.09	196	141	118
Samtliga grupper	1524 483	1 156 838	55.3	.	3.17	3.26	3.44	241	160	121
Kvinnor										
Malmbrytning o. metallind.	13 923	29 209	64.9	1.1	2.30	2.31	2.42	252	169	120
Järn- och stålmanufaktur	2 223	4 614	67.1	0.7	2.13	2.14	2.24	237	172	122
Mekanisk verkstadsindustri	3 354	7 298	63.1	1.5	2.36	2.38	2.48	248	173	122
Elektroteknisk industri	5 582	11 541	70.6	1.0	2.38	2.39	2.50	243	167	120
Annan metallmanufaktur	1 829	3 803	56.6	0.8	2.28	2.28	2.37	260	.	120
Jord- o. stenindustri	2 181	4 594	61.9	0.9	1.96	1.97	2.07	300	173	122
Porslins-, kakel- och lergods- fabriker	1 431	3 022	74.8	1.1	2.06	2.07	2.20	310	176	121

1 Se not 2, s. 69.

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbetstimmar under året			Genomsnittlig timförtjänst, kronor			Indextal (enl. kol. 8)		
		1 000- tal	därav i %		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, exkl. semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	1939 = 100	1945 = 100	1950 = 100
			på ackord	på övertid						
Porslinsfabriker	1 273	2 687	74.4	1.0	2.04	2.05	2.18	307	185	122
Kakel-, sten- och lergods- fabriker	158	335	77.8	1.7	2.23	2.26	2.35	326	172	116
Glasindustri	468	996	23.0	0.5	1.65	1.66	1.72	.	176	122
Träindustri	875	1 811	55.3	0.7	2.09	2.11	2.21	295	170	121
Massfabriker o. pappersbruk	1 691	3 555	73.2	0.7	2.37	2.32	2.40	.	186	131
Pappersvaru- o. grafisk in- dustri	5 112	11 170	25.3	1.1	2.32	2.35	2.47	.	166	123
Bokbinderier	1 265	2 756	26.1	0.8	2.34	2.36	2.47	.	.	118
Papp- o. pappersvaruindustri	1 570	3 433	36.4	0.7	2.30	2.33	2.43	273	165	123
Grafisk industri	2 277	4 981	17.2	1.6	2.32	2.36	2.50	260	164	126
Bok- o. accidenstryckerier	1 516	3 318	15.0	1.4	2.31	2.33	2.48	253	166	123
Tidningsstryckerier	502	1 115	28.9	2.7	2.47	2.54	2.69	296	163	135
Annan grafisk industri	259	548	6.1	0.6	2.13	2.14	2.24	246	164	115
Livsmedelsindustri	10 856	23 008	28.1	1.1	2.13	2.15	2.29	252	164	122
Bageriindustri	2 346	5 104	5.7	0.5	2.28	2.30	2.43	236	153	117
Mjukbrödsbagerier	1 465	3 231	—	0.6	2.32	2.32	2.46	237	154	117
Spisbrödsbagerier	549	1 135	0.8	0.4	2.17	2.18	2.34	211	142	118
Käxfabriker	332	738	38.1	0.4	2.31	2.35	2.47	271	174	127
Sockerindustri	387	844	55.1	1.5	2.04	2.11	2.25	264	173	126
Råsockerbruk	107	241	29.7	4.1	1.79	1.86	1.98	—	172	127
Raffinaderier o. komb. fa- briker	280	603	65.3	0.5	2.14	2.20	2.36	274	177	127
Choklad- o. konfektindustri	2 380	4 806	61.3	1.3	2.06	2.08	2.18	279	168	124
Mejeriindustri	552	1 244	0.0	1.9	1.96	2.00	2.16	.	169	120
Slakterier o. charkuterifabr. Fiskberedningsanstalter och konservfabriker	1 182	2 632	0.7	1.1	2.12	2.14	2.29	236	171	121
Margarinindustri	1 292	2 712	39.7	1.5	1.99	2.00	2.11	.	164	119
Bryggerier, brännerier m. m. Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	138	312	5.0	1.3	2.23	2.27	2.48	.	164	131
Tobaksfabriker	1 020	2 180	20.1	1.5	2.15	2.16	2.39	234	167	125
Annan livsmedelsindustri	960	2 053	21.3	1.6	2.15	2.16	2.39	.	167	125
Textil- o. beklädnadsindustri	974	1 913	53.5	0.3	2.18	2.18	2.35	224	147	120
375	818	19.6	1.9	2.15	2.17	2.33	.	183	127	
Textil- o. beklädnadsindustri	44 490	92 122	67.0	0.6	2.15	2.18	2.28	230	168	119
Spinnerier, väverier o. d.	23 748	49 170	72.0	0.7	2.10	2.15	2.25	300	165	120
Ylleindustri	5 242	10 857	80.0	1.0	2.08	2.13	2.23	301	166	119
Bomullsindustri	6 666	13 522	80.9	0.7	2.09	2.18	2.29	305	173	122
Linne-, hamp- o. juteind.	1 242	2 507	81.6	0.8	2.04	2.14	2.24	307	172	120
Trikåfabriker	6 604	13 818	68.2	0.5	2.13	2.14	2.24	291	161	117
Annan hithörande industri	3 994	8 466	50.9	0.7	2.12	2.16	2.26	.	.	122
Sömnadsindustri	19 706	40 909	62.1	0.5	2.21	2.21	2.30	271	167	119
Hatt- o. mössfabriker	1 036	2 043	44.9	0.6	2.12	2.13	2.25	271	168	119

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbetstimmar under året			Genomsnittlig timförtjänst, kronor			Indextal (enl. kol. 8)		
		1 0 0- tal	därav i %		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, exkl. semester, sjuklön o. natura	inkl. övertids- o. skift- tillägg, semester, sjuklön o. natura	1939 = 100	1946 = 100	1950 = 100
			på ackord	på övertid						
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	6 748	13 990	57.9	0.4	2.16	2.17	2.27	270	169	116
Päls- och skinnvarufabriker .	871	1 819	27.4	0.5	2.22	2.22	2.33	277	159	116
Skoindustri	3 001	6 126	46.6	0.4	2.09	2.09	2.19	258	170	115
Andra lädervarufabriker	566	1 168	46.4	0.6	2.25	2.25	2.35	179	116	
Gummivarufabriker	1 938	4 088	90.8	0.4	2.23	2.23	2.35	283	170	118
Annan hithörande industri . . .	235	503	57.6	0.6	2.15	2.15	2.24	184	122	
Kemisk-teknisk industri	3 854	7 934	59.5	0.7	2.11	2.12	2.24	270	171	120
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1 150	2 295	55.3	0.6	2.13	2.14	2.31	272	171	118
Färg- o. fernissfabriker . . .	159	332	68.5	1.0	2.26	2.27	2.46	296	188	119
Olje-, tvål-, ljus- o. parfym- fabriker	991	1 963	53.0	0.6	2.11	2.12	2.29	269	170	119
Sprängämnesfabriker	546	1 016	79.2	1.2	2.24	2.25	2.37	—	176	122
Tändsticksfabriker	757	1 697	75.2	0.6	2.11	2.13	2.21	295	197	125
Annan kemisk-teknisk ind. . . .	1 401	2 926	46.9	0.8	2.04	2.04	2.17	258	164	120
Samtliga industrigrupper . . .	89 730	187 393	58.3	0.8	2.18	2.20	2.31	275	169	120
Statliga verk o. byggnads- arbeten m. m.	1 617	3 403	71.4	1.3	2.28	2.30	2.53	243	146	118
Kommunala verk o. byggnads- arbeten m. m.	1 068	2 239	—	2.0	2.48	2.52	2.92	—	—	—
Samtliga grupper	92 518	193 270	57.8	—	2.18	2.20	2.32	276	168	120

ning. Minst är skillnaden inom ylle- och bomullsindustrierna, störst inom pappersvaru- och grafisk industri, jord- och stenindustri samt malmbrytning och metallindustri.

Kvinnornas timförtjänster i procent av männens

Malmbrytning och metallindustri	70	Choklad- och konfektindustri	70
Järn- och stålmanufaktur	67	Slakterier och charkuterifabriker	74
Mekanisk verkstadsindustri	72	Textil- och beklädnadsindustri	77
Elektroteknisk industri	73	Ylleindustri	78
Jord- och stenindustri	68	Bomullsindustri	78
Porälinfabriker	74	Linne-, hamp- o. juteindustri	80
Massafabriker och pappersbruk	74	Trikkfabriker	75
Pappersvaru- o. grafisk industri	66	Sömnadsindustri	75
Papp- och pappersvaruindustri	75	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	71
Bok- och accidenstryckerier	69	Skoindustri	71
Bokbinderier	72	Kemisk-teknisk industri	69
Livsmedelsindustri	75	Färg-, olje- o. parfymfabriker	69
Bageriindustri	75	Samtliga industrigrupper	70

(forts. på s. 92)

Tab. 40. Genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper och dyrorstgrupper år 1951

(Siffror i medelval stil anger, att medeltalet avser 25—149 arbetare. För grupper om mindre än 25 arbetare ha medeltal ej beräknats)

Industrigrupper	Medel- antal arbete- rare	Genomsnittlig timförtjänst, kronor											
		exkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner					inkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner						
		Hela riket	dyrorstgrupp					Hela riket	dyrorstgrupp				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Män													
Malmbrytning o. metallindustri	190 822	3 25	2 89	2 99	3 13	3 47	3 81	3 47	3 02	3 21	3 33	3 70	4 06
Gruvor o. anrikningsverk	11 239	3 83	—	3 32	3 44	3 99	4 55	4 18	—	3 58	3 71	4 40	5 00
därv: arbetare ovan jord	6 488	3 43	—	2 84	2 94	3 51	4 25	3 74	—	3 05	3 15	3 91	4 67
arbetare under jord	4 751	4 47	—	4 05	4 12	4 67	5 02	4 87	—	4 38	4 44	5 11	5 51
Järn- o. stål- o. kopparverk	30 180	3 06	—	2 93	3 02	3 96	3 79	3 87	—	3 21	3 36	4 27	4 13
Järn- o. stålmanufaktur	20 275	3 12	2 78	2 97	3 07	3 40	4 37	3 33	2 93	3 15	3 29	3 59	4 57
Mekanisk verkstadsindustri	99 570	3 28	2 92	2 96	3 19	3 45	3 76	3 46	3 04	3 12	3 36	3 67	3 97
Skeppsvarv	17 380	3 37	—	2 85	3 15	3 55	3 97	3 58	—	3 00	3 32	3 78	4 21
Bil- o. karosserifabriker	5 396	3 57	—	3 03	3 26	3 46	4 39	3 76	—	3 17	3 43	3 64	4 63
Reparationsverkstäder	6 751	3 06	2 57	2 49	2 87	3 13	3 52	3 27	2 72	2 65	3 07	3 35	3 75
Övriga mekaniska verkstäder	70 043	3 26	2 93	2 99	3 23	3 39	3 73	3 43	3 05	3 14	3 39	3 61	3 92
Elektroteknisk industri	20 033	3 26	—	3 10	3 00	3 32	3 53	3 43	—	3 35	3 15	3 51	3 74
Annan metallmanufaktur	9 525	3 24	2 89	2 86	3 15	3 36	3 68	3 44	3 02	3 14	3 30	3 53	3 91
Jord- och stenindustri	26 498	2 83	2 61	2 77	2 94	3 16	3 70	3 04	2 77	2 98	3 15	3 53	3 94
Kolgruvor	713	3 02	2 96	3 02	—	—	—	3 18	3 14	3 19	—	—	—
Torvindistri	749	2 55	2 69	2 49	2 35	—	—	2 72	2 81	2 69	2 46	—	—
Stenindustri	3 524	2 91	2 76	2 88	2 96	3 02	3 33	3 06	2 95	3 03	3 10	3 15	3 49
Byggnadsämnesindustri	11 469	2 83	2 56	2 73	2 96	3 26	3 72	3 04	2 74	2 93	3 18	3 32	3 97
Cementfabriker	1 655	2 87	—	2 89	2 90	—	—	3 17	2 96	3 18	3 23	—	—
Tegelbruk	5 604	2 68	2 45	2 66	2 81	3 22	3 25	2 85	2 61	2 83	2 97	3 48	3 52
Cementvarufabriker	2 419	3 19	2 78	2 87	3 24	3 42	4 05	3 42	2 98	3 08	3 45	3 72	4 31
Kalkbruk	1 791	2 77	2 59	2 74	2 86	2 72	3 09	3 00	2 74	2 98	3 08	2 96	3 31
Porlins-, kakel- o. lergodsfabr.	3 790	2 75	2 35	2 70	2 81	3 31	—	2 97	2 48	2 90	3 06	3 31	—
Porlinsfabriker	3 085	2 72	—	2 60	2 81	—	—	2 94	—	2 79	3 06	—	—
Kakel-, sten- o. lergodsfabriker	705	2 90	2 35	2 96	2 72	3 31	—	3 13	2 43	3 20	2 99	3 31	—
Glasindustri	4 495	2 75	2 61	2 73	3 16	3 31	3 72	2 93	2 75	2 93	3 41	3 43	3 94
Annan jord- o. stenindustri	1 758	3 10	2 65	2 96	3 20	3 63	3 84	3 42	2 81	3 35	3 37	3 90	4 14
Träindustri	40 499	2 77	2 69	2 66	2 79	2 88	2 96	2 95	2 82	2 80	2 96	3 14	3 24
Sågverk och hyvlerier	17 306	2 71	2 53	2 59	2 71	2 84	2 86	2 91	2 64	2 75	2 92	3 07	3 17
Snickeri- o. möbelfabriker	19 415	2 81	2 73	2 72	2 86	2 93	3 49	2 96	2 86	2 85	3 01	3 21	3 67
Möbelfabriker	7 040	2 83	2 76	2 78	2 93	2 77	3 54	2 96	2 87	2 90	3 06	2 83	3 73
Lådämnis- o. lådfabriker	781	2 70	2 65	2 56	2 81	3 23	—	2 83	2 79	2 70	2 93	3 29	—
Faner-, plywood- o. wallboard- fabriker	2 701	2 92	2 70	3 00	2 84	2 96	—	3 22	2 83	3 21	3 09	3 29	—
Byggnadssnickerier o. trähusfa- briker	6 239	2 77	2 74	2 67	2 84	2 95	3 38	2 91	2 89	2 80	2 99	3 11	3 52
Annan trävaruindustri	1 944	2 73	2 61	2 59	2 75	3 10	3 57	2 88	2 73	2 73	2 90	3 30	3 78
Massfabriker o. pappersbruk	32 153	2 85	2 52	2 74	2 84	2 99	2 88	3 24	2 86	3 11	3 22	3 41	3 30
Pappersmassfabriker	19 158	2 89	2 54	2 72	2 82	2 99	2 88	3 30	2 87	3 11	3 21	3 42	3 30
Pappersbruk o. pappfabriker	13 000	2 79	2 51	2 75	2 87	3 02	—	3 14	2 86	3 10	3 23	3 89	—
Pappersvaru- och grafisk industri	15 653	3 26	2 60	2 83	3 07	3 17	3 53	3 72	2 78	3 05	3 45	3 66	4 07
Bokbinderier	1 218	3 20	—	2 73	2 94	3 16	3 54	3 41	—	2 83	3 10	3 41	3 75
Papp- o. pappersvaruindustri	2 333	2 99	2 60	2 90	2 97	3 05	3 30	3 24	2 78	3 10	3 23	3 31	3 53
Tapetfabriker	294	2 77	—	2 65	2 75	2 87	—	2 97	—	2 83	2 88	3 18	—
Annan pappersvaruindustri	2 039	3 03	2 60	2 95	2 99	3 15	3 30	3 28	2 78	3 15	3 27	3 38	3 53

Tab. 40 (forts.). Genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper och dyrortsgrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Genomsnittlig timförtjänst, kronor											
		exkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner					inkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner						
		Hela riket	dyrortsgrupp					Hela riket	dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Grafisk industri	12 102	3·32	—	2·78	3·12	3·20	3·54	3·84	—	3·03	3·54	3·82	4·12
Bok- o. accidenstryckerier	5 291	3·23	—	2·62	3·05	3·12	3·86	3·58	—	2·77	3·88	3·30	3·75
Tidningsstryckerier	5 642	3·44	—	2·98	3·19	3·25	3·81	4·16	—	3·37	3·71	4·14	4·71
Annan grafisk industri	1 169	3·22	—	2·98	3·15	3·49	3·50	—	—	3·22	3·54	3·80	—
Livsmedelsindustri	26 832	2·79	2·54	2·57	2·72	2·88	3·23	3·05	2·83	2·80	2·95	3·21	3·52
Kvarnar	1 446	2·69	—	2·58	2·59	2·93	—	3·01	—	2·77	2·87	3·38	—
Bageriindustri	4 739	3·06	2·90	2·72	2·98	3·08	3·37	3·25	3·08	2·84	3·09	3·85	3·57
Mjukbrödsbagerier	3 677	3·12	2·90	2·74	2·98	3·09	3·40	3·26	3·08	2·87	3·11	3·26	3·60
Spisbrödsbagerier	885	2·85	—	2·68	2·84	2·97	3·28	3·18	—	2·80	3·08	4·02	3·40
Käxfabriker	177	2·75	—	2·77	—	2·65	2·96	—	—	2·97	—	—	2·89
Sockerindustri	3 264	2·64	2·55	2·48	2·64	2·93	3·33	2·94	2·85	2·77	2·96	3·20	3·60
Råsockerbruk	1 836	2·50	2·48	2·49	2·59	—	—	2·80	2·77	2·78	2·94	—	—
Raffinaderier o. komb. fabr.	1 428	2·83	2·72	2·32	2·67	2·98	3·33	3·12	3·05	2·67	2·97	3·20	3·60
Choklad- o. konfektfabriker	1 541	2·89	2·22	2·67	2·66	2·84	3·57	3·10	2·34	2·88	2·83	3·05	3·60
Mejerier	3 929	2·62	2·37	2·57	2·58	2·86	2·81	2·90	2·63	2·76	2·73	3·22	3·24
Slakterier o. charkuterifabriker	5 810	2·85	2·90	2·68	2·80	2·54	3·18	3·11	3·11	2·92	3·04	2·87	3·46
Fiskberedningsanstalter och kon- servfabriker	962	2·55	—	2·42	2·45	2·87	—	2·74	—	2·57	2·60	3·19	—
Margarinindustri	432	3·01	—	—	2·92	2·97	3·44	3·36	—	—	3·26	3·33	3·84
Bryggerier, brännerier m. m. ¹	3 519	2·68	—	2·49	2·50	2·79	3·03	3·01	—	2·73	2·79	3·14	3·45
Brännerier, destilleringsverk o. jästfabriker	483	2·81	—	2·66	2·74	2·91	2·99	3·12	—	2·93	3·03	3·26	3·44
Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	3 036	2·66	2·22	2·39	2·49	2·75	3·03	2·99	—	2·61	2·78	3·10	3·45
Tobaksfabriker	401	3·00	—	—	2·78	3·03	—	3·38	—	—	3·05	3·86	3·70
Annan livsmedelsindustri	789	2·63	—	2·43	2·57	2·91	3·04	2·87	—	2·64	2·81	3·20	3·30
Textil- och beklädnadsindustri	29 804	2·70	2·49	2·56	2·72	2·89	3·25	2·96	2·76	2·83	2·98	3·16	3·47
Spinnerier, väverier o. d.	24 294	2·65	2·49	2·55	2·68	2·82	3·00	2·94	2·78	2·83	2·96	3·14	3·26
Ylleindustri	5 811	2·69	2·48	2·51	2·62	2·74	—	2·85	2·77	2·76	2·89	3·00	—
Bomullsindustri	8 688	2·61	—	2·55	2·60	2·79	2·84	2·92	—	2·88	2·89	3·15	3·13
Linnen-, hamp- o. juteindustri	1 390	2·49	2·49	2·47	2·56	—	—	2·79	2·80	2·75	2·90	—	—
Triåfabriker	2 616	2·72	2·57	2·49	2·76	2·85	3·12	2·97	2·83	2·66	3·01	3·13	3·35
Annan hithörande industri	5 809	2·77	2·48	2·65	2·77	3·02	3·06	3·07	2·78	2·94	3·08	3·23	3·81
Sömnadsindustri	5 288	2·93	2·42	2·66	2·89	3·06	3·43	3·07	2·55	2·78	3·02	3·21	3·62
Hatt- o. mössfabriker	222	3·29	—	—	3·26	—	—	3·48	—	—	3·47	—	—
Läder-, hår- och gummivaruind.	13 683	3·01	2·70	2·89	3·03	3·12	3·44	3·18	2·82	3·06	3·20	3·27	3·65
Garverier	2 172	2·94	2·47	2·86	3·05	—	—	3·09	2·61	3·01	3·20	—	—
Päls- o. skinnvarufabriker	964	3·10	—	2·98	3·06	3·12	3·67	3·26	—	3·13	3·22	3·13	3·87
Skoindustri	4 567	2·94	2·77	2·81	2·97	2·90	3·03	3·08	2·90	2·93	3·11	3·04	3·18
Andra lädervarufabriker	958	3·01	2·93	2·68	2·89	3·86	3·07	3·16	3·10	2·80	3·03	3·52	3·22
Gummivarufabriker	4 266	3·12	—	2·98	3·14	—	3·63	3·34	—	3·21	3·85	—	3·88
Annan hithörande industri	756	2·91	2·58	2·78	2·89	2·82	3·46	3·06	2·68	2·86	3·07	2·96	3·66
Kemisk-teknisk industri	14 759	2·96	2·99	2·86	2·91	3·00	3·21	3·27	3·09	3·09	3·20	3·38	3·59
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3 550	3·00	—	2·92	2·77	3·05	3·80	3·85	—	3·10	3·10	3·47	3·62
Färg- o. fernissfabriker	1 052	3·15	—	2·92	2·70	3·11	3·47	3·40	—	3·11	2·93	3·37	3·75
Olje-, tvål-, ljus- o. parfymfabr.	2 498	2·93	—	—	2·78	3·03	3·12	3·33	—	—	3·14	3·49	3·46
Sprängämnesfabriker	1 295	3·32	—	2·97	3·49	—	—	3·64	—	3·17	3·85	—	—
Tändsticksfabriker	1 073	2·70	—	2·61	2·84	—	—	2·85	—	2·77	2·99	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	8 841	2·93	2·99	2·95	2·86	2·97	3·11	3·24	3·09	3·23	3·13	3·33	3·57
Samtliga industrigrupper	390 708	3·05	2·67	2·82	3·00	3·21	3·62	3·29	2·85	3·05	3·22	3·51	3·92

¹ Exkl. utkörspersonal.

Tab. 40 (forts.). Genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper och dyrortsgrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Genomsnittlig timförtjänst, kronor											
		exkl. övertids- och skifttilllägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner					inkl. övertids- och skifttilllägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner						
		Hela riket	dyrortsgrupp					Hela riket	dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Byggnadsverksamhet	50 553	3.97	3.32	3.57	3.77	4.00	4.43	4.21	3.52	3.79	4.00	4.24	4.70
Husbyggnadsarbete	29 718	4.07	3.15	3.51	3.89	4.17	4.74	4.33	3.36	3.75	4.14	4.43	5.04
Väg- o. vattenbyggnadsarbete	5 232	4.30	4.00	4.36	4.05	4.45	4.58	4.56	4.17	4.60	4.32	4.68	4.89
Installationsarbete	13 001	3.51	2.79	3.08	3.30	3.50	3.86	3.69	2.93	3.23	3.46	3.70	4.06
El. installationer	4 251	3.48	2.54	3.03	3.14	3.42	3.89	3.62	2.68	3.18	3.31	3.64	4.10
Rörledningsarbete	8 750	3.55	3.05	3.10	3.38	3.54	3.85	3.72	3.19	3.24	3.53	3.72	4.04
Målning	2 602	4.85	3.71	4.11	4.72	4.92	5.59	5.07	3.87	4.30	4.92	5.15	5.87
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m.	37 284	3.10	2.77	2.97	3.00	3.25	3.56	3.41	2.97	3.25	3.27	3.62	3.94
Mek. o. elektr. verkstäder samt skeppsvarv	15 003	3.21	2.77	3.08	3.14	3.17	3.56	3.52	2.97	3.37	3.44	3.47	3.95
El. linjearbeten o. kraftverk	10 482	3.09	—	2.78	—	4.00	4.21	3.45	—	3.14	—	4.58	4.80
Ban- o. byggnadsarbete	8 748	2.80	—	2.82	2.69	2.79	3.02	3.06	—	3.07	2.92	3.05	3.34
Intendenturverkstäder, förråd o. d. Övrig statlig verksamhet	1 054 1 997	2.97 3.69	— —	2.85 2.74	3.14 3.09	3.17 3.32	3.41 4.41	3.25 4.01	— —	3.10 3.05	3.44 3.35	3.51 3.87	3.51 4.74
Kommunala verk och byggnads- arbeten m. m.	33 701	3.51	—	2.95	3.23	3.52	3.82	4.12	—	3.35	3.75	4.14	4.54
Samfärdsel	10 646	3.32	2.40	2.77	3.24	3.43	3.80	3.72	2.56	2.99	3.55	3.96	4.20
Omnibusföretag	3 093	2.70	—	2.43	2.74	2.85	3.08	3.01	—	2.56	2.61	3.10	3.17
Åkeriförelse	857	3.13	—	—	2.83	3.03	3.27	3.47	—	—	3.08	3.34	3.65
Lastning o. lossning	6 636	3.65	—	3.63	3.44	3.52	4.13	4.09	—	3.95	3.75	4.09	4.55
Samtliga grupper	524 583	3.17	2.69	2.86	3.08	3.31	3.76	3.44	2.87	3.08	3.33	3.64	4.13
Kvinnor													
Malmbrytning och metallindustri	13 923	2.30	1.93	2.08	2.13	2.48	2.53	2.42	2.01	2.18	2.23	2.62	2.66
Järn- och stålmanufaktur	2 223	2.18	2.07	2.04	2.11	2.30	2.67	2.24	2.13	2.13	2.22	2.89	2.78
Mekanisk verkstadsindustri	3 354	2.36	1.83	2.19	2.17	2.51	2.56	2.48	1.90	2.28	2.26	2.67	2.68
Elektroteknisk industri	5 582	2.38	—	2.14	2.15	2.47	2.52	2.50	—	2.29	2.24	2.56	2.66
Annan metallmanufaktur	1 829	2.28	1.92	2.11	2.04	2.45	2.55	2.37	1.99	2.18	2.12	2.56	2.66
Jord- och stenindustri	2 181	1.96	1.63	1.98	2.04	1.90	—	2.07	1.70	2.06	2.20	—	—
Porslins-, kakel- o. lergodsfabriker	1 431	2.66	—	2.08	2.05	—	—	2.20	—	2.18	2.21	—	—
Porslinsfabriker	1 273	2.04	—	2.01	2.05	—	—	2.18	—	2.10	2.22	—	—
Kakel-, sten- o. lergodsfabriker	158	2.23	—	2.34	1.93	—	—	2.35	—	2.45	2.07	—	—
Glasindustri	468	1.65	1.58	1.70	—	—	—	1.72	1.65	1.77	—	—	—
Träindustri	875	2.09	1.94	2.02	2.12	2.15	2.37	2.21	2.02	2.12	2.22	2.23	2.53
Massfabriker o. pappersbruk	1 691	2.27	2.34	2.24	2.26	2.35	—	2.40	2.47	2.37	2.38	2.46	—
Pappersvaru- och grafisk industri	5 112	2.32	1.98	2.09	2.19	2.22	2.51	2.47	2.03	2.21	2.33	2.35	2.69
Bokbinderier	1 265	2.84	—	1.94	2.16	2.26	2.55	2.47	—	2.04	2.27	2.42	2.68
Papp- o. pappersvaruindustri	1 570	2.30	1.98	2.16	2.27	2.23	2.54	2.43	2.03	2.31	2.41	2.36	2.66
Grafisk industri	2 277	2.32	—	2.02	2.13	2.13	2.49	2.50	—	2.10	2.27	2.25	2.70
Bok- o. accidenstryckerier	1 516	2.31	—	2.02	2.17	—	2.40	2.48	—	2.11	2.32	2.22	2.60
Tidningsstryckerier	502	2.47	—	—	2.14	—	2.87	2.69	—	—	2.30	—	3.18
Annan grafisk industri	259	2.13	—	—	2.01	—	2.46	2.24	—	—	2.12	—	2.57

1 Se not 2, s. 69.

Tab. 40 (forts.). Genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom olika industrigrupper och dyrtorsgrupper år 1951

Industrigrupper	Medel- antal arbeta- re	Genomsnittlig timförtjänst, kronor											
		exkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner					inkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön, sjuklön och naturaförmåner						
		Hela riket	dyrtorsgrupp					Hela riket	dyrtorsgrupp				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Livsmedelsindustri	10 856	2·13	1·80	1·92	2·03	2·18	2·46	2·29	1·96	2·04	2·17	2·36	2·66
Bageriindustri	2 346	2·28	.	2·07	2·11	2·33	2·57	2·43	.	2·19	2·26	2·47	2·74
Mjukkärbagerier	1 465	2·32	.	.	1·98	2·32	2·59	2·46	.	.	2·09	2·47	2·76
Spisbrödsbagerier	549	2·17	—	2·17	2·15	2·39	—	2·34	.	2·30	2·33	2·52	—
Käxfabriker	332	2·31	—	—	2·30	.	2·37	2·47	—	—	2·45	.	2·54
Sockerindustri	387	2·04	1·85	1·79	2·08	2·15	2·49	2·25	2·07	1·98	2·31	2·35	2·69
Råsockerbruk	107	1·79	1·77	1·79	.	.	.	1·98	1·98	1·98	.	.	.
Raffinaderier o. komb. fabriker	2 880	2·14	.	.	2·11	.	.	2·36	.	2·35	2·35	2·69	2·15
Choklad- o. konfektindustri	2 380	2·06	1·63	1·96	1·92	1·98	2·44	2·18	1·70	2·09	2·04	2·07	2·58
Mejeriindustri	552	1·96	.	1·93	1·95	2·22	.	2·16	.	2·01	2·04	2·44	.
Slakterier o. charkuterifabriker	1 182	2·12	.	1·93	1·97	1·97	2·39	2·29	.	2·05	2·11	2·15	2·61
Fiskberedningsanstalter o. konserverfabriker	1 292	1·99	1·92	1·79	2·01	2·18	.	2·11	2·01	1·89	2·12	2·34	.
Margarinindustri	138	2·23	—	—	2·19	2·24	.	2·48	—	—	2·42	2·49	.
Bryggerier, brännerier m. m.	1 020	2·15	.	1·90	1·95	2·16	2·44	2·39	.	2·07	2·15	2·40	2·76
Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	960	2·15	.	1·86	1·95	2·14	2·45	2·39	.	2·03	2·14	2·39	2·76
Tobaksfabriker	974	2·18	—	—	2·13	2·21	.	2·35	—	—	2·28	2·38	2·62
Annan livsmedelsindustri	375	2·15	.	2·00	1·98	2·20	2·37	2·33	.	2·12	2·16	2·42	2·53
Textil- och beklädnadsindustri	44 490	2·15	1·94	2·04	2·13	2·21	2·50	2·28	2·05	2·17	2·25	2·35	2·62
Spinnerier, väverier o. d.	23 748	2·10	1·93	2·05	2·10	2·16	2·28	2·25	2·05	2·21	2·25	2·34	2·39
Ylleindustri	5 242	2·08	1·95	2·04	2·09	2·17	—	2·23	2·12	2·18	2·24	2·32	—
Bomullsindustri	6 666	2·09	1·78	2·08	2·07	2·12	2·27	2·29	1·89	2·28	2·24	2·41	2·46
Linne-, hamp- o. juteindustri	1 242	2·04	.	2·02	1·99	.	.	2·24	2·05	2·19	2·24	2·30	—
Trikåfabriker	6 604	2·13	2·00	2·05	2·14	2·14	2·30	2·24	2·10	2·15	2·25	2·25	2·43
Annan hithörande industri	3 994	2·12	1·78	1·95	2·10	2·20	2·27	2·28	1·82	2·10	2·26	2·32	2·37
Sömnadsindustri	19 706	2·21	1·95	2·02	2·17	2·27	2·60	2·30	2·05	2·10	2·26	2·37	2·72
Hatt- o. mössfabriker	1 036	2·12	2·10	.	2·07	2·18	2·55	2·25	2·20	.	2·20	2·30	2·64
Läder-, hår- och gummivaruind.	6 748	2·16	1·88	2·03	2·18	2·29	2·47	2·27	1·98	2·13	2·28	2·39	2·58
Päls- o. skinnvarufabriker	871	2·22	.	2·45	2·15	2·17	2·60	2·33	.	2·56	2·26	2·26	2·73
Skoindustri	3 001	2·09	1·83	1·86	2·15	2·07	2·14	2·19	1·93	1·94	2·24	2·16	2·25
Andra lädervarufabriker	566	2·25	2·21	2·05	2·03	2·46	2·44	2·35	2·33	2·15	2·12	2·58	2·56
Gummivarufabriker	1 938	2·23	—	2·09	2·25	—	2·59	2·35	—	2·21	2·37	—	2·72
Annan hithörande industri	235	2·15	1·75	2·06	2·15	2·10	2·58	2·24	.	2·13	2·26	.	2·71
Kemisk-teknisk industri	3 854	2·11	1·88	2·07	2·07	2·00	2·27	2·24	.	2·17	2·20	2·13	2·45
Färg-, olje- o. parfymfabriker	1 150	2·13	—	.	1·98	1·99	2·28	2·31	.	.	2·14	2·15	2·48
Färg- o. fernissfabriker	159	2·26	—	—	1·92	—	2·38	2·46	—	—	2·05	—	2·60
Olje-, tvål-, ljus- o. parfymfabr.	991	2·11	—	—	1·99	1·99	2·26	2·29	—	—	2·15	2·14	2·45
Sprängämnesfabriker	546	2·24	—	2·09	2·34	—	—	2·37	—	2·20	2·49	—	—
Tändsticksfabriker	757	2·11	—	2·07	2·15	—	—	2·21	—	2·18	2·25	—	—
Annan kemisk-teknisk industri	1 401	2·04	.	2·00	1·95	2·01	2·25	2·17	.	2·10	2·09	2·13	2·39
Samtliga industrigrupper	89 730	2·18	1·93	2·04	2·12	2·24	2·49	2·31	2·04	2·16	2·25	2·39	2·64
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m.	1 617	2·28	—	2·01	2·20	2·43	2·34	2·53	—	2·22	2·42	2·67	2·65
Kommunala verk o. byggnadsarb. m. m.	1 068	2·48	—	.	2·11	2·17	2·76	2·92	—	.	2·38	2·48	3·33
Samtliga grupper	92 518	2·18	1·93	2·04	2·12	2·24	2·50	2·32	2·04	2·16	2·25	2·40	2·67

Timförtjänsternas sammansättning. Tab. 41 belyser de genomsnittliga timförtjänsternas sammansättning för vuxna arbetare inom vissa industrigrupper. Då ett antal (i regel mindre) företag ej kunnat lämna de specificerade uppgifter som begärdes på blanketten (bl. a. om antalet övertidstimmar samt om övertidstilläggets storlek), är uppgifterna i tabellen ej fullt exakta men torde dock visa av vilken betydelse de olika slagen av löneinkomster är. Som tidigare framhölls (på s. 89) har dyrtidstillägget under 1951 i de flesta avtalsområden inarbetats i grundlönerna som resultat av förhandlingarna hösten 1950 och vintern 1951. Textil- och konfektionsindustrin behöll dyrtidstillägg hela året, medan verkstadsindustrin inarbetade dyrtidstillägget på sommaren 1951. För de flesta förbund inarbetades dyrtidstillägget emellertid från det nya avtalets ingående under första kvartalet 1951.

Tabellen visar, att timförtjänsten för manliga arbetare var 304,8 öre inkl. dyrtidstillägg men exkl. övertids- och skifttillägg samt semesterlön och andra förmåner. Övertidstillägget utgjorde 5,2 öre och skifttillägget 4,3 öre, varför den direkta ersättningen för arbetad tid blir 314,3 öre. Till detta belopp kommer sedan 11,5 öre utgörande semesterlön och semesterersättning och 3,4 öre övriga förmåner såsom sjuklön, hyresbidrag, fria arbetskläder, gratifikation o. d. Den totala genomsnittliga timförtjänsten blir därför 329,2 öre. Den direkta ersättningen för arbetad tid utgör 95,5 % av totalförtjänsten.

Timförtjänsternas regionala variationer. Den statliga dyrortsgrupperingen har obestriddligen fått en efter hand ökad inverkan på lönesättningen på den enskilda arbetsmarknaden. Vid förhandlingar om kollektivavtal utgör sålunda den statliga grupperingen en viktig utgångspunkt. I vissa avtal har den accepterats helt, i andra har den modifierats på olika sätt med hänsyn till fackets speciella förutsättningar. När det gäller spännvidden i löner mellan de olika ortsgrupperna, uppvisar dock den privata arbetsmarknaden ofta en annan bild än den statliga sektorn.

Vid en jämförelse av löneläget inom olika industrigrupper måste man alltid taga hänsyn till företagets lokalisering i dyrortshänseende. I tab. 40 redovisas de totala timförtjänsterna inom olika industrigrupper med uppdelning efter dyrortsgrupper dels exklusive dels inklusive övertids- och skifttillägg samt semesterlön och andra förmåner. Tablåen på s. 94 belyser ytterligare spännvidden jämfört med den statliga lönegrupperingen.

Som synes av tab. 40 är skillnaderna i förtjänster mellan olika dyrortsgrupper betydande, och en jämförelse av förtjänsterna inom olika industrigrupper kan därför komma att ge ett egendomligt resultat, om någon hänsyn icke tas till företagets placering efter ortsgrupper. I syfte att få en bättre jämförelse mellan industrigrupperna har i tidigare årsböcker en omräkning skett med hänsyn till skillnaderna i levnadskostnader på olika orter. Som underlag för denna beräkning har legat en av socialstyrelsen år 1946 företagen undersökning av variationerna i levnadskostnader. Vid denna undersökning — 1946 års dyrortsundersökning — beräknades för alla kommuner

Tab. 41. Genomsnittliga timförtjänstens sammansättning 1951 för vuxna arbetare.

Industrigrupper	Medel- antal arbetare	Genomsnittlig timförtjänst, öre per timme						
		på ordi- narie tid (inkl. dyrtids- tillägg)	över- tids- till- lägg	skift- till- lägg	totalt exkl. semes- terlön m. m.	semes- terlön	övriga förmå- ner	totalt
Män								
Malmbrytning och metallindustri	190 822	325·5	3·5	2·3	331·3	12·2	3·3	346·8
däruv:								
Gruvor och anrikningsverk . . .	11 239	383·4	5·9	4·7	394·0	20·0	4·0	418·0
Järn-, stål- och kopparverk . . .	30 180	305·8	5·5	7·3	318·6	11·2	7·3	337·1
Järn- och stålmanufaktur . . .	20 275	312·4	2·4	2·2	317·0	12·4	3·8	333·2
Skeppsvarv	17 380	337·2	5·2	1·2	343·6	12·3	2·0	357·9
Reparationsverkstäder	6 751	306·4	4·3	0·0	310·7	11·0	5·6	327·3
Övriga mek. verkstäder	70 043	326·0	2·5	1·0	329·5	11·6	2·0	343·1
Elektroteknisk industri	20 033	325·6	3·1	1·2	329·9	12·1	1·5	343·5
Jord- och stenindustri	26 498	283·0	4·2	3·9	291·1	10·6	1·8	303·5
däruv: Tegelbruk	5 604	268·0	2·8	3·6	274·4	10·2	0·6	285·2
Glasindustri	4 495	274·8	3·7	3·1	281·6	10·4	1·2	293·2
Träindustri	40 499	276·5	4·1	2·1	282·7	10·1	1·8	294·6
däruv:								
Sågverk och hyvlerier	17 306	270·9	5·0	2·7	278·6	10·0	2·7	291·3
Möbelfabriker	7 040	283·3	1·6	0·0	284·9	10·2	0·5	295·6
Byggnadsnickrier o. trähus- fabr.	6 239	277·1	2·2	0·8	280·1	10·5	0·9	291·5
Massfabriker o. pappersbruk . . .	32 158	285·0	18·1	10·4	313·5	10·0	1·0	324·5
däruv:								
Pappersmassfabriker	19 158	289·1	20·3	10·5	319·9	9·7	0·5	330·1
Pappersbruk o. pappfabriker . . .	13 000	278·7	14·8	10·4	303·9	9·3	1·1	314·3
Pappersvaru- och grafisk industri	15 653	326·4	10·0	16·9	353·3	15·4	2·8	371·5
däruv: Grafisk industri	12 102	332·4	11·4	20·7	364·6	16·4	3·1	384·0
Livsmedelsindustri	26 832	278·6	5·6	3·0	287·2	10·2	7·5	304·9
Textil- och beklädnadsindustri . .	29 804	270·2	2·8	7·0	280·0	10·4	6·0	296·4
däruv: Ylleindustri	5 811	259·0	2·8	6·1	267·9	10·7	6·4	285·0
Bomullsindustri	8 668	261·1	3·1	9·8	274·0	10·0	8·2	292·2
Trikkfabriker	2 616	272·3	2·0	5·8	280·1	10·8	6·0	296·9
Sömnadsindustri	5 288	293·1	2·1	0·1	295·3	10·8	1·5	307·1
Läder-, hår- och gummivaruind.	13 683	301·0	1·7	1·6	304·3	12·0	1·6	317·9
däruv: Skoindustri	4 567	294·1	0·6		294·7	12·3	0·6	307·6
Kemisk-teknisk industri	14 759	296·3	5·6	7·0	308·9	11·2	6·9	327·0
Samtliga industrigrupper	390 708	304·8	5·2	4·3	314·3	11·5	3·4	329·2
Kvinnor								
Malmbrytning och metallindustri	13 923	230·0	0·8	0·6	231·4	8·4	1·9	241·7
Jord- och stenindustri	2 181	195·8	0·7	0·5	197·0	7·1	3·3	207·4
Träindustri	875	209·4	0·5	1·5	211·4	7·9	1·4	220·7
Massfabriker o. pappersbruk . . .	1 691	227·3	1·1	3·1	231·5	8·0	0·3	239·8
Pappersvaru- och grafisk industri	5 112	232·2	1·8	1·0	235·0	10·1	1·9	247·0
Livsmedelsindustri	10 856	212·8	1·2	0·6	214·6	7·9	6·5	229·0
Textil- och beklädnadsindustri . .	44 490	214·9	0·5	2·5	217·9	8·1	1·6	227·6
däruv: Ylleindustri	5 242	207·6	0·7	4·4	212·7	8·0	2·1	222·8
Bomullsindustri	6 666	208·7	0·5	8·6	217·8	8·1	2·8	228·7
Trikkfabriker	6 604	213·2	0·4	0·8	214·4	7·9	1·9	224·2
Sömnadsindustri	19 706	220·8	0·3	0·0	221·1	8·3	0·9	230·3
Läder-, hår- och gummivaruind.	6 748	216·4	0·3	0·1	216·8	9·1	1·1	227·0
Kemisk-teknisk industri	3 854	210·6	0·6	0·4	211·6	7·7	5·1	224·4
Samtliga industrigrupper	89 730	217·6	0·7	1·6	219·9	8·3	2·4	230·6

Genomsnittliga timförtjänster inom olika dyrortsgrupper 1951

Indextal (dyrortsgrupp 5 = 100)

Män	Dyrortsgrupp				Hela	5 Stockholm
	1	2	3	4		
Malmbrytning och metallindustri	74	79	82	91	100	97
Jord- och stenindustri	70	76	80	90	100	106
Träindustri	87	86	91	97	100	118
Massafabriker och pappersbruk	87	94	98	103	100	—
Pappersvaru- och grafisk industri	68	75	85	90	100	101
Livsmedelsindustri	80	80	84	91	100	101
Textilindustri	80	82	86	91	100	100
Läder-, hår- och gummivaruindustri	77	84	88	90	100	101
Kemisk-teknisk industri	86	86	89	94	100	100
Samtliga	73	78	82	90	100	99
<i>Kvinnor</i>						
Malmbrytning och metallindustri	76	82	84	98	100	100
Jord- och stenindustri
Träindustri	78	82	86	88	100	100
Massafabriker och pappersbruk
Pappersvaru- och grafisk industri	77	82	87	87	100	100
Livsmedelsindustri	74	77	82	89	100	102
Textilindustri	78	83	86	90	100	100
Läder-, hår- och gummivaruindustri	77	83	88	93	100	102
Kemisk-teknisk industri	89	90	87	100	100
Samtliga	77	82	85	91	100	100
Den statliga lönegrupperingen	84	88	92	96	100	.

samt vissa särskilda orter individuella levnadskostnadstal. Dessa krontal har för detta ändamål omvandlats till indextal, varvid krontalet för Stockholm satts = 1 000. Lönesummorna i företag på andra orter än Stockholm har sedan med ledning av indextalen omräknats till Stockholms levnadskostnadsnivå, varefter nya genomsnittliga timförtjänster beräknats för de olika industrigrupperna.

De på detta sätt framräknade timförtjänsterna återfinnes i tab. 42 (b-talen). De i första kolumnen i samma tabell upptagna talen (a-talen) avser timförtjänsterna på vanligt sätt beräknade utan hänsyn till lokaliseringen i dyrortshänseende. Industrigrupperna har i tabellen ordnats i sjunkande skala efter b-seriens indextal.

Det bör understrykas, att de ovan använda levnadskostnadstalen avser år 1946. Eftersom betydelsefulla prisförändringar m. m. ägt rum under tiden därefter måste givetvis talen tagas med reservation. Tilläggas bör, att en ny undersökning av levnadskostnadernas lokala variationer gjorts inom socialstyrelsen. Resultaten av denna undersökning har redovisats i skrivelse till Konungen den 30 oktober 1952. De nya levnadskostnadstalen har emellertid av praktiska skäl ej kunnat läggas till grund för den omräkning av lönesummorna som redovisas i tab. 42.

De omräknade timförtjänsterna (b-talen) redovisas även dyrortsvis. Eftersom lönespännvidden mellan dyrortsgrupperna som nämnts ofta är större inom den enskilda sektorn än inom den statliga sektorn, där lönespänn-

Tab. 42. Lönelaget inom olika industrigrupper 1951 dels med dels utan hänsyn tagen till företagens lokalisering i dyrortshänsende

a = utan hänsyn till företagens lokalisering i dyrortshänsende
b = med " " " " " " " "

Industrigrupper	Genomsnittsförtjänst kr per timme		Indextal		Indextal b för dyrortsgrupp ¹				
	a	b	a	b	1	2	3	4	5
<i>Män</i>									
Gruvor o. anrikningsverk, arbetare und. jord	4:87	5:20	148	145	—	142	139	144	141
Tidningstryckerier	4:16	4:37	126	122	—	110	115	118	120
Sprängämnesfabriker	3:64	3:99	111	111	—	103	118	—	—
Gruvor o. anrikningsverk, arbetare ovan jord	3:74	3:98	114	111	—	99	99	111	119
Bil- och karosserifabriker	3:76	3:95	114	110	—	105	106	104	118
Skeppsvarv	3:58	3:86	109	108	—	97	104	109	107
Annan jord- och stenindustri	3:42	3:80	104	106	91	111	104	112	105
Hatt- och mössfabriker	3:48	3:78	106	105	—	—	107	—	—
Cementvarufabriker	3:42	3:75	104	104	105	101	107	106	110
Järn-, stål- och kopparverk	3:37	3:75	102	104	—	105	105	122	107
Övriga mekaniska verkstäder	3:43	3:73	104	104	107	103	105	103	100
Gummivarufabriker	3:34	3:72	102	104	—	107	105	—	99
Bok- och accidenstryckerier	3:58	3:71	109	103	—	91	105	95	95
Annan metallmanufaktur	3:44	3:70	105	103	105	103	103	101	100
Annan grafisk industri	3:50	3:69	106	103	—	—	101	102	97
Kolgruvor	3:18	3:68	97	103	110	105	—	—	—
Järn- och stålmanufaktur	3:33	3:67	101	102	103	103	102	103	117
Päls- och skinnvarufabriker	3:26	3:60	99	100	—	105	101	92	99
Cementfabriker	3:17	3:60	96	100	103	105	101	97	—
Bokbinderier	3:41	3:59	104	100	—	95	96	98	95
Margarinindustri	3:36	3:59	102	100	—	—	101	95	98
Annan pappersvaruindustri	3:28	3:58	100	100	99	104	101	97	90
Färg- och fernissfabriker	3:40	3:57	103	99	—	101	92	97	95
Elektroteknisk industri	3:43	3:57	104	99	—	110	96	101	95
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	3:33	3:56	101	99	—	—	98	100	88
Pappersmassfabriker	3:30	3:54	100	99	100	102	100	97	84
Pappersbruk och pappfabriker	3:14	3:54	95	99	101	102	101	97	—
Kakel-, sten- och lergodsfabriker	3:13	3:52	95	98	87	104	91	95	—
Annan kemisk-teknisk industri	3:24	3:52	98	98	108	107	97	95	91
Tobaksfabriker	3:33	3:50	101	97	—	—	95	95	94
Garverier	3:09	3:49	94	97	91	99	100	—	—
Wallboardfabriker	3:22	3:47	98	97	102	105	96	94	—
Reparationsverkstäder	3:27	3:47	99	97	95	87	95	96	96
Andra lädervarufabriker	3:16	3:45	96	96	109	93	95	101	82
Stenindustri	3:06	3:44	93	96	103	99	97	91	89
Sockerraffinaderier m. u.	3:12	3:43	95	96	107	89	93	92	92
Brännerier m. m.	3:12	3:41	95	95	—	97	95	93	89
Bageriindustri	3:25	3:42	99	95	107	93	95	96	88
Annan textilindustri	3:07	3:38	93	94	97	97	96	93	84
Sköindustri	3:08	3:38	94	94	102	96	96	87	81
Kalkbruk	3:00	3:37	91	94	96	98	97	85	85
Choklad- och konfektindustri	3:10	3:37	94	94	82	95	88	88	99
Glasindustri	2:93	3:37	89	94	96	97	106	100	100
Möbelfabriker	2:96	3:36	90	94	100	96	95	83	95
Slakterier och charkuterifabriker	3:11	3:35	95	93	109	96	95	82	88
Sömnadsindustri	3:07	3:35	93	93	89	92	94	92	92
Annan läder-, hår- och gummivaruindustri	3:06	3:33	93	93	93	95	95	85	91
Byggnadssnickier och trähusfabriker	2:91	3:29	88	92	101	93	94	89	90
Trikåfabriker	2:97	3:29	90	92	100	88	94	90	85
Råsockerbruk	2:80	3:25	85	91	97	93	92	—	—
Porslinsfabriker	2:94	3:28	89	91	—	93	94	—	84
Kvarnar	3:01	3:28	91	91	—	91	89	96	—
Bomullsindustri	2:92	3:25	89	91	—	95	90	91	80
Tegelbruk	2:85	3:24	87	90	91	93	93	97	91

¹ Medieval stil anger att antalet anställda är 25—49.

Tab. 42 (forts.). Lönelönet inom olika industrigrupper 1951 dels med dels utan hänsyn tagen till företagens lokalisering i dyrortshänseende

Industrigrupper	Genomsnittsförtjänst kr per timme		Indextal		Indextal b för dyrortsgrupp ¹				
	a	b	a	b	1	2	3	4	5
Tapetfabriker	2·97	3·23	90	90	—	93	89	91	—
Låd- o. lådamnesfabriker	2·83	3·22	86	90	98	88	91	94	·
Annan trävaruindustri	2·88	3·22	88	90	96	90	90	94	96
Tändsticksfabriker	2·85	3·21	87	89	—	91	93	—	—
Bryggerier, mineralv. och läskedrycksfabr.	2·99	3·19	91	89	·	86	86	89	88
Linne-, hamp- och juteindustri	2·79	3·19	85	89	98	91	91	·	—
Sågverk och hyvlerier	2·91	3·17	88	88	92	90	90	87	81
Mejeriindustri	2·90	3·17	88	88	92	90	85	92	83
Ylleindustri	2·85	3·16	87	88	97	90	89	86	—
Annan livsmedelsindustri	2·87	3·15	87	88	·	87	87	91	84
Torvindustri	2·72	3·10	83	86	95	89	77	—	—
Fiskberedningsanst. och konservfabriker	2·74	3·02	83	84	·	84	81	92	·
Samtliga grupper	3·29	3·59	100	100	100	100	100	100	100
<i>Kvinnor</i>									
Tidningsstryckerier	2·69	2·83	116	113	—	·	103	·	120
Pappersbruk och pappfabriker	2·40	2·72	104	108	122	109	106	103	—
Margarinindustri	2·48	2·66	107	106	—	—	107	104	—
Mekanisk verkstadsindustri	2·48	2·65	107	106	92	106	100	111	102
Kakel-, sten- och lergodsfabriker	2·35	2·64	102	105	·	112	93	—	—
Annan pappersvaruindustri	2·44	2·64	106	105	103	108	107	100	101
Gummivarufabriker	2·35	2·63	102	105	—	103	107	—	103
Sprängämnesfabriker	2·37	2·62	103	104	—	100	109	—	—
Elektroteknisk industri	2·50	2·58	108	103	·	105	98	108	101
Bokbinderier	2·47	2·58	107	103	—	95	101	101	102
Bok- och accidenstryckerier	2·48	2·57	107	102	—	97	104	93	98
Sockerraffinaderier m. m.	2·36	2·57	102	102	105	·	104	98	102
Bageriindustri	2·43	2·57	105	102	·	100	99	104	104
Päls- och skinnvarufabriker	2·33	2·55	101	102	·	110	102	94	103
Andra lädervarufabriker	2·35	2·55	102	102	114	100	95	108	97
Färg- och fernissfabriker	2·46	2·54	106	101	—	·	92	·	99
Bomullsindustri	2·29	2·54	99	101	93	105	100	101	93
Annan metallmanufaktur	2·37	2·53	103	101	98	100	94	107	101
Linne-, hamp- och juteindustri	2·24	2·53	97	101	100	102	101	117	—
Bryggerier m. m.	2·39	2·52	103	100	·	93	95	100	105
Tobaksfabriker	2·35	2·51	102	100	—	—	101	98	99
Sömnadsindustri	2·30	2·51	100	100	100	97	101	99	103
Tändsticksfabriker	2·21	2·48	96	99	—	100	100	—	—
Trikåfabriker	2·24	2·47	97	98	103	100	101	94	92
Järn- och stålmanufaktur	2·24	2·46	97	98	107	98	99	100	106
Annan livsmedelsindustri	2·33	2·46	101	98	·	98	95	101	96
Ylleindustri	2·23	2·46	97	98	104	100	99	97	—
Annan läder-, hår- och gummivaruindustri	2·24	2·46	97	98	·	99	100	·	104
Hatt- och mössfabriker	2·25	2·44	97	97	108	·	98	96	100
Annan textilindustri	2·26	2·44	98	97	90	97	100	97	90
Slakterier och charkuterifabriker	2·29	2·43	99	96	·	95	94	89	99
Porslinsfabriker	2·18	2·42	94	96	—	—	—	96	91
Annan grafisk industri	2·24	2·41	97	96	—	·	96	·	97
Skoindustri	2·19	2·41	95	96	95	90	100	91	85
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	2·29	2·41	99	96	—	—	97	90	93
Choklad- och karamellfabriker	2·18	2·37	94	94	83	96	91	87	99
Mejeriindustri	2·16	2·35	94	94	·	92	90	102	·
Fiskberedningsanst. och konservfabriker	2·11	2·32	91	92	98	87	94	98	·
Annan kemisk-teknisk industri	2·17	2·32	94	92	·	98	93	87	91
Råsockerbruk	1·98	2·31	86	92	97	93	·	—	—
Glasindustri	1·72	1·99	74	79	80	·	·	—	—
Samtliga grupper	2·31	2·51	100	100	100	100	100	100	100

¹ Medieval stil anger att antalet anställda är 25—49.

vidden i princip är densamma som spännvidden i levnadskostnader enligt 1946 års dyrortsundersökning, ger de dyrortsvis redovisade talen ytterligare möjlighet att studera löneläget inom olika industrigrupper. Det visar sig t. ex. att gruvorna, som i stor utsträckning ligger i dyrortsgrupp 5, får ett högt genomsnittligt riksmedelstal även efter en omvandling med hänsyn till lokaliseringen efter dyrortsgrupper. Inom industrigrupper med ett relativt stort antal företag i lägre ortsgroup blir riksmedelstalen låga även efter en sådan omvandling. Om man däremot jämför industrigruppernas tal inom de olika dyrortsgrupperna var för sig, kan bilden stundom bli en annan.

Särskilda uppgifter om förtjänstläget i de större städerna (Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping) redovisas i tab. 43. Tabellen lämnar tre genomsnittstal, det första exkl. övertids- och skifttillägg, semesterlön och naturaförmåner, det andra inkl. övertids- och skifttillägg men exkl. semesterlön och naturaförmåner och det tredje inkl. samtliga här nämnda slag av löneinkomster. Tabellen kompletterar de i tab. 40 meddelade genomsnittliga timförtjänsterna för olika dyrortsgrupper genom att belysa det stundom rätt växlande löneläget å särskilda orter. Vid dessa jämförelser måste dock reservation göras för bristande jämförbarhet på grund av de redovisade företagens växlande art och produktionsinriktning på olika orter samt för arbetarpersonalens sammansättning på ålder och yrken.

En jämförelse mellan de genomsnittliga timförtjänsterna i Stockholm och de genomsnittliga förtjänsterna inom övriga orter tillhörande dyrort 5 ger till resultat, att Stockholm i flertalet industrigrupper visar högre genomsnittstal trots att avtalen i de flesta fall stadgar samma löner i Stockholm som på övriga »femorter». Inom malmbrytning och metallindustri är dock männens timförtjänster högre i övriga »femorter» på grund av den vikt den norrländska gruvindustrin spelar i dyrort 5. I tablån på s. 94 belyses även stockholmsförtjänsterna i relation till förtjänsterna på övriga orter inom hudevudgrupperna av den egentliga industrin.

Timförtjänster för byggnadsarbetare. Som tidigare nämnts har styrelsens adressregister för byggnadsföretag under år 1951 betydligt utvidgats och aktualiserats, vilket medfört en utökning av antalet redovisade arbetare. Tillhoppa redovisas sålunda 50 391 vuxna arbetare, vilket är 45 % fler än under närmast föregående redovisningsår. Trots denna utökning av primärmaterialet föreligger dock betydande brister i fråga om representativiteten. Svarefrekvensen är betydligt lägre än inom den egentliga industrin. Endast ungefär 60 % av de tillskrivna husbyggnads- samt väg- och vattenbyggnadsföretagen lämnade de begärda uppgifterna. För målerier samt rörlednings- och elektriska installationsföretag är materialet ganska begränsat. Som jämförelse med de antalsuppgifter, som meddelas i tab. 44 kan nämnas, att antalet arbetare enligt 1945 års folkräkning var ca 18 000 inom målerier, ca 14 000 inom rörledningsföretag och ca 10 000 inom elektriska installationsföretag.

Tab. 43. Genomsnittliga timförtjänster i vissa större städer för arbetare inom olika industrigrupper år 1951

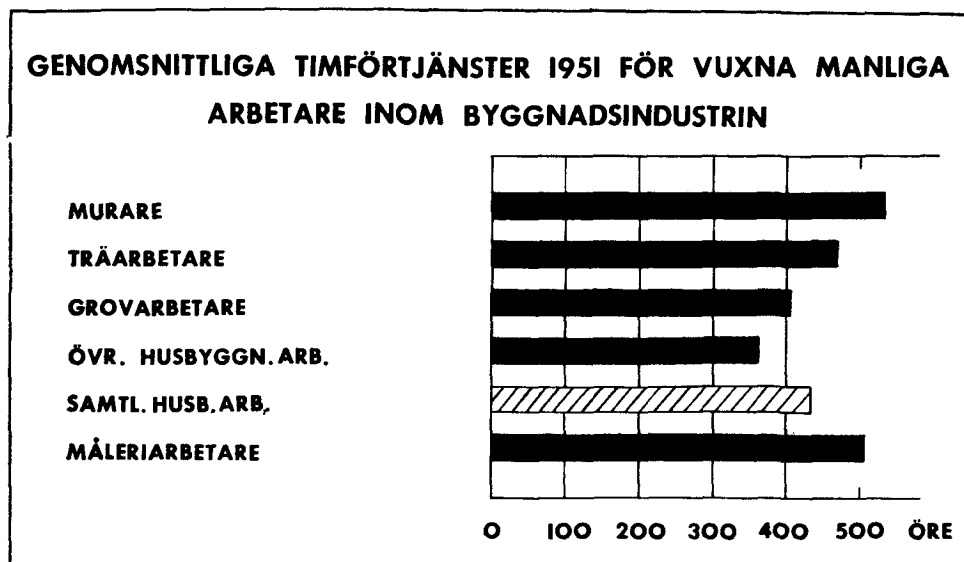
Stad Industrigrupp	Män				Kvinnor			
	Antal arbetare	Genomsnittlig tim- förtjänst, kr			Antal arbetare	Genomsnittlig tim- förtjänst, kr		
		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester- lön o. d.	inkl. övertids- o. skifttillägg			exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester- lön o. d.	inkl. övertids- o. skifttillägg	
			men exkl. semester- lön o. d.	samtinkl. semester- lön o. d.			men exkl. semester- lön o. d.	samtinkl. semester- lön o. d.
Stockholm (Dyrtort 5)								
Järn- o. stålmanufaktur	1 059	4·47	4·49	4·68	64	2·76	2·76	2·87
Mekanisk verkstadsindustri	8 817	3·82	3·85	4·02	374	2·55	2·56	2·66
Elektroteknisk industri	7 818	3·61	3·55	3·71	3 126	2·52	2·53	2·66
Annan metallmanufaktur	2 075	3·68	3·72	3·91	602	2·55	2·56	2·69
Byggnadsämnesindustri	188	4·10	4·21	4·41	—	—	—	—
Sågverk o. hyvlerier	180	3·64	3·67	3·85	—	—	—	—
Snickeri- o. möbelfabriker	246	3·60	3·64	3·79	4	·	·	·
Papp- o. pappersvaruindustri	174	3·25	3·31	3·44	245	2·53	2·54	2·64
Bokbinderier	421	3·54	3·60	3·75	573	2·55	2·57	2·68
Grafisk industri	5 616	3·65	3·93	4·14	1 201	2·49	2·54	2·70
Bagerier	1 150	3·40	3·42	3·60	658	2·61	2·62	2·79
Choklad- och konfektindustri	128	3·35	3·37	3·53	190	2·19	2·19	2·28
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	653	3·08	3·18	3·52	254	2·51	2·53	2·85
Slakterier o. charkuterifabriker	954	3·28	3·32	3·57	351	2·45	2·48	2·70
Spinnerier, vävlerier o. d.	448	2·97	3·03	3·21	1 186	2·28	2·30	2·40
Sömnadsindustri	608	3·44	3·48	3·63	2 490	2·62	2·63	2·74
Färg-, olje- o. parfymfabriker	823	3·30	3·35	3·61	530	2·28	2·30	2·48
Annan kemisk-tekn. industri	500	3·21	3·38	3·61	291	2·27	2·28	2·40
Gummivarufabriker	246	3·63	3·70	3·88	46	2·59	2·60	2·72
Samtliga industrigrupper	33 236	3·60	3·70	3·89	12 948	2·50	2·51	2·65
Göteborg (Dyrtort 4)								
Husbyggnadsarbete	3 993	·	4·96	5·22	—	—	—	—
Målning	423	5·83	5·87	6·12	—	—	—	—
Installationsarbete	3 416	3·89	3·94	4·09	—	—	—	—
Statliga verkst. o. skeppsvarv	1 436	3·72	3·78	4·15	—	—	—	—
Annan statlig verksamhet	1 509	4·13	4·51	4·77	·	·	·	·
Åkerirörelse	485	3·28	3·42	3·66	—	—	—	—
Lastning o. lossning	843	3·89	4·40	4·57	—	—	—	—
Järn- o. stålmanufaktur	578	3·43	3·46	3·62	133	2·25	2·25	2·33
Mekanisk verkstadsindustri	15 259	3·47	3·53	3·69	911	2·53	2·57	2·70
Elektroteknisk industri	528	3·84	3·89	3·54	66	2·36	2·36	2·46
Byggnadsämnesindustri	73	3·24	3·36	3·48	—	—	—	—
Snickeri- o. möbelfabriker	221	2·94	2·97	3·08	3	·	·	·
Papp- o. pappersvaruindustri	249	3·09	3·17	3·33	138	2·25	2·26	2·36
Bokbinderier	375	3·18	3·30	3·48	191	2·31	2·37	2·47
Grafisk industri	843	3·25	3·70	3·96	105	2·14	2·17	2·26
Bagerier	524	3·14	3·17	3·31	287	2·35	2·36	2·49
Choklad- o. konfektindustri	158	2·82	2·84	3·02	259	1·99	1·99	2·09
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	513	2·80	2·92	3·18	163	2·15	2·16	2·40
Konserv- o. fiskberedningsanstalter	233	2·88	2·99	3·20	237	2·19	2·20	2·34
Spinnerier, vävlerier o. d.	928	2·83	2·92	3·11	1 884	2·22	2·26	2·37
Sömnadsindustri	590	3·06	3·09	3·21	2 324	2·28	2·28	2·38
Andra lädervarufabriker	271	3·35	3·36	3·51	187	2·45	2·46	2·57
Färg-, olje- och parfymfabriker	445	3·11	3·22	3·42	85	1·97	1·98	2·13
Annan kemisk-tekn. industri	491	3·03	3·13	3·29	14	·	·	·
Samtliga industrigrupper	24 466	3·32	3·41	3·57	7 556	2·28	2·30	2·41

Tab. 43 (forts.). **Genomsnittliga timförtjänster i vissa större städer för arbetare inom olika industrigrupper år 1951**

Stad Industrigrupper	Män				Kvinnor			
	Antal arbetare	Genomsnittlig tim- förtjänst, kr			Antal arbetare	Genomsnittlig tim- förtjänst, kr		
		exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester- lön o. d.	inkl. övertids- o. skifttillägg			exkl. övertids- o. skift- tillägg, semester- lön o. d.	inkl. övertids- o. skifttillägg	
			men exkl. semester- lön o. d.	samtinkl. semester- lön o. d.			men exkl. semester- lön o. d.	samtinkl. semester- lön o. d.
Husbyggnadsarbete	2 203	.	4·27	4·49	—	—	—	—
Installationsarbete	1 593	3·44	3·60	3·64	—	—	—	—
Ståtliga verkst. o. skeppsvarv .	546	3·28	3·33	3·64	—	—	—	—
Åkerirörelse	218	3·03	3·16	3·34	—	—	—	—
Lastning o. lossning	2 260	3·37	3·74	3·95	—	—	—	—
Malmö (Dyrort 3)								
Järn- o. stålmanufaktur	417	3·05	3·08	3·21	123	2·10	2·10	2·18
Mekanisk verkstadsindustri	6 208	3·18	3·23	3·34	132	2·06	2·09	2·16
Elektroteknisk industri	267	3·42	3·50	3·56	10	.	.	.
Annan metallmanufaktur	219	3·13	3·16	3·30	2	.	.	.
Byggnadsämnesindustri	527	2·80	2·97	3·09	23	.	.	.
Snickeri- o. möbelfabriker	143	2·92	2·94	3·06	20	.	.	.
Grafisk industri	1 145	3·26	3·59	3·79	367	2·28	2·29	2·40
Bagerier	353	3·42	3·43	3·47	61	1·96	1·97	1·98
Choklad- o. konfektindustri	147	2·70	2·74	2·86	339	1·92	1·92	2·04
Slakterier o. charkuterifabriker . .	184	3·00	3·02	3·07	42	2·25	2·26	2·32
Spinnerier, väverier o. d.	1 428	2·77	2·88	3·06	2 265	2·13	2·17	2·27
Sömnadsindustri	349	3·03	3·06	3·17	1 231	2·17	2·17	2·26
Hatt- o. mössfabriker	45	3·34	3·35	3·49	148	2·08	2·09	2·20
Skoidustri	296	2·93	2·95	3·07	263	2·16	2·17	2·27
Gummivarufabriker	106	2·89	2·94	3·08	171	.	.	.
Andra lädervarufabriker	44	2·85	2·86	3·04	115	2·01	2·02	2·10
Färg-, olje- o. parfymfabriker . . .	211	2·60	2·64	2·79	99	1·82	1·82	1·94
Annan kemisk-teknisk industri . . .	595	2·89	2·93	3·09	143	1·95	1·96	2·13
Samtliga industrigrupper	13 561	3·07	3·15	3·29	6 183	2·13	2·14	2·24
Husbyggnadsarbete	1 022	.	4·08	4·23	—	—	—	—
Installationsarbete	863	3·42	3·47	3·59	—	—	—	—
Lastning och lossning	337	3·39	3·57	3·69	—	—	—	—
Norrköping (Dyrort 3)								
Mekanisk verkstadsindustri	1 288	3·02	3·07	3·19	54	2·27	2·30	2·40
Elektroteknisk industri	372	2·86	2·88	2·98	122	2·25	2·25	2·34
Snickeri- o. möbelfabriker	184	2·94	2·96	3·07	—	—	—	—
Papp- o. pappvaruindustri	449	3·13	3·25	3·42	230	2·39	2·44	2·54
Grafisk industri	335	3·10	3·27	3·48	25	2·34	2·34	2·51
Slakterier o. charkuterifabriker . .	106	2·70	2·74	2·88	24	.	.	.
Spinnerier, väverier o. d.	2 632	2·69	2·79	3·00	1 997	2·15	2·19	2·30
Sömnadsindustri	49	2·90	2·90	3·02	420	2·17	2·17	2·26
Samtliga industrigrupper	6 870	2·90	2·99	3·15	3 254	2·17	2·20	2·30

Tab. 44. Genomsnittliga timförtjänster 1951 för vuxna manliga byggnadsarbetare

Industrigrupp Yrke	Antal arbeta- rare	Antal arbetstimmar		Genomsnittlig timförtjänst, kronor ¹ inom						
		1 000- tal	% på ackord	dyrortsgrupp					Hela riket	Stock- holm
				1	2	3	4	5 (inkl. Stock- holm)		
Husbyggnadsarbete	29 718	62 172	50·8	a)3·16	3·55	3·93	4·20	4·79	4·12	4·96
Därav:				b)3·36	3·75	4·14	4·43	5·04	4·33	5·22
Murare	3 328	6 516	70·1	a)3·52	4·19	4·63	5·32	6·49	5·08	6·60
Träarbetare	7 989	16 515	61·5	b)3·73	4·43	4·86	5·60	6·78	5·32	6·89
Grovarbetare	16 507	35 158	43·5	a)3·25	3·64	4·22	4·53	5·57	4·44	5·84
Övriga arbetare	969	2 041	24·9	b)3·47	3·86	4·45	4·77	5·85	4·67	6·13
Väg- o. vattenbyggnadsarbete	5 232	10 098	71·2	a)3·06	3·51	3·67	3·89	4·29	3·85	4·37
Elektriska installationsarb. . .	4 089	9 259	44·5	b)3·24	3·70	3·87	4·11	4·54	4·05	4·62
Rörledningsarbete	8 750	19 859	55·7	a)3·21	3·15	3·42	3·36	3·92	3·48	3·95
Måleriarbete	2 602	5 003	79·4	b)3·35	3·30	3·57	3·47	4·05	3·62	4·12
Samtliga grupper	50 391	106 391	54·5	a)4·07	4·46	4·14	4·55	4·70	4·41	4·80
				b)4·17	4·60	4·32	4·68	4·89	4·56	4·97
				a)2·56	3·06	3·19	3·49	3·94	3·48	3·96
				b)2·68	3·18	3·31	3·64	4·10	3·62	4·12
				a)3·07	3·12	3·41	3·60	3·89	3·59	3·93
				b)3·19	3·24	3·53	3·72	4·04	3·72	4·08
				a)3·72	4·12	4·74	4·93	5·63	4·87	5·87
				b)3·87	4·30	4·92	5·15	5·87	5·07	6·12
				a)3·36	3·61	3·82	4·05	4·49	4·03	4·56
				b)3·52	3·79	4·00	4·24	4·70	4·21	4·76

Diagram IX¹¹ a) exkl. semesterlön, sjuklön och andra förmåner.

b) inkl. semesterlön, sjuklön och andra förmåner.

² Average hourly earnings in 1951 for adult males in construction.

Tab. 45. Genomsnittliga timförtjänster 1951 för vuxna manliga byggnadsarbetare vid tidlönsarbete och ackordsarbete

Yrkesgrupp	Antal arbetare	Genomsnittlig timförtjänst, kronor			Ackordsvolymp %
		vid tidlönsarbete	vid ackordsarbete	oavsett löneform	
Husbyggnadsarbete	29 718	2:61	5:27	4:07	50:8
Därav dyrortsgrupp 1	372	2:77	3:59	3:15	42:5
2	3 220	2:51	4:32	3:51	51:0
3	11 615	2:56	5:05	3:89	49:6
4	4 057	2:69	5:26	4:17	53:3
5	5 783	2:78	6:41	4:74	50:4
Murare	3 328	2:65	5:96	5:07	70:1
Därav dyrortsgrupp 1	46	2:65	3:97	3:52	61:4
2	347	2:65	4:85	4:18	66:6
3	1 473	2:61	5:40	4:62	68:8
4	410	2:71	6:33	5:32	69:2
5	622	2:85	7:54	6:49	74:9
Träarbetare	7 989	2:69	5:34	4:43	61:5
Därav dyrortsgrupp 1	123	2:74	3:67	3:24	50:1
2	937	2:59	4:35	3:63	54:9
3	3 257	2:66	5:08	4:21	60:1
4	1 196	2:71	5:55	4:52	59:5
5	1 377	2:99	6:49	5:56	70:1
Grovarbetare	16 507	2:56	5:12	3:79	43:5
Därav dyrortsgrupp 1	117	2:59	3:44	3:03	46:1
2	1 408	2:41	4:46	3:45	46:4
3	6 214	2:49	4:94	3:62	41:8
4	2 348	2:67	4:85	3:85	48:9
5	3 588	2:71	6:10	4:22	40:7
Övriga arbetare	969	2:79	4:63	3:85	24:9
Därav dyrortsgrupp 1	6	3:13	3:04	3:13	18:5
2	85	2:65	3:88	2:96	20:4
3	511	2:71	4:59	3:31	28:3
4	81	2:73	4:63	3:26	24:7
5	172	3:16	5:09	3:76	20:9

För husbyggnadsföretagen har en speciell blankett använts (se s. 142), på vilken uppgifter om arbetstid och lönesummor begärts för yrkesgrupperna murare, träarbetare, grovarbetare samt övriga arbetare (chaufförer, maskinister, målare, vakter m. fl.).

Tab. 44 visar de genomsnittliga timförtjänsterna för arbetare inom byggnadsindustrin under kalenderåret 1951 dels exkl. semesterlön, sjuklön och andra förmåner (a-talen) dels inkl. dessa förmåner (b-talen). Vidare anges ackordsarbetets relativa andel av hela antalet arbetstimmar. I samtliga förtjänstssiffror ingår tidlöns- och ackordsförtjänst (såväl förskott som överskott), dyrtidstillägg — vilket endast utgick under första kvartalet — samt övertids- och skifttillägg. Det bör observeras, att Stockholm ingår i dyrortsgrupp 5.

Tab. 46. Antal kommunalarbetare och av dessa utgjorda arbetstimmar år 1951

Arbetsområde	Antal		Antal arbetstimmar	
	månads- avlönade	tim- avlönade	Totalt	därav på övertid
Vuxna män	12 900	15 164	59 225 324	1 848 228
Anläggningsarbeten	2 647	11 545	29 835 269	815 399
Verkstäder och förråd	1 692	1 519	6 721 346	171 988
Transport och trafikväsen	3 621	674	9 250 018	514 851
Fasta maskinanläggningar	1 385	394	3 739 928	84 336
Renhållningsarbete	2 582	117	5 695 049	192 879
Byggnadsarbete	193	748	1 957 809	18 127
Övriga arbetsområden	780	167	2 025 905	50 648
Vuxna kvinnor		815	1 714 458	26 278
Minderåriga		388	859 619	10 695
Män		388	859 619	10 695
Kvinnor		—	—	—

Hur timförtjänsterna ställer sig för byggnadsarbetare vid tidlönsarbete resp. ackordsarbete, belyses av tab. 45. I de kolumner, som avser timförtjänsterna vid tidlönsarbete och ackordsarbete, ingår ej det dyrtidstillägg, som utgick under första kvartalet 1951. Denna lönepost har redovisats separat på uppgiftsblanketten. I kolumnen »oavsett löneform» ingår det däremot.

Timförtjänster för kommunalarbetare. Intill 1950 inhämtade socialstyrelsen uppgifter om löneförhållandena för kommunalarbetare direkt från de kommunala myndigheterna och på samma blankett som användes för övriga industrigrupper. På hösten 1951 träffades emellertid överenskommelse med Svenska stadsförbundet om att socialstyrelsen skulle erhålla siffermaterial från den av förbundet utarbetade lönestatistiken som 1949 utvidgades och gjordes mera detaljerad än tidigare.

Stadsförbundets statistik baseras på individualuppgifter och avser arbetstagare som avlönas enligt kollektivavtal vid de till förbundet anslutna kommunerna. Anslutna är samtliga städer samt ett flertal köpingar. Totalt redovisas i stadsförbundets arbetarlönestatistik för 1951 ca 32 000 arbetare.

Uppgifter har erhållits direkt från vissa verk och myndigheter som ej ingår i stadsförbundets statistik. I de förtjänsttal som redovisats för kommunala verk och byggnadsarbeten i tab. 39 och 50 ingår dessa företag. Tabellerna 46—48 avser endast uppgifter som erhållits från Svenska stadsförbundet. I dessa tabeller ingår t. ex. inga uppgifter för vissa trafikföretag — däribland AB Stockholms spårvägar.

Tab. 46 visar hur stor del av de redovisade kommunalarbetarna tillhörande stadsförbundet som är månadsavlönade resp. timavlönade samt hur stor del av arbetstiden som utföres på övertid.

Tab. 48. Timförtjänsterna 1951 för vuxna manliga kommunalarbetare inom de större städerna

Stad	Medel- antal arbetare	Genomsnittl. timförtjänst, kronor		
		Arbets- lön	Arbetslön, skifttillägg, arbetsers., övertidstill.	Totalt
<i>Stockholm</i>				
Anläggningsarbeten	2 642	473·7	484·4	545·7
Verkstäder och förråd	907	429·8	440·0	495·2
Transport och trafikväsen	393	355·7	392·8	444·9
Fasta maskinanläggningar	571	368·8	405·0	458·7
Renhållningsarbete	770	335·1	351·9	404·9
Byggnadsarbete	364	446·4	451·7	509·7
Övriga arbetsområden	231	338·6	363·4	410·9
<i>Göteborg</i>				
Anläggningsarbeten	1 836	374·7	391·2	435·9
Verkstäder och förråd	834	361·6	377·3	422·9
Transport- och trafikväsen	1 878	352·1	370·0	420·1
Fasta maskinanläggningar	269	340·9	372·8	425·8
Renhållningsarbete	508	317·7	338·7	385·9
Byggnadsarbete	145	371·7	382·5	423·6
Övriga arbetsområden	148	311·8	326·6	369·2
<i>Malmö</i>				
Anläggningsarbeten	718	320·1	329·6	371·8
Verkstäder och förråd	295	318·1	327·9	376·4
Transport- och trafikväsen	503	329·3	345·3	399·5
Fasta maskinanläggningar	204	315·6	335·5	385·8
Renhållningsarbete	223	297·8	310·4	359·8
Byggnadsarbete	86	319·4	325·8	361·4
Övriga arbetsområden	161	302·1	312·2	355·6
<i>Norrköping</i>				
Anläggningsarbeten	332	337·0	354·3	393·2
Verkstäder och förråd	70	345·0	359·2	401·9
Transport och trafikväsen	193	329·3	345·6	390·5
Fasta maskinanläggningar	51	302·0	327·9	368·4
Renhållningsarbete	33	293·5	319·7	358·6
Byggnadsarbete	23	355·3	359·3	400·8
Övriga arbetsområden	65	293·2	320·2	351·6

Tab. 47 redovisar den genomsnittliga timförtjänstens sammansättning för arbetare inom olika arbetsområden och dyrtorsgrupper. Medelantalet anställda arbetare har erhållits genom att anställningstimmarna minskats med övertiden, varefter återstoden delats med 2 400. »Arbetslön» innefattar inkomsten vid tidlöns- och ackordsarbete; grundlönen och förekommande ålderstillägg samt personliga tillägg. »Arbetsersättning» avser tillägg för smutsigt och i annat avseende besvärligt arbete. Kol. 3—6 tillsammans tagna ger inkomsten per arbetad timme. Till detta kommer semesterlön och sociala förmåner i kol. 7—10.

De genomsnittliga timförtjänsterna 1951 för kommunalarbetare inom större städer framgår av tab. 48.

Timförtjänster för statens anläggningsarbeten. Utöver de uppgifter som redovisas i tab. 39 rörande löneförhållandena för arbetare vid statliga verk och byggnadsarbeten har vissa tabellsammanställningar erhållits från järnvägsstyrelsens statistiska kontor och från vattenfallsstyrelsens rationaliseringsavdelning. Dessa återfinnes i tab. 49 och 50.

Tab. 49. Medelförtjänster under år 1951 för arbetare vid statens järnvägars banavdelning

Arbetarkategorier	Medel- antal arbeta- re under året	Förtjänst i öre per arbetstimme					
		Vid drift o. underh. samt förändr. o. nybyggnads- arbeten	Därav på dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5
Banarbetare							
a. Arbete mot tidlön på ordinarie tid . .	6 197	249	225	236	250	260	280
<i>Grupp I</i> (arb. utan särskild yrkeskun- nighet)	4 794	242	221	231	241	253	273
<i>Grupp II</i> (yrkesk. arb., såsom cement- slipare, stenarb. m. fl.)	1 403	273	253	259	268	283	302
<i>Grupp III</i> (särsk. yrkesk. arb., såsom byggnads- o. finsnickare, elektriker m. fl.)							
b. Arbete å ackord på ordinarie tid . .	2 748	352	316	338	348	365	395
<i>Grupp I</i> (arb. utan särskild yrkeskun- nighet)	2 515	350	316	337	347	363	391
<i>Grupp II</i> (yrkesk. arb., såsom cement- slipare, stenarb. m. fl.)	233	380	340	365	359	386	419
<i>Grupp III</i> (särsk. yrkesk. arb., såsom byggnads- o. finsnickare, elektriker m. fl.)							
Samtliga arbetare	8 945	281	248	260	279	293	315

Vid statens järnvägars *banavdelning* (tab. 49) uppgick medelförtjänsten för samtliga vid drift och underhåll samt vid förändrings- och nybyggnadsarbeten sysselsatta arbetare (i medeltal ca 9 000 man) till 2,81 kr per timme; förtjänsten utgjorde i medeltal 2,49 kr vid tidlöns- och 3,52 kr vid ackordsarbete.

Vattenfallsstyrelsens byggnadsföretag, vilka år 1951 sysselsatte i genomsnitt ca 1 900 arbetare, redovisas i tab. 50. Den genomsnittliga timförtjänsten för samtliga vuxna arbetare inom denna arbetargrupp utgjorde 4,63 kr.

e) Arbetstid, lönesummor och timförtjänster 1950 och 1951 vid »identiska» företag.

Det är ej möjligt att på grundval av det lönestatistiska primärmaterialiet med önskvärd noggrannhet mäta de förändringar som sker i industrins sysselsättningsförhållanden liksom ej heller att uppskatta de totalt utbetalda lönesummorna till arbetare inom industrin. Det bidrag lönestatistiken i detta

Tab. 50. Medelförtjänster under år 1951 för arbetare vid Vattenfallsstyrelsens kraftverksbyggen och sjöregleringar

(Siffror i medieval stil ange, att medeltalet avser mindre än 5 000 arbetstimmar)

Yrkeskategorier och lönegrupper	Genomsnittlig löneinkomst (inkl. dyrtidstillägg, ev. kallortstillägg, övertids- o. skifttillägg, förmanspengar, semesterlön och naturaförmåner) i kr per timme									
	Sjöreglerings- arbeta- rena	Har- spräng- et	Ligga	Kil- forsen	Fors- mo	Hölle	Berge- forsen	Stads- forsen	Mid- skog stälv.	Totalt
Förrädsarbetare	2'98	3'30	3'86	3'09	—	—	2'55	—	2'62	3'05
Hjälparbetare	3'80	4'57	5'03	3'97	—	4'09	—	4'92	4'18	4'24
Jord- o. diversearbetare	3'98	4'31	4'60	3'85	3'52	3'75	4'03	3'66	3'79	4'04
Kompressorskötare	—	4'18	3'77	3'23	—	—	—	—	—	3'35
Spelskötare vid spel och kranar	4'00	4'73	—	—	—	—	—	—	—	4'42
Utsättare	2'69	3'01	3'17	2'87	—	2'27	2'75	2'85	2'67	2'86
Övriga tillhörande lönegrupp I	4'19	3'45	4'35	3'27	—	—	3'75	—	3'61	3'39
<i>S:a lönegrupp I</i>	3'93	4'34	4'62	3'77	3'52	3'88	3'91	3'70	3'67	4'01
Armerare, yrkeskunniga	4'86	5'04	6'18	6'05	—	—	—	4'53	4'23	5'53
Bergarbetare, totalt	4'62	5'04	5'73	5'72	3'70	5'77	4'68	—	4'77	5'53
Betonggjutare, yrkeskunniga	4'09	4'98	5'90	4'68	3'34	4'49	3'56	4'89	4'43	4'69
Bilförare, förräds- o. trafikkörning	—	4'20	—	3'20	—	3'63	3'66	3'76	3'60	3'74
Elektromontörer	3'78	5'85	6'00	4'84	—	—	4'01	—	4'29	4'55
Grävmaskinsförare	4'45	4'71	5'94	4'25	—	—	4'55	—	4'43	4'71
Järn- o. metallarbetare, yrkesk.	3'83	4'99	5'08	4'29	—	4'35	5'93	4'37	4'61	4'37
Kompressormaskinister	—	4'19	4'28	—	—	—	—	—	—	4'22
Smeder med lägre yrkesskickl.	—	5'58	—	4'61	—	3'89	—	—	—	5'08
Spelskötare vid spel och kranar	—	4'89	—	4'41	—	4'12	—	4'25	—	4'86
Svetsare med lägre yrkesskickl.	4'08	4'16	—	4'39	—	4'24	—	—	—	4'85
Träarbetare, yrkeskunniga	4'41	6'01	5'63	5'24	—	—	4'80	—	—	5'32
Utsättare	2'99	—	—	3'06	—	2'67	2'45	2'81	—	2'98
Övriga tillhörande lönegrupp II	3'86	4'28	4'72	3'63	—	3'64	2'97	4'12	—	3'84
<i>S:a lönegrupp II</i>	4'05	4'83	5'65	5'03	3'40	4'11	4'19	4'32	4'53	4'93
Bilförare, transport från grävmaskin	—	4'26	5'18	4'34	—	—	—	—	—	4'84
Bilreparatörer, fullt yrkeskunniga	—	4'79	4'95	4'29	—	—	—	—	5'14	4'52
Byggnadsnickare	5'18	6'17	5'97	5'84	4'22	4'83	5'05	4'83	4'72	5'66
Elektromontörer, ledande	4'02	5'24	6'28	4'60	—	4'56	5'03	—	3'72	4'72
Grävmaskinsförare, fullt yrkesk.	4'96	5'13	5'76	5'35	4'15	4'66	4'77	—	4'53	5'26
Järn- o. metallarbetare, ledande	4'07	5'20	5'50	4'53	—	4'54	4'37	4'36	4'71	4'74
Smeder med högre yrkesskickl.	4'04	5'53	—	4'76	—	4'62	—	—	—	4'96
Spelskötare vid spel och kranar	—	4'68	—	4'76	—	4'40	—	—	—	4'72
Svetsare med högre yrkesskickl.	4'17	5'60	5'77	4'79	—	4'41	—	—	—	4'93
Övriga tillhörande lönegrupp III	4'09	4'43	5'57	3'80	2'84	4'79	4'49	5'15	4'34	4'32
<i>S:a lönegrupp III</i>	4'65	5'43	5'88	4'88	3'96	4'61	4'79	4'87	4'63	5'00
Dykare	—	10'51	11'43	8'24	—	7'93	—	8'70	8'56	9'93
<i>Samtliga arbetare exkl. underåriga</i>	4'12	4'82	5'36	4'60	3'66	4'33	4'22	4'34	4'26	4'68
Underåriga	2'10	2'86	2'10	2'21	—	1'80	1'38	1'85	2'52	2'13
Antal utgjorda arbetstimmar (1 000-tal)										
Lönegrupp I	253'4	261'8	153'6	544'4	13'3	30'3	29'6	34'0	27'5	1 347'9
Lönegrupp II	108'9	257'4	172'4	613'7	0'9	43'7	20'4	36'3	22'7	1 276'4
Lönegrupp III	99'8	187'5	91'7	539'5	7'5	79'1	17'4	41'5	26'7	1 090'7
Samtliga arbetare exkl. underåriga	462'2	708'1	420'0	1 700'0	21'7	153'1	67'4	111'9	77'0	3 721'4
Underåriga	36'0	25'3	8'9	79'2	—	8'0	5'9	5'1	2'0	170'4

hänseende kan giva inskränker sig till vissa approximativa beräkningar rörande förändringarna i den totala lönebudgeten och sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, vid sådana företag som lämnat uppgift till lönestatistiken såväl för år 1950 som år 1951. Det bör understrykas, att detta material icke medger beräkning av sådana ändringar i lönebudget och sysselsättning, som orsakas av ändringar i företagsbeståndet, t. ex. av mellan åren nytillkomna företag.

I tab. 51 framlägges resultaten av denna bearbetning, vilken begränsats till vuxna arbetare inom den egentliga industrin. Den omfattar sammanlagt 6 525 företag (1951) med ca 448 000 arbetare.

Tabellen visar, att den av de redovisade företagen till samtliga arbetare utbetalda lönesumman var 22,9 % högre 1951 än 1950. För de manliga arbetarna var ökningen 22,8 % och för de kvinnliga 23,2 %. Den största ökningen i utbetalda lönesummor för män och kvinnor tillhoppa visar massafabriker och pappersbruk (+ 38,4 %), kemisk-teknisk industri (+ 25,2 %) samt malmbrytning och metallindustri (+ 23,6 %). Minst var ökningen i läder-, hår- och gummivaruindustrin (+ 13,4 %).

Den utgjorda arbetstiden vid de jämförda företagen visar en ökning med 2,0 % för samtliga arbetare. Den kraftigaste ökningen uppvisar massafabriker och pappersbruk (+ 6,7 %) samt kemisk-teknisk industri (+ 4,5 %). Den starkaste minskningen redovisar läder-, hår- och gummivaruindustrin (— 1,8 %).

Tabellen visar även förändringarna i de genomsnittliga timförtjänsterna mellan 1950—1951 vid de »identiska» företagen. För männen var stegringen 20,5 % och för kvinnorna 19,8 %.

Att på grundval av det lönestatistiska primärmaterialet studera förändringarna i industrins sysselsättningsvolym och lönebudget under en längre följd av år erbjuder stora vanskligheter. Ju längre tillbaka i tiden man går, desto ofullständigare blir uppgifterna. Vidare kan — som ovan framhållits — jämförelserna ej fullständigt återspegla förändringarna, enär materialet ej tar hänsyn till de förändringar som betingas av att hela företag nedlagts eller nyskapats. Detta medför framför allt i tider med uppåtgående konjunkturer, då de nytillkomna företagen ofta blir mångdubbelt flera än de nedlagda, att den faktiska sysselsättningen och lönebudgeten växer hastigare än vad en jämförelse med lönestatistikens material skulle utvisa. Den enda jämförelse tillbaka i tiden som göres är därför endast de två kedjeindex som återges i nedanstående tablå (1946 = 100).

	Antal utgjorda arbetstimmar	Totalt utbetald lönesumma
1946	100	100
1947	97	113
1948	99	125
1949	99	130
1950	99	137
1951	101	169

Tab. 51. Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1950 och 1951

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index ¹ 1950 = 100
Män									
Malmbrytning och metallindustri	392.5	403.3	102.8	1 134.3	1 399.0	123.3	2.89	3.47	120.1
Gruvor och anrikningsverk . . .	21.8	22.0	103.3	76.0	92.0	121.1	3.57	4.19	117.4
Järn- och stålmanufaktur . . .	66.0	66.8	101.2	182.0	225.3	123.8	2.76	3.37	122.1
Järn- och stålmanufaktur . . .	40.2	40.8	101.5	111.0	135.5	122.1	2.76	3.32	120.3
Mekanisk verkstadsindustri . . .	207.8	213.4	102.7	599.5	738.9	123.3	2.89	3.46	119.7
Elektroteknisk industri . . .	39.4	42.0	106.6	114.3	144.1	126.1	2.90	3.43	118.3
Annan metallmanufaktur . . .	17.8	18.3	102.8	51.5	63.2	122.7	2.89	3.46	119.7
Jord- och stenindustri	57.1	56.6	99.1	143.5	171.7	119.7	2.52	3.04	120.6
Kolgruvor	1.5	1.4	93.3	3.9	4.4	112.8	2.63	3.18	120.9
Torvindistri	1.4	1.4	100.0	3.0	3.8	126.7	2.21	2.71	122.6
Stenindustri	7.6	7.2	96.0	19.0	22.1	116.3	2.55	3.04	119.2
Byggnadsämnesindustri	25.0	24.9	99.6	62.2	75.8	121.9	2.49	3.05	122.5
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	8.3	8.4	101.2	21.1	25.0	118.5	2.54	2.98	117.3
Glasindustri	9.7	9.5	97.9	23.7	27.8	117.3	2.44	2.94	120.5
Annan jord- och stenindustri . .	3.7	3.8	102.7	10.6	12.8	120.8	2.86	3.39	118.5
Träindustri²	76.1	75.6	99.3	182.8	221.9	121.4	2.40	2.93	122.1
Sågverk och hyvlerier	34.6	33.9	98.0	80.7	98.2	121.7	2.33	2.90	124.5
Snickeri- och möbelfabriker . . .	38.1	38.3	100.5	94.0	113.9	121.2	2.46	2.97	120.7
Annan trävaruindustri	3.4	3.4	100.0	8.1	9.8	121.0	2.42	2.88	119.0
Massfabriker och pappersbruk	67.3	72.0	107.0	168.7	233.9	138.6	2.51	3.25	129.5
Pappersmassefabriker	38.7	43.2	111.6	99.3	143.0	144.0	2.57	3.31	128.8
Pappersbruk och pappfabriker . .	28.6	28.8	100.7	69.4	90.9	131.0	2.42	3.15	130.2
Pappersvaru- och grafisk industri	27.9	28.0	100.4	88.3	103.0	116.6	3.17	3.68	116.1
Bokbinderier	2.6	2.6	100.0	7.6	8.9	117.1	2.97	3.44	115.8
Papp- och pappersvaruindustri . .	4.9	5.1	104.1	13.2	16.7	126.5	2.69	3.25	120.8
Grafisk industri	20.4	20.3	99.5	67.5	77.4	114.7	3.31	3.82	115.4
Livsmedelsindustri	56.5	56.4	99.8	144.5	171.7	118.8	2.56	3.04	118.8
Kvarnar	3.1	3.2	103.2	7.9	9.6	121.5	2.52	3.02	119.8
Bageriindustri	7.8	7.6	97.4	21.4	24.3	113.6	2.75	3.21	116.7
Sockerindustri	7.6	7.6	100.0	18.4	22.5	122.3	2.43	2.94	121.0
Choklad- och konfektindustri . .	3.8	3.4	89.5	9.9	10.6	107.1	2.63	3.10	117.9
Bryggerier, brännerier m. m. . . .	7.9	7.7	97.5	19.6	23.3	118.9	2.48	3.01	121.4
Tobaksfabriker	0.9	0.9	100.0	2.6	2.8	107.7	2.88	3.33	115.6
Slakterier och charkuterifabriker	12.0	12.2	101.7	31.6	38.4	121.5	2.64	3.14	118.9
Fiskberedningsanstalter och kon-									
servfabriker	2.0	2.1	105.0	4.7	5.6	119.1	2.33	2.75	118.0
Mejeriindustri	8.8	9.1	103.4	21.7	26.6	122.6	2.46	2.91	118.3
Margarinindustri	1.0	1.0	100.0	2.7	3.4	125.9	2.73	3.36	123.1
Annan livsmedelsindustri	1.6	1.6	100.0	4.0	4.6	115.0	2.46	2.83	115.0
Textil- och beklädnadsindustri . .	63.0	63.0	100.0	157.3	186.2	118.4	2.49	2.96	118.9
Spinnerier, väverier o. d.	52.0	51.6	99.2	128.6	151.5	117.8	2.47	2.93	118.6
Sömnadsindustri	10.5	10.9	103.8	27.3	33.1	121.2	2.60	3.05	117.3
Hatt- och mössfabriker	0.5	0.5	100.0	1.4	1.6	114.3	3.01	3.53	117.3

¹ Indexalen äro uträknade direkt på de till två decimaler avkortade löneinkomsterna. Detta har bl. a. resulterat i att indexalen för män och kvinnor tillsammans i flera fall äro högre än motsvarande indexal för såväl män som för kvinnor. — ² Exkl. flottning.

Tab. 51 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreliggande både för 1950 och 1951

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index 1950 = 100
Läder-, hår- och gummivaruind.	30.1	29.5	98.0	83.2	93.9	112.9	2.76	3.18	115.2
Garverier	5.2	4.9	94.2	13.8	15.3	110.9	2.63	3.09	117.5
Päls- och skinnvarufabriker	1.8	1.8	100.0	4.9	5.9	120.4	2.76	3.24	117.4
Skoidustri	10.2	9.7	95.1	27.7	29.9	107.9	2.70	3.08	114.1
Andra lädervarufabriker	2.1	2.0	95.2	5.8	6.3	108.6	2.76	3.16	114.5
Gummivarufabriker	9.3	9.6	103.2	27.0	31.9	118.1	2.91	3.34	114.8
Annan hithörande industri	1.5	1.5	100.0	4.0	4.6	115.0	2.64	3.08	116.7
Kemisk-teknisk industri	31.2	32.5	104.2	85.2	106.2	124.6	2.73	3.27	119.8
Färg-, olje- och parfymfabriker	7.5	7.5	100.0	21.2	24.9	117.5	2.81	3.33	118.5
Sprängämnesfabriker	2.8	2.9	103.6	8.7	10.5	120.7	3.10	3.64	117.4
Tändsticksfabriker	2.4	2.5	104.2	5.6	7.2	128.6	2.83	2.85	122.3
Annan kemisk-teknisk industri	18.5	19.6	105.9	49.7	63.6	128.0	2.69	3.25	120.8
Samtliga industrigrupper	801.7	816.9	101.9	2 187.8	2 687.5	122.8	2.73	3.29	120.5
Kvinnor									
Malmbrytning och metallindustri	25.1	27.0	107.6	50.5	65.5	129.7	2.01	2.42	120.4
Järn- och stålmanufaktur	3.9	4.1	105.1	7.1	9.1	128.2	1.84	2.28	121.2
Mekanisk verkstadsindustri	6.8	7.1	104.4	14.0	17.5	125.0	2.05	2.48	121.0
Elektroteknisk industri	10.1	11.0	108.9	21.1	27.5	130.3	2.09	2.50	119.6
Annan metallmanufaktur	2.7	2.9	107.4	5.5	7.1	129.1	2.00	2.41	120.5
Jord- och stenindustri	4.3	4.5	104.7	7.3	9.4	128.8	1.70	2.08	122.4
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	2.9	3.0	103.4	5.2	6.6	126.9	1.82	2.20	120.9
Glasindustri	0.9	0.9	100.0	1.2	1.6	133.3	1.40	1.72	122.9
Träindustri	1.6	1.6	100.0	2.9	3.5	120.7	1.84	2.23	121.2
Massfabriker och pappersbruk	3.3	3.3	100.0	6.1	8.0	131.1	1.84	2.41	131.0
Pappersbruk och pappfabriker	3.3	3.3	100.0	6.1	8.0	131.1	1.84	2.41	131.0
Pappersvaru- och grafisk industri	8.3	8.3	100.0	16.7	20.2	121.0	2.00	2.48	121.5
Bokbinderier	2.5	2.5	100.0	5.2	6.2	119.2	2.09	2.50	119.6
Papp- och pappersvaruindustri	3.2	3.2	100.0	6.3	7.9	125.4	1.97	2.44	123.9
Grafisk industri	2.6	2.6	100.0	5.2	6.1	117.3	1.95	2.37	121.5
Livsmedelsindustri	20.6	20.2	98.1	38.4	45.9	119.5	1.86	2.27	122.0
Bageriindustri	3.2	3.1	96.9	6.3	7.5	119.0	2.00	2.40	120.0
Sockerindustri	0.8	0.8	100.0	1.5	1.9	126.7	1.78	2.28	128.1
Choklad- och konfektindustri	5.4	4.7	87.0	9.6	10.3	107.3	1.77	2.18	123.2
Bryggerier, brännerier m. m.	2.2	2.2	100.0	4.2	5.2	123.8	1.91	2.40	125.7
Tobaksfabriker	1.9	1.9	100.0	3.8	4.5	118.4	1.96	2.35	119.9
Slakterier och charkuterifabriker	2.1	2.2	104.8	3.9	5.0	128.2	1.91	2.26	118.3
Fiskberedningsanst. o. konserverfabr.	2.4	2.6	108.3	4.3	5.4	125.6	1.77	2.11	119.2
Mejeriindustri	1.1	1.2	109.1	2.0	2.5	125.0	1.85	2.17	117.3
Margarinindustri	0.3	0.3	100.0	0.6	0.8	133.3	1.89	2.48	131.2
Annan livsmedelsindustri	0.8	0.8	100.0	1.4	1.8	128.6	1.85	2.34	126.5

1 Se not, s. 108.

Tab. 51 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1950 och 1951

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index ¹ 1950 = 100
Textil- och beklädnadsindustri	82.5	84.9	102.9	157.2	193.0	122.8	1.91	2.27	118.8
Spinnerier, väverier o. d.	44.5	45.4	102.0	83.8	103.7	122.6	1.88	2.26	120.2
Sömnadsindustri	36.1	37.5	103.9	69.8	85.9	123.1	1.94	2.29	118.0
Hatt- och mössfabriker	1.9	2.0	105.3	3.6	4.4	122.2	1.92	2.26	117.7
Läder-, hår- och gummivaruind.	13.8	13.6	98.6	26.9	30.9	114.9	1.95	2.27	116.4
Päls- och skinnvarufabriker . . .	1.6	1.6	100.0	3.2	3.8	118.8	2.01	2.33	115.9
Skoindustri	6.3	6.0	95.2	11.9	13.2	110.9	1.90	2.19	115.8
Andra lädervarufabriker	1.2	1.1	91.7	2.4	2.6	108.3	2.03	2.36	116.3
Gummivarufabriker	4.0	4.1	102.5	7.9	9.5	120.3	1.99	2.35	118.1
Annan hithörande industri	0.4	0.4	100.0	0.8	1.0	125.0	1.86	2.27	122.0
Kemisk-teknisk industri	7.0	7.4	105.7	12.9	16.6	128.7	1.85	2.25	121.6
Färg-, olje- och parfymfabriker .	2.1	2.1	100.0	3.9	4.7	120.5	1.92	2.29	119.3
Sprängämnesfabriker	0.9	1.0	111.1	1.8	2.4	133.3	1.95	2.37	121.5
Tändsticksfabriker	1.5	1.7	113.3	2.6	3.7	142.3	1.77	2.21	124.9
Annan kemisk-teknisk industri . . .	2.5	2.6	104.0	4.6	5.8	126.1	1.81	2.19	121.0
Samtliga industrigrupper	166.5	170.8	102.6	318.9	393.0	123.2	1.92	2.30	119.8
Män och kvinnor									
Malmbrytning och metallindustri	417.6	430.4	103.1	1 184.8	1 464.5	123.6	2.84	3.40	119.7
Gruvor och anrikningsverk	21.5	22.3	103.7	76.4	92.6	121.2	3.55	4.16	117.2
Järn-, stål- och kopparverk	67.4	68.5	101.6	184.6	229.1	124.1	2.74	3.34	121.9
Järn- och stålmanufaktur	44.1	44.9	101.8	118.1	144.5	122.4	2.68	3.22	120.1
Mekanisk verkstadsindustri	214.6	220.5	102.7	613.4	756.4	123.3	2.86	3.48	119.9
Elektroteknisk industri	49.5	53.0	107.1	135.4	171.6	126.7	2.74	3.24	118.2
Annan metallmanufaktur	20.5	21.2	103.4	56.9	70.3	123.6	2.77	3.31	119.5
Jord- och stenindustri	61.3	61.1	99.7	150.8	181.0	120.0	2.46	2.96	120.3
Kolgruvor	1.5	1.4	93.3	3.9	4.4	112.8	2.68	3.18	120.9
Torvindustri	1.4	1.5	107.1	3.1	3.9	125.8	2.20	2.69	122.3
Stenindustri	7.4	7.3	98.6	19.0	22.2	116.8	2.55	3.04	119.2
Byggnadsämnesindustri	25.5	25.3	99.2	63.0	76.6	121.6	2.47	3.03	122.7
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	11.2	11.4	101.8	26.3	31.6	120.2	2.35	2.77	117.9
Glasindustri	10.6	10.4	98.1	24.9	29.4	118.1	2.35	2.83	120.4
Annan jord- och stenindustri . . .	3.7	3.8	102.7	10.6	12.9	121.7	2.35	3.37	118.2
Träindustri²	77.7	77.2	99.4	185.7	225.4	121.4	2.39	2.92	122.2
Sågverk och hyvlerier	34.6	33.9	98.0	80.7	98.2	121.7	2.33	2.90	124.5
Snickeri- och möbelfabriker	39.1	39.3	100.5	95.6	116.0	121.3	2.45	2.95	120.4
Annan trävaruindustri	4.0	4.0	100.0	9.4	11.2	119.1	2.34	2.79	119.2
Massafabriker och pappersbruk	70.6	75.3	106.7	174.8	241.9	138.4	2.47	3.21	130.0
Pappersmassfabriker	38.7	43.2	111.6	99.4	143.0	143.9	2.57	3.31	128.8
Pappersbruk och pappfabriker . . .	31.9	32.1	100.6	75.4	98.9	131.2	2.36	3.08	130.5
Pappersvaru- och grafisk industri	36.2	36.3	100.3	105.0	123.2	117.3	2.90	3.40	117.2
Bokbinderier	5.1	5.0	98.0	12.9	15.0	116.3	2.54	2.98	117.8
Papp- och pappersvaruindustri . . .	8.1	8.4	103.7	19.5	24.6	126.2	2.40	2.94	122.5
Grafisk industri	23.0	22.9	99.6	72.6	83.6	115.2	3.15	3.66	116.2

¹ Se not, s. 108. — ² Exkl. flottning.

Tab. 51 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreliggande både för 1950 och 1951

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index 1950 = 100	1950	1951	Index ¹ 1950 = 100
Livsmedelsindustri	77.1	76.6	99.4	182.9	217.6	119.0	2.37	2.84	119.8
Kvarnar	3.5	3.6	102.9	8.6	10.6	123.3	2.44	2.95	120.9
Bagerindustri	10.9	10.7	98.2	27.7	31.8	114.8	2.53	2.97	117.4
Sockerindustri	8.4	8.5	101.2	19.9	24.4	122.6	2.36	2.88	122.0
Choklad- och konfektindustri	9.2	8.1	88.0	19.5	20.9	107.2	2.12	2.57	121.2
Bryggerier, brännerier m. m.	10.1	9.9	98.0	23.9	28.5	119.2	2.36	2.88	122.0
Tobaksfabriker	2.9	2.8	96.6	6.4	7.3	114.1	2.25	2.65	117.8
Slakterier och charkuterifabriker	14.0	14.4	102.9	35.5	43.3	122.0	2.53	3.01	119.0
Fiskberedningsanstalter och konserverfabriker	4.5	4.6	102.2	9.0	11.1	123.3	2.02	2.39	118.3
Mejerindustri	9.9	10.3	104.0	23.6	29.1	123.3	2.40	2.82	117.5
Margarinindustri	1.3	1.3	100.0	3.4	4.2	123.5	2.52	3.16	125.4
Annan livsmedelsindustri	2.4	2.4	100.0	5.4	6.4	118.5	2.26	2.68	118.6
Textil- och beklädnadsindustri	145.5	147.8	101.6	314.5	379.2	120.6	2.16	2.57	119.0
Spinnerier, väverier o. d.	96.6	97.1	100.5	212.4	254.2	119.7	2.20	2.62	119.1
Sömnadsindustri	46.6	48.3	103.6	97.1	119.0	122.6	2.08	2.46	118.3
Hatt- och mössfabriker	2.3	2.4	104.3	5.0	6.0	120.0	2.10	2.49	118.6
Läder-, hår- och gummivarurind.	43.9	43.1	98.2	110.1	124.8	113.4	2.61	2.89	115.1
Garverier	5.5	5.3	96.4	14.4	16.0	111.1	2.59	3.04	117.4
Päls- och skinnvarufabriker	3.4	3.5	102.9	8.2	9.8	119.5	2.40	2.81	117.1
Skoindustri	16.5	15.7	95.2	39.6	43.1	108.8	2.40	2.74	114.2
Andra lädervarufabriker	3.3	3.1	93.9	8.2	8.9	108.5	2.50	2.87	114.8
Gummivarufabriker	13.3	13.6	102.3	34.9	41.4	118.6	2.63	3.04	115.6
Annan hithörande industri	1.9	1.9	100.0	4.8	5.6	116.7	2.47	2.90	117.4
Kemisk-teknisk industri	38.2	39.9	104.5	98.1	122.8	125.2	2.57	3.08	119.8
Färg-, olje- och parfymfabriker	9.6	9.6	100.0	25.1	29.7	118.3	2.62	3.11	118.7
Sprängämnesfabriker	3.7	3.9	105.4	10.4	12.9	124.0	2.82	3.31	117.4
Tändsticksfabriker	3.9	4.2	107.7	8.3	10.9	131.3	2.12	2.59	122.2
Annan kemisk-teknisk industri	21.0	22.2	105.7	54.3	69.3	127.6	2.59	3.12	120.5
Samtliga industrigrupper	968.1	987.7	102.0	2 508.7	3 080.4	122.9	2.59	3.12	120.5

¹ Se not, s. 108.

III. Löneförhållandena i september åren 1951 och 1952 för anställda inom den enskilda varuhandeln

a) Primärmaterialets omfattning och beskaffenhet

Adressregister och svarsfrekvens. Socialstyrelsens undersökningar rörande löneförhållandena för anställda inom den enskilda varuhandeln grundar sig sedan 1948 på individualstatistiska uppgifter för de anställda vid det urval av företag som ingår i undersökningarna. Undersökningarna avser sedan 1947 förhållandena under september månad. Tidigare ingick handeln som en del av årsstatistiken för industriarbetare m. fl. Styrelsens register över handelsföretag utökades med hjälp av en av dåvarande arbetsmarknads-kommissionen 1946 verkställd företagsinventering. Sedan dess har några kompletteringar av registret ej verkställts. Under årens lopp har emellertid flera företag borttagits ur registret, enär de upphört med sin verksamhet eller ej längre har några anställda. Nyttillkomna företag har däremot ej kommit med i registret, varför detta ej representerar det aktuella företagsbeståndet.

Löneuppgifter begärdes i september 1952 från sammanlagt 6 737 företag. Av dessa lämnade 4 815 bearbetningsbara svar. Denna låga svarsfrekvens (71 %) tillsammans med bristerna i företagsregistret gör att de redovisade medeltalen och spridningstalen i undersökningen kunna avsevärt avvika från de verkliga värdena för resp. yrkesgrupper. Någon uppfattning om felens storlek och tendens är emellertid ej möjlig att erhålla. Av de redovisade företagen tillhörde 3 420 detaljhandeln och 1 395 partihandeln.

Sammanlagt sysselsatte de redovisade företagen 55 411 personer, av vilka 15 172 tillhörde kontorspersonalen, 19 256 var butiksbiträden, lagerförmän och lagerbiträden samt 2 361 vaktmästare och bud. Den redovisade arbetarpersonalen omfattade sammanlagt 16 917 personer. Personalens fördelning på större yrkesgrupper framgår av nedanstående tablå.

	Antal redovisade		
	män	kvinnor	samtliga
Teknisk och arbetsled. personal . . .	1 481	224	1 705
Kontorspersonal	6 128	9 044	15 172
Butiksföreståndare	868	402	1 270
Övrig butikspersonal	5 740	9 660	15 400
Lagerpersonal	2 432	154	2 586
Vaktmästare och bud	1 921	440	2 361
Lagerarbetare och chaufförer	9 671	703	10 374
Övrig arbetarpersonal	4 332	2 211	6 543

Ett antal större företag fick efter särskilda anvisningar redovisa för hälften eller tredjedelen av sin personal slumpmässigt utvald (i regel efter födelsedatum). Vid bearbetningen av materialet tilldelades sedan dessa olika urvalskategorier olika vikter alltefter urvalets storlek.

Blanketten. På den blankett som använts vid undersökningen begärdes följande uppgifter: a) beträffande företaget: namn, belägenhet och bransch; b) för varje anställd: kön, ålder, yrke och arbetsuppgifter samt lörens storlek i september månad (för arbetarpersonalen sista avlöningsperioden). Ackordsersättningar och provisioner skulle specificeras med angivande av den tid dessa ersättningar avsåg. I lönen skulle inräknas indextillägg, övertidsersättning, lön under semester, sjuklön, av företaget verkställda skatteavdrag samt värdet av naturaförmåner, fria arbetskläder o. d. Företagets andel av pensionsavgifterna skulle icke redovisas. För arbetarpersonalen skulle uppgift lämnas om antalet arbetstimmar under redovisningsperioden.

b) Lönenivåns förändringar 1948—1952

Kontors- och butikspersonalen. Löneutvecklingen sedan 1948 för den redovisade kontors- resp. butikspersonalen framgår av tab. 52. Att 1948 valts som utgångsår för denna löneserie beror på att det var första året undersökningen grundade sig på individuella uppgifter för de anställda. Tabellen anger den genomsnittliga septemberlörens storlek för personal såväl med som utan provision. Sådan personal, som avlönas med provision men under månaden ej fått någon sådan utbetalad, ingår dock ej. I gruppen »butikspersonal» ingår ej butiksföreståndare; däremot har i denna grupp medtagits sådan lagerpersonal som lagerföreståndare, lagerförmän och lagerbiträden.

Tabellen visar, att lönestegringen från september 1948 till september 1952 var omkring 45 procent. Härav kommer den starkaste stegringen mellan åren 1950 och 1951 samt mellan åren 1951 och 1952. Från september 1950 till september 1952 steg således genomsnittsförtjänsterna med över 30 procent.

Lönestegringen mellan september 1951 och september 1952 var enligt tabellen omkring 15 procent.

Från och med 1948 blev det möjligt att följa löneutvecklingen för olika yrkesgrupper. I nedanstående tablå redovisas genomsnittslönerna för den största av de redovisade yrkesgrupperna — butiksbiträden inom detaljhandeln.

		S e p t e m b e r				
		1948	1949	1950	1951	1952
Vuxna män,	lön, kr	448	464	475	563	646
	index (1948 = 100)	100	103·6	106·0	125·7	144·2
Vuxna kvinnor,	lön, kr	325	337	350	416	474
	index (1948 = 100)	100	103·7	107·7	128·0	145·8

Arbetspersonalen. Löneutvecklingen sedan 1948 för lagerarbetare och chaufförer redovisas i nedanstående sammanställning. Denna visar bl. a. att genomsnittsförtjänsterna för lagerarbetare i september 1952 var 45 % högre än i september 1948. Som jämförelse kan nämnas att lönestegringen för arbetare inom den egentliga industrin var 55 % mellan 1948 och 1952. Starkast var lönestegringen för lagerarbetarna mellan 1950 och 1951; den utgjorde då 16 %. För chaufförer visar tablån en något lägre lönestegring än för lagerarbetare. Det bör emellertid framhållas, att det material som ligger till grund för de redovisade genomsnittsförtjänsterna är mycket begränsat. Det avser ej samtliga redovisade lagerarbetare och chaufförer utan blott de för vilka uppgifter lämnats om arbetstiden under redovisningsperioden. Uppgift om arbetstiden hade lämnats för ca 40 % av hela antalet redovisade lagerarbetare resp. chaufförer.

		S e p t e m b e r				
	1948	1949	1950	1951	1952	
Lagerarbetare, timlön, kr	2·20	2·21	2·26	2·75	3·18	
index (1948 = 100)	100	100·5	102·7	125·0	144·5	
Chaufförer, timlön, kr	2·32	2·32	2·36	2·79	3·26	
index (1948 = 100)	100	100·0	101·7	120·3	140·5	

c) Lönenivån i september 1951 och i september 1952

I föregående årgång av Lönestatistisk årsbok lämnades en redogörelse för lönenivån för handelsanställda i september 1950. Då bearbetningarna av undersökningarna för såväl september 1951 som för september 1952 nu är färdiga har det ansetts lämpligt att i denna årsbok redovisa resultaten av båda dessa undersökningar.

Kontors- och butikspersonalen. Tab. 53 lämnar en översikt över löneläget i september 1951 och tab. 54 i september 1952 för olika yrkesgrupper inom den privata varuhandeln. Då endast ett fåtal personer redovisats inom dyrortsgrupp 1 har denna dyrortsgrupp uteslutits ur tabellerna. De angivna siffrorna avser medianlönen, d. v. s. lönen för den person i en grupp inom vilken lika många har högre och lika många lägre lön. Det bör observeras, att löneskillnader mellan olika yrkesgrupper eller dyrortsgrupper delvis kan vara beroende av olika åldersammansättning samt att samma yrkesbeteckning kan avse olika arbetsuppgifter i olika företag. Inplaceringen av de anställda i olika yrkesgrupper har verkställt av socialstyrelsen med ledning av de uppgifter som erhållits från företagen om yrkesbeteckning och arbetsuppgifter.

Tabellerna visar bl. a. att kontors- och avdelningschefer samt kamrerare kommer högst på löneskalan med medianlöner som inom partihandeln håller sig omkring 1 300—1 400 kronor i september 1952 i de två högsta dyrortsgrupperna.

Bland den kvinnliga kontorspersonalen har huvudkassörskor, huvudbokförare och korrespondenter de högsta medianlönerna, medan maskin- och

Tab. 52. Lönenivåns förändringar 1948—1952 för kontors- och butikspersonal inom den enskilda varuhandeln.

Å r	Personal som fyllt 18 år				All personal ¹			
	Genomsnittlig lön (kronor) i september för							
	kontorspersonal		butikspersonal		kontorspersonal		butikspersonal	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
1948	668	404	497	340	653	380	478	315
1949	683	416	511	354	670	395	494	329
1950	705	430	527	364	688	408	507	340
1951	826	506	624	435	808	478	603	406
1952	959	579	716	497	935	548	693	461
	Indextal (1948 = 100)							
1948	100	100	100	100	100	100	100	100
1949	102	103	103	104	103	104	103	104
1950	106	106	106	107	105	107	106	108
1951	124	125	126	128	124	126	126	129
1952	144	143	144	146	143	141	145	146
	Indextal (1951 = 100)							
1952	116	114	115	114	116	115	115	114

fakturaskrivare samt telefonister och personal vid bokförings- och räknemaskiner kommer lägst på löneskalan. I allmänhet har kontorspersonalen inom partihandeln något högre löner än kontorspersonalen inom detaljhandeln. Inom samtliga yrkesgrupper stiger i allmänhet lönen med högre dyrort.

Den största och — vad yrkesbeteckningarna beträffar — enhetligaste av de redovisade yrkesgrupperna är butikspersonalen inom detaljhandeln. För denna personal redovisas därför löneförhållandena något utförligare. Tab. 55 anger de individuella månadslönernas läge på löneskalan för butiksbiträden med och utan provision i september 1951 och i september 1952. Ett sammanfattande mått på lönespridningen ger de i sista kolumnen angivna kvartillönerna, d. v. s. de löner, mellan vilka hälften av antalet redovisade anställda faller, om man bortser från de två fjärdedelar, som består av de lägst resp. de högst avlönade.

För butiksbiträdena ligger den övre kvartillönen i regel 30 à 40 % över den undre kvartillönen. Vid jämförelse mellan män och kvinnor finner man, att lönespridningen är något större för männen än för kvinnorna. Bland kontorspersonalen är tendensen densamma.

Av utrymmesskäl har det ej varit möjligt att angiva lönespridningen för samtliga redovisade yrkesgrupper. Som exempel på hur stor lönespridningen är har utvalts vissa större yrkesgrupper inom dyrort 3, där de flesta medelstora städerna är belägna. I diagram X återges median- och kvartillönerna grafiskt för dessa yrken i september 1951.

¹ Även minderåriga.

Tab. 53. Medianlöner i september 1951 för kontors-, butiks- och lagerpersonal utan provision inom detalj- och partihandel

(Medieval stil anger, att medianlönen avser blott 10—25 anställda; punkt, att antalet redovisade understiger 10)

Näringsgren och yrke	Antal redovisade	Vuxna män				Vuxna kvinnor				
		Medianlön, kronor, inom dyrtorsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrtorsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Detaljhandel										
Verkmästare och förmän	185	.	715	825	923	56	.	548	.	700
Kontorspersonal m. kval. arbete .	637	750	800	825	950	324	.	650	682	700
Därav Kontors- o. avdelningschefer	136	.	1 000	1 100	1 206	10	—	.	.	.
Kamrerare	188	745	850	979	1 000	11
Övrig kontorspersonal	429	490	520	559	660	2 168	398	450	460	525
Därav Kassörer	51	.	675	553	.	346	446	500	525	566
Bokförare	99	.	575	600	747	230	400	451	460	560
Maskinskrivare	17	—	.	.	.	191	.	380	405	501
Fakturaskrivare	16	—	400	.	.	233	.	396	398	510
Lagerkontorister	44	.	569	.	690	78	.	481	503	485
Telefonister	3	—	.	.	—	126	.	395	368	455
Butiksföreståndare	593	680	775	780	860	165	431	575	550	600
Annan butiks- o. lagerpersonal .	4 865	500	570	600	645	6 016	335	400	425	475
Därav Första biträden	533	600	660	711	800	396	458	511	499	570
Butiksbiträden	3 156	475	539	560	630	4 811	325	385	400	455
Butikskassörer	6	541	487	497	490	534
Dekoratörer	204	.	609	630	675	25	—	450	.	.
Lagerföreståndare	297	535	638	668	718	16
Lagerförmän	129	.	617	620	690	1	—	.	—	—
Lagerbiträden	350	483	513	555	610	93	—	415	400	440
Vaktmästare och bud	159	220	252	370	559	19	—	180	.	.
Partihandel										
Verkmästare och förmän	450	731	750	800	848	28	.	620	.	.
Kontorspersonal m. kval. arbete .	2 605	779	827	919	1 000	578	.	602	700	775
Därav Kontors- o. avdelningschefer . .	700	855	1 018	1 250	1 250	17	—	.	.	.
Kamrerare	337	818	944	1 141	1 235	17
Huvudkassörer	109	.	900	990	1 038	148	.	720	735	810
Huvudbokförare	99	.	847	958	910	47	.	680	.	770
Korrespondenter m. fl. språk . . .	149	.	755	800	946	87	.	575	710	799
Korrespondenter m. enbart svenska	86	.	691	700	790	85	—	471	.	684
Övrig kontorspersonal	1 851	520	534	551	625	4 327	376	419	475	539
Därav Kassörer	109	610	625	600	700	469	480	525	566	603
Bokförare	198	475	591	630	678	284	.	450	525	590
Personal vid bokf.- o. räknemaskin	102	.	529	665	669	520	427	435	500	545
Stenografer m. fl. språk	24	—	.	700	.	202	.	576	570	691
Stenografer m. enbart svenska . .	24	.	.	.	600	342	.	468	500	600
Maskinskrivare	69	.	450	475	598	429	333	395	438	510
Fakturaskrivare	137	.	501	505	621	706	311	378	447	510
Lagerkontorister	367	550	535	600	685	180	.	382	471	543
Telefonister	3	—	.	.	.	337	.	400	440	500
Butiks- och lagerpersonal	2 038	625	628	655	685	299	.	408	450	475
Därav Lagerföreståndare	703	635	722	784	805	22
Lagerförmän	587	634	630	693	723	3	—	—	—	—
Lagerbiträden	662	483	567	529	603	142	.	427	415	450
Vaktmästare och bud	244	.	450	456	553	6	—	.	.	—

Tab. 54. Medianlönerna i september 1952 för kontors-, butiks- och lagerpersonal utan provision inom detalj- och partihandel.

(Medieval stil anger, att medianlönen avser blott 10—25 anställda; punkt, att antalet redovisade understiger 10).

Näringsgren och yrke	Vuxna män					Vuxna kvinnor				
	Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Detaljhandel										
Verkmästare och förmän	216	.	779	850	1 015	47	.	625	.	700
Kontorspers. med kval. arbete	609	800	925	1 000	1 110	300	.	775	780	828
Därav Kontors- o. avdelningschefer	177	.	1 173	1 204	1 300	24	.	788	—	—
Kamrerare	48	790	1 000	1 000	1 197	9
Övrig kontorspersonal	387	540	826	650	730	2 270	425	515	525	600
Därav Kassörer	48	.	758	.	.	357	560	585	600	668
Bokförare	86	.	655	683	819	266	415	520	620	650
Maskinskrivare	11	—	.	.	.	173	369	450	468	568
Fakturaskrivare	22	.	515	.	.	264	415	450	460	585
Lagerkontorister	40	.	682	.	753	52	.	465	600	575
Telefonister	—	—	—	—	—	150	.	415	435	525
Butiksföreståndare	654	775	900	950	1 000	228	540	624	660	700
Annan butiks- och lagerpersonal	4 248	560	650	688	731	6 227	400	450	495	550
Därav Första biträden	538	675	774	827	846	412	500	585	576	690
Butiksbiträden	3 375	550	636	662	715	5 099	375	440	470	525
Butikskassörer	6	—	.	.	—	546	580	604	604	630
Dekoratorer	212	600	703	711	750	29	—	500	425	.
Lagerföreståndare	317	650	701	770	824	22	—	590	.	625
Lagerförmän	94	.	710	684	780	1	—	—	—	—
Lagerbiträden	182	575	606	650	721	29	—	451	.	515
Vaktmästare och bud	163	210	278	371	665	38	.	174	.	275
Partihandel										
Verkmästare och förmän	536	755	824	876	946	25	.	.	575	.
Kontorspers. med kval. arbete	2 486	900	1 000	1 043	1 090	639	.	710	733	850
Därav Kontors- o. avdelningschefer	837	950	1 102	1 329	1 437	22
Kamrerare	371	900	1 099	1 300	1 410	15
Huvudkassörer	102	.	1 107	1 095	1 175	137	.	840	829	940
Huvudbokförare	82	.	917	1 175	1 110	47	—	805	760	835
Korrespondenter m. fl. språk	142	.	853	959	1 050	101	—	688	777	925
Korrespond. m. enbart svenska	100	—	805	850	891	97	—	620	663	720
Övrig kontorspersonal	2 002	802	600	625	710	4 899	435	485	525	600
Därav Kassörer	132	663	700	684	800	529	500	600	650	734
Bokförare	81	679	656	750	750	352	500	525	525	687
Pers. vid bokförings- o. räknemask.	113	.	560	800	710	568	450	500	550	635
Stenografer m. fl. språk	26	—	.	855	.	209	.	626	648	796
Stenografer m. enbart svenska	22	379	.	548	550	690
Maskinskrivare	81	.	470	560	634	423	410	425	500	565
Fakturaskrivare	153	.	550	567	725	838	400	450	490	600
Lagerkontorister	375	588	635	700	750	208	.	475	550	560
Telefonister	3	—	.	—	.	382	379	445	524	565
Butiks- och lagerpersonal	1 681	730	753	805	840	89	.	567	545	558
Därav Lagerföreståndare	814	808	800	875	905	27	.	.	.	660
Lagerförmän	564	695	750	799	825	6	—	—	—	—
Lagerbiträden	301	550	655	633	750	56	.	468	450	555
Vaktmästare och bud	268	.	525	460	600	13	—	.	—	.

Tab. 55. Butiksbiträden inom detaljhandeln fördelade efter månadslörens storlek i september 1951 och 1952

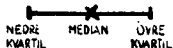
Kön Löneform Dyrort	Antal redo- visa- de	Antal (i %) med en månadslön av ... kr											Me- dian- lön (kr)	Gen- om- snitts- lön (kr)	Kvartil- löner (kr)	
		un- der 350	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600- 649	650- 699	700- 749	750- 799	800 o. där- över				
1951																
Vuxna män																
Utan provision	3 156	8.1	6.5	8.5	9.7	15.4	12.8	18.0	10.0	5.1	2.3	3.6	—	541	—	
Därav dyrort 1	26	30.8	19.2	23.1	15.4	7.7	3.8	—	—	—	—	—	390	381	308-460	
2	469	15.6	11.6	12.8	17.5	16.4	11.5	7.1	4.3	2.1	0.6	0.6	475	469	388-550	
3	1 622	9.0	7.3	8.5	9.9	16.9	11.3	21.3	7.1	4.2	2.0	2.5	539	533	450-600	
4	422	7.3	7.1	7.1	11.8	11.5	13.9	21.4	10.6	5.4	0.2	4.2	560	550	456-630	
5	552	1.4	1.4	6.5	3.8	12.2	16.7	13.0	20.7	10.0	5.6	8.7	630	623	544-693	
Med provision ¹	670	1.0	2.7	5.6	5.7	6.4	9.1	16.9	14.7	11.8	6.7	19.4	—	675	—	
Därav dyrort 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	24	4.2	8.3	20.8	4.2	12.5	20.8	16.7	8.3	4.2	—	—	550	522	405-612	
3	165	4.2	3.6	9.5	5.9	11.3	13.7	14.3	12.5	7.1	4.8	13.1	600	616	504-698	
4	117	—	2.2	3.6	2.2	5.1	11.7	12.4	16.8	15.3	11.7	19.0	682	686	595-760	
5	364	—	2.3	3.8	6.8	4.5	5.9	19.2	15.2	12.9	6.3	23.1	666	703	602-779	
Vuxna kvinnor																
Utan provision	4 811	29.6	18.4	20.7	16.1	9.6	3.0	1.9	0.2	0.3	0.1	0.1	—	397	—	
Därav dyrort 1	45	73.4	20.0	4.4	2.2	—	—	—	—	—	—	—	302	296	250-350	
2	510	55.5	18.0	16.7	6.1	3.3	0.2	0.2	—	—	—	—	325	337	280-400	
3	2 570	33.0	21.0	21.6	13.2	8.2	1.7	0.7	0.2	0.1	0.1	0.2	385	385	325-445	
4	746	22.7	20.1	23.1	18.0	9.4	4.4	1.9	—	0.3	0.1	—	400	409	350-465	
5	899	11.2	11.1	19.5	28.1	16.6	6.5	4.5	0.7	1.1	0.4	0.3	455	454	400-500	
Med provision ¹	1 653	10.4	12.1	17.3	19.6	19.0	11.2	4.4	2.9	1.8	0.6	0.7	—	478	—	
Därav dyrort 1	2	—	—	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	37	29.7	29.7	27.1	8.1	2.7	—	—	2.7	—	—	—	393	392	345-429	
3	461	25.0	23.7	21.0	17.2	7.5	4.2	0.6	0.2	0.2	—	0.4	402	409	349-464	
4	357	9.1	10.3	13.8	26.5	20.9	11.1	5.4	1.1	1.6	0.2	—	482	478	423-530	
5	796	3.0	6.8	16.4	18.0	24.4	15.3	5.9	5.2	2.8	1.2	1.3	511	517	447-560	
1952																
Vuxna män																
Utan provision	3 375	4.6	4.0	5.9	5.0	8.6	9.3	14.6	14.9	13.1	9.1	10.9	—	626	—	
Därav dyrort 1	23	21.8	8.7	17.4	26.1	17.4	4.3	—	4.3	—	—	—	450	433	366-500	
2	550	12.3	7.2	6.7	7.4	13.3	16.0	13.9	11.4	5.8	2.9	3.1	550	537	432-633	
3	1 694	4.3	4.3	6.9	5.1	8.7	10.4	14.0	18.0	13.0	6.3	9.0	636	615	519-700	
4	519	2.0	3.2	7.0	3.2	7.2	7.3	14.3	12.9	23.1	9.0	10.8	562	647	555-741	
5	589	1.0	1.4	1.9	3.4	5.4	3.0	17.3	12.2	11.5	21.0	21.9	715	710	629-780	
Med provision ¹	632	0.4	1.0	1.5	3.3	4.2	6.0	6.6	11.8	18.5	12.1	34.6	—	778	—	
Därav dyrort 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	18	—	5.6	5.6	11.1	11.1	5.6	—	11.1	16.7	16.6	16.6	690	679	496-777	
3	159	1.2	1.9	2.6	8.0	7.4	9.3	11.1	10.5	13.0	11.7	23.4	695	708	579-794	
4	96	0.8	1.7	—	0.8	5.1	2.5	6.7	15.1	16.8	13.5	37.0	750	772	672-890	
5	359	—	0.2	1.4	1.9	2.5	5.8	5.1	11.4	21.1	11.6	39.0	753	811	686-898	
Vuxna kvinnor																
Utan provision	5 099	16.0	14.1	16.4	16.5	16.0	11.2	6.5	1.6	0.9	0.3	0.5	—	454	—	
Därav dyrort 1	31	58.1	22.6	16.1	3.2	—	—	—	—	—	—	—	315	324	275-375	
2	553	34.4	19.3	18.8	16.1	6.7	3.4	0.7	0.2	—	0.4	—	375	386	325-450	
3	2 767	17.3	16.6	17.7	16.3	15.1	11.9	3.1	1.0	0.6	0.1	0.3	440	440	370-505	
4	816	10.7	13.1	17.4	19.2	17.9	9.6	8.7	2.0	0.8	—	0.6	470	468	400-530	
5	932	5.8	5.1	10.6	15.4	22.5	15.6	17.3	3.6	2.1	0.8	1.2	525	521	450-600	
Med provision ¹	1 510	4.8	6.1	9.4	13.0	13.9	19.9	15.1	7.5	5.0	2.6	2.7	—	550	—	
Därav dyrort 1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	30	23.3	10.0	20.0	13.3	10.0	16.7	6.7	—	—	—	—	439	447	356-536	
3	457	11.1	14.0	16.8	17.6	15.1	12.6	7.7	1.9	1.7	0.9	0.6	471	478	399-550	
4	319	4.9	4.7	10.5	14.2	15.5	23.2	13.2	7.0	3.8	1.2	1.8	550	539	461-602	
5	702	0.5	2.0	4.0	9.8	12.7	22.6	20.7	11.2	7.7	4.4	4.4	597	601	537-656	

¹ Provision endast för en månad.

Diagram X¹

LÖNESPRIDNINGEN INOM VISSA YRKESGRUPPER I SEPTEMBER 1951

FÖR PERSONAL (FYLLDA 18 ÅR) UTAN PROVISION INOM DYRORT 3

MÅNADSLÖN, KR

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200

DETALJHANDEL

MÄN

BUTIKSFÖRESTÅNDARE

FÖRSTA BITRÄDEN

BUTIKSBITRÄDEN

KVINNOR

BUTIKSFÖRESTÅNDARE

FÖRSTA BITRÄDEN

BUTIKSBITRÄDEN

BUTIKSKASSÖRER

PARTIHANDEL

MÄN

KONT.-O. AVD.CHEFER

KAMRERARE

HUVUDBOKFÖRARE

ÖVRIGA BOKFÖRARE

FAKTURASKRIVARE

LAGERKONTORISTER

LAGERFÖRESTÅNDARE

LAGERBITRÄDEN

KVINNOR

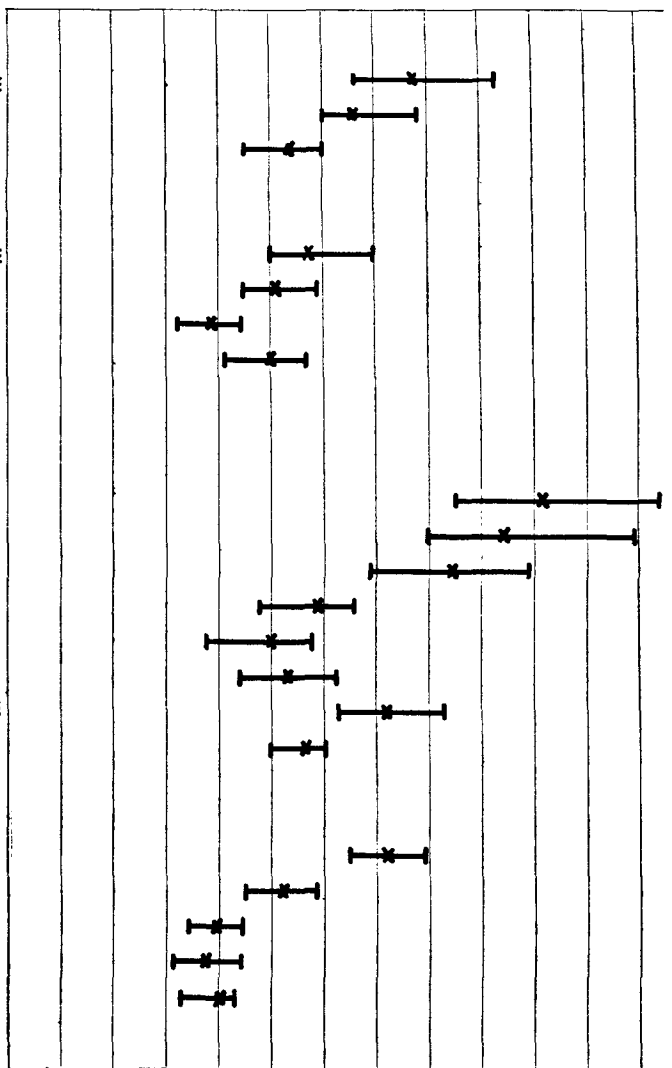
HUVUDKASSÖRER

ÖVRIGA KASSÖRER

MASKINSKRIVARE

FAKTURASKRIVARE

TELEFONISTER

¹ The Distribution of Wages in a Selection of Professions in Private Retail and Wholesale Trade in September 1951.

Tab. 56. Medianlöner i september 1951 för butiksbiträden utan provision inom detaljhandeln fördelade på bransch, dyrorst och ålder

(Medieval stil anger, att medianlönen avser blott 10—25 anställda; punkt, att antalet redovisade understiger 10)

Bransch Ålder	Antal redo- visade	Män				Antal redo- visade	Kvinnor			
		Medianlön, kr, inom dyrorstgrupp					Medianlön, kr, inom dyrorstgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Samtliga branscher										
Under 17 år	64	205	240	.	—	282	190	200	225	250
17 »	131	250	272	274	422	278	228	250	269	235
18—20 »	487	333	350	354	435	1 074	285	305	323	350
21—24 »	575	450	477	500	528	1 082	340	380	395	423
25—29 »	662	500	565	585	616	741	384	425	450	480
30—39 »	715	550	600	630	674	851	393	435	460	494
40—49 »	390	530	620	640	674	578	360	435	450	494
50—59 »	165	593	605	630	674	259	390	450	455	454
60 o. över	57	525	610	.	585	93	.	424	398	480
Livsmedelsaffärer										
Under 17 år	17	.	278	—	—	53	.	208	.	.
17 »	31	.	274	.	.	40	.	254	300	.
18—20 »	101	365	373	.	524	169	300	310	328	355
21—24 »	109	.	495	.	537	187	.	400	395	420
25—29 »	129	491	539	561	585	120	.	431	410	480
30—39 »	135	.	567	599	666	134	.	415	410	480
40—49 »	106	.	620	630	674	91	.	414	400	486
50—59 »	51	.	610	.	600	57	.	405	.	440
60 o. över	17	12	—	.	.	.
Textil- och beklädnadsaffärer										
Under 17 år	9	.	.	.	—	8	.	—	—	—
17 »	16	86	.	250	300	.
18—20 »	92	.	350	360	400	377	285	300	335	325
21—24 »	115	500	494	550	533	465	350	375	400	415
25—29 »	121	.	575	603	600	332	400	425	465	490
30—39 »	119	613	630	695	748	388	405	450	495	490
40—49 »	71	.	670	650	740	268	400	458	488	500
50—59 »	13	—	600	—	.	125	.	472	460	460
60 o. över	6	—	.	—	.	40	.	450	.	463

Bland butikspersonalen inom detaljhandeln finns ett ganska stort antal anställda som helt eller delvis avlönas med provision. Månadslönerna ligger som synes högre för den provisionsavlönade personalen än för den ej provisionsavlönade.

Medianlöner inom olika åldrar för butikspersonal utan provision redovisas i tab. 56 och 57. Tabellerna visar bl. a., att medianlönerna för såväl de manliga som de kvinnliga biträdena stiger ungefär till 50-årsaldern. Skillnaderna mellan medianlönerna för manliga och kvinnliga biträden synes bli större med stigande ålder. I åldern 21—24 år ligger männens löner mindre än 30 % över kvinnornas mot närmare 40 % i åldern 40—49 år.

Tabellerna lämnar även uppgifter om medianlönerna för biträden i olika

Tab. 57. Medianlöner i september 1952 för butiksbiträden utan provision inom detaljhandeln fördelade på bransch, dyrtorsgrupp och ålder

(Medieval stil anger, att medianlönen avser blott 10—25 anställda; punkt, att antalet redovisade understiger 10)

Bransch Ålder	Män					Kvinnor				
	Antal redovisade	Medianlön, kr, inom dyrtorsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kr, inom dyrtorsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Samtliga branscher										
Under 17 år	75	249	275	.	.	354	210	240	235	250
17 »	104	300	296	315	363	303	260	270	300	300
18—20 »	453	373	395	420	461	1 118	330	350	360	400
21—24 »	640	500	547	575	629	1 142	400	425	464	495
25—29 »	691	585	650	680	700	777	408	500	505	550
30—39 »	800	625	690	725	775	917	435	500	510	550
40—49 »	451	625	717	749	779	651	400	515	528	565
50—59 »	198	683	717	730	775	324	438	500	500	562
60 o. över	89	500	690	749	685	90	.	480	520	525
Livsmedelsaffärer										
Under 17 år	17	.	275	—	—	70	.	240	243	.
17 »	19	.	295	.	.	41	.	288	.	.
18—20 »	76	378	400	.	.	176	350	355	375	450
21—24 »	106	.	560	550	624	194	409	430	468	499
25—29 »	90	.	600	.	700	132	.	500	475	540
30—39 »	92	592	600	610	750	153	.	460	475	530
40—49 »	62	.	586	.	685	101	.	460	490	565
50—59 »	28	.	.	.	655	62	.	450	440	564
60 o. över	17	9	—	.	.	.
Textil- och beklädnadsaffärer										
Under 17 år	8	.	.	—	—	86	200	240	225	.
17 »	12	99	275	275	325	280
18—20 »	77	.	375	400	.	381	325	350	365	400
21—24 »	108	500	535	575	623	446	400	425	465	495
25—29 »	123	.	675	720	708	330	425	500	515	550
30—39 »	112	673	700	750	800	413	450	500	550	575
40—49 »	82	.	750	758	798	314	425	530	573	575
50—59 »	26	.	690	.	.	157	.	528	600	500
60 o. över	8	—	.	.	.	44	.	450	.	.

åldrar inom de största branscherna — livsmedelsaffärer samt textil- och beklädnadsaffärer.

Arbetarpersonalen. Den genomsnittliga timförtjänsten i september 1951 resp. i september 1952 för arbetare för vilka uppgifter erhållits om utgjord arbetstid redovisas i tab. 58. Förtjänsterna har angivits för de större yrkesgrupperna med fördelning på dyrtorsgrupper. I förtjänsttalen inräknas ev. dyrtidstillägg, semesterlön, sjuklön, övertidsersättning samt värdet av ev. naturaförmåner, fria arbetskläder o. d.

För de två största av de redovisade arbetargrupperna — lagerarbetare och chaufförer — angives i tab. 59 de individuella månadslönernas variationer.

Tab. 53. Genomsnittliga timförtjänster för vuxna arbetare inom varuhandeln i september 1951 och 1952

(Medieval stil anger, att medeltalet avser blott 10—25 anställda; punkt, att antalet redovisade understiger 10)

Kön Yrke	Antal redo- visade ¹	Genomsnittlig timförtjänst, kr, inom					
		hela riket	dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5
1951							
Vuxna män							
Lager- o. förrådsarbetare	3 402	2·75	2·30	2·51	2·61	2·91	3·07
Chaufförer	1 430	2·79	.	2·53	2·60	2·92	3·15
Transportarbetare	118	2·88	—	.	2·56	2·89	3·20
Montörer	378	3·13	—	.	2·79	3·14	3·48
Bilreparatörer	225	3·02	—	2·91	2·90	3·19	3·21
Urmakare	117	3·45	—	.	3·29	3·54	3·79
Skräddare	158	3·20	—	.	2·99	3·19	3·52
Tapetserare	166	3·29	.	2·90	3·05	3·75	3·92
Vuxna kvinnor							
Lager- o. förrådsarbetare	357	2·09	.	1·84	1·97	2·03	2·24
Sömmerskor	536	2·31	—	.	2·14	2·21	2·62
1952							
Vuxna män							
Lager- o. förrådsarbetare	4 531	3·18	2·81	2·99	3·07	3·24	3·50
Chaufförer	1 722	3·26	.	2·93	3·09	3·33	3·64
Transportarbetare	162	3·29	.	.	3·00	2·93	3·58
Montörer	511	3·61	.	3·26	3·31	3·69	4·01
Bilreparatörer	169	3·70	—	.	3·63	4·04	3·63
Urmakare	125	3·71	—	.	3·68	3·41	4·03
Skräddare	155	3·61	—	.	3·22	3·27	4·04
Tapetserare	164	3·67	.	3·20	3·41	4·17	4·33
Vuxna kvinnor							
Lager- o. förrådsarbetare	351	2·46	.	2·17	2·33	2·37	2·73
Sömmerskor	647	2·59	—	1·83	2·37	2·48	2·96

Tabellen visar, att lönespridningen är ganska obetydlig för dessa yrken. Den övre kvartillönen ligger ca 10 å 15 % över den undre, vilket betyder att lönespridningen för denna yrkesgrupp är ungefär hälften så stor som för butiksbiträdena.

Medianlönerna i olika åldrar redovisas i tab. 60 för de största yrkesgrupperna — lagerarbetare samt chaufförer. Tabellen synes tyda på, att medianlönen för dessa arbetare håller sig på i stort sett samma nivå från 25-årsåldern upp till 55-årsåldern för att därefter sjunka.

¹ I denna tabell ingår endast de för vilka uppgift om timantal erhållits.

Tab. 59. Vuxna manliga lagerarbetare samt chaufförer fördelade efter veckolönens storlek i september 1951 och 1952

Yrke Dyrort	Antal redo- visa- de	Antal (i %) med en veckolön av kronor												Med- dian- lön (kr)	Kvartil- löner (kr)
		un- der 100	100- 109	110- 119	120- 129	130- 139	140- 149	150- 159	160- 169	170- 179	180- 189	190- 199	200 o. över		
1951															
Lagerarbetare															
Dyrortsgrupp 1	52	19.3	30.8	34.6	1.9	7.7	1.9	1.9	1.9	—	—	—	—	109	103-116
2	454	14.4	4.9	41.6	18.7	9.8	5.1	2.3	1.7	0.9	0.2	0.2	0.2	117	113-126
3	2 709	14.3	3.9	6.7	48.5	12.1	5.9	2.5	2.4	1.2	1.3	0.5	0.7	122	120-130
4	962	9.2	2.9	4.6	26.2	30.0	7.9	8.7	3.2	3.1	0.3	1.2	2.7	131	128-142
5	1 124	4.0	1.3	3.7	6.4	36.2	18.0	14.7	5.2	3.2	1.1	1.4	4.8	139	133-152
Chaufförer															
Dyrortsgrupp 1	16	12.5	12.5	37.5	25.0	6.3	—	6.2	—	—	—	—	—	118	108-127
2	163	3.5	7.0	32.8	29.2	14.0	4.1	4.1	2.9	1.2	—	—	1.2	121	117-131
3	1 071	2.7	2.5	8.8	51.2	18.0	7.7	3.2	3.0	1.1	0.3	0.4	1.1	125	122-135
4	429	1.5	1.3	3.5	17.7	30.2	17.3	12.3	8.4	3.0	1.5	1.1	2.2	137	130-152
5	621	0.4	0.9	1.3	3.2	19.2	23.5	26.6	12.0	3.9	3.3	1.6	4.1	150	139-159
1952															
Lagerarbetare															
Dyrortsgrupp 1	55	1.8	1.8	14.5	36.4	18.2	5.5	9.1	1.8	7.3	—	—	3.6	127	121-147
2	619	7.5	2.2	3.0	5.7	38.1	11.9	9.9	8.2	3.1	3.7	3.3	3.4	136	133-155
3	3 349	7.0	2.2	2.6	4.2	7.2	44.7	13.4	6.2	2.9	2.2	2.1	5.3	141	140-154
4	1 077	6.5	2.2	3.7	4.0	5.2	29.5	25.1	11.2	5.2	3.3	1.8	2.3	149	143-159
5	1 588	2.3	1.9	2.6	2.6	3.7	9.2	30.2	20.6	10.5	5.5	3.9	7.0	159	151-172
Chaufförer															
Dyrortsgrupp 1	15	—	6.7	—	26.6	39.9	6.7	6.7	—	—	—	6.7	6.7	131	127-142
2	205	4.2	0.9	1.9	7.4	39.5	18.1	9.3	7.9	3.3	2.8	0.5	4.2	137	133-153
3	1 248	1.6	1.2	1.6	2.9	7.4	49.2	14.2	7.5	5.7	3.6	2.2	2.9	143	140-157
4	467	1.6	1.6	1.6	3.0	2.6	19.1	27.8	14.5	9.3	6.4	3.6	8.9	156	147-173
5	726	0.7	0.6	0.5	0.9	1.4	5.4	20.2	23.0	17.8	10.0	7.7	11.8	169	158-183

Tab. 60. Medianlöner under en vecka i september 1952 för manliga lagerarbetare och chaufförer fördelade på ålder och dyrortsgrupper

(Siffror med medial stil anger, att mediantalet avser 10-24 anställda)

Yrke Dyrortsgrupp	Antal redo- visa- de	Medianlön, kronor, i åldern										
		under 18 år	18- 20 år	21- 24 år	25- 29 år	30- 34 år	35- 39 år	40- 44 år	45- 49 år	50- 54 år	55- 59 år o. över	60 år
Lagerarbetare												
Dyrortsgrupp 1	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	632	76	95	133	137	136	145	141	137	138	137	134
3	3 536	65	96	140	141	143	144	145	145	146	146	141
4	1 137	70	100	149	149	152	153	154	154	151	152	149
5	1 668	85	121	150	156	162	162	162	163	162	163	160
Chaufförer												
Dyrortsgrupp 1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	205	—	—	134	140	136	140	139	149	145	—	—
3	1 248	—	112	141	141	143	144	145	145	146	149	143
4	467	—	113	152	152	154	157	168	155	160	165	165
5	726	—	140	163	163	167	165	175	175	175	175	177

IV. Löneförhållanden i september åren 1951 och 1952 för personal vid konsumtionsföreningar

Socialstyrelsen publicerar varje år statistik över löneförhållandena i september för personal vid konsumtionsföreningar anslutna till Kooperativa förbundet. Från och med år 1949 baseras denna statistik på primärmaterial i form av individualuppgifter, som erhålles direkt från de kooperativa föreningarna i motsats till tidigare år, då summariska uppgifter för grupper av anställda lämnades från Kooperationens förhandlingsorganisation. Samtliga föreningar med mer än 20 försäljningsställen tillfrågas liksom var tredje förening med 11—20 försäljningsställen och var femte förening med mindre än 11 försäljningsställen. Urvalet omfattade år 1952 195 föreningar, vilka uppmanades lämna uppgift om hela antalet anställda; de största föreningarna skulle dock endast redovisa hälften, en tredjedel respektive en fjärdedel av sina anställda, slumpmässigt utvalda. Vid bearbetningen av materialet har de olika grupperna vägts samman med hänsyn till urvalens storlek.

Uppgifterna avser löneförhållandena under september för kontors-, butiks- och lagerpersonal. Samtliga kategorier av anställda skall redovisas med undantag för affärschefer, direktörer och motsvarande samt lagerarbetare. De anställda redovisas fördelade på kön, födelseår, bransch, yrke, huvudsaklig arbetsuppgift samt dyrtorrt varjämte dels den under september utbetalade lönen exkl. omsättningstillägg dels det utbetalade omsättningstillägget skall anges. Därjämte skall uppgift lämnas om eventuell deltidsanställning, sjukdom, tjänstledighet eller andra omständigheter, som kan påverka den utgående lönen samt om vederbörande eventuellt har tjänstebostad mot hyra eller fri bostad.

Av de år 1952 tillfrågade 195 föreningarna insände 179 (92 %) användbara uppgifter. Antalet i redovisningen upptagna anställda utgjorde sammanlagt 7 671, varav 2 872 vuxna män och 3 435 vuxna kvinnor samt 534 minderåriga män och 830 minderåriga kvinnor (under 18 år). Endast sådana anställda, som varit i arbete under hela redovisningsmånaden och därunder åtnjutit oavkortad lön, medtages i bearbetningen. Sålunda ingår personal, som haft semester, men ej sådan som varit tjänstledig eller haft förkortad arbetstid. Sjukledig personal med fast lön har medtagits i beräkningarna och lönen uppräknats som om de varit i tjänst; dock har sjukledig personal med omsättningstillägg icke medtagits.

Tab. 62. Medianlöner i september 1951 och 1952 för butiksföreståndare vid konsumtionsföreningar med fördelning efter ålder

(Medianer har icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Medieval stil anger, att medianen avser 10—24 anställda)

Åldersgrupp	M ä n					K v i n n o r						
	Antal redovisade	Medianlön (kr) inom dyrtorsgrupp					Antal redovisade	Medianlön (kr) inom dyrtorsgrupp				
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1951												
18—20 år	24	—	.	485	.	.	22	—	.	447	.	.
21—22 »	32	32	—	.	467	.	.
23—24 »	97	.	591	620	624	649	28	.	.	466	.	.
25—29 »	347	587	613	652	654	744	80	—	.	481	538	.
30—39 »	566	576	650	668	663	833	169	.	494	496	509	578
40—49 »	340	.	636	660	711	837	117	.	525	508	.	577
50—59 »	108	.	657	637	618	847	45	—	.	490	.	548
60 år och däröver . .	17	.	.	650	.	.	4	—	—	.	.	.
1952												
18—20 år	9	—	.	.	.	—	17	—	.	524	.	—
21—22 »	23	—	.	696	.	.	20	—
23—24 »	94	.	656	719	733	805	33	—	.	540	.	.
25—29 »	329	652	703	732	759	821	73	—	.	556	584	653
30—39 »	551	660	733	766	786	925	153	.	614	557	615	711
40—49 »	340	.	752	785	826	938	116	—	.	575	.	694
50—59 »	124	.	758	760	732	950	47	—	.	597	.	720
60 år och däröver . .	16	—	3	—	.	.	.	—

De i tabellerna redovisade medianlönerna inkluderar övertidsersättning, semesterlön m. m. samt i förekommande fall omsättningstillägg och premieackord.

I tab. 61 redovisas medianlöner för olika yrkesgrupper av anställda inom konsumentkooperativa föreningar med fördelning på kön och dyrtort. Tab. 62 och 63 anger medianlöner för föreståndare resp. biträden i olika åldrar fördelade på kön och dyrtort. Tab. 64 och 65 visar hur de individuella lönerna varierat för de nämnda grupperna. Ett sammanfattande mått på lönespridningen ger de i sista kolumnen angivna kvartillönerna, d. v. s. de löner mellan vilka hälften av de individuella lönerna varierar, om man bortser från de två fjärdedelar, som består av de lägst och högst avlönade.

Vid jämförelse mellan resultatet av löneundersökningen för den enskilda handeln och de ovan redovisade lönerna vid konsumtionsföreningarna bör bl. a. observeras, att det förekommer vissa olikheter i organisationen inom den enskilda och inom den kooperativa handeln. Innebörden av benämningarna på vissa personalkategorier är icke densamma (t. ex. butiksföreståndare, avdelningschefer). Skiljaktigheter i lönehänseenden kan också uppstå till följd av olikheter i personalens ålderssammansättning och i antalet tjänstear. Av betydelse härvidlag är också personalens fördelning på olika branscher; större delen av den kooperativa handeln avser livsmedel, medan

Tab. 63. Medianlöner i september 1951 och 1952 för butiksbiträden vid konsumtionsföreningar fördelade efter ålder

(Medianer har icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Medieval stil anger, att medianen avser 10—24 anställda)

Åldersgrupp	M ä n					K v i n n o r						
	Antal redovisade	Medianlön (kr) inom dyrtorsgrupp				Antal redovisade	Medianlön (kr) inom dyrtorsgrupp					
		1	2	3	4		5	1	2	3	4	5
1951												
18—20 år	296	.	350	350	367	417	658	287	295	300	312	341
21—22 »	108	.	420	475	480	610	384	.	355	380	380	440
23—24 »	125	.	475	507	520	577	321	385	405	422	425	461
25—29 »	118	.	475	531	554	641	437	.	420	425	445	479
30—39 »	80	.	475	555	535	618	340	.	420	425	445	494
40—49 »	26	—	.	529	.	.	192	.	420	425	460	505
50—59 »	11	—	—	.	.	.	69	—	.	453	.	518
60 år och däröver . .	5	—	4	—	—	.	—	.
1952												
18—20 år	285	375	390	415	395	480	695	320	335	360	375	390
21—22 »	122	.	520	553	568	605	359	.	422	430	460	495
23—24 »	130	.	562	586	573	708	326	.	473	495	520	549
25—29 »	140	.	555	619	646	715	415	445	475	495	520	574
30—39 »	87	.	614	622	641	733	399	.	485	506	538	581
40—49 »	23	—	231	.	472	495	535	603
50—59 »	14	—	73	—	.	510	530	587
60 år och däröver . .	3	—	.	.	.	—	4	—	—	.	—	.

redovisningen av lönerna inom enskild handel omfattar ett stort antal systerföretag i andra branscher.

På blanketterna har även utrymme beretts för angivande av förekomsten av naturaförmåner. I huvudsak är det bostadsförmåner som redovisats. Sålunda redovisas år 1952 fri bostad för inalles 7 personer, varav 3 butiksföreståndare. Frekvensen är alltså ytterst obetydlig. Antalet redovisade personer, vilka av föreningarna tillhandahållas bostad mot erläggande av hyra, utgjorde år 1952 inalles 210, varav 175 butiksföreståndare samt 15 biträden.

Tab. 64. Butiksföreståndare vid konsumtionsföreningar fördelade efter månadslönens storlek i september 1951 och 1952

Kön	Dyrort	Antal redovisade	Procentuellt antal butiksföreståndare med en månadslön av kr												Medianlön (kr)	Undre och övre kvartil ¹	
			under 400	400-449	450-499	500-549	550-599	600-649	650-699	700-749	750-799	800-849	850-899	900-949			950 o. däröver
1951																	
Vuxna män																	
	Samtliga dyrortsgrupper	4 532	0.1	0.6	0.7	5.5	16.4	23.4	20.1	11.9	7.8	6.2	3.0	1.8	2.5	.	.
	Dyrortsgrupp																
	1	154	—	7.5	—	24.6	33.6	16.4	14.2	—	—	3.7	—	—	—	576	543- 625
	2	962	0.2	—	0.7	9.8	23.2	26.7	19.2	11.2	5.0	2.2	1.4	0.2	0.2	624	586- 676
	3	1 857	0.2	0.8	1.4	4.9	15.3	25.5	22.9	13.7	8.0	3.6	1.9	0.6	1.2	652	605- 712
	4	943	—	0.3	—	2.9	17.8	24.8	24.7	14.5	10.1	1.5	1.4	1.0	1.4	655	608- 713
	5	636	—	—	—	0.3	3.5	12.4	7.9	6.4	9.3	26.9	11.6	9.4	12.3	820	711- 885
Vuxna kvinnor																	
	Samtliga dyrortsgrupper	1 457	1.1	10.2	23.5	23.3	20.7	8.8	4.2	1.8	0.1	0.7	0.6	—	—	.	.
	Dyrortsgrupp																
	1	10	—	50.0	50.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	.	.
	2	190	1.1	18.4	32.1	29.5	9.5	4.7	—	—	—	—	—	—	—	497	458- 540
	3	590	1.6	15.1	41.7	20.2	8.5	6.8	4.6	1.7	0.3	—	—	—	—	489	460- 538
	4	217	—	8.8	41.9	24.0	20.7	0.9	0.9	—	—	—	—	—	—	499	465- 550
	5	450	1.1	—	2.7	25.1	41.8	17.8	7.1	2.6	—	0.9	0.9	—	—	578	545- 610
1952																	
Vuxna män																	
	Samtliga dyrortsgrupper	4 290	—	—	—	0.1	0.9	4.5	16.7	22.5	19.7	12.1	7.1	6.4	10.0	.	.
	Dyrortsgrupp																
	1	167	—	—	—	—	7.2	21.5	47.3	15.0	6.0	3.0	—	—	—	667	630- 695
	2	991	—	—	—	—	2.5	9.8	26.0	25.2	17.6	9.9	3.9	3.2	1.9	717	672- 770
	3	1 685	—	—	—	0.3	0.1	3.0	16.6	26.7	23.4	13.4	8.3	3.5	4.7	755	708- 817
	4	781	—	—	—	0.1	—	1.0	11.5	26.2	25.9	14.5	8.6	4.4	7.8	773	719- 839
	5	666	—	—	—	—	—	1.5	5.2	9.5	11.4	9.2	23.0	40.2	926	841-1010	
Vuxna kvinnor																	
	Samtliga dyrortsgrupper	1 336	0.8	0.4	3.8	17.2	25.2	17.5	15.4	11.6	4.6	2.2	0.4	0.3	0.6	.	.
	Dyrortsgrupp																
	1	20	—	—	25.0	25.0	—	25.0	—	—	25.0	—	—	—	—	.	.
	2	156	3.2	—	3.2	30.1	32.7	21.8	4.5	1.3	—	—	—	—	3.2	570	533- 617
	3	559	0.5	1.1	6.3	26.3	37.7	15.4	3.9	3.6	3.0	1.3	0.5	0.4	—	565	532- 608
	4	195	1.5	—	3.1	15.4	34.9	23.6	12.3	1.5	0.5	3.6	1.0	1.0	1.6	597	568- 639
	5	406	—	—	—	—	1.5	15.8	37.7	32.0	9.6	3.9	—	—	—	696	656- 727

¹ Den undre kvartilen anger det värde under vilket en fjärdedel av enheterna ligger. Den övre kvartilen anger det värde ovanför vilket en fjärdedel av enheterna ligger.

Tab. 65. Butiksbiträden vid konsumtionsföreningar fördelade efter månadslönens storlek i september 1951 och 1952.

Kön Dyrort	Antal redo- visa- de	Procentuellt antal butiksbiträden med en månadslön av kr													Me- di- an- lön (kr)	Undre och övre kvartil ¹	
		un- der 250	250- 299	300- 349	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600- 649	650- 699	700- 749	750- 799	800 o. där- över			
1951																	
Vuxna män																	
Samtl. dyr- ortsgrupper	2 386	0·6	4·4	12·0	12·9	12·7	16·5	20·4	7·5	7·5	3·8	0·5	0·7	0·5	.	.	
Dyrortsgrupp																	
1	48	—	10·4	25·0	14·6	35·4	—	10·4	4·2	—	—	—	—	—	397	310-435	
2	477	0·4	6·9	19·3	20·8	14·9	22·6	11·7	1·9	0·4	—	1·1	—	—	400	349-475	
3	947	0·8	4·8	14·0	13·8	11·1	16·5	26·7	6·6	4·8	1·8	0·4	—	—	475	365-525	
4	444	0·7	3·2	8·1	10·8	19·1	14·6	23·2	15·8	0·9	1·8	0·9	—	0·9	480	405-530	
5	470	0·4	1·5	3·0	5·7	5·1	14·0	15·1	7·5	28·1	14·5	—	3·4	1·7	575	490-645	
Vuxna kvinnor																	
Samtl. dyr- ortsgrupper	6 873	2·8	10·5	16·3	16·3	30·0	16·6	6·2	1·1	0·1	0·1	—	—	—	.	.	
Dyrortsgrupp																	
1	142	7·0	21·1	26·8	35·9	7·8	1·4	—	—	—	—	—	—	—	339	287-385	
2	1 374	4·0	15·8	21·9	17·1	38·8	2·2	0·1	0·1	—	—	—	—	—	375	310-420	
3	2 552	3·0	11·6	18·0	17·6	34·5	14·2	1·0	0·1	—	—	—	—	—	399	332-432	
4	1 389	2·7	8·8	16·7	17·9	30·3	19·6	3·0	0·4	—	0·6	—	—	—	410	343-447	
5	1 416	1·0	3·9	6·4	9·8	15·4	33·8	25·4	4·5	0·3	—	—	—	—	475	415-511	
1952																	
Vuxna män																	
Samtl. dyr- ortsgrupper	2 481	0·4	1·5	4·2	11·2	9·8	8·6	11·5	15·6	16·5	7·7	7·6	2·6	2·8	.	.	
Dyrortsgrupp																	
1	81	—	8·6	9·9	22·2	21·0	13·6	18·5	6·2	—	—	—	—	—	420	365-495	
2	542	1·8	0·9	10·0	12·5	14·8	7·0	21·2	13·1	10·2	5·4	1·8	0·9	0·9	515	390-564	
3	981	—	2·1	2·6	12·2	10·0	11·1	10·2	21·4	17·5	6·9	2·6	1·5	1·9	558	439-610	
4	368	—	1·4	4·1	13·6	8·1	7·9	9·5	11·4	26·9	7·1	5·2	3·5	1·3	573	440-636	
5	509	—	—	0·4	4·3	3·7	5·3	3·9	11·4	16·1	13·6	27·1	6·3	7·9	670	572-736	
Vuxna kvinnor																	
Samtl. dyr- ortsgrupper	7 298	0·2	3·4	9·9	12·5	13·5	21·9	19·0	12·7	5·4	0·9	0·5	0·1	—	.	.	
Dyrortsgrupp																	
1	169	—	14·8	13·0	16·0	40·2	15·4	—	0·6	—	—	—	—	—	417	336-445	
2	1 234	0·6	4·1	23·1	17·9	12·4	31·4	8·0	1·9	0·6	—	—	—	—	410	336-473	
3	3 084	0·2	3·6	9·0	14·8	16·1	26·4	23·2	5·5	0·7	0·1	0·3	0·1	—	470	395-510	
4	1 152	—	3·5	6·2	10·1	13·4	18·8	29·4	16·8	1·1	0·4	0·3	—	—	493	415-535	
5	1 659	—	1·5	3·9	5·8	6·9	9·2	14·1	32·2	21·5	3·6	1·8	0·5	—	555	490-601	

¹ Den undre kvartilen anger det värde under vilket en fjärdedel av enheterna ligger. Den övre kvartilen anger det värde ovanför vilket en fjärdedel av enheterna ligger.

V. Löneförhållanden för anställda vid banker och försäkringsbolag åren 1951 och 1952

Statistiken över löneförhållanden för anställda vid banker och försäkringsbolag publiceras sedan år 1948 årligen av socialstyrelsen, som baserar sina beräkningar på uppgifter från Bankernas förhandlingsorganisation, Sparbankernas förhandlingsorganisation respektive Försäkringsbolagens utjämningskassa. Primärmaterialet erhålles i form av fördelningstabeller, i vilka de anställda fördelats efter ortsgrupper, kön, ålder, anställningens art och årslönens storlek i 100-kronors intervaller. För varje grupp och åldersklass redovisas därjämte årslönens totala storlek.

Med årslönen avses här icke den faktiskt utbetalade lönen utan den *nominella årslönen*, d. v. s. hänsyn tages icke till eventuellt förekommande avdrag på grund av sjukdom, tjänstledighet o. dyl.

I årslönen ingår dyrtidstillägg och värdet av förekommande naturaförmåner såsom t. ex. fri lunch samt beträffande bankerna även de anställdas egna pensionsavgifter. Rese- och traktementsersättningar samt övertidsarvoden ingår ej i den nominella årslönen liksom ej heller företagens andel i pensionskostnaderna samt beträffande försäkringsbolagen ej heller de anställdas pensionsavgifter. Lönerna för anställda vid banker och försäkringsbolag är således icke direkt jämförbara enär de senare redovisas som s. k. nettolöner.

Materialet omfattar samtliga ordinarie tjänstemän och vaktmästare vid affärs- och sparbanker med undantag för chefstjänstemän och specialister samt annan personal, som är undantagen respektive kollektivavtal.

Beträffande försäkringsbolagen redovisas samtliga ordinarie och extra tjänstemän och vaktmästare med undantag för chefstjänstemän och annan personal, som undantages från avtalet.

I *tab. 66, 67 och 68* redovisas medianlöner för olika kategorier av manliga och kvinnliga arbetare vid affärsbanker, sparbanker och försäkringsbolag inom olika ålders- och ortsgrupper åren 1951 och 1952. Medianlönen har därvid angivits med mittvärdet i det 100-kronors intervall inom vilket den beräknats falla.

Tab. 66. Medianlöner¹ åren 1951 och 1952 för anställda vid affärsbanker fördelade efter ålder

(Medianlöner har icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Medieval stil anger, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön ¹ (i kronor) för anställda i åldern								
		21-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. där- över
1951										
Män										
Befordrade tjänstemän	849	—	—	12 550	12 950	14 550	15 250	16 050	16 550	16 150
därav i dyrortsgrupp 2	146	—	—	—	11 850	13 050	14 350	14 350	14 350	14 550
3	259	—	—	—	12 550	14 450	15 350	15 750	15 750	15 650
4	152	—	—	—	14 050	15 050	15 050	15 750	16 450	17 250
5	279	—	—	15 050	15 050	15 050	16 450	16 850	17 050	17 650
Obefordrade ordinarie tjänstemän	2 731	6 250	7 550	9 150	10 550	11 950	12 750	13 550	13 550	13 950
därav i dyrortsgrupp 2	282	5 650	6 950	8 650	9 950	11 150	11 650	12 850	12 250	—
3	984	6 250	7 250	9 050	10 350	11 650	12 750	12 850	12 850	12 850
4	530	6 550	7 550	9 450	11 150	12 150	13 250	13 350	13 350	13 450
5	916	6 850	7 950	9 850	11 050	12 750	13 350	13 450	13 950	14 950
Befordrade o. obefordrade ordinarie vaktmästare	413	5 650	6 350	7 250	8 250	9 050	9 450	9 850	9 850	9 850
därav i dyrortsgrupp 2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	133	—	—	—	7 950	8 650	9 050	9 050	9 050	—
4	71	—	6 350	—	—	—	9 450	—	9 450	—
5	203	—	6 650	7 550	8 550	9 450	9 850	9 850	9 850	9 850
Kvinnor										
Befordrade ² o. obefordrade ordinarie tjänstemän	1 753	5 650	6 550	7 550	8 450	9 350	9 650	9 650	10 050	—
därav i dyrortsgrupp 2	251	5 450	6 050	6 650	7 350	8 150	8 950	9 150	9 150	—
3	579	5 650	6 350	7 250	7 650	8 650	9 650	9 650	9 650	—
4	235	5 950	6 850	7 550	8 450	9 050	10 050	10 050	10 050	—
5	656	6 150	7 150	7 950	8 850	9 850	10 450	10 450	10 450	—
1952										
Män										
Befordrade tjänstemän	872	—	—	13 250	15 050	16 550	17 450	18 450	19 050	19 150
därav i dyrortsgrupp 2	148	—	—	—	13 650	15 050	17 050	17 150	16 750	16 750
3	265	—	—	—	15 050	16 550	17 850	18 250	18 250	18 050
4	154	—	—	—	16 050	17 450	17 050	18 350	19 050	19 950
5	289	—	—	13 850	16 950	17 950	18 050	19 550	20 050	20 350
Obefordrade ordinarie tjänstemän	2 761	7 450	8 750	10 450	12 350	13 850	14 750	15 650	15 650	16 150
därav i dyrortsgrupp 2	275	6 950	8 050	10 550	11 250	12 950	13 450	14 750	14 250	—
3	981	7 250	8 450	10 350	12 050	13 550	14 750	14 850	14 850	14 850
4	548	7 650	8 750	10 750	12 750	14 150	14 950	15 650	15 550	15 550
5	940	7 850	9 150	10 850	12 850	14 750	15 550	16 150	16 150	16 950
Befordrade o. obefordrade ordinarie vaktmästare	400	6 550	7 550	8 550	9 650	10 450	10 950	11 450	11 450	11 250
därav i dyrortsgrupp 2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	131	—	—	—	9 250	10 050	10 550	10 550	10 550	10 550
4	68	—	7 450	—	—	—	10 950	—	—	—
5	195	—	7 750	8 550	9 950	10 950	11 450	11 450	11 450	11 450
Kvinnor										
Befordrade ² o. obefordrade ordinarie tjänstemän	1 764	6 850	7 650	8 750	9 650	10 550	11 350	11 450	11 650	—
därav i dyrortsgrupp 2	255	6 250	7 050	7 750	8 450	9 450	10 450	10 650	10 650	—
3	588	6 850	7 350	8 450	8 850	10 450	11 150	11 150	11 150	—
4	226	7 150	7 850	8 750	9 250	10 950	11 650	11 650	11 650	—
5	658	7 150	8 250	9 150	10 250	11 450	11 850	12 150	12 150	—

¹ Medianlönen ligger i det 100-kronorsintervall, vars mittpunkt anges i tabellen; för befordrade tjänstemän i åldern 30—34 år ligger medianlönen alltså i intervallet 13 200—13 300 kronor med mittpunkt 13 250 kr, etc. år 1952. — ² Endast ett fåtal befordrade kvinnor ingår i redovisningen.

Tab. 67. Medianlön¹ år 1951 och 1952 för anställda vid sparbanker fördelade efter ålder

(Medianer har icke angetts för grupper om mindre än 10 anställda. Medieval stil anger, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön ¹ (i kronor) för anställda i åldern								
		21-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. där- över
1951										
Män										
Befordrade tjänstemän .	162	.	.	11 850	14 350	15 050	15 050	15 850	16 650	16 950
därav i dyrortsgrupp 3	93	.	.	.	14 650	15 050	15 050	15 850	17 050	.
Obefordrade ordinarie tjänstemän	409	6 150	7 350	9 050	10 450	11 150	12 050	12 150	13 350	11 150
därav i dyrortsgrupp 3	245	6 250	7 650	9 150	10 350	10 950	12 150	12 750	.	.
Ordinarie vaktmästare .	78	.	.	.	8 250	.	9 250	.	.	.
därav i dyrortsgrupp 3	52	9 050	.	.	.
Kvinnor										
Obefordrade ordinarie tjänstemän	345	5 850	6 550	7 250	7 650	8 550	9 050	9 650	9 550	.
därav i dyrortsgrupp 3	201	5 850	6 350	7 250	7 650	8 850	8 550	9 650	.	.
1952										
Män										
Befordrade tjänstemän .	162	—	.	13 550	15 650	16 550	17 650	18 850	19 350	19 750
därav i dyrortsgrupp 3	89	—	.	.	17 050	16 550	18 150	18 650	19 350	.
Obefordrade ordinarie tjänstemän	452	7 250	8 750	10 450	12 050	12 750	14 150	14 750	15 550	14 150
därav i dyrortsgrupp 3	269	7 650	8 750	10 450	11 950	12 750	14 050	14 750	15 650	—
Ordinarie vaktmästare .	77	10 050	10 550	10 550	.	.
därav i dyrortsgrupp 3	54	10 550	.	.	.
Kvinnor										
Obefordrade ordinarie tjänstemän	376	6 750	7 650	8 450	8 950	9 950	10 550	11 150	11 350	.
därav i dyrortsgrupp 3	219	6 550	7 650	8 450	8 850	9 950	9 950	11 150	11 150	.

¹ Medianlönen ligger i det 100-kronorsintervall vars mittpunkt anges i tabellen. För befordrade tjänstemän i åldern 30—34 år ligger medianlönen sålunda i intervallet 13 500—13 600 kronor med mittpunkt 13 550 kr etc. år 1952.

Tab. 68. Medianlöner¹ åren 1951 och 1952 för anställda vid försäkringsbolag fördelade efter ålder

(Medianer har icke angetts för grupper om mindre än 10 anställda. Medieval stil anger, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön ¹ (i kronor) för anställda i åldern									
		under 20 år	20-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. däröver
1951											
Män											
Ordinarie tjänstemän . . .	1 590	—	7 000	9 000	11 800	13 200	14 500	14 400	15 500	17 000	15 800
därav i Stockholm . . .	1 228	—	7 000	9 100	11 800	13 400	15 400	14 900	16 500	18 100	16 500
Göteborg . . .	253	—	.	9 700	10 600	12 900	12 100	11 600	12 600	15 800	14 200
Malmö . . .	60	—	—	.	12 500	11 700	12 900	.	.	.	—
Extra tjänstemän . . .	97	.	5 900	7 200
därav i Stockholm . . .	84	.	6 100	7 200
Vaktmästare	197	.	5 000	6 600	6 900	8 300	8 700	9 300	9 100	9 100	8 800
därav i Stockholm . . .	162	.	5 200	6 800	7 100	8 300	8 700	9 100	9 100	.	9 100
Kvinnor											
Ordinarie tjänstemän . . .	2 406	.	5 500	6 300	6 900	7 600	8 300	8 700	8 600	8 400	.
därav i Stockholm . . .	2 012	.	5 600	6 300	6 900	7 600	8 300	8 700	8 700	8 500	.
Göteborg . . .	189	—	5 200	6 400	7 300	7 600	7 900	9 900	8 300	9 000	.
Malmö . . .	109	—	5 000	5 800	6 600	7 000	8 000	.	8 100	.	.
Jönköping . . .	59	—	5 200	6 200	6 400	—
Extra tjänstemän . . .	639	4 800	5 000	5 700	6 200	6 600	6 100	.	6 200	.	—
därav i Stockholm . . .	512	4 900	5 100	5 700	6 300	6 600	6 100	.	6 200	.	—
Göteborg . . .	73	4 500	4 700	.	.	—	—	—	—	—	—
Malmö . . .	22	.	4 200	.	.	—	—	—	—	—	—
Jönköping . . .	21	.	4 400	.	.	—	—	—	—	—	—
1952											
Män											
Ordinarie tjänstemän . . .	1 622	—	7 750	10 550	14 050	15 550	17 450	17 050	17 950	18 750	18 450
därav i Stockholm . . .	1 210	—	7 950	10 750	13 850	15 550	18 150	17 550	19 050	19 750	19 650
Göteborg . . .	271	—	.	10 050	13 650	15 950	15 650	14 150	14 750	17 050	18 150
Malmö . . .	72	—	.	.	14 750	14 850	15 850	.	19 350	.	.
Extra tjänstemän . . .	118	.	6 750	9 450	10 250	.	.	.	—	.	.
därav i Stockholm . . .	100	.	6 950	9 450	9 950	.	.	.	—	.	.
Vaktmästare	198	.	5 950	7 650	8 150	9 650	9 950	10 750	10 050	10 850	10 450
därav i Stockholm . . .	167	.	6 150	7 650	8 250	9 650	9 550	10 650	10 050	10 650	10 550
Kvinnor											
Ordinarie tjänstemän . . .	2 570	.	6 450	7 350	8 150	8 750	9 850	10 050	10 050	9 750	.
därav i Stockholm . . .	2 039	.	6 550	7 450	8 150	8 850	9 950	10 150	10 050	9 750	.
Göteborg . . .	220	—	6 250	7 450	8 650	8 750	9 650	.	9 850	11 550	—
Malmö . . .	117	—	5 650	6 750	7 950	.	8 750	.	9 350	.	—
Extra tjänstemän . . .	677	5 550	6 050	6 650	7 250	7 350
därav i Stockholm . . .	546	5 550	6 150	6 650	7 250	7 550
Göteborg . . .	61	.	5 550	.	.	.	—	—	—	—	—
Jönköping . . .	28	.	5 650	.	.	.	—	—	—	—	—

¹ Medianlönen ligger i det 100-kronorsintervall vars mittpunkt anges i tabellen. För ordinarie tjänstemän, män i åldern 20—24 år, ligger medianlönen alltså i intervallet 7 700—7 800 kr med mittpunkt 7 750 kr etc. år 1952.

VI. Löneförhållanden och sysselsättning för tjänstemän m. fl. inom industrin i september år 1952

Socialstyrelsen publicerar årligen uppgifter om löne- och sysselsättningsförhållanden för industritjänstemän. Uppgifterna baseras på summariska uppgifter från ett antal företag inom den egentliga industrin och omfattar följande personalgrupper: teknisk personal med kvalificerat arbete, övrig teknisk personal, verkmästare, förmän, kontorspersonal med kvalificerat arbete, övrig kontorspersonal, butikspersonal (med och utan provision), vaktmästare och bud. Löneuppgifterna avser en avlöningsperiod i september och motsvarar vanligen kalendermånaden. I samband med granskningen av de inkomna blanketterna omräknas löner för andra angivna tidsperioder till månadslöner. Blanketten upptar även uppgifter om antalet sysselsatta dels under hela september månad, dels i slutet av månaden.

Hösten 1952 utsändes ca 7 550 frågeblanketter av vilka 6 130 inkommo besvarade. Omkring 80 blanketter kasserades. I beräkningarna har endast medtagits sådana företag, vilka även insänt motsvarande uppgifter för år 1951. Föreliggande redogörelse bygger sålunda på uppgifter från 5 605 företag.

Då det ofta kan vara tveksamt till vilken personalgrupp en anställd skall hänföras, har till uppgiftslämnarens ledning på blanketten lämnats följande sammanställning, som utarbetats i samråd med berörda arbetsmarknadsorganisationer:

Teknisk personal med kvalificerat arbete: Ingenjörer och teknisk förvaltningspersonal i ledande ställning; teknisk personal med självständigt arbete, såsom konstruktörer, arkitekter, patent-, skydds-, arbetsstudie-, laboratorie- och driftsingenjörer, dessinatörer, modellkonstruktörer o. a. vetenskapligt eller konstnärligt utbildad personal.

Övrig teknisk personal: Tekniker i underordnad ställning, såsom ritare, laboranter, arbetsstudiemän m. fl. samt teknisk biträdespersonal, såsom väv-kopister, laboratoriebiträden m. fl. Arbetarpersonal, såsom montörer, reparatörer, bagare och sömmerskor m. fl. redovisas icke.

Verkmästare: Arbetsledare, som har befäl över förmän.

Förmän: Arbetsledare, som direkt leder arbetare och själva ej annat än undantagsvis deltar i arbetet.

Tab. 69. Månadslöner och indextal för genomsnittlig månadslön september 1952 för teknisk personal, verkmästare och förmän¹

(För grupper med mindre än 25 tjänstemän har medeltal ej beräknats)

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Teknisk personal med kval. arbete		Övrig teknisk personal		Verkmästare		Förmän	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
a) Genomsnittlig månadslön								
Malmbrytning o. metallindustri	1 511	1 080	889	547	1 130	—	1 030	727
Jord- o. stenindustri	1 528	.	870	549	973	—	831	.
Träindustri	1 469	—	898	.	936	—	837	.
Massafabriker o. pappersbruk .	1 815	.	887	449	1 157	—	968	.
Pappersvaru- o. grafisk industri	1 432	.	909	630	1 228	.	1 089	.
Livsmedelsindustri	1 502	.	861	560	1 093	.	912	692
Textil- o. beklädnadsindustri .	1 693	951	890	622	1 116	798	898	662
Läder-, hår- o. gummivaruind.	1 553	.	846	.	1 136	.	845	622
Kemisk-teknisk industri	1 537	1 002	760	575	1 054	.	920	632
Samtliga industrigrupper ²	1 535	967	820	558	1 099	782	970	668
därav inom dyrortsgrupp 1 .	1 422	.	792	.	932	.	792	.
2 .	1 565	.	834	506	1 018	.	880	633
3 .	1 537	972	854	526	1 106	815	981	656
4 .	1 589	1 016	896	568	1 140	.	1 019	638
5 .	1 485	927	956	635	1 188	812	1 054	738
b) Indextal för genomsnittlig månadslön. September 1951 = 100								
Malmbrytning o. metallindustri	114·6	126·0	120·3	123·8	118·1	—	124·8	121·2
Jord- o. stenindustri	115·3	.	117·4	105·6	116·7	—	120·8	.
Träindustri	111·7	—	122·5	.	113·7	—	116·9	.
Massafabriker o. pappersbruk .	112·5	.	118·9	112·5	120·4	—	118·5	.
Pappersvaru- o. grafisk industri	127·4	.	117·4	128·8	116·3	.	114·8	.
Livsmedelsindustri	117·6	.	117·1	118·1	117·5	.	117·1	115·5
Textil- o. beklädnadsindustri .	114·6	113·1	117·0	117·6	112·7	115·5	114·8	114·9
Läder-, hår- o. gummivaruind.	113·3	.	116·9	.	114·4	.	111·2	113·3
Kemisk-teknisk industri	113·8	115·8	120·1	118·8	119·0	.	116·5	115·8
Samtliga industrigrupper ²	114·5	116·1	120·1	120·0	116·7	115·5	120·9	116·6
därav inom dyrortsgrupp 1 .	112·7	.	116·5	.	114·5	.	115·1	.
2 .	116·5	.	119·8	121·6	116·3	.	119·2	115·9
3 .	115·8	117·5	121·1	121·5	116·9	114·6	125·0	115·9
4 .	109·2	122·9	117·7	120·9	115·6	.	117·4	113·7
5 .	114·2	107·4	119·6	116·3	117·5	122·3	117·8	114·8

Kontorspersonal med kvalificerat arbete: Avdelningschefer, chefsassistent-ter, kontors-, inköps-, försäljnings- och reklamchefer, ombudsmän m. fl., 1:a kassörer (huvudkassörer), 1:a bokförare (huvudbokförare), 1:a kalky-latorer, korrespondenter m. fl.

Övrig kontorspersonal: Kassörer (andra än 1:a), bokförare (andra än 1:a), kalkylatorer (andra än 1:a), stenografer, telefonsäljare, maskin-operatörer, maskinskriverskor, maskin- och stanspersonal, kopierings- och registreringspersonal, tidskrivare, telefonister, lagerbokhållare, lagerkonto-rister.

¹ Vid företag, som redovisat även till 1951 års undersökning. — ² Inkl. ej dyrortsgrupperade företag.

Tab. 70. Månadslöner och indextal för genomsnittlig månadslön september 1952 för kontors- och butikspersonal, vaktmästare och bud¹

(För grupper med mindre än 25 tjänstemän har medeltal ej beräknats)

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Kontorspersonal med kval. arbete		Övrig kontors- personal		Butiks- personal ²		Vakt- mästare		Springpojkar, springffickor	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
a) Genomsnittlig månadslön										
Malmbrytning o. metallind.	1 328	802	752	521	648	551	728	.	262	222
Jord- o. stenindustri . . .	1 204	804	732	507	648	579	679	—	248	.
Träindustri	1 191	691	699	490	721	446	619	—	250	.
Massafabr. o. pappersbruk	1 473	838	785	543	.	.	706	.	276	.
Pappersvaru- o. grafisk ind.	1 225	745	795	541	620	491	618	—	268	214
Livsmedelsindustri	1 272	733	771	525	576	435	702	.	233	214
Textil- o. beklädnadsind. .	1 324	767	735	509	686	488	623	.	274	238
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	1 296	696	753	477	679	498	628	.	305	.
Kemisk-teknisk industri . .	1 370	835	737	544	717	.	667	.	324	251
Samtliga industrigrupper ³	1 308	774	752	521	629	453	682	.	262	223
därav inom dyrortsgrupp 1	1 006	630	647	431
2	1 229	724	714	467	575	400	631	.	234	205
3	1 277	742	719	483	606	438	665	.	230	212
4	1 384	766	786	532	683	474	726	—	287	241
5	1 406	859	829	613	738	540	704	.	376	270
b) Indextal för genomsnittlig månadslön. September 1951 = 100										
Malmbrytning o. metallind.	118.4	117.9	120.3	122.6	117.6	118.2	117.0	.	118.0	114.4
Jord- o. stenindustri . . .	116.0	120.0	118.4	122.5	.	.	128.1	—	115.9	.
Träindustri	116.4	119.3	118.9	118.6	107.9	113.8	107.3	—	119.0	.
Massafabr. o. pappersbruk	117.8	107.4	121.0	126.9	.	.	128.4	.	119.0	.
Pappersvaru- o. grafisk ind.	112.3	116.8	114.9	116.3	117.0	110.0	115.6	—	109.8	113.8
Livsmedelsindustri	116.5	116.9	119.2	119.3	115.4	113.0	120.6	.	104.0	118.2
Textil- o. beklädnadsind. .	113.4	114.1	116.1	118.9	113.8	118.4	114.3	.	119.1	109.2
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	114.1	112.6	123.4	117.8	112.2	118.6	114.6	.	136.2	.
Kemisk-teknisk industri . .	115.0	117.9	117.7	116.2	117.0	.	113.2	.	141.5	116.7
Samtliga industrigrupper ³	116.5	116.6	119.6	120.6	115.2	114.1	116.8	.	115.4	113.8
därav inom dyrortsgrupp 1	112.9	118.0	117.6	118.7
2	116.9	117.3	123.1	122.9	118.6	121.6	117.7	.	118.8	116.5
3	116.5	117.2	120.6	121.4	115.4	115.9	117.6	.	111.1	121.1
4	115.4	113.8	118.0	118.8	115.0	114.8	113.3	—	111.7	125.5
5	116.8	117.3	115.8	117.2	114.4	114.9	116.6	.	123.3	103.8

Butikspersonal: Butiksbiträden och därmed jämställd personal (dekorer, kassörskor); dock redovisas personal med huvudsakligen kontorsarbete t. ex. lagerbokhållare och lagerkontorister som kontorspersonal. Lagerarbetare redovisas icke.

I undersökningen skall icke ingå företagsledare (direktörer, disponenter), butiks- och handelsföreståndare och andra med självständig ledande verksamhet, handelsresande, journalister och pressfotografer. Deltidsanställd personal redovisas icke. Löneuppgifterna skall avse personal, som varit anställd hela redovisningsperioden och som åtnjutit oavkortad lön. I den upp-

¹ Vid företag, som redovisat även till 1951 års undersökning. — ² Ej provisionsavlönad butikspersonal. — ³ Inkl. ej dyrortsgrupperade företag.

Tab. 71. Antal i löneundersökningen september 1952 redovisad teknisk personal, verkmästare och förmän.¹

Industrigrupp och dyrtorsgrupp	Teknisk personal med kval. arbete		Övrig teknisk personal		Verkmästare		Förmän	
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.
Malmbrytning och metallindustri	8 979	26	8 511	599	2 745	—	8 716	35
Jord- och stenindustri	460	8	285	27	406	—	855	5
Träindustri	282	—	289	13	546	—	1 248	5
Massafabriker och pappersbruk	554	1	479	114	255	—	1 266	16
Pappersvaru- och grafisk industri	207	8	104	33	269	6	544	19
Livsmedelsindustri	485	16	201	169	629	9	964	91
Textil- och beklädnadsindustri	714	84	530	178	886	107	1 596	479
Läder-, hår- och gummivaru- industri	148	5	176	21	259	2	664	79
Kemisk-teknisk industri	977	57	682	274	349	9	821	54
Samtliga industrigrupper . . .	12 806	205	11 257	1 428	6 344	133	16 674	783
därav								
inom dyrtorsgrupp 1	154	1	122	14	227	1	397	11
2	1 866	20	1 464	168	1 395	15	3 644	106
3	5 346	79	5 127	554	2 593	52	7 141	366
4	2 185	40	2 182	341	875	17	2 845	113
5	3 048	60	2 290	335	1 125	46	2 402	178
ej dyrtorsgrupperade	207	5	72	16	129	2	245	9

Tab. 72. Antal i löneundersökningen september 1952 redovisad kontors- och butikspersonal, vaktmästare och bud¹

Industrigrupp och dyrtorsgrupp	Kontorspersonal med kval. arbete		Övrig kontora- personal		Butika- personal ²		Vakt- mästare		Springpojkar, springflickor	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
Malmbrytning o. metallind.	5 541	1 386	10 181	10 290	352	115	564	11	602	146
Jord- o. stenindustri	513	102	572	619	2	16	26	—	32	10
Träindustri	928	159	848	821	52	38	39	—	62	17
Massafabr. o. pappersbruk	608	65	807	594	3	1	55	2	47	15
Pappersvaru- o. grafisk ind.	769	451	863	2 359	42	79	166	—	346	37
Livsmedelsindustri	1 128	434	1 184	2 544	530	2 207	93	3	322	66
Textil- o. beklädnadsind. . .	1 150	615	1 217	2 975	177	551	191	4	172	62
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	331	157	496	785	36	100	69	2	44	16
Kemisk-teknisk industri	778	271	956	1 509	47	22	84	1	71	25
Samtliga industrigrupper . . .	11 746	3 640	17 124	22 496	1 241	3 129	1 287	23	1 698	395
därav										
inom dyrtorsgrupp 1	291	61	268	305	6	17	12	1	16	13
2	2 143	469	2 595	2 764	141	293	167	4	202	66
3	4 956	1 514	7 671	9 954	735	1 411	481	13	900	191
4	1 728	539	2 944	3 637	150	481	194	—	289	55
5	2 439	1 011	3 361	5 504	175	631	407	5	261	63
ej dyrtorsgrupperade	189	46	285	282	34	296	26	—	30	7

givna lönen skall ingå lön under semester, dyrtidstillägg samt värdet av naturaförmåner m. m. men ej företagets del i pensionsavgifterna. Naturaförmåner värderas enligt den skattetabell, som gäller för på företagets adressort mantalsskrivna personer.

¹ Vid företag, som redovisat även till 1951 års undersökning. — ² Ej provisionsavlönad butikspersonal.

Tab. 73. Lönenivåns förändringar för teknisk personal och kontorspersonal m. fl. inom industrin åren 1939—1952

År	Män					Kvinnor				
	Löneinkomst per år för ¹									
	ingenjörer, ritare o. d.	verkmästare, förmän	samtlig teknisk personal ²	egentlig kontorspersonal ³	samtliga ²	ingenjörer, ritare o. d.	verkmästare, förmän	samtlig teknisk personal ²	egentlig kontorspersonal ³	samtliga ²
	Absoluta tal, kr									
1939	6 546	4 947	5 764	4 569	5 310	2 387	3 080	2 636	2 367	2 391
1940	6 951	5 249	6 119	4 843	5 634	2 564	3 275	2 820	2 533	2 558
1941	7 417	5 574	6 516	5 191	6 012	2 896	3 450	3 095	2 723	2 756
1942	8 030	6 038	7 056	5 680	6 533	3 125	3 705	3 333	2 969	3 001
1943	8 448	6 249	7 373	6 037	6 865	3 225	3 925	3 476	3 128	3 159
1944	8 515	6 438	7 500	6 119	6 975	3 494	4 157	3 732	3 260	3 302
1945	8 690	6 645	7 690	6 416	7 206	3 618	4 269	3 852	3 405	3 445
1946	9 098	7 115	8 128	6 891	7 658	3 816	4 591	4 094	3 630	3 671
1947	9 660	7 680	8 692	7 488	8 234	4 464	5 256	4 749	4 092	4 150
1948	10 380	8 112	9 271	7 980	8 770	4 680	5 664	5 034	4 404	4 460
1949	10 560	8 292	9 451	8 316	9 020	5 028	5 844	5 321	4 596	4 660
1950	11 160	8 592	9 904	8 628	9 419	5 160	6 060	5 483	4 800	4 861
1951	12 644	10 092	11 417	9 972	10 867	6 204	7 092	6 523	5 568	5 653
1952	14 748	12 072	13 440	11 736	12 792	7 308	8 220	7 636	6 672	6 758
	Indextal 1939=100									
1940	106·2	106·1	106·2	106·0	106·1	107·4	106·3	107·0	107·0	107·0
1941	113·3	112·7	113·0	113·6	113·2	121·3	112·0	117·4	115·0	115·3
1942	122·7	122·1	122·4	124·3	123·0	130·4	120·3	126·4	125·4	125·5
1943	129·1	126·3	127·9	132·1	129·3	135·1	127·4	131·9	132·2	132·1
1944	130·1	130·1	130·1	133·9	131·4	146·4	135·0	141·6	137·7	138·1
1945	132·8	134·3	133·4	140·4	135·7	151·6	138·6	146·1	143·9	144·1
1946	139·0	143·8	141·0	150·8	144·2	159·9	149·1	155·3	153·4	153·5
1947	147·6	155·2	150·8	163·9	155·1	187·0	170·6	180·2	172·9	173·6
1948	158·6	164·0	161·8	174·7	165·3	196·1	183·9	191·0	186·1	186·5
1949	161·3	167·6	164·0	182·0	169·9	210·6	189·7	201·9	194·2	194·9
1950	170·5	173·7	171·8	188·8	177·4	216·2	196·8	208·0	202·8	203·3
1951	193·8	204·0	198·1	218·3	204·6	259·9	230·3	247·5	235·2	236·4
1952	225·3	241·0	232·2	256·9	240·9	306·2	266·9	289·7	281·9	282·6
	Indextal 1951=100									
1952	116·3	119·6	117·7	117·7	117·7	117·8	115·9	117·1	119·8	119·5

Uppgifterna för butikspersonal med provision har använts för sysselsättningsstatistiken men däremot icke för lönestatistiken.

De i undersökningen ingående 5 605 företagen redovisade 114 651 personer — ca 70 % män och 30 % kvinnor — som varit anställda hela avlösningsperioden och som åtnjutit oavkortad lön.

I tab. 69 och 70 redovisas genomsnittliga månadslöner för under september år 1952 anställda tjänstemän tillhörande grupperna teknisk personal, verkmästare, förmän, kontors- och butikspersonal samt vaktmästare och

¹ Uppräknad från månadslön för åren 1947—1952. — ² Beräknade medellöner under antagande att sammansättningen på yrkesgrupper för samtliga år varit densamma som för år 1952. — ³ Vaktmästare och bnd ingår ej.

Tab. 74. Indextal för sysselsättning och lönesumma för tjänstemän m. fl. inom egentlig industri

År	Indextal för i slutet av september anställd personal			Indextal för månadsanställd personal ¹					
	Antal anställda			Antal månadsanställda			Lönesumma		
	män	kv	s:a	män	kv	s:a	män	kv	s:a
	a) September 1951 = 100								
1952 . . .	99·7	93·3	97·7	99·3	94·2	97·7	118·4	113·9	117·6
	b) September 1947 = 100								
1948 . . .	103·3	97·9	101·6	103·3	99·5	102·1	109·3	109·0	109·3
1949 . . .	106·8	101·1	105·1	106·8	103·3	105·7	117·5	117·3	117·6
1950 . . .	110·0	102·9	107·8	110·6	107·1	109·5	125·5	126·3	125·8
1951 . . .	115·1	107·2	112·7	116·1	111·3	114·6	152·0	148·4	151·5
1952 . . .	114·8	100·0	110·1	115·3	104·8	112·0	180·0	169·0	178·2
	c) September 1946 = 100								
1947 . . .	104·7	105·8	105·1	—	—	—	—	—	—
1948 . . .	108·2	103·6	106·8	—	—	—	—	—	—
1949 . . .	111·9	107·0	110·4	—	—	—	—	—	—
1950 . . .	115·3	108·9	113·3	—	—	—	—	—	—
1951 . . .	120·6	113·5	118·4	—	—	—	—	—	—
1952 . . .	120·2	105·9	115·7	—	—	—	—	—	—

bud fördelade på olika industri- och ortsgupper samt indextal för månadslönen i september år 1952 med motsvarande lön i september 1951 som bas. I tab. 71 och 72 anges antalet tjänstemän, som varit anställda hela månaden. Genomsnittslönerna grundar sig beträffande vissa delgrupper på ett relativt litet antal uppgifter. Detta är särskilt fallet beträffande kvinnlig teknisk personal med kvalificerat arbete och kvinnliga verkmästare. För grupper med mindre än 25 anställda publiceras inga medeltal. För samtliga industri- och personalgrupper varierade löneökningarna mellan 15 och 21 % för manliga tjänstemän (lägst för teknisk personal med kvalificerat arbete, butikspersonal och springpojkar samt högst för förmän). Löneökningarna för kvinnliga tjänstemän inom samtliga industri- och personalgrupper varierade mellan 14 och 21 % (lägst för butikspersonal och springflickor samt högst för övrig kontorspersonal).

Medellönerna för kvinnliga tjänstemän låg som regel omkring 30—40 % lägre än medellönerna för manliga tjänstemän inom motsvarande yrkesgrupper. I regel steg medellönen med högre dyrort även om vissa oregelbundenheter förekom. Detta kan förklaras av olikheter i fördelningen med hänsyn till ålder, praktikår, företagets lokalisering m. fl. omständigheter, vilka även måste tagas i betraktande vid jämförelse av löneläget för manliga och kvinnliga tjänstemän inom olika yrkesgrupper.

Tab. 73 anger lönenivåns förändringar för teknisk personal och kontorspersonal m. fl. inom industrin åren 1939—1952. Sedan år 1939 har lönen

¹ Härmed avses personal, som varit anställd hela månaden.

för teknisk personal stigit med 132 % för män och 190 % för kvinnor samt för kontorspersonal med 157 % för män och 182 % för kvinnor. Löneökningarna har beräknats under antagande att sammansättning på yrkesgrupper för samtliga år varit densamma som för år 1952.

Sysselsättningens förändringar 1951—1952.

De i undersökningen ingående 5 605 företagen redovisade år 1952 116 495 anställda tjänstemän i slutet av september, varav 82 014 män och 34 481 kvinnor tillhörande de i undersökningen berörda personalkategorierna mot 117 320 tjänstemän år 1951, varav 80 722 män och 36 598 kvinnor.

Tab. 74 anger i avd. a) förändringarna från september år 1951 till september år 1952 dels i antalet anställda vid månadens slut, dels i antalet personer, som varit anställda hela månaden samt i den totala lönesumman för sistnämnda kategori. Antalet anställda vid månadens slut hade för män minskat med 0,3 % och för kvinnor med 6,7 %. Antalet personer, som varit anställda under hela månaden, hade minskat med 0,7 % för män och 5,8 % för kvinnor. Totala lönesumman för män och kvinnor, som varit anställda hela månaden, hade stigit med 18,4 % resp. 13,9 %. I avd. b) redovisas förändringarna i sysselsättning och lönesumma från september år 1947 till september år 1952 och i avd. c) från september 1946 till september år 1952, beräknade enligt kedjemetoden.

Uppgifter om löneförhållanden under år 1951 för arbetare (inberäknat lagerarbetare, chaufförer samt förmän, som själva deltaga i arbetet).

Kol. 1. Arbetarkategori

Som vuxna resp. minderåriga räknas personer över, resp. under 18 år, såvida ej annan åldersgräns förekommer i gällande avtal. Lärningar redovisas bland minderåriga.

Kol. 2. Medeltal arbetare

Medeltal av arbetarantal på årets samtliga avlöningslistor.

Kol. 3. Tidlönsarbete, tid

Här redovisas även restid, väntetid och tid, varunder ackordskompensation utgår.

Kol. 4. Tidlönsarbete, lön

Även ersättning för restid och väntetid samt ackordskompensation. Traktamenten redovisas ej.

Kol. 5. Ackordsarbete, tid

Till ackordsarbete räknas även arbete mot visst belopp per timme plus en rörlig premie liksom arbete mot tonlön eller dylikt lönesystem, varigenom arbetsförtjänsten i väsentlig mån göres beroende av arbetsprestationen eller -produkten.

Anvisningar

(till nedanstående uppställning)

Kol. 6. Ackordsarbete, lön

Här redovisas arbetslön, som svarar mot i kol. 5 uppgiven tid. Mätningkostnader till arbetarnas mätningmän medtages.

Kol. 7. Dyrtidstillägg

Här redovisas det dyrtidstillägg, som ev. utgått under året på timmar i kol. 3 och 5. Om det upphört under året glöm ej att ange datum härifrån nederst till höger på blankettens framsida. Avser det blott en del av arbetarna — angiv detta.

Kol. 8. Övertid, timmar

Alla övertidstimmar, både på tidlön och på ackord, som enligt lag eller avtal äro övertid. Ej skifttid och förskjuten arbetstid.

Kol. 9. Övertid, tillägg

Här redovisas endast tilläggen för i kol. 8 redovisad övertid.

Kol. 10. Skifttillägg

Här redovisas endast tillägget vid skiftarbete och vid arbete på förskjuten arbetstid. Om tillägget inräknats i kol. 4 och 6 behöves särskild redovisning ej ske, men upplysning härom bör lämnas på blanketten.

Kol. 12. Sjuklön samt övriga förmåner

Här redovisas företagets direkta bidrag till arbetare vid sjukdom och olycksfall i arbetet, ej ersättning, som utbetalats av t. ex. sjukkassa eller försäkringsanstalt. Sådan sjukhjälp som läkarvård, sjukhusavgifter, medicin o. d. medtages ej.

I denna kol. redovisas även hyresbidrag, fri bostad, fri ved, fritt lyse, fri kost, fria arbetskläder, fri växt m. fl. förmåner, som utgivits under året och ej tidigare redovisats. Verktygsersättning inräknas ej.

Obs! Om någon av de begärda uppgifterna t. ex. övertidstillägg eller semesterlön ej kan särredovisas, bör detta meddelas på anmärkningsraderna här nedan med uppgift om i vilken kol. uppgiften inräknats.

Obs! Redovisningen skall avse hela lönen inberäknat av företaget verkställda skatteavdrag. Lönen redovisas i kronor (ören angivas ej). Se anvisningar ovan.

Arbeterkategorin	Medeltal arbetare under 1951	Tidlönsarbete		Ackordsarbete			Övertidstillägg		Skifttillägg samt tillägg för förskjuten arbetstid	Semesterlön, semesterersättning	Sjuklön samt övriga förmåner (även natur-) såsom hyresbidrag, fria arbetskläder, gratifikation m. m. Kronor (ej ören)	Totalsumma	
		All tid (även övertid och skifttid) Timmar (ej halva)	Arbetslön, ej övertids- och skifttillägg Kronor (ej ören)	All tid (även övertid och skifttid) Timmar (ej halva)	Ackordslön, ej övertids- och skifttillägg Kronor (ej ören)	Dyrtidstillägg Kronor (ej ören)	All övertid på såväl tidlöns- som ackordsarbete Timmar (ej halva)	Övertidstillägg Obs! endast tillägget Kronor (ej ören)				Under året utgjorda arbetstimmar (övertid inberäknad) (Kol. 3 + 5) Timmar (ej halva)	Arbetslön och förmåner under året (övertid inberäknad) (Kol. 4 + 8 + 7 + 9 + 10 + 11 + 12) Kronor (ej ören)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Arbetande förmän	Män												
	Kvinnor												
Övriga vuxna arbetare	Män												
	Kvinnor												
Minderåriga arbetare	Män												
	Kvinnor												
Summa													

Anmärkingar (avsedda att förtydliga och komplettera ovanstående uppgifter):

.....

.....

.....

.....

..... den / 1952.
(Postadress)

.....
(Arbetsgivarens firma)

.....
(Uppgiftsdannarens namn och telefon)

Var god besvara frågorna på omstående sidal

Uppgifter om löneförhållandena under år 1951 för arbetare

Obs! Redovisningen skall avse hela lönen inberäknat av företaget verkställda skatteavdrag

Företagets namn	
Komman där arbetet bedrivs	
Verksamheten avser huvudsakligen:	☐ husbyggnadsarbete
☐ reparations- och underhållsarbete	☐ annat arbete

Se anvisningar
på särskild bilaga

Hur lång tid har dyrtidstillägget separat utbetalats till arbetarpersonalen	
☐ hela året	☐ del av året, t.o.m. den / 1951
☐ ingen del av året	
Antal dagar arbetet pågick under 1951	
Förfrågningar rörande denna blankett besvaras av: (namn och tel.nr)	

Arbetskategori (Gäller endast manliga husbyggnadsarbetare) Arbetsledare medtagas ej!	Medeltal arbetare under 1951	Tidlönsarbete		Ackordsarbete			Dyrtids- tillägg Kronor ^{2/}	Overtidstillägg		Semester- lön, semester- ersättning Kronor ^{2/}	Andra förändringar ejklon o.d. Kronor ^{2/}	Totalsumma	
		All tid (även overtid och skift)	Arbetslön (så dyrtids-, overtids- och skifttillägg)	All tid (även overtid och skift)	Arbetslön (så overtids- eller skifttillägg)			Samtliga overtids- timmar	Overtids- tillägget			Arbetslön och för- ändringar under året (Kol. 3 + 5)	Arbetslön och för- ändringar under året (Kol. 4+6+7+8+ 10+11+12)
					Förskott	Överskott							
1	2	Timmar ^{1/}	Kronor ^{2/}	Timmar ^{1/}	Kronor ^{2/}	Kronor ^{2/}	Kronor ^{2/}	Timmar ^{1/}	Kronor ^{2/}	Kronor ^{2/}	Kronor ^{2/}	Timmar ^{1/}	Kronor ^{2/}
<u>Manliga arbetare</u>													
<u>Murare</u> , utlärda													
" lärlingar													
<u>Tegelare</u> , utlärda													
" lärlingar													
<u>Grovarbetare</u> , över 18 år ^{3/}													
" lärlingar													
<u>Övriga arbetare</u> ^{4/}													
" lärlingar													
Summa													

- 1/ $\frac{1}{2}$ halva timmar.
2/ Endast kronor, ej ören.
3/ Jordschaktare, cementarbetare, stenarbetare, hantlangare m.fl.
4/ Chaufförer, maskinister, målare, vakter m.fl. manliga arbetare.

Anmärkingar till ovan lämnade uppgifter

Postadress / 1952.
Firmanamn
Namnunderskrift